

ΘΡΗΣΚΕΙΑ
ΕΝΑΝΤΙΟΝ
ΔΑΡΒΙΝΟΥ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΔΑΥΛΟΣ

Κωδ.
ΕΛ.ΤΑ.:
3187

€6

ΕΤΟΣ 26° ♦ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2007 ♦ ΑΡ. 299

200 Π.Χ.: ΓΝΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΑΣΤΗΜΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ!

ISSN 1105-9486

9 771105 948009

02

ΟΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ «ΤΥΦΛΕΣ» ΤΑΣΕΙΣ
ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΛΛΑΔΑ

Ίδρυτής - ιδιοκτήτης,
εκδότης - διευθυντής
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα,
105 58 Αθήνα.
Τηλέφωνα: 2103223957,
2103314986, 2109841655
Τηλομοιότητα: 2103314997

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:
<http://www.davlos.gr>
Ηλεκτρονική αλληλογραφία:
davlos@davlos.gr

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9:30-14:30
καθημερινά (και Σάββατο).

Διευθυντής Συντάξεως
ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΑΖΑΡΗΣ
Τεχνική Επιμέλεια
ΝΑΣΟΣ ΧΑΤΖΗΓΥΡΗΣ
Γλωσσική Επιμέλεια
ΑΡΤΕΜΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

- Τιμή αντίτυπου: €6.
 - 12μηνη συνδρομή: €53.
 - Όργανισμών κ.λπ.: €80.
 - Φοιτητών: €43.
 - Έξωτερικοί: €80.
 - Η συνδρομή καταβάλλεται
κατά την έγγραφη.
 - Η συνδρομή ανανεώνεται αυτόματως
μετά τη λήξη του 12μήνου.
- Διακοπή της συνδρομής γίνεται μόνον
κατόπιν τηλεφωνήματος
του ενδιαφερομένου.

**Διαφημίσεις
δεν δημοσιεύονται.**

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.
Για εξοικονόμηση χώρου το Περιοδικό
διατηρεί το δικαίωμα σύμπτυξης ή δημοσί-
ευσης σε συνέχειες των προσφερομένων
συνεργασιών.

- Παραγγελίες μέσω Διαδικτύου
Βιβλίων, τόμων, παισιών τευχών «Δ»
και έγγραφες συνδρομητών:
στην ιστοσελίδα μας www.davlos.gr
- Επίσης έγγραφες συνδρομητών με
ένα απλό τηλεφώνημα στα
τηλέφωνα του «Δ».

Απαγορεύεται η εν όλω ή εν μέρει
αναδημοσίευση ή αναμετάδοση καθ'
οιονδήποτε τρόπον δημοσιευμάτων
του «Δαυλού» χωρίς τη γραπτή άδεια
του εκδότη.

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό Πρωτοποριακής Έρευνας

Έτος 26°, Φεβρουάριος 2007, Αριθ. 299

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

«Τα ύβριστικά κατά των Έλλήνων
έπίσημα κείμενα της Όρθοδοξίας»..... 20582

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Έάν... .. 20585

ΕΡΕΥΝΕΣ

Οί ιδεολογικά «τυφλές» τάσεις
της νεολαίας στη σημερινή Ελλάδα... 20589
Έκκλησία έναντιον Δαρβίνου..... 20602
Οί έλληνικές ρίζες της Μελβούρνης... 20612
Το νομικό καθεστώς άνεξηρησκίας
στην Ελλάδα..... 20661
Η μεγάλη άνοησία της «Μεγάλης Έκρηξης»..... 20668
Οί άνθελληνικοί «Χαιρετισμοί» των άγιων..... 20672
Οί τόνοι, τα πνεύματα και ή ίστορική όρθογραφία..... 20675

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ

Τα θεωρητικά πρότυπα του Εϋδοξου
ύλοποιούνται στον Υπολογιστή..... 20614
Κατάπληκτοι οί έπιστήμονες από τις γνώσεις
του Υπολογιστή..... 20620
Μοντέλλο του Υπολογιστή σε έκθεση
της Νέας Υόρκης..... 20621
Η άρχαία Έπιστήμη ήταν ίκανή να κατακτήση
το Διάστημα..... 20629
Η Έλληνική Έπιστήμη..... 20629
Τα μετρικά συστήματα του Υπολογιστή..... 20639

ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ..... 20597
Οί τρεις Ίνδές μαϊμούδες
και τα όρθόδοξα πρόβατα..... 20646
ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ..... 20659
Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ..... 20681

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Ποδόσφαιρο και θρησκεία..... 20599
Έκκλησία: Ό γιγάντιος οικονομικός κολοσσός..... 20649
Η σύγχρονη Έπιστήμη είναι Έλληνική..... 20681

Ό «Δ» έχει την εύθύνη των κειμένων που δημοσιεύει στίς
σελίδες του. Για τις δραστηριότητες, δημοσιεύσεις, διατυ-
πώσεις θέσεων κ.λπ. έκτος «Δαυλού», από πρόσωπα που
γράφουν ή έγραψαν στο Περιοδικό, ό «Δ» δεν εύθύνεται.

«ΤΑ ΥΒΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ἐ τὸν τίτλον αὐτὸν ὁ «Δαυλός» μόλις ἐξέδωσε καὶ κυκλοφόρησε ἓνα βιβλίο, τὸ ὁποῖο θὰ μπορούσε ἴσως νὰ ἀποτελέσῃ κατὰ τὴ γνώμη μου κομβικὸ σταθμὸ καὶ καταλύτῃ στὴν πορεία τῆς διαχρονικῆς Ἑλληνικῆς Συνείδησης. Ἀποτελεῖται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ ἓνα Ἀπάνθισμα ἐπίσημων κειμένων τοῦ Χριστιανισμοῦ γενικώτερα, δηλαδὴ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τῶν ἔργων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰδικώτερα τῆς Ὁρθοδοξίας, δηλαδὴ τῶν Κανόνων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τῶν λειτουργικῶν τῆς βιβλίων καὶ ἐπίσημων κειμένων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ Ἀρχιερέων τῆς, Συναξαριστῶν τῆς καὶ Ἀγίων τῆς, ποὺ γράφτηκαν ἐπὶ Βυζαντινοῦ Μεσαίωνα, ἐπὶ Τουρκοκρατίας, κατὰ καὶ μετὰ τὴν Ἐπανάστασι τοῦ 1821 καὶ ἐπὶ Νεωτέρου Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ γράφονται ἕως σήμερα. Τὰ κείμενα αὐτὰ παρουσιάζονται συγκεντρωμένα γιὰ πρώτη φορὰ ἐδῶ, ἂν ὅχι ὡς πλήρες corpus, ὅπωςδὴποτε ὡς ἓνα ἀντιπροσωπευτικὸ καὶ συστηματικὸ δειγματολόγιο.

Ἡ λέξις Ἀπάνθισμα χρησιμοποιεῖται βέβαια ἐδῶ συμβατικά, διότι στὴν πραγματικότητα πρόκειται γιὰ συλλογὴ δηλητηριωδῶν «φυτῶν». Πρόκειται γιὰ καταγραφὴ ἐνὸς ἀτελείωτου ὀχετοῦ ὕβρεων, συκοφαντιῶν, ἀπειλῶν, στρεβλώσεων, ἐπισήμων καταδικαστικῶν κειμένων ἀναθεματισμοῦ, ἀφορισμοῦ καὶ ἀκρότατης ἀπαξίωσης ὅλων τῶν εἰδῶν, ποὺ ξεχειλίζουν ἀπὸ μίσος, ἄρνησι, ἀπέχθεια καὶ ὀλοκληρωτικὴ ἀπόρριψι παντὸς Ἑλληνικοῦ, δηλαδὴ τῶν ἰδίων τῶν Ἑλλήνων ὡς φυλετικῆς ὀντότητας, τῶν μεγάλων διανοητῶν-δημιουργῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, τῶν πολιτιστικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν δημιουργημάτων τους, τῶν ἱστορικῶν ἀγώνων τους γιὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἐθνικὴν τους ἀνεξαρτησίαν –μὲ μίαν λέξιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς ἱστορικὸ φαινόμενον, ὡς ἔθνος καὶ ὡς πολιτικῆς ὕπαρξις.

Τὰ καταγραφόμενα κείμενα στρέφονται κατὰ τῶν Ἑλλήνων **ὀνομαστικῶς** καὶ δὲν συμπεριλαμβάνονται στὴν συλλογὴ αὐτὴ πλεῖστα ἄλλα, στὰ ὁποῖα ὁ ἀνθελληνισμὸς εἶναι εὐκόλως ἐννοούμενος ἀλλὰ ὅχι ὀνομαστικῶς (ἐκτὸς ἀπὸ λίγα, τῶν ὁποίων προηγεῖται ἄλλο ἀπόσπασμα ποὺ ρητῶς τοὺς κατονομάζει), ὅπως π.χ. ὅσα ἀναφέρονται σὺς ἔννοιες «ἐθνικός», «εἰδωλα», «μωρία», «πλάνη», «μανία», «φιλοσοφία», «σοφία» κ.ἄ., ἔννοιες οἱ ὁποῖες προδήλως

ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ»

ὑπονοοῦν πάντοτε τοὺς Ἕλληνες, δεδομένου ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι τὸ ἔθνος-στόχος, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ὁ Χριστιανισμὸς ἐστράφη, πολέμησε καὶ διέπραξε τὸ ἱστορικὸ ἔγκλημα τῆς ἐξαφάνισής του γιὰ 16 αἰῶνες ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ προσκήνιο. Δὲν συμπεριλαμβάνονται ἐπίσης πλεῖστα κρατικὰ κείμενα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας (νόμοι, κώδικες, διατάγματα, ἀποφάσεις καὶ διαταγές πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἡγετῶν κ.λπ.), τὰ ὁποῖα ἐπίσης βροῦνται ἀπὸ ρητῶς ἀνθελληνικὰ στοιχεῖα.

Τὸ φαινόμενο τοῦ χριστιανικοῦ ἀνθελληνισμοῦ ἐμφανίστηκε πρὶν ἀπὸ περισσότερους τῶν 20 αἰῶνες καὶ παραμένει ζωντανὸ καὶ διαχρονικὸ σ' ὅλες τὶς μετέπειτα ἐποχές, διατηρῶντας τὴν ἰσχὺ του καὶ τὴν ἔντασή του ἀκέραιες ὡς σήμερα. Διότι καὶ σήμερα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὄχι μόνον δὲν ἔχει ἀποκηρύξει κανένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ κείμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ χρησιμοποιεῖ καὶ στὴν Δογματικὴ της, καὶ στὴν Κατήχησή της, καὶ στὴ Λειτουργικὴ της· πλεῖστα ἐξ αὐτῶν ἀποτελοῦν ἐν χρήσει ψαλμοὺς, ἀναγνώσεις, ὕμνους, τροπάρια, ᾠδὲς κ.λπ., ποὺ ψάλλονται καὶ διαβάζονται καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους στὶς ἐκκλησίες καὶ στὰ μοναστήρια τῆς Ἑλλάδας εἰς ἐπήκοον τῶν ἐκκλησιαζόμενων Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ χρησιμοποιοῦνται στὰ κηρύγματα τῶν Ἑλλήνων κληρικῶν καὶ ἱεροκληρύκων, ὅπως καὶ τῶν σύγχρονων ἐντόπιων ὀρθόδοξων ἀπολογητῶν στὴν πολεμικὴ τους κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Τὰ λειτουργικὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ποὺ γέμουν τέτοιων κειμένων, οἱ ἱερεῖς εἶναι διατεταγμένοι καὶ ὑποχρεωμένοι νὰ τὰ χρησιμοποιοῦν στὶς ἱεροπραξίες τους.

* * *

ολλὲς σκέψεις, κρίσεις, συμπεράσματα, σχόλια καὶ ἱστορικὲς ἀξιολογήσεις θὰ μπορούσαν νὰ διατυπωθοῦν γιὰ τὸ Ἀπάνθισμα αὐτό, ἀλλὰ θὰ προτιμήσουμε νὰ περιορισθοῦμε ἐδῶ σὲ δύο μόνο παρατηρήσεις, ποὺ κατ' ἀπόλυτη λογικὴ ἀναγκαιότητα προκύπτουν ἀπὸ τὰ κείμενα αὐτά -παρατηρήσεις, ποὺ φρονοῦμε ὅτι ἀφήνουν ἀνανδρο εἰδικὰ τὸν σημερινὸ Ἕλληνα:

Α Τὴν πολεμικὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴν ἀδιάλειπτα συνεχιζόμενη ὡς σήμερα· καμμία ἱστορικὴ ἀλλαγὴ, ἐξέλιξη ἢ πολιτικὴ πρόοδος δὲν στάθηκαν ἱκανεὲς νὰ τὴν ἀμβλύνουν, νὰ τὴν μετριάσουν, νὰ τὴν στα-

ματήσουν. Η μόνη έρμηνεία που μπορεί να δοθῇ στο παράδοξο αὐτὸ καὶ μοναδικὸ φαινόμενο στὴν ἱστορία τῆς ἐξέλιξης τῆς ἀνθρωπότητας εἶναι προφανής: Ὁ Ἑλληνισμός, δηλαδή ὁ τρόπος σκέψης καὶ ζωῆς ποὺ διαμόρφωσαν οἱ προ-χριστιανικοὶ Ἕλληνες, ὑπῆρξε τὸ μοναδικὸ ἐμπόδιο γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ ἀσιατικοῦ δογματισμοῦ ἀπὸ τὴν ἐμφάνισή του καὶ στοὺς πρώτους αἰῶνες τῆς ἐπικράτησής του καὶ ἀποτελεῖ καὶ σήμερα τὸν μοναδικὸ «κίνδυνο», πού, ἂν σταματήσῃ ὁ διωγμὸς καὶ ἡ ἀπαξίωσή του, μπορεί νὰ ἀνασυγκροτηθῇ καὶ νὰ κλονίσῃ καὶ καταργήσῃ τὴν ἰδεολογικὴ κυριαρχία του· ἐπομένως ἡ ἐπαγρύπνηση καὶ ἡ συνεχὴς πολεμικὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀποτελοῦν ζωτικῆς σημασίας πολιτικὴ τοῦ πρώτου, ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἡ ἱστορικὴ του ἐπιβίωση.

Β Τὴν ἐπίσημη ὀνομαστικὴ ἐπίθεση κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ Ἑλλήνες κληρικοὺς στὶς ἐκκλησίες τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ πραγματικὰ μίᾱ πραγματικότητα ἐπίσης πρωτοφανὴ στὰ ἱστορικὰ χρονικά, ποὺ ἂν δὲν ἦταν γνωστὴ τοῖς πᾶσι, προφανὴς καὶ αὐταπόδεικτη, θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀνήκει στὴ σφαῖρα τῆς φαντασίας. Ὅμως μὲ διαρκὴ καὶ ἀπεριορίστως ἰσχύουσα ἐντολὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὅλοι οἱ Ἕλληνες κληρικοὶ ἐξαπολύουν σχεδὸν καθημερινὰ τὴν ἐπίθεση αὐτή, καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες πιστοὶ τὴν ὑφίστανται ἐπὶ αἰῶνες, χωρὶς ποτὲ κάποιος νὰ ἀντιδράσῃ στὸ παραμικρό.

* * *

Ὡς νὰ σχολιάσω τὸ καταπληκτικὸ αὐτὸ φαινόμενο, ποὺ προφανῶς δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ κατάστασις «ἐθνικῆς ἀφασίας», ἔνα «ἱστορικὸ κῶμα», ὅπως εἶναι σίγουρα σὲ ὁμαδικό-πολιτικὸ ἐπίπεδο, ἀλλὰ εἶναι ἐπίσης καὶ ἕνας κατ' ἐξακολούθησιν ψυχολογικὸς βιασμὸς ἀλλὰ καὶ ἕνας κατὰ συρροὴν μαζοχισμὸς σὲ ἀτομικό-ὑποκειμενικὸ ἐπίπεδο; Τὸ συναισθηματὶ τῆς ἀμηχανίας γιὰ τὸν ἑαυτό μου δὲν μοῦ ἐπιτρέπει τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ βιώσω συναισθηματικὰ ἀφ' ἑνὸς μιὰ θλίψη γιὰ τὴν ἔσχατη κατάντια τοῦ ἱστορικώτερου ἔθνους τῆς Γῆς, τοῦ ἔθνους ποὺ δημιούργησε τὸν πανανθρώπινο πολιτισμὸ καὶ νὰ διαγνώσω λογικὰ ἀφ' ἑτέρου τὴν βαθύτερη, τὴν ἀθέατη, ἀλλὰ βέβαιη αἰτία, τὴν παλαιὰ καὶ σύγχρονη, ποὺ ὠδήγησε κάποτε καὶ διατηρεῖ σταθερὰ ἔκτοτε τὸν Ἑλληνισμὸ στὸ ἐθνικὸ, ψυχολογικὸ καὶ ἠθικὸ χάλι ποὺ βρίσκεται σήμερα.

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἡ ἐξαφάνιση τῶν θεῶν

Κύριε διευθυντά,
Ἔχω μία ἀπορία. Αὐτοὶ ποὺ πιστεύουν σὲ θεοὺς, διαβόλους καὶ τὰ λοιπά, σημαίνει ὅτι πιστεύουν καὶ σὲ ἔργα αὐτῶν; Ἄν κατηγορηθῶ π.χ. ὅτι σκοτώσα ἕναν συγγενῆ τους, ἐπειδὴ ἦμουν μόνος μαζί του τὴν ὥρα ποὺ σκοτώθηκε, μπορῶ νὰ ἐπικαλεσθῶ ὅτι τὸν σκοτώσε ὁ διάβολος; Πῶς μποροῦν νὰ ἀπορρίψουν αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα, ἐφόσον πιστεύουν σὲ τέτοια «ὄντα»; Ἡ νὰ κλέψω λεπτὰ καὶ νὰ πῶ, ὅτι μοῦ τᾶδωσε ὁ Θεός; Πῶς γίνεται στὸ νομικὸ σύστημα θεοκρατικῶν καθεστώτων νὰ μὴν λαμβάνεται ὑπόψη σὲ καμμία περίπτωση, ποτὲ νὰ ἔγινε παραδεκτὴ ἡ ἐπίδραση τοῦ Γιαχβὲ ἢ τοῦ Ἀλλάχ; Ἔστω καὶ σὲ μία δίκη μόνο. Μᾶλλον τὰ τελευταῖα χρόνια, ἀπὸ τότε δηλαδὴ ποὺ

τὸ χρῆμα ἔγινε πολὺ σημαντικό, ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ ἀνακατεῖται πολὺ καὶ ἀποφεύγει τὶς δημόσιες ἐμφανίσεις. Γιατὶ στὸ Μεσαίωνα καὶ πρὶν παλιὰ συνεχῶς ἔκανε τὴν ἐμφάνισή του, ἐνῶ τώρα ὄχι. Σ' αὐτὸ δὲν ἐξαιρεῖται καμμία θεότητα, οὔτε σατανᾶς οὔτε ἄγγελος οὔτε ἐλοχεῖμ, χερουβεῖμ, σεραφεῖμ, οὔτε ὅμως καὶ τὸ δωδεκάθεο. Καὶ ἀπὸ τὸν ἀθλητισμὸ ὅμως ἡ ἀπουσία τους εἶναι αἰσθητή. Δυστυχῶς δὲν εἶδαμε κανένα χριστιανό, Ἰουδαῖο ἢ μουσουλμάνο ἀρσιβαρίστα νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθεια τῆς πίστεως του σηκώνοντας π.χ. 1.000 κιλά, κι ἂς ἰσχυρίζονται τὰ ἱερατεῖα, ὅτι «ἡ πίστις μπορεῖ νὰ μετακινήσῃ βουνά».

Εὐχαριστῶ
Θανάσης Διαμαντόπουλος

EAN...

Ἀγαπητὲ «Δανιέ»,

Διάβασα στὸ τεύχος τοῦ Δεκεμβρίου τὴν ἐπιστολὴ ἐνὸς φοιτητῆ Νοσηλευτικῆς καὶ συγκινήθηκα. Κάθε ἡλικιωμένος πρέπει νὰ συγκινῆται, ὅταν ἕνα νεαρὸ βλαστάρι τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ζητᾷ ἐκπλιπαρώντας βοήθεια. Ρωτᾷ ὁ Ἀριστομένης Κοοσιώρης: Πῶς μπορῶ νὰ σταθῶ ὡς νοσηλευτής; Τί μοῦ προτείνετε νὰ διαβάσω;

Συνεργάτης σου ἔδωσε μία μεστή ἀπάντηση στὸν φοιτητῆ, ἀλλὰ δὲν νομίζω ὅτι θὰ τὸν ἱκανοποίησε. Ὁ λόγος ποὺ πιστεύω ἔτσι εἶναι, ὅτι ὁ νεαρὸς ἐπιστολογράφος σου εἶναι ἤδη ἀπὸ μόνος του χριστιανὸς πιστός, καὶ ὅ,τι καὶ νὰ τοῦ ὑποδείξουν οἱ μεγαλύτεροί του, τὰ ἀκούει μὲν, ἀλλὰ τὰ θρησκευτικὰ δεσμὰ δὲν σπᾶνε, νὰ τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερο νὰ τὰ κατανοήσῃ, νὰ τὰ ἐρευνήσῃ καὶ μετὰ νὰ διαλέξῃ, ποιά κατεύθυνση πρέπει νὰ πάρῃ. Γιατὶ σκέπτομαι ἔτσι; Διότι στὶς θρησκείες ὅλων τῶν λαῶν καὶ ὅλων τῶν ἐποχῶν δὲν χωρᾶνε δύο βασικὰ πράγματα: Λογικὴ-διάλογος καὶ ἔρρενες.

Ἐὰν τὸ παιδί αὐτό, πρὶν μπῆ ἀκόμα στὰ βρόχια τῆς θρησκείας, εἶχε ἐμπλουτίσει τὸ νοῦ του μὲ τὶς ὑποδείξεις διακεκριμένων διανοουμένων τῆς ἀνθρωπότητας, ποτὲ δὲν θὰ ἀναγκαζόταν νὰ γυρεύῃ βοήθεια. Ἦδη θὰ τὴν εἶχε βρεῖ. Ἐὰν πάλι εἶχε τὴν καλὴ τύχη μὲ τὴν βοήθεια κάποιου σοβαροῦ ἀνθρώπου νὰ μελετήσῃ καὶ νὰ κατανοήσῃ τὴν Ἑβραϊκὴ Βίβλο, ποτέ, ποτέ δὲν θὰ γινόταν χριστιανός, διότι ἡ λογικὴ του δὲν θὰ τοῦ τὸ ἐπέτρεπε. Ἐγινε χριστιανός, ὅχι ἀπὸ τὴν οἰκογένειά του ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλα θρη-

Ὁ σεβασμὸς τῆς ἱστορικῆς ὀρθογραφίας

Κύριε διευθυντά,
Ὁ κ. Θωμᾶς Γ. Ἡλιόπουλος (τ. 297, Δεκ. 2006) ὅπως πάντα παρουσιάζει πολλές ἄγνωστες στὸν περισσότερο κόσμο ἐλληνικὲς λέξεις υἱοθετηθεῖσες ἀπὸ τὴν Ἀγγλική. Τὰ ἄρθρα του εἶναι πολὺ διαφωτιστικὰ καὶ χρήσιμα.

Ὅσον ἀφορᾷ στὴν γραφὴ τοῦ ἠλεκτρονικοῦ ταχυδρομείου (email), νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ ἀκολουθοῦμε τὸ παράδειγμα τῆς Λατινικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικῆς Γλώσσας, ποὺ σέβονται τὴν Ἑλληνικὴ ὀρθογραφία. Τὸ ἦτα

(η) στὴν Λατινικὴ γράφεται e, ὁ φθόγγος αι γράφεται ae, ὁ φθόγγος οἱ γράφεται oe. Ἐπὶ παραδείγματι Ἑλλὰς (Hellas), Ἡφαιστος (Hephaestus), Φοῖνιξ (Phoenix), ἠλεκτρικὸν (electric), ἐπομένως ἡμαῖλ (email).

Δὲν πρέπει νὰ ἀλλάζουμε τὴν τελειότερα γλῶσσα τοῦ κόσμου, τὴν μητέρα ὅλων τῶν γλωσσῶν.

Μὲ ἐλληνικοὺς χαιρετισμοὺς
Χρῆστος Τζέλιος
Ἀστόρια, NY, ΗΠΑ

Τί κρύβεται πίσω ἀπὸ τὴν κατὰπτωση τῆς Παιδείας;

Κύριε διευθυντά,
Τελευταῖα παρακολουθήσαμε τὴν ἀναταραχὴ στὴν Παιδεία (ἀπεργία δασκάλων, καταλήψεις σχολείων καὶ καταστροφὲς σχολείων), καὶ προβληματίστηκα, διότι πιστεύω ὅτι τὰ γεγονότα αὐτὰ δὲν εἶναι καθόλου τυχαῖα. Πιστεύω πὼς εἶναι υποκινούμενα. Ἐπιστρέψαμε τὴν μνήμη μου καὶ θυμήθη-

κα τὴν δήλωση τοῦ ἄλλοτε ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῶν ΗΠΑ, ἐβραιογενοῦς καθηγητοῦ Henry Kissinger, ὁ ὁποῖος εἶχε ὑποδείξει τὴν ἐξουδετέρωση τοῦ «ἀτίθασου» ἐλληνικοῦ λαοῦ μὲ τὴν ἀποκοπὴ του ἀπὸ τὴν παρὰδοσή του.

Ἄν ἀναλογισθοῦμε, τί ἔχει συμβῆ στὴν Παιδεία τὰ τελευταῖα εἴκοσι χρόνια (κατάρ-

σκευτικὰ μέλη τῆς συντροφιάς του ἢ τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας. Γιὰ νὰ ἱκανοποιήσω τὴν περιέργειά του καὶ γιὰ τὸ δικό του καλὸ, θὰ τοῦ ἀναφέρω μερικὰ μόνον κομμάτια τῶν εὐαγγελιστῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης-Εβραίων, ἀφήνοντας τὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ τὴν ἐρευνήσῃ ὁ ἴδιος καὶ νὰ δῇ τὸ λάθος του.

Πρῶτον: Σὲ ὅλα τὰ γραπτὰ τῆς Κ.Δ. τῶν Εβραίων βρίσκουμε ὅτι λείπει τὸ 95% τῆς ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ. Τὸν βρίσκουμε, ὅταν γεννῆθηκε. Τὸν ξαναβρίσκουμε σὲ συναγωγὴ 12 χρόνων, καὶ μετὰ περνᾶνε 18 ὁλόκληρα χρόνια, ὅπου τὸν ξαναβρίσκουμε τριαντάρη πλέον στὸν Ἰορδάνη, ὅπου τὸν βάπτισε ὁ ξάδελφός του Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος παρὰδερνε στὴν ἔρημο τρώγοντας ἀκρίδες μὲ μέλι καὶ μισόγυμνος. Τρεῖς ἱστορικοὶ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἀναφέρουν στὰ γραπτά τους τὸ ὄνομά του. Ὁ Εβραῖος Φλάβιος Ἰώσηπος (37-93) καὶ οἱ Ρωμαῖοι Κορνήλιος Τάκιτος (56-120) καὶ Κάιος Πλίνιος (62-113). Ἀποκλείεται, ὅπως βλέπουμε, τὶς χρονολογίες τοῦ βίου των νὰ τὸν εἶδαν προσωπικῶς, διότι ὅλοι τους γεννῆθηκαν πολὺ ἀργότερα ἀπὸ τὴν γνωστὴ σταύρωση. Ὅ,τι ἔγραψαν λοιπόν, θὰ τὰ πῆραν ἀναγκαστικῶς ἀπὸ τοὺς τότε πιστοὺς τῆς νέας λατρείας, ὑστερικοὺς καὶ φανατικοὺς Εβραίους Ἐβιονῆμ (χριστιανούς).

Δεύτερον: Στὸ «Κατὰ Ματθαῖον», κεφ. 10 καὶ παρ. 5-6, γράφει ὁ βιογράφος του αὐτός, τί εἶπε ὁ Ἰησοῦς στοὺς 12 ἀποστόλους-μαθητὲς του: «Σὲ ὁδὸν ἐθνῶν μὴν πάτε οὔτε καὶ σὲ πόλιν Σαμαρειτῶν νὰ μῆπτε. Νὰ πάτε μᾶλλον στὰ ἀπολωλότα πρόβατα τοῦ οἴκου Ἰσραήλ.»

γηση τῶν Ἀρχαίων, τῆς μαθητικῆς ποδιᾶς, τὸ σύστημα διδασκαλίας καὶ τὸ περιεχόμε-
νο τῶν διδασκομένων βιβλίων), διαπιστώ-
νουμε τὴν ἐφαρμογὴ τῆς παραπάνω δηλώ-
σεως γιὰ τὴν διαμόρφωση μιᾶς καινούργιας
γενιάς Ἑλλήνων χωρὶς ἑλληνικὴ συνείδηση.
Ἀλλὰ ἡ προσπάθεια αὐτὴ δὲν εἶναι κάτω τὸ
νέο. Ἄν ἀνατρέξουμε στὸ παρελθόν, θὰ δι-
απιστώσουμε, ὅτι ἡ προσπάθεια ἐξαφανίσε-
ως τοῦ ἔθνους τῶν Ἑλλήνων ἀρχίζει ἀπὸ
τοὺς Περσικοὺς Πολέμους, συνεχίστηκε μὲ
τὴν ἐπιβολὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ, μὲ τὴν κά-
θοδο τῶν Τούρκων, τὴν Μικρασιατικὴ Κα-
ταστροφὴ, τὴν εἰσβολὴ στὴν Κύπρο κ.λπ.
Ἀπλᾶ διαπιστώνουμε ὅτι ἡ προσπάθεια συ-

νεχίζεται ἀλλὰ μὲ σχεδίαση ἀριστοτεχνικῇ
ἐτσι, ὥστε νὰ μὴν φαίνεται ποιὸς τὰ ὑποκι-
νεῖ ὅλα αὐτά. Γι' αὐτὸ μποροῦμε νὰ συμπε-
ράνουμε, ὅτι αὐτὰ τὰ ὁποῖα δήλωσε ὁ κ. Κίς-
σινγκερ μᾶλλον τοῦ ξεφύγαν.

Εἶμαι ἀρκετὰ περιληπτικὸς σ' αὐτὰ ποὺ
ἐκθέτω, γιατί ἡ ἀνάπτυξή τους ἴσως ἀπαιτοῦ-
σε νὰ γραφοῦν, ἂν ὄχι βιβλία, πάντως πολ-
λὲς σελίδες. Ἄς σημειώσω ὅμως ἀκόμη, ὅτι
Ἑλλην-Ἑλλάδα σημαίνουν πνεῦμα, καὶ τὸ
πνεῦμα ποτὲ δὲν νικήθηκε.

Μὲ τιμὴ

B.M.

Βείκου, Ἀθήνα

Μία πιθανὴ ἐτυμολόγηση τῆς λέξεως «England»

Κύριε διευθυντά,

Μετὰ ἀπὸ σκέψη πιθανολογῶ γιὰ τὴ λέξη England τὴν ἐξῆς ἐτυμολογία:

ENG + LAND = ΕΓΓΥΣ + ΛΑΝΔΗ = ΚΟΝΤΙΝΗ ΧΩΡΑ;

Μὲ τιμὴ,

Μ. Ἀναστασόπουλος

Ν. Ἰωνία

Τρίτον: Στὸ ἴδιο κεφάλαιο (10) καὶ στὶς παραγράφους 34-36 ὁ Ματθαῖος μᾶς λέει, τί εἶπε ὁ Ἰησοῦς στοὺς 12 μαθητὲς του: «Μὴν νομίζετε, ὅτι ἦρθα νὰ φέρω εἰρήνῃ στὴ Γῆ. Δὲν ἦλθα νὰ φέρω εἰρήνῃ ἀλλὰ σφαγὴ. Διότι ἦρθα νὰ χωρίσω ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν πατέρα του, νὰ στρέψω τὴν κόρη ἐνάντια στὴ μάνα της καὶ τὴ νύφη ἐνάντια στὴν πε-
θερά της, καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου θὰ γίνουν οἱ ἄμεσοι συγγενεῖς του.»

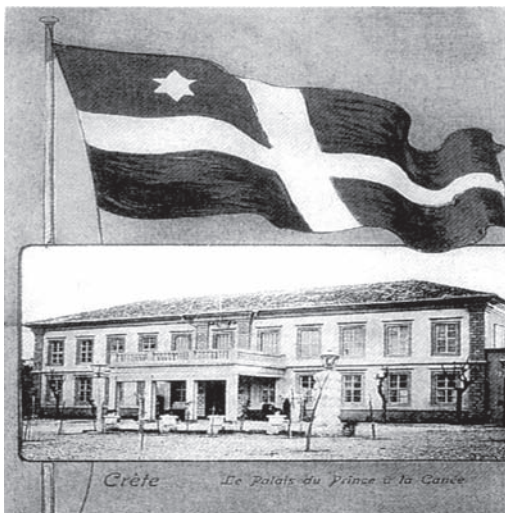
Τέταρτον: Πάλι ὁ Ματθαῖος στὸ κεφ. 15, παρ. 22-24 μᾶς δείχνει ταλαίπωρη γυναῖ-
κα Χαναναία νὰ ζητᾷ βοήθεια ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ. Οἱ μαθητὲς του τὴν ἐμπόδιζαν καὶ αὐ-
τὴ κατάφερε νὰ τοῦ μιλήσῃ. Ὡς ἀπάντησις αὐτὸς τῆς λέει τοῦτα τὰ λόγια: «Εἰμαι ἀπε-
σταλμένος μόνο γιὰ τὰ ἀπολωλὸτα πρόβατα τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ.» Αὐτὴ τοῦ λέει: «Κύ-
ριε, βοήθα με.» Καὶ ἐκεῖνος τῆς μιλά ὡς ἐξῆς: «Δὲν εἶναι καλὸ νὰ πάρῃ ἓνας τὸ ψωμὶ
τῶν παιδιῶν καὶ νὰ τὸ ρίξῃ στὰ σκυλιά.»

Πέμπτον: Ὁ ἄλλος βιογράφος του, ὁ Μάρκος, στὸ κεφ. 7 καὶ παρ. 25-27, ἀναφέ-
ρεται σὲ μία ἄλλη γυναῖκα, πάλι μὴ Ἑβραία καὶ αὐτὴ. Ἦταν Ἑλληνίδα, Συροφοίνισ-
σα τὸ γένος, λέει ὁ Μάρκος. Καὶ τούτῃ ἡ ταλαίπωρη ζήτησε τὴν βοήθειά του, ἀλλὰ
ἐκεῖνος τῆς εἶπε ὅ,τι εἶπε καὶ στὴν Χαναναία τοῦ Ματθαίου: «Ἄφησε πρῶτα νὰ χορ-
τάσουν τὰ τέκνα, διότι δὲν εἶναι καλὸν νὰ πάρῃ ἓνας τὸ ψωμὶ τῶν παιδιῶν καὶ νὰ
τὸ ρίξῃ στὰ σκυλιά.»

Ἑκτον: Τώρα ἔχει σειρά ὁ Λουκᾶς. Στὸ κεφ. 12 καὶ παρ. 49-53 μᾶς λέει, τί εἶπε ὁ Ἰη-
σοῦς σ' ἓνα πλῆθος ποὺ ἀνερχόταν σὲ μυριάδες, δηλαδὴ σὲ δεκάδες χιλιάδων, ὅπου ὁ

Ὁ ἀστήρ τοῦ Δαυὶδ σὲ σημαία τῆς Κρητικῆς Πολιτείας!

Ἡ σημαία τῆς Κρητικῆς Πολιτείας καὶ τὸ κτήριο τοῦ Διοικητηρίου στὴν περιοχή Καστέλλι τῆς πόλης τῶν Χανίων. Carte postale, ἔκδοση «Aux milles Curiosités», La Canée. Συλλογὴ Μ. Παπαδάκη-Δάνδολου.

Φίλοι τοῦ «Δαυλοῦ»,

Πρόσφατα μοῦ χάρισαν τὸ βιβλίο τῆς Χρυσούλας Τζομπανάκη, «Ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ στὴν Κρήτη», ἔκδ. τῆς ἰδίας, Δεκέμβριος 2005. Στὴ σελίδα 75 δημοσιεύεται μία φωτογραφία τῆς σημαίας τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, καὶ βλέπω πάνω της μὲ ἐκπληξὴ τὸ ἐξάκτινο ἀστὲρ τοῦ Δαυίδ. Τόση δύναμη εἶχανε τότε στὰ Χανιά οἱ Ἑβραῖοι;

Σὰς στέλνω φωτοτυπία τὸ ἐξώφυλλο καὶ τὴ σ. 75 γιὰ πληροφόρησή σας.

Υ.Γ.: Θὰ μοῦ πῆτε, διευθύνουν τὴς ΗΠΑ καὶ στὰ Χανιά νὰ μὴν «ἔκαναν κουμάντο»;

Φιλικά,
Κρίτων Γ. Κωνσταντινίδης
Πολιτικὸς Μηχανικὸς
Ἡράκλειο Κρήτης

ἓνας πατοῦσε τὸν ἄλλον: «Νομίζετε ὅτι ἦρθα νὰ φέρω εἰρήνην στὴ Γῆ; Ὅχι, σὰς λέω, ἀλλὰ διχόνοια. Διότι ἀπὸ 'δῶ καὶ πέρα σὲ σπíti ποὺν ὑπάρχουν πέντε, θὰ εἶναι τσακωμένοι. Οἱ τρεῖς κατὰ τῶν δύο καὶ οἱ δύο κατὰ τῶν τριῶν. Πατέρας ἐνάντια στὸν γνιὸ καὶ γνιὸς ἐνάντια στὸν πατέρα. Μητέρα ἐνάντια στὴν κόρη καὶ κόρη ἐνάντια στὴ μάνα. Πεθερὰ ἐνάντια στὴ νύφη καὶ νύφη ἐναντίον πεθερᾶς.»

Αὐτά, **ἐὰν** τὰ γνώριζε ὁ νεαρὸς φοιτητής, θὰ ἔμπαινε στὸ νόημα, θὰ ἦταν ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὴς τόσες ἀδυναμίες του καὶ θὰ γινόταν ὥραϊος ἐπιστήμων χωρὶς καμμιὰ δυσκολία. Ἀνέφερα μόνον 6 κομμάτια ἀπὸ τὴς τόσες χιλιάδες τῆς ἑβραϊκῆς Βίβλου, ἢ ὁποία ἀπογοητεύει κάθε ἀναγνώστη λόγῳ τοῦ ὄγκου της καὶ τῆς δύσκολης γλώσσας, ποὺ ἐγράφησαν τὰ 81 βιβλία της ἢ τὰ 1371 κεφάλαια ἢ οἱ 37.456 παράγραφοι της.

Καὶ πρὶν κλείσω, ἐπιθυμῶ νὰ ἀναφέρω τὸν πρόγονο τοῦ καλοῦ μας φοιτητῆ, τὸν Ἱπποκράτη, ὁ ὁποῖος συνιστᾷ σὲ ὅλους μας, ὅσοι κατοικοῦμε σὲ τοῦτο τὸν πλανήτη, νὰ μελετᾶμε τὴν Ἱστορία. «Τὴν Ἱστορία νὰ μελετᾷς παιδί μου, διότι ἔτσι ὄχι μόνον τὸν ἑαυτό σου θὰ δοξάσῃς καὶ σὲ πολλὰ χρήσιμα γιὰ τὴν ἀνθρώπινή μας μοῖρα θὰ διαπρέψῃς, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴ σου πιδ εὐαίσθητη καὶ λάμπουσα ἀπὸ μακρυνὰ θὰ καταστήσῃς.» Καὶ ὁ Σωκράτης στὴν ἀπολογία του εἶπε κατὰ τὸν μαθητὴν του Πλάτωνα τοῦτα τὰ ὑπέροχα λόγια: «Τὸν ἀνεξέταστον βίον δὲν ἀξίζει νὰ τὸν ζῇς.»

Εὐχαριστῶ
Μίνως Κουρνιανὸς
Νέα Ὑόρκη

«ΞΕΚΙΝΑΜΕ ΚΑΛΑ, ΜΕΝΟΥΜΕ ΑΠΟ ΓΚΑΖΙ...»

**Ἡ ἀδυναμία τῶν σύγχρονων τάσεων
τῆς νεοῤαίας νὰ συνδεθοῦν μὲ τὴν Ἱστορία**

Ὁ ὅρος «νεώτερα κοινωνικὰ κινήματα» ἐννοοῦμε κυρίως αὐτὰ ποὺ ἐκδηλώθηκαν στὸν Δυτικὸ κόσμο μετὰ τὸν Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Ἡ διαφορὰ τους σὲ σχέση μὲ τὰ προηγούμενά τους, αὐτὰ τῆς ἐποχῆς τῶν ἐπαναστάσεων (μέσα 18ου-μέσα 20οῦ αἰῶνα), ἔγκειται στὸ ὅτι δὲν ἐπεδίωξαν μίᾱ ταχεῖα ἐκ βάθρων ἀλλαγὴ τῆς κοινωνικῆς δομῆς, ἀλλὰ μίᾱ ὑπονόμευση τῆς καθεστηκυίας τάξης μέσω τῆς δημιουργίας ἐνὸς ρεύματος ἐπιμέρους συλλογικῶν δράσεων, βασισμένων στὴν κατ' ἄτομο ἐνεργοποίηση τοῦ προσωπικοῦ διανοητικοῦ του δυναμικοῦ. Γιὰ τὸ σύνολο αὐτῶν τῶν κινήματων ἐπικράτησε διεθνῶς ὁ ὅρος *underground* (=ὑπόγεια κινήματα), καὶ ἡ δράση τους παρωμοιάστηκε μὲ αὐτὴ τοῦ τυφλοπόντικα, ποὺ διαβρώνει τὰ θεμέλια τοῦ ὅποιου συστήματος κυριαρχίας μέχρι τὴν ποθητὴ του κατάρρευση.

Ἡ κυριώτερη κατηγορία ποὺ ἔχει διατυπωθῇ ἐναντίον αὐτῶν τῶν κινήματων (κυρίως ἀπὸ θιασῶτες τῆς παλιᾶς ἐπαναστατικῆς «σχολῆς») εἶναι, ὅτι δὲν ἀνέπτυξαν πολιτικὴ δραστηριότητα. Αὐτὸ ἐνδεχομένως νὰ ἰσχύει γιὰ τὸ κίνημα τῶν ὑπαρξιστῶν (*beatniks*), ποὺ ὡς προδρομικὸ τῶν ἄλλων λειτούργησε περισσότερο ὡς πρακτικὴ, φιλοσοφικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ κοινότητα. Δὲν ἰσχύει ὅμως γιὰ ὅσα κινήματα ἐπακολούθησαν, τὰ ὁποῖα –μὴ θεωρώντας πολιτικὴ δράση τακτικὲς σωτηριολογικοῦ τύπου, ἀπαρχαιωμένες καὶ πρὸ πολλοῦ ἀφωμοιωμένες ἀπὸ τὸ σύστημα κυριαρχίας, ὅπως π.χ. τὴν δημιουργία πολιτικῶν κομμάτων– ἀνέπτυξαν αὐθεντικὴ πολιτικὴ δραστηριότητα βασισμένη, ἄλλοτε ἐνστικτωδῶς καὶ ἄλλοτε ἐνσυνείδητα, στὴν ἀρχαιοελληνικὴ ἀντίληψη περὶ ἰσότητος καὶ αὐτοκατευθυνόμενης ἐνεργοποιήσεως τοῦ ἀτόμου στὸ πλαίσιο ἐνὸς συλλογικῶς ἀντιληπτοῦ στόχου.

Ὁ παγκόσμιος ἀντίκτυπος αὐτῶν τῶν κινήματων ἔχει μέχρι σήμερα σταθῇ τέτοιος, ποὺ δὲν ἦταν δυνατόν νὰ ἀφήσῃ ἀπ' ἑξῶ τὴν Ἑλλάδα. Ὡστόσο στὴν περίπτωση τῆς τελευταίας

ὑπῆρξαν κάποιες ειδικές συνθήκες, οἱ ὁποῖες ἔχουν νὰ κάνουν μὲ τὸ συνταίριασμα μιᾶς ἰσχυρῆς αὐτόχθονης πολιτισμικῆς παρουσίας μὲ τὶς ἀναπόφευκτες ἐξωτερικὲς ἐπιρροές.

Α Ἡ γενιὰ τοῦ Πολυτεχνείου

ταν λέμε «γενιὰ τοῦ Πολυτεχνείου», δὲν ἐννοοῦμε κατὰ τρόπο στενὸ τὸ κομμάτι τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας ποὺ κατέλαβε τὸν χώρο τοῦ Πολυτεχνείου τὸ τριήμερο 15-17/11/1973, ἀλλὰ ὅλους αὐτοὺς ποὺ ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες ἐξεγέρσεις στὰ ἀμερικανικὰ ἢ στὰ γαλλικὰ πανεπιστήμια δημιούργησαν τὸ ὑπόβαθρο καὶ τὶς προϋποθέσεις, φυσιολογικὴ κατάληξη τῶν ὁποίων ὑπῆρξε τὸ προαναφερθὲν γεγονός. Στὴν οὐσία πρόκειται γιὰ ἓνα ὑποσύνολο τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας, τὸ ὁποῖο ἐπηρεάστηκε βαθιὰ ἀπὸ μία στάση ζωῆς τῶν νεολαίων δυτικῶν χωρῶν, ἡ ὁποία ἐπαναπροσδιώριζε καὶ ἐπανιεραρχοῦσε σὲ μιὰ ἄλλη, σχεδὸν ἐντελῶς διαφοροτικὴ τῆς συνήθους, βάση τὶς ἀνθρώπινες ἀνάγκες⁽¹⁾. Αὐτὸ σὲ γενικὲς γραμμὲς εἶχε νὰ κἀνῃ μὲ τὴν ἐκ βάθρων ἀπαξίωση μιᾶς κοινωνικῆς ὀργάνωσης, ἡ ὁποία καθιστᾷ ἐντέχνως τὸ ἄτομο δοῦλο, εἴτε προγραμματίζοντάς το νὰ προσπαθῇ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ πρότυπο μιᾶς προσχεδιασμένης ιδιοτελούς ψευδοευημερίας εἴτε βυθίζοντάς το στὴν μεγαλύτερη ἀβεβαιότητα, σὲ περίπτωσιν ποὺ τὸ προαναφερθὲν πρότυπο δὲν ἐκπληρωθῇ. Ὡστόσο τὸ ἐν λόγω τμήμα τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας εἶχε μία πολὺ δυσκολώτερη ἀποστολὴ ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες τοῦ π.χ. τῶν Η.Π.Α., τῆς Βρεταννίας ἢ τῆς Γερμανίας. Ἐκφραζόμενο κυρίως μέσα ἀπὸ μουσικούς, ὅπως π.χ. ὁ πρῶμος Διονύσης Σαββόπουλος, ὁ Δημήτρης Πουλικάκος κ.ἄ., ἢ ἀπὸ συγγραφεῖς, ὅπως ὁ Μάριος Χάκκας (χωρὶς νὰ ἀπορρίπτῃ τοὺς πρὸ παραδοσιακοὺς, ὅπως π.χ. ὁ Θεοδωράκης ἢ ὁ Σεφέρης), εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ καταστάσεις, ὅπως αὐτὴ μιᾶς δικτατορίας, πρωτόγνωρες γιὰ σχεδὸν ὁποιαδήποτε ἄλλη δυτικὴ χώρα. Δὲν θὰ μπορούσε νὰ δραστηριοποιηθῇ ἀποτελεσματικὰ τροποποιῶντας ἀπλῶς κάποιες εἰσαγόμενες ἐπιτυχημένες συνταγές. Ἐπρεπε, προκειμένου νὰ δημιουργήσῃ ἓνα ρεῦμα –ὡς ὥφειλε σὰν ὑπόγειο κίνημα– νὰ μετασκευάσῃ τοὺς ἐπικοινωνιακοὺς του κώδικες, ὥστε νὰ χτίσῃ στέρεες γέφυρες μὲ τὴν ὑπόλοιπὴ κοινωνία.

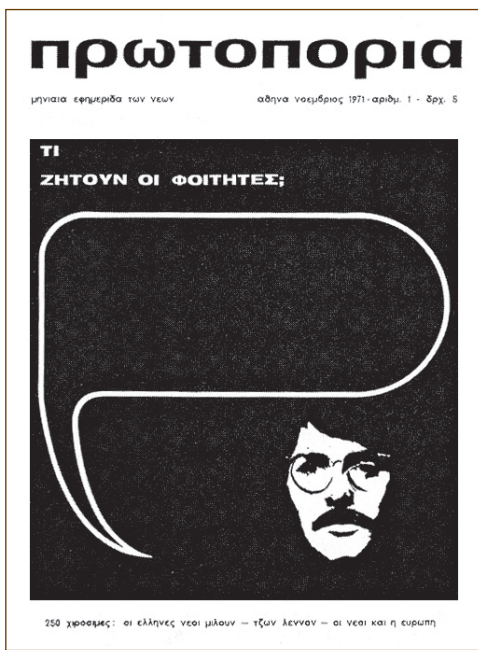
Κατῶρθωσε νὰ παντρέψῃ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐκφραστικὸ του μέσο, τὴ ροκ μουσικὴ, μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ μὲ τὴν Ἑλληνικὴ μουσικὴ Παράδοση καὶ νὰ μεταφέρῃ μὲ γόνιμο τρόπο, εἴτε μέσῳ τοῦ προαναφερθέντος μουσικοῦ ιδιώματος εἴτε μέσῳ τῆς λογοτεχνίας ἢ τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, τὸ πνεῦμα τῶν ἀντίστοιχων κινήματων τοῦ ὑπόλοιπου Δυτικοῦ κόσμου στὴν Ἑλλάδα. Μάλιστα τὰ μεταφερθέντα ἐπὶ ἑλληνικοῦ ἐδάφους μηνύματα ἐμπλουτίστηκαν καὶ ἀναβαθμίστηκαν μὲ μιὰ ἀπολύτως πρωτότυπη συμβολικὴ, δείχνοντας, ὅτι στὴν οὐσία δὲν ἐπρόκειτο γιὰ κάποια ἀκόμη ἀπὸ τὰ τόσα ἀντιδάνεια οὔτε γιὰ κάτι τὸ «ξενόφερτο» (βλ. π.χ. τραγούδια, ὅπως τὸ «Ξεχασμένο Πηγάδι» τοῦ Ἀντώνη Τριανταφύλλου ἢ ὁ ψυχεδελικὸς ὕμνος «Ἕλα, Ἥλιε μου» τοῦ συγκροτήματος Poll). Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν μιὰ προοδευτικὴ υἱοθέτησί τους ἀπὸ ὁλοένα καὶ μεγαλύτερο ἀριθμὸ –κυρίως νέων– ἀνθρώπων, ἡ ὁποία ἐξελίχθη ἀπὸ ἀρχικὰ εἰρηνικὴ συνειδητοποίηση σὲ ἓνα ὀργισμένο ταρακούνημα τῆς νεοελληνικῆς κοινωνίας, τὸ ὁποῖο ξεπερνοῦσε κατὰ πολὺ μιὰ ἀπλὴ ἀντιδικτατορικὴ ἀντίδραση.

Ὅταν αὐτὴ ἡ γενιὰ ὠδήγησε τὰ πράγματα στὴ Νομικὴ καὶ λίγο ἀργότερα στὸ Πολυτεχνεῖο, οἱ διεκδικήσεις τῆς ὑπερέβαιναν πλέον κατὰ πολὺ τὸν ἀπλοῦς καὶ χαρακτηριστὴ μιᾶς στενῆς ἀντιδικτατορικῆς ἐξέγερσης. Αὐτὸ ποὺ πλέον εἶχε μπῆ στὸ στόχαστρο ἦταν ἡ ρίζα τοῦ προβλήματος, δηλαδὴ ὁλόκληρος ὁ ὑποκριτικὸς μικροαστικὸς μεσαιωνισμὸς τῆς νεοε-

ληνικής κοινωνίας –φυσιολογικό στήριγμα και αίτια της δικτατορίας (για να μην τὰ ρίχνουμε όλα στους Αμερικάνους...), αλλά και της σημερινής νεοελληνικής κακομοιριάς. Κατάφερε ακόμα να συμπαρασύρει στο ρεύμα που δημιούργησε και χιλιάδες άλλους ανθρώπους, που δεν είχαν ποτέ τους όνειρευτη τίποτε περισσότερο πέραν μιας άπλης αλλαγής του σκηνικού κυριαρχίας από δικτατορία σε ολιγαρχία, μιας συναίνεσης (όπως αποκαλεί με το πραγματικό της όνομα ο Κορνήλιος Καστοριάδης την κοινοβουλευτική «δημοκρατία»). Είναι π.χ. προς τιμήν κάποιων Έλλήνων κομμουνιστών, το ότι μπήκαν στο Πολυτεχνείο από την πρώτη ημέρα, αγνοώντας επιδεικτικά την καθοδήγηση του κόμματός τους, το οποίο καθύβριζε ως προβοκάτορες της Κ.Υ.Π. τους καταληψίες (βλ. το κατάπτυστο φύλλο, αρ. 8 της «Πανσπουδαστικής»⁽²⁾), διατρέχοντας μάλιστα όχι μόνο τον γνωστό κίνδυνο να συλληφθούν από την αστυνομία, αλλά και –δεδομένου του μαφιοζίκου τρόπου με τον οποίο ξεκαθάριζαν ανέκαθεν τους έσωτερικούς τους λογαριασμούς τα άπανταχοῦ Κ.Κ.– να βρεθούν δολοφονημένοι από ἐν διατεταγμένη ὑπηρεσία «συντρόφους» τους.

Βέβαια μπροστά στον κίνδυνο να ἐκτεθούν ἀνεπανόρθωτα ιστορικάς οἱ «δημοκρατικές δυνάμεις» σύρθηκαν κακήν κακώς στο Πολυτεχνείο, ἀποβλέποντας ὅμως, ὅπως ἀποδείχθηκε τὰ ἐπόμενα χρόνια, νὰ οἰκειοποιηθοῦν τὴν ἐξέγερση ὡς μίᾱ ἀκόμα «χρυσή» σελίδα τῆς (κλεψυμαίικης) ἱστορίας τους ἀλλὰ καὶ –δημαγωγικά– αὐτῆς «ὀλόκληρου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ», ὁ ὁποῖος ὅμως στήριξε γιὰ μίᾱ ὀλόκληρη ἑπταετία τοὺς συνταγματάρχες ἰδιωτεύοντας, ἀκριβῶς ὅπως σήμερα, καὶ «κοιτάζοντας τὴ δουλίτσα του».

Ἐπειδὴ τὸ τμήμα αὐτὸ τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας, ὅπως προείπαμε, δὲν ἀρκέστηκε σὲ μίᾱ ἀντίδραση ἀπλῶς κατὰ τῆς δικτατορίας, ἀλλὰ προχώρησε σὲ μίᾱ συνολικὴ ἀμφισβήτηση τῆς ἐφησυχασμένης κοινωνίας τῶν λουτροκαμπινέδων (ὅπως τὴν περιγράφει ὁ συγγραφέας Μάριος Χάκκας στὸ βιβλίο του «Ὁ μινιτέ»), λουδωρήθηκε μεταγενέστερα ὡς «ἀπολιτική», ὡς «μαλλιαδες», «ψειριάρες χίππες» (σὲ μίᾱ ἀπόλυτη σύμπτωση μὲ τὶς κατηγορίες ποὺ διατύπωνε ἡ χούντα), «μικροαστοί», «ἀμερικανάκια» (λόγω τοῦ ὅτι ἐπέλεξε ὡς ἐκφραστικὰ τῆς μέσα τῆ ροκ μουσικῆ, τὴν μπητ λογοτεχνία καὶ μίᾱ μὴ κατευθυνόμενη κομματικῶς πολιτικὴ κριτικὴ, ἀντὶ γιὰ τὰ καταγέλαστα ἐμβλήματα τοῦ πολέμου μεταξὺ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν συμμοριῶν τῶν ἐτῶν 1944-49). Ὅλα αὐτὰ τὴν ἴδια στιγμή ποὺ οἱ νεκροὶ τῆς ὑφίσταντο μίᾱ ἀδίστακτη σκύλευση ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ὕβριστές τους (βλ. λ.χ. τὸ σύνθημα «Ε.Α.Μ.-

*Τὸ πρῶτο τεῦχος τοῦ μηνιαίου φοιτητικοῦ περιοδικοῦ «Πρωτοπορία», ποὺ ἔφτασε νὰ τυπώ-
νεται σὲ δώδεκα χιλιάδες φύλλα, πρὶν ἢ δικτα-
τορία ἀπαγορεύσῃ τὴν κυκλοφορία του. Ἡ θε-
ματολογία του, ὅπως ἀναγγέλλεται στὸ ἐξώ-
φυλλό του, καταδεικνύει τὶς ἐπιρροὲς καὶ τοὺς
προβληματισμοὺς τῶν ἐξεγερμένων νέων.*

Ε.Λ.Α.Σ.- Πολυτεχνείο»). Κι ὅπως ἡ χοῦντα ἐπιχείρησε νὰ κατασκευάσῃ μίαν ψευτομοντέρνα ἑλληνοχριστιανικὴ «νεολαία», ἔτσι καὶ οἱ κοπτορῥάπτες τῆς Ἱστορίας σχεδὸν κατάφεραν νὰ σκαρώσουν μίαν δική τους ψευδογενιὰ τοῦ Πολυτεχνείου.

Ἔτσι ἡ ἐν λόγῳ ἐξέγερση, δηλαδὴ τὸ ἀποκορύφωμα τῆς ἑλληνικῆς ἐκδοχῆς ἐνὸς παγκόσμιου κινήματος, κατάντησε νὰ ἔχῃ κατακυρωθῇ στοὺς διάφορους πολιτικούς καρορειρίστες, μιᾶς καὶ οἱ ἀληθινοὶ δημιουργοὶ τῆς, εἴτε γιατί χτυπήθηκαν στὸ ψαχνὸ ἀπὸ τοὺς ἐλεύθερους σκοπευτὲς εἴτε γιατί συνέχισαν νὰ διώκονται καὶ ἐπὶ «δημοκρατίας» εἴτε γιατί ἀπλῶς ἦσαν πολλὴ ἀξιοπρεπεί, γιὰ νὰ ἐμπλακοῦν σὲ μετὰ μαλακίας κουβέντες μὲ τὸ λαοπρόβλητο κατιναριὸ τῆς νεοελληνικῆς «πολιτικῆς» πραγματικότητας, δὲν τὴν διεκδίκησαν ὡς πνευματικὸ τους παιδί.

Στὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ '60 ἡ ἀσφυκτικὰ πιεσμένη ψυχολογικὰ νεολαία τῆς Δύσης λάτρεψε μὲ σχεδὸν θρησκευτικὴ εὐλάβεια τὸν ἥλιο, τὸ καλοκαίρι, τὴν ἀνθοφορία καὶ τὸν ἔρωτα ὄχι μόνον ὡς διεξόδους τῆς ἀλλὰ καὶ ὡς σύμβολα τῆς ἀκμῆς τῆς ζωῆς.

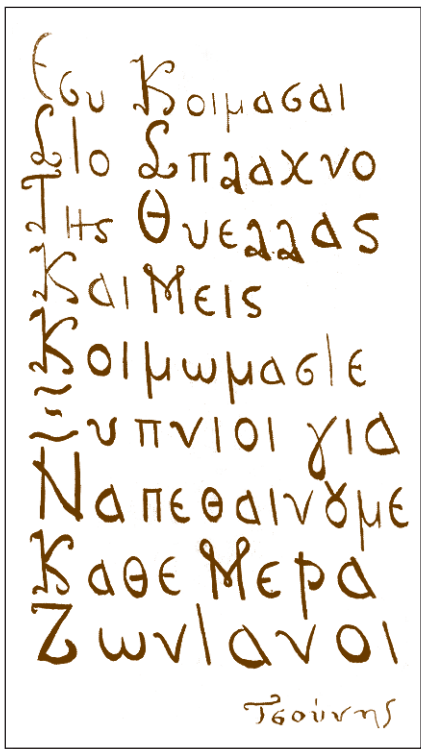
Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ἐπισημάνουμε ὡς πρὸς τὸ γνήσια ἑλληνικὸ αὐτὸ τιμῆμα τῆς... Διεθνoῦς τῶν Λουλουδιῶν τὴν πηγαία ἀγάπη του γιὰ τὴν πατρίδα, κάτι τὸ τελειῶς διάφορο τοῦ αἰμοσταγοῦς καὶ ὑποκριτικοῦ «πατριωτισμοῦ» τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν ἐθνικοφρόνων. Στὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ '60 ἡ ἀσφυκτικὰ πιεσμένη ψυχολογικὰ νεολαία τῆς Δύσης λάτρεψε μὲ σχεδὸν θρησκευτικὴ εὐλάβεια τὸν ἥλιο, τὸ καλοκαίρι, τὴν ἀνθοφορία καὶ τὸν ἔρωτα ὄχι μόνον ὡς διεξόδους τῆς ἀλλὰ καὶ ὡς σύμβολα τῆς ἀκμῆς τῆς ζωῆς, τὰ ὅποια, ὡς γνωστόν, στὴ χώρα μας βρίσκουν ἕνα πλήρως φιλόξενο περιβάλλον. Ταυτόχρονα σὲ ὅλον τὸν κόσμον οἱ ἀμφισβητιεῖς ἔρραβαν –ὅπως καὶ οἱ σημερινοὶ τέτοιοι– στὰ ροῦχα τους τὶς σημαῖες τῶν χωρῶν τους, κάτι ποὺ δὲν ἔχει βέβαια νὰ κἀνῃ μὲ τὸν γελοῖο ἐθνικισμό τῶν διαφόρων προβληματικῶν πατριδοκάπηλων, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθῇ ὡς μιὰ αὐθόρμητη δήλωση ἱστοριοπολιτισμικῆς προέλευσης ἐπὶ τῇ βάσει μιᾶς διεθνoῦς ἀλληλεγγύης τους. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο εἶναι συντριπτικὰ περισσότερες οἱ φωτογραφίες ἀπὸ τὸ Πολυτεχνεῖο τοῦ '73 νέων, ποὺ κρατοῦν ἀπλῶς μιὰ ἑλληνικὴ σημαία ἀντὶ τοῦ συμβόλου κάποιας κομματικῆς στρουγγας: γιὰ πολλοὺς Ἑλληνες νέους ἡ σημαία τῆς χώρας τους συμβόλιζε ὄχι μόνον τὴν φυσικὴ ὁμορφιὰ τῆς τελευταίας (ὁμορφιὰ ποὺ βιώνεται καὶ μόνῃ τῆς ὡς πρόκληση ἐναντίον

κάθε σκοταδισμοῦ, ὅπως δείχνουν τὰ δημοτικὰ μας τραγούδια) ἀλλὰ καὶ τὴν ἱστορικὴ διαδρομὴ ἐνὸς λαοῦ, γιὰ τὸν ὁποῖον τὸ φυσικὸ του περιβάλλον ἀπετέλεσε σὲ κάθε τομέα πρωταρχικὴ πηγὴ ἐμπνευσης. Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ἐπισημανθῇ, ὅτι εἶναι ἴσως ἡ πρώτη φορὰ τοὺς τελευταίους δεκαεπτὰ αἰῶνες, ὅπου κάποιο ἐθνικὸ σύμβολο χρησιμοποιεῖται, γιὰ νὰ δηλώσῃ –ἔξω ἀπὸ καὶ ἐναντία σὲ ὅποιαδήποτε ἰδεολογικὰ στεγανά– ὁλόκληρο τὸ φάσμα τῶν ἀνατρεπτικῶν γιὰ τὸ παγκόσμιο σύστημα Κυριαρχίας σημασιῶν τῆς Ἑλληνικότητος: ὄχι μόνον τὴν ἐθνικὴ σημασία, ἀλλὰ καὶ τὴν πολιτικὴ, τὴν πολιτισμικὴ, τὴν ὑπαρξιακὴ καὶ βέβαια τὴν ψυχολογικὴ. Τὸ ἕαν τὸ ὑπὸ συζήτησιν σύμβολο δὲν ξεψαχνίστηκε εἰς βάθος ἀπὸ τοὺς ἐξεγερμένους ὡς πρὸς τὴν σκοτεινὴν σημειολογία του (ἀναφέρομαι φυσικὰ στὸν γνωστὸ σταυρὸ, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπῆρχε στὴν ἀρχικὴ σχεδίαση τοῦ συμβόλου, αὐτὴν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς Ἐπιδαύρου) εἶναι ἴσως μιὰ πολυτέλεια, τὴν ὁποία δὲν μπορούμε νὰ ζητήσουμε ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι σὲ ἕνα ὀλιγόημερο διάστημα καὶ σὲ ἕναν

πολιορκημένο χώρο έπρεπε να οργανώσουν την άμυνά τους, αυτόσχέδιο νοσοκομείο, έστιατόριο, ραδιοσταθμό κ.λπ. βλέποντας από τα παράθυρα τις στραμμένες έναντίον τους κάννες των πολυβόλων. Κι ούτε είναι τυχαίο, τὸ ὅτι ἀκόμα καὶ τὴν ὥρα ποὺ τὸ τάνκ γκρέμιζε τὴν πύλη τοῦ Πολυτεχνείου, οἱ φοιτητὲς τραγουδοῦσαν ὄχι κάποιο ἐτοιματζίδικο ἄσμα ἀπὸ κανένα κομματικὸ συναξάρι ἀλλὰ τὶς δύο πρώτες στροφὲς ἀπὸ τὸν Ὕμνο στὴν Ἐλευθερία.

Δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολή, ἐὰν λέγαμε, ὅτι τόσο τὸ ἴδιο τὸ κίνημα ὅσο καὶ οἱ πνευματικοὶ ἐκφραστὲς του διαθέτουν μεγαλύτερη γνησιότητα καὶ παγκοσμιότητα ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς πρωτοδιδάξαντες Ἀμερικανοὺς ἢ Δυτικοευρωπαίους. Ὁ μόνος λόγος ποὺ ἡ ἐξέγερση τοῦ Πολυτεχνείου δὲν ἔγινε παγκόσμιο σημεῖο ἀναφορᾶς ὅσο λ.χ. αὐτὴ τοῦ Μπέρκλεϋ ἢ ποὺ οἱ Ἑξαδάκτυλος δὲν ἔγιναν διάσημοι ὅσο π.χ. οἱ Grateful Dead εἶναι, ὅτι τὰ παραπάνω συνέβησαν σὲ μία χώρα, ποὺ ἔχει πάψει πρὸ πολλοῦ νὰ βρίσκεται στὸ κέντρο τῶν ὁποίωνδήποτε ἐξελιξέων.

Ἡ γενιὰ τοῦ Πολυτεχνείου –ἡ αὐθεντικὴ καὶ ὄχι ἡ κίβδηλη– περιμένει ἀκόμα τὸν ἐπικὸ ποιητὴ της, αὐτὸν ποὺ θὰ γυρίσει λ.χ. σὲ μία ταινία ἐφάμιλλη τοῦ «Φράουλες καὶ Αἶμα» τὸ τρίμερο τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1973 (ἴσως βέβαια νὰ τὸ κάνει κάποτε κάποιος μὴ Νεοέλληνας, ὅπως συνέβη μὲ τόσα ἄλλα ἐπεισόδια τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας...)

Νοέμβρης 1974: ἡ πρώτη ἐπέτειος τοῦ Πολυτεχνείου. Ἐπίγραμμα γιὰ τοὺς Νεοέλληνες, ποὺ ἔχουν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν συνεχιζόμενη, ὑπὸ ἓναν ἐξίσου βυζαντινοθρεμμένο κοινοβουλευτικὸ μανδύα, ὀλικὴ καὶ πνευματικὴ κενόττητα τῆς σύγχρονης Ἑλλάδας.

Β Οἱ ἐπίγονοι: Τὸ «κρυφτούλι» μὲ τὴν Ἑλληνικότητα

π' ὅλα τὰ κοινωνικὰ κινήματα μετὰ τὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση μόνον τὸν Ἀναρχισμό ἀνήκει ἡ τιμή, ὅτι διατήρησε ἀδιαπραγμάτευτὴ τὴν κατ' ἐξοχὴν ἀξία τοῦ ἑλληνικοῦ Ἀνθρωπισμοῦ: τὴν πεποίθηση ὅτι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ καὶ δικαιούται νὰ καλλιεργήσῃ τὴ λογικὴ ἱκανότητα νὰ αποφασίξῃ ὁ ἴδιος γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀντὶ νὰ γίνεταί ἕρμαιο τῶν κάθε εἶδους σωτηροαπατεῶνων. Ὅπως γιὰ τοὺς ἀρχαίους ἔτσι καὶ γιὰ τοὺς ἀναρχικοὺς ζωὴ χωρὶς αὐτὴ τὴ δυνατότητα δὲν εἶναι ἄξια νὰ τὴ ζῇ κανεὶς. Αὐτὴ ἡ πεισματικὴ ἐμμονὴ στὴν ἀνθρώπινη αὐτοδιάθεση ἀποτελοῦσε ἀνέκαθεν τὸ μεγαλεῖο ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδυναμία τοῦ ἀγῶνα τῶν ἀναρχικῶν. Μὲ τὸ ξέσπασμα τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου καὶ γιὰ λόγους ποὺ ξεφεύγουν ἀπ' τὸ θέμα μας ὁ Ἀναρχισμὸς σχεδὸν ἐξαφανίζεται ἀπὸ τὸ παγκόσμιο πολιτικὸ σκηνικὸ. Παρ' ὅλα αὐτὰ γνωρίζει διεθνῶς μία αἰφνιδιαστικὴ ἀναζωπύρωση κατὰ τὴ διάρκειά τῆς δεκαετίας τοῦ '60, πλήρως ἀναγεννη-

μένος ως πρὸς τὴ θεωρητικὴ του ἀποσκευὴ καὶ ἀποτελῶντας πλέον –στὴν πλατύτερη ἔννοιά του– ζωτικὸ κοιμᾶτι τῆς κοσμοαντίληψης τῶν ἐξεγεργμένων νέων τῶν δυτικῶν χωρῶν. Ὁ Ἀναρχισμὸς ἀνακάμπτει καὶ στὴν Ἑλλάδα μετὰ τὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ ’70, ἀλλὰ μὲ μία μορφὴ, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ νὰ βρῖσκεται στὰ παραδοσιακὰ (19ος αἰῶνας) πλαίσια τοῦ ἐν λόγω κινήματος.

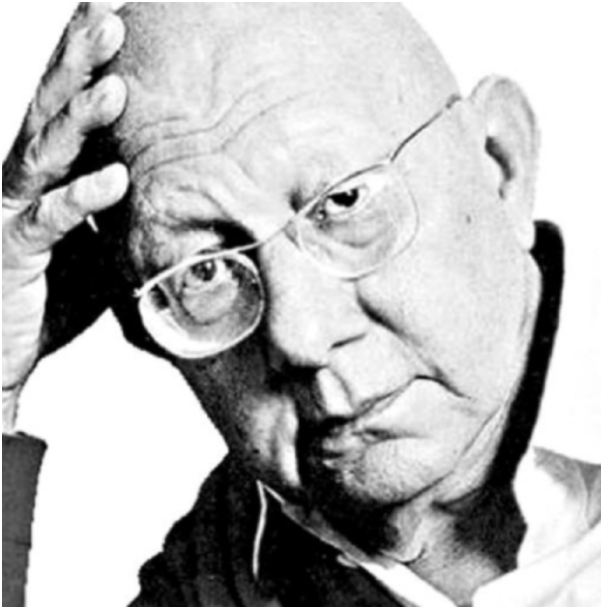
Ἐνῶ ἀπὸ τῆς δεκαετίας τοῦ ’70 σὲ ὅλη τὴν Εὐρώπῃ καὶ τὴν Β. Ἀμερικὴ οἱ ἀναρχικοὶ προτιμοῦν πλέον νὰ αὐτοπροσδιορίζονται μὲ πιδὲ γενικὲς ὀνομασίες, ὅπως π.χ. «ἐλευθεριακοί», ὑποδηλώνοντας ἓναν ἀπεγκλωβισμὸ τῆς σκέψης τους ἀπὸ τὶς πολιτικὲς νοοτροπίες τοῦ 19ου αἰῶνα, στὴν Ἑλλάδα ἐξακολουθοῦν νὰ ἐτεροπροσδιορίζονται μέσα ἀπὸ ἀνούσιους καυγᾶδες μὲ τὴν ξυλόγλωση –καὶ μὲ ὀλοφάνερο πρόβλημα ταυτότητας– ἑλληνικὴ Ἀριστερὰ ἢ ἀπὸ τσαμπουκάδες –γιὰ τὸν τσαμπουκά– μὲ τὶς δυνάμεις καταστολῆς. Ἐνῶ στὸ παγκόσμιο στερέωμα τῆς πολιτικῆς φιλοσοφίας λάμπουν ἐκτυφλωτικὰ οἱ μορφές ἐλευθεριακῶν, ὅπως ὁ Γάλλος Γκὺ ντὲ Μπόρ, ὁ Κορνήλιος Καστοριάδης ἢ ὁ Ἀμερικανὸς Μάρσαλ Μπούκτσιν, οἱ Ἕλληνες ἀναρχικοὶ πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων ἐντρυφοῦν μὲ εὐλάβεια στὶς κιτρινισμένες σελίδες τῶν βιογραφιῶν τῶν βομβιστῶν τοῦ 1870. Ἐνῶ ἡ παγκόσμια ἐλευθεριακὴ σκέψη ἔχει πραγματοποιήσει ἐδῶ καὶ δεκαετίες τὴν –ἀναμενόμενη– συνάντησή της μὲ τὴν πηγὴ

*Ὅταν ἡ εἰσαγωγὴ
ἀλλοδαπῆς ἐργασίας
γίνεται χωρὶς ἀναπτυ-
ξιακὸ λόγο, ὁ στόχος
εἶναι ἡ πτώση
τῆς ἐγχώριας τιμῆς
τῆς ἐργασίας.*

της, τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτικὸ Στοχασμὸ (π.χ. ὁ Γκὺ ντὲ Μπόρ μιλάει γιὰ «μία Ἀθῆνα ἡ ὁποία θὰ ἐκτείνεται στὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης»⁽³⁾), οἱ ἐν Ἑλλάδι ἀναρχικοὶ θεωροῦν ντροπὴ νὰ ἀποκαλοῦνται Ἕλληνες καὶ μηρυκάζον μαζὶ μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησίαν τὴν γνωστὴ μπουρδολογία περὶ τοῦ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἦσαν παρὰ παιδευραστές καὶ ὁμοφυλόφιλοι, ποὺ ζοῦσαν ἀναπαντικὰ ξαπλωμένοι πάνω στή... δουλεία. Ἐνῶ οἱ προαναφερθέντες κορυφαῖοι τῆς πρόσφατης Παγκόσμιας Πολιτικῆς Σκέψης καταδεικνύουν ἐμφατικὰ τὶς περὶ διοικήσεως ἀντιλήψεις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὡς πρωταρχικὴ πηγὴ ἔμπνευσης γιὰ μία ὀρθολογικὰ ὀργανωμένη κοινωνία⁽⁴⁾, οἱ «δικοί» μας τὰ ἔχουν βάλει μὲ κάθε μορφὴ κοινωνικῆς συμβίωσης σπάζοντας

συχνότατα καὶ ἀδιακρίτως ὅ,τι βροῦν μπροστά τους, ἀπὸ προσόψεις τραπεζῶν καὶ ὑπουργείων μέχρι τὸ δίκτυο τοῦ βιοπαλαιστῆ, τὸν ὁποῖο οἱ προαναφερθέντες ὀργανισμοὶ ἀπομυζοῦν. Ἐνῶ οἱ ἴδιοι στοχαστὲς προτρέπουν γιὰ μία ἐπιστροφὴ ὅχι μόνο στὶς διοικητικὲς ἀλλὰ καὶ στὶς οἰκονομικὲς ἀντιλήψεις τῶν ἀρχαίων (μάλιστα ὁ Μπούκτσιν ἐπιμένει νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν ὅρο «Οἰκονομία» στὴν αὐθεντικὴ ἑλληνικὴ του σημασία, δηλαδὴ «διαχείριση τοῦ οἴκου» καὶ κατ’ ἐπέκτασιν τῆς κοινωνίας ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς «ἐνοίκους» της, ὡς ἐνὸς ἐνιαίου οἴκου καὶ ὅχι ὡς (νεο)φιλελεύθερης ζούγκλας ἢ σοβιετικοῦ στρατοπέδου συγκέντρωσης⁽⁴⁾), ἔχοντας δεῖξει πρὸ πολλοῦ, ὅτι ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ Οἰκονομία δὲν βασιζόταν στὴ δουλεία ἀλλὰ στὸν **δημιουργό**, δηλαδὴ στὸν ἀνεξάρτητο κατασκευαστὴ ἢ γεωργό⁽⁵⁾, οἱ «δικοί» μας θεωροῦν βδελυρὸ καπιταλιστὴ ἢ τσιφλικᾶ τόσο τὸν ἀγρότη ποὺ ἔχει δεκαπέντε στρέμματα ἢ τὸν πλανόδιο μικροπωλητὴ ὅσο καὶ τὴν Mac Donald’s.

Σήμερα ἡ ἐλευθεριακὴ κληρονομιά ἔχει καταφέρει νὰ διαποτίσῃ διεθνῶς ὅλα τὰ νεώτερα κοινωνικὰ κινήματα, ποὺ προβάλλουν ἐπιμέρους διεκδικήσεις⁽⁶⁾, τὰ ὁποῖα καταφεύγουν στὶς δικές της ὀργανωτικὲς μεθόδους, μὴ ἀναδεικνύοντας «ἀρχηγούς», ἀλλὰ ἐκπαιδεύοντας καὶ ἰσχυροποιώντας τὰ μέλη τους ὡς πολίτες μέσῳ τῶν διαδικασιῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ τους μιᾶς ἄμεσης δημοκρατίας. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο δικαιώνονται ἑλληνικῶ-

Ὁ διαπρέψας στὴ Γαλλία φιλόσοφος, οἰκονομολόγος καὶ ψυχολόγος Κορνήλιος Καστοριάδης. Προσωπικότητα, ποὺ ἐνσάρκωσε τὸ ἀρχαιοελληνικὸ ἰδεῶδες τοῦ ἐγκυκλίως πεπαιδευμένου ἀνθρώπου. Κυρίαρχο ζητούμενό του ὑπῆρξε (ὅπως ὁ ἴδιος τὸ ὠνόμαζε) τὸ Πρόταγμα τῆς Ἀυτονομίας, ἔννοια, ποὺ τὴν ἀνίχνευσε ἱστορικὰ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ στὴν μεταμεσαιωνικὴ Δύση. Ἡ σκέψη του ἄσκησε καὶ ἀσκεῖ τεράστια ἐπίδραση στὸ παγκόσμιο ἐλευθεριακὸ κίνημα.

τατα σκεπτόμενοι στοχαστές, ὅπως ὁ προαναφερθεὶς Μάρραϊν Μπούκτσιν, κατὰ τὸν ὁποῖο «οἱ ἐπαναστάτες ἔχουν τὴν εὐθύνη νὰ βοηθήσουν ἄλλους νὰ γίνουν τέτοιοι, ὄχι νὰ “κάνουν” ἐπαναστάσεις».

Ὅσο κι ἂν θέλῃ νὰ περνιέται γιὰ «νεώτερο», τὸ ἐλληνικὸ ἀναρχικὸ (ἢ «ἀναρχικό») κίνημα καθεύδει ὄνειρευόμενο τὴν ἐποχὴ τῶν ἐπαναστάσεων. Ἔχει ἀποτύχει νὰ συνδεθῇ ὄχι μόνο μὲ τὴν ἐλληνικὴ πραγματικότητα ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Σκέψη καὶ τὴ γνήσια ἐλληνικὴ ιδιοσυγκρασία. Ἔχει τὴ ζηλευτὴ τύχη νὰ βρίσκεται δίπλα στὴν πηγὴ, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀνάβλυσε. Γιὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν λάκκο τῆς «ἐθνικοφροσύνης», ἔπρεπε στὸν συγκοινωνοῦντα λάκκο ἐνὸς ἐξίσου ἰσοπεδωτικοῦ ψευτοδιεθνισμοῦ καὶ σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ γενιὰ τοῦ Πολυτεχνείου ἔβαλε στὸ ἴδιο τσουβάλι τὸ ψευδεπίγραφο ἔθνος, μὲ τὸ ὁποῖο μᾶς ἔχουν θολώσει στὰ σχολεῖα τόσο τῆς δικτατορίας ὅσο καὶ τῆς μεταπολίτευσης, μὲ τὸ πραγματικό, τὸ ὁποῖο, ὅπως καὶ κάθε ἔθνος, ἀποτελεῖ βιολογικὴ, πολιτισμικὴ, οἰκολογικὴ καὶ γενικώτερα πλανητικὴ ἀναγκαιότητα. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο τὸ μόνο ποὺ κατάφερε ἦταν νὰ μὴν προσαρμωστῇ στὶς ἐλληνικὲς συνθήκες, νὰ μὴν ἀποκτήσῃ δική του φωνή, ἀλλὰ νὰ λειτουργῇ ὡς κακορυθμισμένος φωνογράφος τοῦ 19ου αἰῶνα, μένοντας στὸ περιθώριο τῆς νεοελληνικῆς κοινωνίας. Κραυγαλέα περίπτωση μπανανόφλουδας, ποὺ πάτησε τὸ ἐν λόγω κίνημα στὴν Ἑλλάδα, ἀποτελεῖ τὸ σύνθημά του «ξένοι ἐργάτες, ἀδέρφια μας»: ἀκόμα καὶ οἱ κλασικοὶ σοσιαλιστὲς συγγραφεῖς, ὅπως ὁ Μάρξ, εἶχαν ἐπισημάνει ὅτι, ὅταν ἡ εἰσαγωγὴ ἀλλοδαπῆς ἐργασίας γίνεται χωρὶς ἀναπτυξιακὸ λόγο, ὁ στόχος εἶναι ἡ πτώση τῆς ἐγχώριας τιμῆς τῆς ἐργασίας. Ἔτσι στὴν Ἑλλάδα, μέσῳ τῆς εἰσαγωγῆς μεταναστῶν, ὁ ἐθνικὸς βασικὸς μισθὸς ἀκίνητοποιήθηκε σὲ τριτοκοσμικὰ ἐπίπεδα σὲ σχέση μὲ τὸν μέσο ὄρο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως. Οἱ Νεοέλληνες ἀναρχικοὶ ἀναμασοῦν τὸ προαναφερθὲν σύνθημα μαζί μὲ τὴν ντόπια Ἀριστερὰ (ἢ ὁποῖα φυσικὰ ἔχει κάθε λόγο νὰ βλέπῃ τοὺς μετανάστες ὡς μελλοντικούς ψηφοφόρους), μὴ ἔχοντας κατανοήσῃ, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο μιλοῦν τὴ γλῶσσα τῆς

«ἐλεύθερης ἀγορᾶς», τὴν ὁποία αὐταπατώνται ὅτι πολεμοῦν (μάλιστα θεωροῦν «δυνάμει ἐπαναστάτες» τοὺς μετανάστες, ξεχνώντας ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦρθαν στὴν Ἑλλάδα, ἀκριβῶς γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν ἐπανάσταση, ποὺ ἦταν ἀναγκασμένοι νὰ κάνουν στὶς χώρες τους). Ἡ φαντασία καὶ ἡ διορατικότητα τοῦ γαλλικοῦ Μάη δὲν φαίνεται νὰ ἐπισκέφθηκε ποτὲ τοὺς ἐδῶ ἀναρχικοὺς. Ἀλλὰ καὶ τὸ χαρακτηριστικὸ ἀναρχικὸ χιοῦμορ σιγά-σιγά στερεοῦν ἀνάμεσά τους λόγῳ τῆς μονολιθικότητος τῶν ἀκολουθουμένων πρακτικῶν. Ἐντὸς τοῦ ψυχολογικοῦ μεσαιωνισμοῦ τῆς Νεοελλάδας τὸ ἐλληνικὸ ἀναρχικὸ κίνημα φαίνεται νὰ νιώθῃ χαρακτηριστικὰ ἄνετα, μιὰ καὶ δὲν δείχνει διατεθειμένο νὰ μεταβάλῃ στὸ ἐλάχιστο τὴν νοοτροπία του. Ἀδυνατεῖ νὰ ἐπαναφέρῃ στὸ προσκήνιο τὴ γηγενῆ Ἑλληνικὴ Πολιτικὴ Παράδοση, μιᾶς κοινωνίας ποὺ θὰ ἐπαγρυπνῇ ἀπέναντι στὴν Ἑξουσία (κάτι ποὺ λ.χ. ἔχει καταφέρει σὲ μεγάλο βαθμὸ ἡ γαλλικὴ, ὅπως δείχνει ἡ γνωστὴ ἐπιτυχημένη ἀντίδρασή της ἐνάντια σὲ πρόσφατο «νόμο», ποὺ ἐπεδίωκε τὸν ἐργασιακὸ ἐξευτελισμὸ τῶν νέων). Τὸ ἐτήσιο ραντεβὺ τοῦ κάθε 17 Νοέμβρη μὲ τὴν ἀστynomία στοὺς δρόμους γύρω ἀπὸ τὸ Πολυτεχνεῖο ἴσως τοῦ δίνει τὴν ψευδαίσθηση, ὅτι ἀποτελεῖ συνεχιστὴ καὶ διάδοχο ἐκείνης τῆς γενιᾶς (στὸ κάτω κάτω ὅπως καὶ ἐκείνη ἔτσι καὶ αὐτὸ πρεσβεύει κάτι περισσότερο ἀπὸ μίᾳ ἀπλῇ ἐναλλαγῇ τῶν διαχειριστῶν τῆς Ἑξουσίας), ὅμως αὐτὴ τὴ φορὰ οἱ θεατὲς ἀπλῶς ἀλλάζουν βαριεστημένα κανάλι.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. σχετικὰ, Μανώλης Νταλούκας, «Ἑλληνικὸ Ρόκ», ἐκδόσεις Ἄγκυρα, Ἀθήνα 2006.
2. «Καταγγέλλουμε τὴν προσχεδιασμένη εἰσβολὴ στὸ χώρο τοῦ Πολυτεχνείου τὴν Τετάρτη, 14 τοῦ Νοέμβρη, 350 περίπου ὁργανωμένων πρακτόρων τῆς ΚΥΠ, σύμφωνα μὲ τὸ προβοκατόρικο σχέδιο τῶν Ρουφογάλλη-Καραγιαννόπουλου, μὲ βάση τὶς ἐντολὲς τοῦ παραμερισμένου τώρα τέως πρωτοδικάτορα Παπαδόπουλου καὶ τῆς ἀμερικανικῆς CIA, μὲ σκοπὸ νὰ προβάλλουν μὲ κάθε μέσο τραμπουκισμοῦ καὶ προβοκάτσιας γελοῖα καὶ ἀναρχικὰ συνθήματα καὶ συνθήματα ποὺ δὲν ἐκφράσαμε τὴ συγκεκριμένη στιγμή καὶ στὶς συγκεκριμένες δυνάμεις. Γιὰ νὰ μπορέσουν ἔτσι νὰ ἀπομονώσουν τὸ κίνημά μας καὶ τὴν ἐκδήλωσή μας τοῦ Πολυτεχνείου ἀπὸ τὸ σύνολο τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νεολαίας. Γιὰ νὰ μπορέσουν παραπέρα, κατασκευάζοντας (καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῶν χουντικῶν μέσων ἐνημέρωσης) τὴν εἰκόνα μιᾶς μεμονωμένης ἐξτρεμιστικῆς ἐπαναστατικοαναρχικῆς ἐξέγερσης, ποὺ δὲν ἔχει τὴ συμπαράσταση τοῦ λαοῦ, νὰ χρησιμοποιήσουν τὸ χιλιοτριμμένο πρόσχημα τοῦ ἐπαπειλούμενου κοινωνικοῦ καθεστώτος, γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἐπιβίωση τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου καὶ τὸ δυνάμωμα τῆς αἱματηρῆς τρομοκρατίας. Ἐνέργειες ποὺ οἱ Ἀμερικανοί, ἡ CIA καὶ ἡ χούντα εἶχαν ἀπὸ καιρὸ πάρει τὴν ἀπόφαση νὰ ἐπιβάλουν ὕστερα ἀπὸ τὴν παταγώδη ἀποτυχία τῆς χουντομαρκεζίνικης προσπάθειας καθήλωσης καὶ ἐκτόνωσης τῆς λαϊκῆς πάλης...» Τότε βγῆκε σὰν ἀπάντηση ἀπὸ κάποιους καὶ τὸ περιφωτιστικὸ σύνθημα «Προβοκάτορα λαέ».
3. Γκὺ ντὲ Μπὼρ, «Ἡ Κοινωνία τοῦ Θεάματος», ἐκδόσεις «Ἐλεύθερος Τύπος», Ἀθήνα 1986.
4. Μάρραϊν Μπούκτιν, «Ἡ σύγχρονη οἰκολογικὴ κρίση», ἐκδόσεις «Βιβλιόπολις», Ἀθήνα 1993.
5. Κορνήλιος Καστοριάδης, «Ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ Δημοκρατία καὶ ἡ σημασία της γιὰ ἐμᾶς σήμερα», ἐκδόσεις «Ψυλόν», 1986.
6. Γιὰ μίᾳ ἀρκετὰ λεπτομερῆ καταγραφὴ αὐτῶν τῶν κινήματων βλ. σχετικὰ Ναόμι Κλάϊν, No Logo, ἐκδόσεις «Λιβάνη», 2005.

Θεόδωρος Α. Λαμπρόπουλος

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Χριστιανοί οί νικητὲς στὴ Σαλαμίνα

Τὸ διαβάσαμε στὴν ἐφημερίδα «Athens Voice» καὶ εἶναι καλὸ:

«Εἶναι ἀπόλυτα δικαιολογημένη ἡ ἀγανάκτηση ποὺ προκαλεσε ἡ ἀποκάλυψη, ὅτι γιὰ χρόνια στὴν ἡγεσία τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ βρισκόταν ἕνας ἄθεος ναύαρχος. Ὡς γνωστόν, οἱ ἄπιστοι στρατιωτικοὶ εὐθύνονται γιὰ τὶς μεγαλύτερες ἐθνικὲς τραγωδίες, ἐνῶ ἀντίθετα ὅσοι πιστεύουν στὸ Χριστὸ συμμετέχουν σὲ μοναδικὲς στιγμὲς ἐθνικῆς ὑπερηφάνειας, ὅπως στὴ ναυμαχία τῆς Σαλαμίνας.

» Πάντως μὲ ἀφορμὴ τὶς προκλητικὲς δηλώσεις τοῦ ἐπιτίμου ἀρχηγοῦ κ. Ἀντωνιάδη σχετικὰ μὲ τὰ θρησκευτικὰ του «δὲν πιστεύω» ἡ ἡγεσία τῶν Ἑνόπλων Δυνάμεων προτίθεται νὰ λάβῃ μίαν σειρά ἀπὸ μέτρα, ὥστε νὰ ἀποκλεισθῶν παρόμοια κρούσματα στὸ μέλλον. Κατ' ἀρχὴν, θὰ ἀναθεωρηθῇ ἡ φράση «ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν», δεδομένου ὅτι οἱ βωμοὶ παραπέμπουν στὴν ἐποχὴ τοῦ δωδεκαθεϊσμοῦ καὶ βάζουν ἰδέες. Δεύτερον, θὰ ἐφαρμοσθῇ στὸ Πεντάγωνο σύστημα ἐλεγχόμενης στάθμευσης παρόμοιο μὲ αὐτὸ ποὺ ἰσχύει στὸ ἱστορικὸ κέντρο ἔτσι, ὥστε μόνον σὲ ὅσους πιστεύουν πραγματικὰ σὰ θανάματα νὰ φανερώνη ἡ Παναγία μὴ θέση χωρὶς μπλὲ ἢ κίτρινη διαγράμμιση.»

N.Z.

Ἑλληναράδικο φένγκ-σουί

Φένγκ σουί καὶ πῶς νὰ ἀποκτήσετε θετικὴ ἐνέργεια καὶ τύχη: Ὅπου εἰδικὸ συνεργεῖο «διευθετεῖ» τὸν ἄψυχο ὄγκο τῶν καταναλωτικῶν πλεονισμῶν πλούσιων σπιτιῶν, μὴ καὶ τὸ κάθε τέτοιο εἶναι τάφος. Βέβαια, γιὰ ἐπιμελῶς ἀπουσιάζει ὅ,τι θυμίζει τὴν Ἐπιστήμη καὶ τὴν Τέχνη τὴν ἐλληνικὴ. Εἶναι ὁ νεοκουλτουριάρης ἀρχαιολάτρης, ποὺ τοῦ πουλᾶνε τὰ μαγαζάκια τῶν ἐλληναράδων ἕνα σωρὸ ἀχρηστα πράγματα. Εἶναι ἡ ἔρρημος τοῦ Γιαχβὲ (ποτὲ δὲν μπόρεσε νὰ ἀπαλλαγῇ οὔτε ὁ ἀρχαιολάτρης ἀπ' αὐτόν), ὅπου οἱ διψασμένοι ποτίζονται μέ... θάλασσα, γιὰ τὴν ἔχουν κάνει θάλασσα μὲ τὴν ἐλληναράδικη προπαγάνδα τους, ποὺ γυρίζει μπούμερανγκ ἐναντίον τους. Κάνει μίαν βόλτα στὴν ἀγορὰ καὶ θὰ τὸ καταλάβῃς. Ἡ ἀστική τάξη τῆς κατανάλωσης καὶ ἡ μαρξιστικὴ ἀπὸ τὴν ἄλλη τοὺς κλείνουν στὴ μεταφυσικὴ λαβίδα τοῦ θεο-χρήμα, τὸ δίδυμο αὐτὸ ποὺ στέγαζε ὁ ναὸς τοῦ Σολομώντος, ποὺ σήμερα μεταμφιέζεται σὲ «ἐλληναράδικο».

Π.Γ.

Ὁ Αὐνὰν στὶς ΗΠΑ

Διόλου παράδοξο ὁ διεξαχθεὶς διαγωνισμὸς αὐνανισμού στὴ χώρα τοῦ Γιαχβὲ καὶ τοῦ γνωστοῦ λόμπι, γιὰτὶ ὀργιάζει μὲ τὰ διάφορα περιπλανώμενα δόγματα ὁ θεοκεντρισμὸς, ὅπου θεὸς ἄς εἶναι, κι ὅ,τι θέλῃ ἄς εἶναι... Βέβαια ἡ «σφιχτὴ» χριστιανικὴ ἠθικὴ τῶν Ἀγγλοσαξόνων, ξεκινώντας ἀπὸ τὸ Μεσαίωνα τῆς Εὐρώπης, ἔχει σαφὴ ποδηγέτηση, τὴν ὁποία ἀγνοοῦν οἱ πλείστοι.

Σήμερα δὲ σὲ μερικὲς Πολιτεῖες στὴν ἐκπαίδευση ἐπικρατεῖ Μεσαίωνας. Ἔτσι τὸ Σύστημα ποντάροντας στὸ χαμηλὸ ἐπίπεδο καὶ στὴν ἀσχετοσύνη τῶν πολλῶν, ποὺ εἶναι καὶ ἡ ἰσχὺς των, τοὺς μὲν λίγους «ξύπνιους» τοὺς ἔχει ὑπὸ σχετικὴ ἐλευθερία, ὥστε νὰ περπατᾷ τὸ πρᾶγμα μὲ διάφορα φανταχτερὰ «εὐρήματα» ποὺ κυκλοφοροῦν σὰν μὸδα ἢ... πρωτοπορία, ἐνῶ γιὰ τὸν λαουτζίκο ἐπικρατεῖ λογοκρισία καὶ τὰ γνω-

στά της θρησκόληπτης αμερικάνικης κουλτούρας. Καί ξεκινώντας από την Βίβλο σαν σεξουαλικό τους τοποτηρητή, όπου ύπουλα Επιστήμη και Τέχνη από ελληνικές γίνανε τεχνολογία και αβάσιμα κρυπτοθεοκεντρικά κινήματα της Τέχνης, δεν είναι δυνατόν παρά συνεχώς να σκοντάφουν. Η παράκρουση του ψεύδους και της προπαγάνδας ακρογωνιαίος λίθος του Καπιταλισμού-Μαρξισμού, του πολιτικού τους δηλαδή συστήματος, είναι έπομένο.

Βέβαια ο αντανισμός έρχεται σαν ανακουφιστική βαλβίδα για το πολίτευμα του Γιαχβέ και δεν τους προσβάλλει... Άλλωστε είναι γνωστή ή σημερινή γενετήσια άθλιότης της ανθρωπότητας, όταν αρρώστιες, οικονομικοποίηση κ.λπ. κάνουν θραύση. Νομίζω, ότι πήραμε μία γενική γεύση του... βιβλικού Αυνάν, όστις έκχέει το πολιτισμικό του δηλητήριο στην ταλαίπωρη και άπληροφόρητη ανθρωπότητα, που άγνοεί τον Έλληνικό Πολιτισμό.

Π.Γ.

«Διογένης Δεσμώτης»

Πρόκειται για το β' μέρος του θεατρικού έργου του Νίκου Καλογερόπουλου «Οί κυνικοί ξανάρχονται» (βλ. «Δ», τ. 288 και 294), έμπνευσμένο από το διάλογο «Μένιππος και Χάρων» του Λουκιανού, ένισχυμένο με ισχυρή δόση άριστοφανικού χιούμορ. Μαζί με τον Νίκο Καλογερόπουλο εμφανίζονται οί «Άποροι Άρχοντες», όλοι τους παιδιά των Μουσών και του έπί 1.700 χρόνια κυνηγημένου διονυσιακού πνεύματος, που άπελευθερώνεται στην παράσταση με κέφι και τραγούδια.

Γ.Α.

Γλωσσικές έκτελέσεις

- «Απαγχώνησαν» τον Σαντάμ», ήταν ή γραπτή είδηση, που μετέδωσε το κανάλι Star Channel το Σάββατο, 30.12.06, 13.00 μ.μ.
Τώρα ποιόν πρέπει να απαγχονίσουμε έμεεις γι' αυτήν την κατάντια, δεν ξέρω.
- Καί μία ευχάριστη είδηση: Την Τρίτη, 2.1.07, 6:00 π.μ. ό Antenna ανακοίνωσε (γραπτώς), ότι «υπάρχουν 15 έπιζόντες από την άεροπορική τραγωδία στην Ίνδονησία». Όποιοι πάρη ό χάρος δηλαδή.

Α.Γ.

Δέν μπαίνουν από τὰ σύνορα

Άπό σχολιαστή ραδιοφωνικής έκπομπής μάθαμε, ότι «...Την Κυριακή το βράδυ της 12-11-2006 περίπου 4,5 εκατομμύρια νοικοκυριά, ήτοι 6 εκατομμύρια τηλεθεατές, παρακολούθησαν στην Τηλεόραση τὰ τηλεπαιχνίδια των κ.κ. Άρναούτογλου, Φερντίνου και Μικρούτσικου...» Πρίν 30 χρόνια ό ποιητής Π.Α. Σινόπουλος προβλέποντας αυτή την μελλοντική κατάντια είπε:

«Οί βάρβαροι δέν θα ξανάρθουν από τὰ σύνορα.
Τους εκπαιδεύουν οί σοφοί με τηλεοράσεις,
και οί όρδές τους άπ' τὰ παιδικά δωμάτια θα όρμήσουν.»

Κ.Α.Μ.

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

1

Θέμα γεωγραφικῶν παραηλήθων

ὁ κείμενο ποὺ ἀκολουθεῖ εἶναι ἀπόσπασμα ἀπὸ ἄρθρο τοῦ ἀθλητικογράφου Ἀντώνη Πανούτσου· δημοσιεύθηκε στὴν ἐφημερίδα «Sport Day» (28.10.06) ὕστερα ἀπὸ τὴ χλεύη, ποὺ ἐπιφύλαξαν ἐλληνικὲς ἐφημερίδες στὸν μαῦρο ποδοσφαιριστὴ τοῦ Ὀλυμπιακοῦ Οὐντοῦ, ὅταν διαδόθηκε, ὅτι ἐπισκέφθηκε μάγο τῆς φυλῆς του πρὶν ἀπὸ τὸ παιχνίδι τῆς ομάδας του μὲ τὴ Ρόμα:

«Ἄς ποῦμε ὅτι στὴν Γῆ ἐρχόταν ἓνας κάτοικος τοῦ Ἄρη, προσγειωνόταν στὴν ζούγκλα κι ἔβλεπε ἓνα σκελετωμένο ἡλιωμένο κύριο, μὲ χορταρένια φούστα νὰ καίη μυρωδικὰ καὶ νὰ πετᾷ κόκκαλα μπροστὰ σὲ ἓναν ἄλλον. Ἄς ποῦμε τώρα, ὅτι ὁ Ἀρειανὸς ἔφευγε ἀπὸ τὴν ζούγκλα καὶ ἐρχόταν Ἰούλιο στὴν Ἑλλάδα. Πήγαινε λοιπὸν σὲ ἓνα γήπεδο γιὰ τὴν ἀρχὴ τῆς περιόδου κι ἔβλεπε ἓναν

γενειοφόρο κύριο μὲ μαύρη κελεμπία (ἂν φορᾷ χορταρένια φούστα ἢ στρίνγκ ἀπὸ κάτω δικιά του ἱστορία) νὰ κουνάη ἓνα σιδερένιο πρᾶγμα, ποὺ κρέμεται ἀπὸ ἀλυσίδα καὶ βγάζει καπνοὺς μπροστὰ σὲ 30 παλληκάρια μὲ σῶβρακα καὶ κανὰ δυὸ μὲ κουστούμια καὶ στο τέλος νὰ τοὺς βάζη νὰ φυλᾶνε ἓνα σίδερο, ἐνῶ τοὺς κοπανάει μὲ ἓνα πράσινο ματσάκι στὴν μούρη. Νομίζετε, ὅτι ὁ Ἀρειανὸς θὰ ἐντυπωσιαζόταν περισσότερο ἀπὸ τὸν μάγο τῆς ζούγκλας ἀπ' ὅ,τι μὲ τὸν δικό μας παπᾶ;

» Αὐτοὶ ποὺ ἔκαναν πλάκα στὸν Οὐντοῦ, εἶναι αὐτοὶ ποὺ προσκυνᾶνε καὶ φιλᾶνε χέρια στοὺς σταυροὺς τῶν παππάδων, ποὺ σηκώνουν τὸ δάχτυλο, γιὰ νὰ δείξουν τὸν Θεὸ καὶ τὸν εὐχαριστοῦν, ἐπειδὴ ἡ ομάδα πῆρε ἰσοπαλία ἐκτὸς ἔδρας, ἀφήνουν νὰ κάνουν πατητὲς στὰ παιδιὰ τους, ἐπειδὴ ἔτσι τὸ νερὸ θὰ καλύψῃ τὶς ἁμαρτίες στὴν βάρφιση, κι ὁ διάολος δὲν θὰ κἀνὴ καμιὰ βρωμιά στὴν κορυφὴ τοῦ κεφαλιοῦ τοῦ μωροῦ. Εἶναι οἱ ἴδιοι, ποὺ φυλᾶνε ἓνα κομμάτι βαμμένο ξύλο, ποὺ τὸ ὀνομάζουν εἰκόνα, ἀντὶ νὰ προσκυνᾶνε ἓνα ξυλόγλυπτο καὶ νὰ τὸ ὀνομάζουν τοτέμ. Αὐτοί, ποὺ ζητοῦν κάθε σαχλαμάρα ἀπὸ κάθε ἅγιο, ὅπως ἀπὸ τὸν ἅγιο Φα-

νούριο νὰ τοὺς βρῇ τὰ κλειδιά τους, ἐπειδὴ τὸ ὄνομα ἀκούγεται σωστό, καὶ ζητοῦν συμβουλὲς ἀπὸ πνευματικούς, ποὺ γιὰ νὰ πλησιάσουν τὰ θεῖα ἔχουν νὰ πλυθοῦν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ἡ Κριστὶν Κάουφμαν διαφήμιζε τὸ Λούξ. Τὸ μόνο ποὺ τοὺς συμβαίνει εἶναι, ὅτι δὲν τὸ καταλαβαίνουν, ὅτι ἡ διαφορὰ τοῦ τρόπου λατρείας τους ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχὴ τῆς ζούγκλας εἶναι θέμα γεωγραφικῶν παραλλήλων.»

2

Ἡ ἀθεόφοβη Λυὼν

Στὴ Ρουμανία ὁ χριστιανικὸς Μεσαίωνα ἀναβίωσε ξανὰ μετὰ τὴν πτώση τοῦ Σοσιαλισμοῦ. Στὴν φωτογραφία οἱ ὀρθόδοξοι ἱερεῖς ὡς ἄλλοι Πέρσες σατράπες βαδίζουν με ἓναν κουβᾶ ἀγιασμό, ν' ἀγιάσουν τὸ γήπεδο τῆς Στεάουα Βουκουρεστίου πρὶν ἀπὸ τὸ μᾶτς με τὴν γαλλικὴ Λυὼν γιὰ τὸ πρωτάθλημα Εὐρώπης. Ὅμως, ἀπ' ὅ,τι ἀποδείχθηκε ἐκ τῶν ὑστέρων, ὁ Γιαχβὲ ἐγκατέλειψε

τοὺς ὀρθόδοξους Ρουμάνους παρὰ τὸν ἀγιασμό τοῦ γηπέδου καὶ τὶς δεήσεις καὶ ἔδωσε τὴν νίκη στὴν Λυὼν με σκορ 1-4.

3

Βυζάντιο - Π.Α.Ο.Κ. - Ἄνθιμος

Στὴ μεσαιωνικὴ τριτοκοσμικὴ μας χώρα τὸ ποδόσφαιρο καὶ ἡ Ὁρθόδοξία βαδίζουν μαζὶ «χέρι-χέρι». Στὴν φωτογραφία ὁ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Ἄνθιμος εὐλογεῖ τὰ γένια του καὶ τὰ ὀγδόντα χρόνια τοῦ ἀθλητικοῦ συλλόγου Π.Α.Ο.Κ.. Πίσω διακρίνεται ὁ βυζαντινο-εβραϊκὸς δικέφαλος ἀετὸς καὶ ἡ Ἁγία Σοφία, κοινὰ σύμβολα τοῦ Βυζαντίου,

τῆς Ὁρθοδοξίας ἀλλὰ καὶ τοῦ Π.Α.Ο.Κ.. Ἡ σύγχρονη Ρωμοσύνη πετιέται, ἀντρεῖ-εὐεῖ καὶ θεριεύει...

4

Πρὸς τὰ ποῦ εἶναι ὁ Γιαχβέ;

Οἱ πιὸ πολλὲς καὶ ποικίλες ἐκδηλώσεις ποδοσφαιριστῶν προκύπτουν μετὰ τὴν ἐπίτευξη τέρματος. Ἄλλος σφίγγει τὴ γροθιά του, ἄλλος κάνει ἐναέρια τούμπα, ἄλλος

τρέχει στην εξέδρα. Ώρισμένοι εύσεβεις ποδοσφαιριστές δείχνουν με τὸ δάκτυλό τους πρὸς τὸν οὐρανό, στοχεύοντας πρὸς τὸν Γιαχβέ. Ἄν ὅμως δεχθοῦμε τὴ χριστιανικὴ ἄποψη, ὅτι ὁ Γιαχβέ εἶναι «πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν», γιατί πρέπει ὁ Γιαχβέ νὰ βρίσκεται πάντα ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ ποδοσφαιριστῆ, ὁ ὁποῖος ἐξ ἄλλου μὲ τὸ δάκτυλό του δείχνει ἓνα μικρὸ μόνο μέρος τοῦ Σύμπαντος; Ἕνας ἄλλος ἐπίσης εύσεβης ποδοσφαιριστής, πού πανηγυρίζει τὴν ἴδια στιγμή μὲ τὸν ἴδιο τρόπο σὲ ἄλλο μέρος τῆς Γῆς, δείχνει πρὸς ἓνα ἐντελῶς διαφορετικὸ μέρος. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ ποδοσφαιριστής στὸν ἴδιο ἀγῶνα, ἐὰν πετύχει καὶ δεῦτερο γόλ μετὰ ἀπὸ λίγο καὶ δείξει πάλι τὸν οὐρανό, θὰ δείξει πρὸς ἓνα ἄλλο μέρος τοῦ Σύμπαντος, γιατί ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Γῆ θὰ ἔχη ἀλλάξει θέση.

Τὴ στιγμή πάντως πού οἱ εύσεβεις τερματοφύλακες δέχονται τὸ γόλ, εἴθισται νὰ μὴν δείχνουν πουθενά.

5

Πίστεψε πρὶν κλῶτσήσης!

Ὁ Παναθηναϊκὸς ἔχει κατακτήσει μόνο ἓνα πρωτάθλημα Ἑλλάδας στὸ ποδόσφαιρο τὰ τελευταῖα δέκα χρόνια, ἐνῶ τὰ ἄλλα ἐννέα τὰ κατέκτησε ὅλα ὁ «αἰώνιος» ἀντίπαλός του, Ὁλυμπιακός. Ἀναποτελεσματικὴ φαίνεται πὼς εἶναι λοιπὸν ἡ μεταφυσικὴ ἀρωγή, πού ἐπιζητεῖ τὸ ποδοσφαιρικὸ τμήμα τοῦ Παναθηναϊκοῦ στὴν ἀρχὴ κάθε ἀγωνιστικῆς πε-

ΜΕ ΣΤΟΧΟ Τὴν ΕΠΙΣΤΡΟΦὴ ΤΟΥ ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΣΤὴ ΘΕΣΗ ΠΟΥ ΤΟΥ ΑΞΙΖΕΙ, ΗΤΟΙΣΤΟΝ ΘΡΟΝΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ Ἡ ΠΡΩΤὴ ΠΡΟΠΟΝΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΕΣ ΕΔΕΙΞΑΝ ΝΑ ΣΥΜΦΩΝΟΥΝ ΠΙΣΤΕ ΤΟ ΝΤΑΜΠΛ ΚΑΙ Ἡ ΚΑΛὴ ΠΟΡΕΙΑ ΣΤὴν ΕΥΡΩΠΗ ΣΥΝΙΣΤΟΥΝ ΑΥΤΟΣΚΟΠΟ ΓΙΑ Τὴν ΟΜΑΔΑ.

Πρεμιέρα με πίστη

ριόδου μὲ τοὺς ἀνάλογους ἀγιασμοὺς στὸ προπονητικὸ τοῦ κέντρο. Ἡ εύσεβης διοίκηση τῆς Π.Α.Ε. ἐν τούτοις θεωρεῖ ἐξαιρετικῆς σημασίας γεγονὸς τὸν ἀγιασμό, δεδομένου ὅτι τὸν προβάλλει σὲ ἀρκετὴ ἔκταση τόσο στὸ περιοδικὸ «Παναθηναϊκὸ Τριφύλλι», ἀπ' ὅπου καὶ ἡ φωτογραφία, ὅσο καὶ στὴν ἐπίσημη ἱστοσελίδα της.

(Γιὰ τὴν ταύτιση τοῦ «Ὁπαδοῦ» τῆς ομάδας καὶ τοῦ «Πιστοῦ» τῆς θρησκείας βλ. «Δ», τ. 281.)

Βασίλειος Μαυρομμάτης

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΔΑΡΒΙΝΟΥ

**Οί διαχρονικοί διωγμοί της «Εξέλιξης»
από τὸ Μεσαίωνα ἕως ...τὸν Τζ. Μπούς**

Ἡ θεωρία ποὺ ἐπεχείρησαν τὴν ἐξήγηση τῆς γένεσης τῶν φυτῶν καὶ ζωικῶν εἰδῶν εἶναι: Ἡ Θεωρία τῆς Ἐξέλιξης, ποὺ ἀνάγεται στὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ φιλοσοφικὴ Σκέψη καὶ ἡ Θεωρία τῆς Δημιουργίας, σύμφωνη μὲ τὸ ἰουδαϊο-χριστιανικὸ δόγμα τῆς ἐφ' ἅπαξ δημιουργίας ὅλων τῶν ὄντων ἀπὸ τὸν Γιαχβέ. Ἡ μὲν πρώτη ἀποτελοῦσε τὴν κυρίαρχη σκέψη κατὰ τὴν Ἀρχαιότητα, ἐνῶ ἡ δευτέρα τὴν ἐπιβληθεῖσα μεσαιωνικὴ θεωρία. Ὅταν τὸν 17^ο αἰ. ὁ Δαρβῖνος ἔφερε πάλι στὸ προσκῆνιο τὴ Θεωρία τῆς Ἐξέλιξης, ἡ ἐπίθεση τῆς Ἐκκλησίας ἦταν ὀλομέτωπη. Οἱ ἀντιδράσεις συνεχίζονται μέχρι τὶς ἡμέρες μας μὲ τὶς ἀπαγορεύσεις τῆς διδασκαλίας τῆς δαρβινικῆς θεωρίας σὲ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρυμάτα τῶν Η.Π.Α., ἀντὶ τῆς ὁποίας διδάσκεται ἡ -σύμφωνη μὲ τὸ βιβλικὸ δόγμα- Θεωρία τοῦ «Εὐφυοῦς Σχεδιασμοῦ», ψευδοεπιστημονικὴ μεταμφίεση τῆς παλαιοδιαθηκικῆς θεωρίας τῆς δημιουργίας τῶν εἰδῶν «μὴ κι ἔξω» ἀπὸ τὸν Γιαχβέ μέσα σὲ μιὰ ἐβδομάδα τὸ 5.508 π.Χ.

Η ΚΛΙΜΑΚΑ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

«...Ἡ γὰρ φύσις μεταβαίνει συνεχῶς ἀπὸ τῶν ἀψύχων εἰς τὰ ζῶα διὰ τῶν ζώντων μέν, οὐκ ὄντων δὲ ζῶων, οὕτως ὥστε δοκεῖν πάνπαν μικρὸν διαφέρειν θατέρου θάτερον τῷ σύνεγγυς ἀλλήλοις...»

(«Περὶ ζῶων μορίων», σ. 681α, γρ. 13.)

Μὲ ἀπεριόριστο θαυμασμὸ ἐκφράστηκε γιὰ τὶς βιολογικὲς ἐρευνες τοῦ Ἀριστοτέλη ὁ Δαρβῖνος. Μεγάλῃ ἐντύπωση ἔχει προκαλέσει ἡ παρατήρηση τοῦ Ἀριστοτέλη, ὅτι ὑπάρχει εἶδος ψαριοῦ, τὸ ὁποῖο φονεύει τὴ λεία του μὲ ἡλεκτρικὴ ἐκκένωση, ποὺ προκαλεῖ ἡ οὐρά του, ὅταν αὐτὴ κτυπήσῃ τὸ θῦμα του. Ὁ εἰκονιζόμενος πίνακας βρίσκεται στὸ Μουσεῖο τῆς Ἀνθρωπολογικῆς Ἑταιρείας στὰ Πετράλωνα Χαλκιδικῆς, δίπλα στὸ σπῆλαιο, ὅπου ὁ ἀνθρωπολόγος Πουλιανὸς ἀνακάλυψε τὸ σκελετὸ τοῦ Ἀρχανθρώπου.

Ἡ θεωρία τῆς Ἑξέλιξης στὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ φιλοσοφικὴ σκέψη

ιδέα τῆς ἐξέλιξης τῶν ὀργανικῶν ὄντων, τῶν μεταβολῶν καὶ τοῦ διαχωρισμοῦ τους ἀπὸ τὴν ἐκκίνηση ἀπὸ μία κοινὴ πηγὴ ἀνάγεται στὴν ἑλληνικὴ Ἀρχαιότητα. Στὴ Σχολὴ τῆς Μιλήτου (στ' αἰ. π.Χ.), ποὺ ἀποτελέσσε τὴν ἀφετηρίαν τῆς σύγχρονης παγκόσμιας σκέψης καὶ ἔρευνας, κι ὅπου τέθηκαν οἱ βάσεις τῶν ἐπιστημῶν, ὁ Ἀναξίμανδρος δίδασκε, ὅτι ἡ ἀρχικὴ προέλευση τῶν ζώων ὀφείλεται στὸ ὑγρὸ στοιχεῖο, τὸ ὁποῖο ὑπέστη ἐξάτμιση ἀπὸ τὸν ἥλιο. Ὁ δὲ ἄνθρωπος προήλθε ἀπὸ ἄλλοειδῆ ζῶα, τὰ ὁποῖα, ἅμα γεννηθοῦν, δὲν χρειάζονται πολὺ χρόνον, γιὰ νὰ ἀνευρίσκουν τὴν τροφὴ τους, ὁ ἄνθρωπος ὅμως ἔχει ἀνάγκη πολυχρόνιας φροντίδας καὶ περὶθαλψης, γιὰ νὰ γίνῃ ἱκανὸς νὰ ἀνευρίσκῃ μόνος τὴν τροφὴν του, ἄλλως δὲν θὰ εἶχε διασωθῇ. (*«Ἐτι φησὶν, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐξ ἄλλοειδῶν ζώων ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη, ἐκ τοῦ τὰ μὲν ἄλλα δι' ἑαυτῶν ταχὺν νέμεσθαι, μόνον δὲ τὸν ἄνθρωπον πολυχρονίου δεῖσθαι τιθηνήσεως διὸ καὶ κατ' ἀρχὰς οὐκ ἂν ποτε τοιοῦτον ὄντα διασωθῇ.»*) [Πλούταρχος, Στρωμ. 2 (D 579, ἐκ τοῦ Θεοφράστου).]

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς δίδασκε, ὅτι τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ, ὅταν ἐμφανίστηκαν στὴ Γῇ ἦταν ἀτελέστατα· σὺν τῷ χρόνῳ ὑπέστησαν ἐξέλιξη καὶ παρουσιάζονται ὅπως τὰ βλέπουμε σήμερα.

Ἡ ἐξέλιξη τῶν ζώων εἶναι ἔκφανση τοῦ: «τὰ πάντα ρεῖ», τῆς φιλοσοφικῆς θεωρίας τοῦ Ἡράκλειτου. Ὁ Ἡράκλειτος θεωροῦσε, ὅτι ὁ φαινομενικὸς κόσμος, τὰ αἰσθητὰ πράγματα διαρκῶς μεταβάλλονται, καὶ τίποτε δὲν μένει σταθερό. Στὸν κόσμον παρατηρεῖται συνεχὴς δημιουργία καὶ καταστροφή. *«Λέγει πού Ἡράκλειτος, ὅτι πάντα χωρεῖ καὶ οὐδὲν μένει καὶ ποταμοῦ ροὴ ἀπεικάζων τὰ ὄντα λέγει ὡς δις ἐς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἂν ἐμβαίῃς.»* (Πλάτωνος «Κρατύλος», 402 Α.) (Λέει κάποιος ὁ Ἡράκλειτος, ὅτι ὅλα προχωροῦν, καὶ τίποτε δὲν μένει, καὶ παρομοιάζοντας τὰ ὄντα πρὸς ροὴν ποταμοῦ λέει, ὅτι στὸν ἴδιον ποταμὸν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μπῇ κάποιος δύο φορές.) (Βλ. Ι. Δημόφилон: «Ὁ Λόγος βρίσκεται μέσα στὸ Σύμπαν», τ. 297.)

Ὅσον ἀφορᾷ στὸ πολιτικὸ μέρος τῆς Θεωρίας τῆς Ἑξέλιξης, ἡ κοινωνικὴ ὁμάδα, ἡ «Πόλις», εἶναι φυσικὴ ὄντοτητα ἐμπεριέχουσα τὸν ξυνὸ (κοινό, παγκόσμιο) ἡρακλείτειο Λόγον. Δὲν εἶναι σχῆμα καὶ γεωγραφικὸς χάρτης, οὔτε ἓνα ἀπλὸ σύμβολο. Οἱ κάτοικοί της δὲν εἶναι ἀπλοῖ ὑπήκοοι ἢ συμπολίτες, ποὺ τοὺς ἐνώνουν τυχαῖα ἱστορικὰ περιστατικὰ ἢ γλωσσικὰ καὶ παραδοσιακὰ σύμβολα. Ἡ Πόλις εἶναι Νόμος, ποὺ ἀνάγει τίς ρίζες της στὸν Φυσικὸ Νόμον. Ὡς τέτοια εἶναι συνεχῶς ἐξελίξιμη καὶ ποτὲ στατικὴ, ποτὲ ἐλώδης κατάστασις, στάτους κβό. Στὸ ἀπόσπα-

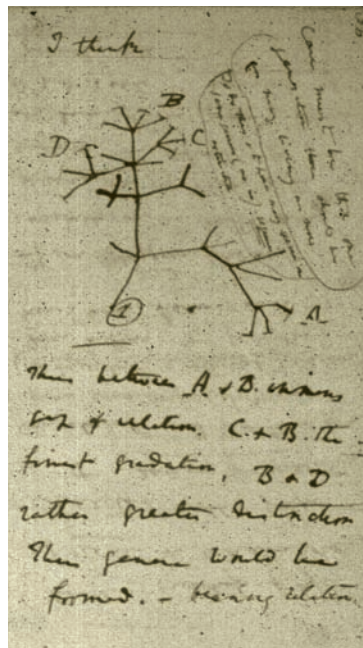
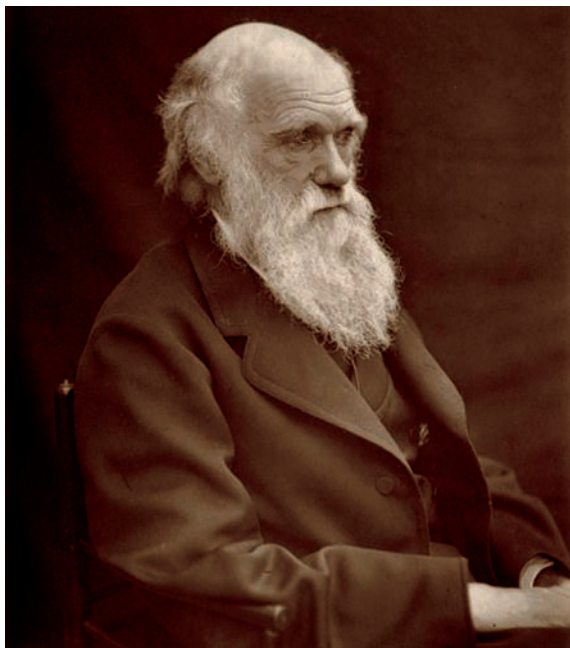
Πολλά είδη φυτών και ζώων υπήρχαν πριν από εκατομμύρια χρόνια, αλλά εξαφανίσθηκαν και δεν υπάρχουν σήμερα (π.χ. οί δεινόσαυροι). Άλλα ζώα, που δεν υπήρχαν παλαιότερα, εμφανίσθηκαν πολύ αργότερα (π.χ. τὰ θηλαστικά). Είναι αντιεπιστημονικό και πέραν τῆς λογικῆς νὰ υποστηρίζεται, ὅτι ὅλα τὰ ζῶα ἐμφανίσθηκαν κάποια συγκεκριμένη χρονικὴ στιγμή ἐφ' ἧπαξ καὶ διὰ παντός, ὅπως οἱ παρὰ φύσιν ιουδαιογενεῖς θρησκείες διδάσκουν μὲ τὸ δόγμα τῆς δημιουργίας τῶν ὄντων ἀπὸ τὸν Γιαχβέ.

σμα 84 ἀναφέρεται: «Μεταβάλλον ἀναπαύεται καὶ κάματός ἐστι τοῖς αὐτοῖς μοχεῖν καὶ ἄρχεσθαι», δηλαδή εἶναι μεγάλος κόπος νὰ κοπιᾷ κανεὶς γιὰ τοὺς ἴδιους ἄρχοντες καὶ νὰ ἐξουσιάζεται διαρκῶς ἀπὸ τοὺς ἴδιους. Ὁ Ἡράκλειτος ἤθελε ἐναλλαγὴ τῶν ἀρχόντων, ὅχι γιατί ἀπέτυχαν, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀναπαυθοῦν. (Βλ. Σ. Πανάγου: «Ἡράκλειτος - Σωκράτης: Δύο κλαδιὰ τοῦ ἴδιου δρῦ», «Δ», τ. 8-9 καὶ Σ. Νόνικα: «Ἡράκλειτος ὁ πολιτικός», «Δ», τ. 113.)

Ὁ ἐξοβεθισμὸς τῆς θεωρίας τῆς Ἑξέλιξης ἀπὸ τὸ Χριστιανισμὸ

πὸ τὴν ὀλομέτωπη ἐπίθεση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐναντίον τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἐπιστημῶν δὲν διέφυγαν οἱ ἀρχαιοελληνικὲς θεωρίες καὶ ἀντιλήψεις περὶ ἐξελικτικότητας. Ἀπὸ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ μετὰ ἡ ἀνθρωπότητα ρίχτηκε στὰ σκοτάδια τοῦ Μεσαίωνα. Τότε ἐπιβλήθηκε τὸ δόγμα τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ἀπὸ τὸν Γιαχβέ, ποὺ ἔφτιαξε ὅλα τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ μαζί, πρὶν ἀπὸ 7.500 χρόνια περίπου. (Βλ. «Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος: Ὁ Γιαχβὲ “ἔκτισε” τὸν κόσμον τὸ 5.508 π.Χ.», «Δ», τ. 283 ἢ <http://www.davlos.gr/pdf/18932.pdf>.)

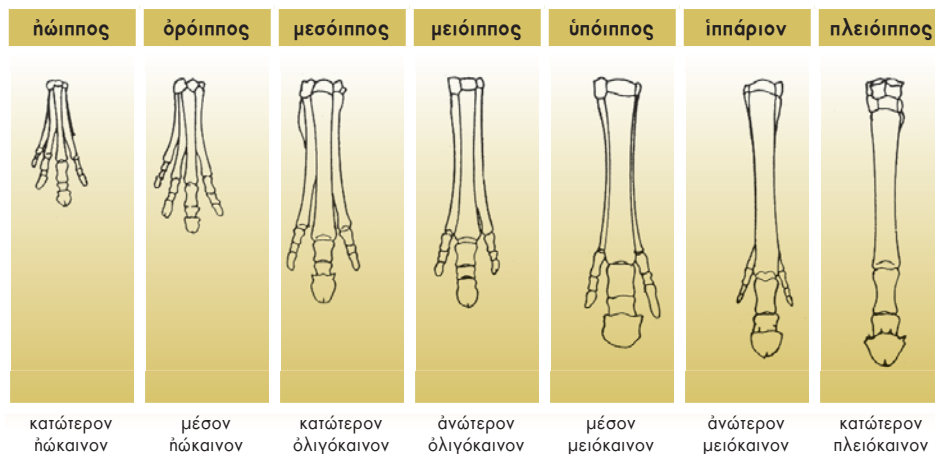
Τὸ 1859 δημοσίευσε ὁ Δαρβίνος στὸ βιβλίο μὲ τίτλο «Ἡ προέλευση τῶν εἰδῶν» τὰ πορίσματα ἀπὸ ταξίδια καὶ ἀπὸ συγκριτικὲς μελέτες, ποὺ πραγματοποιοῖσε γιὰ πάνω ἀπὸ 20 χρόνια. Ἐκεῖ ὑποστηρίζει, ὅτι τὰ εἶδη τοῦ ζωικοῦ βασιλείου δὲν παραμένουν ἀμετάβλητα, ἀλλὰ ἔχουν κοινὴ καταγωγὴ καὶ ἐξελισσονται μὲ τὴν πάροδο τῶν χιλιετιῶν. Στὴν ἀριστερὴ φωτογραφία εἰκονίζεται ὁ Δαρβίνος καὶ στὴν δεξιὰ κάποιες ἀπὸ τὶς ἀμέτρητες ἰδιόχειρες σχετικὲς μὲ τὴν ἐξέλιξη τῶν εἰδῶν σημειώσεις του.

Ἀφ' οὗτου σταθεροποιήθηκε ὁ Χριστιανισμός, ἡ ἔννοια τῆς ἐξελικτικότητας ἐξωβελίστηκε καὶ ἀπὸ τὴν πολιτικὴ σκέψη τῶν ἀνθρώπων κι ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ τὸ ἐξουσιαστικὸ παρὰ φύσιν δόγμα τῆς σταθερότητας. Οἱ κοινωνίες τῶν ἀνθρώπων διοικοῦνταν τώρα ἀπὸ τὴν -ἐλέω Θεοῦ- πολιτικοθηρησκευτικὴ ἐξουσία, ἡ ὁποία δὲν εἶχε κανένα λόγο νὰ ἐπιθυμῇ ἀλλαγὲς κι ἐξελίξεις. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἔδωσε σαφὴ ἐντολὴ ὑποταγῆς σὲ κάθε ἐξουσία: «Υποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον, εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόνεσιν» (Α' Πετρ., β' 13-14).

Ἐπανάκαμψη τῶν ἐξεθικτικῶν θεωριῶν - Δαρβίνος

πὸ τὸν 19ῆ αἰῶνα καὶ τοὺς ἐγκυκλοπαιδιστὲς προπαρασκευάστηκε κλίμα εὐνοϊκὸ γιὰ τὴν ἰδέα τῆς ἐξέλιξης. Τὰ πνεύματα ἄρχισαν νὰ ἀπελευθερώνωνται σιγά-σιγά ἀπὸ τὶς θεοκρατικὲς ψευδοεπιστημονικὲς προλήψεις. Οἱ ἐπιστημονικὲς ἐργασίες πρόσφεραν καλύτερες γνώσεις περὶ τοῦ θέματος. Ὁ πρῶτος μεγάλος θεμελιωτὴς τῆς Ἐξέ-

Ένα παράδειγμα τῆς Θεωρίας τῆς Ἐξέλιξης: Ἡ εξέλιξη τῶν ἄκρων τοῦ ἵππου.

λιξης ὑπῆρξε ὁ Μπυφφόν, ὁ ὁποῖος εἶχε δυνηθῇ νὰ διατυπώσῃ μίᾳ Θεωρία τῆς Ἐξέλιξης, ἀλλὰ δὲν εἶχε τολμήσῃ νὰ τὴν ἐκθέσῃ ὀλοκληρωτικᾶ. Ὁ Λαμάρκ, μαθητὴς τοῦ Μπυφφόν, διατύπωσε ἐπίσης μιὰ θεωρία ἐρμηνεύουσα τὴν εξέλιξη. Τὸ ἔργο του εἶχε μεγάλη ἀπήχηση, ἀλλὰ εὐρισκόμενο ἀκόμη μακρὰν τῶν γεγονότων ἤγειρε πολυάριθμες ἀμφισβητήσεις. Κατόπιν ἦλθε ὁ Δαρβῖνος, ποὺ διατύπωσε μίᾳ Θεωρία Ἐξέλιξης βασισμένη σὲ τεράστιο ἀριθμὸ στοιχείων καὶ παρατηρήσεων, τὰ ὁποῖα συγκέντρωσε κυρίως κατὰ τὸ πενταετὲς ταξίδι του μὲ τὸ ἐξερευνητικὸ πλοῖο Μπὴγλ (1831-1836). Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς περιοδείας αὐτῆς γεννήθηκαν στὸ Δαρβῖνο, πτυχιούχο τῆς Θεολογίας καὶ ὑποστηρικτὴ μέχρι τότε τοῦ ἀμετάβλητου τῶν εἰδῶν, οἱ πρῶτες ἀμφιβολίες περὶ τῆς σταθερότητας τῶν εἰδῶν, κυρίως μετὰ τὴν ἐξέταση τῆς πανίδας τῶν νησιῶν Γκαλαπάγκος, καθὼς καὶ τῆς ἀπολιθωμένης πανίδας τῶν νωδῶν θηλαστικῶν τῶν πεδιάδων τῶν πάντας στὴ Νότιο Ἀμερική.

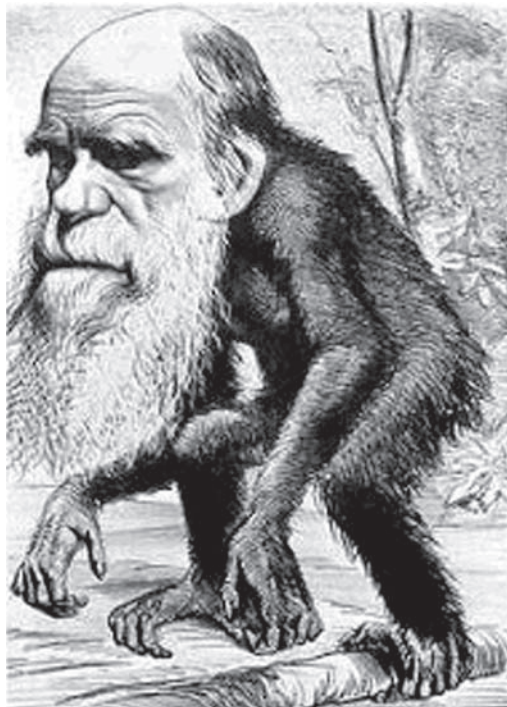
Μὲ τὴν πάροδο τῶν ἐτῶν καὶ μετὰ ἀπὸ πολλὰ παρατηρήσεις καὶ μελέτες διαμορφώθηκε ἡ δαρβινικὴ Θεωρία περὶ τῆς Ἐξέλιξης τῶν εἰδῶν, κύρια σημεῖα τῆς ὁποίας εἶναι: Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς, συνεπείᾳ τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐπιβίωση, λαμβάνει χώρα μίᾳ διαλογὴ τῶν ἀτόμων κάθε εἶδους, μιὰ φυσικὴ ἐπιλογή, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπιβίωση τοῦ ἱκανωτέρου. Κατὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸ γιὰ ἐπιβίωση θὰ ἐπιζήσουν οἱ ὁργανισμοί, οἱ ὁποῖοι κατέχουν ὠρισμένα πλεονεκτήματα ἔναντι τῶν ἀνταγωνιστῶν τους. Τὰ ἄτομα αὐτὰ ἔχουν περισσότερες πιθανότητες νὰ ἐπιζήσουν σὲ σχέση μὲ τὰ ἄτομα ποὺ δὲν κατέχουν αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικά, ἄρα λιγώτερο εὐνοημένα ἀπὸ τὴν Φύση, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἔχουν πολλὰς πιθανότητες ἐπιβίωσης καὶ θὰ ἐξαφανισθοῦν βαθμιαῖα. Τὸ ἀποτε-

λεσμα τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς εἶναι ἡ δημιουργία νέων εἰδῶν μὲ τὴ συνε-
χῇ καὶ βαθμιαία προσαρμογὴ τῶν
ὀργανισμῶν στὶς συνθῆκες διαβίω-
σῆς τους, ποὺ ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν
ἀνάπτυξη νέων χαρακτήρων, πλεο-
νεκτικῶν κάτω ἀπὸ αὐτὲς τὶς συνθῆ-
κες. Ἀργότερα ὁ Δαρβίνος συμπλή-
ρωσε τὴ θεωρία του μὲ τὴν ἔννοια
τῆς γενετικῆς ἐπιλογῆς, κατὰ τὴν
ὁποία τὰ ἄρρενα μάχονται μεταξὺ
τους γιὰ τὴν κατάκτηση τῶν θηλέ-
ων, τὰ ὁποία ἔχουν τὴ δυνατότητα
τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρρένων, ποὺ ἀνα-
πτύσσουν γι' αὐτὸ τὴ ρώμη, τοὺς
ὠραίους χρωματισμοὺς κ.ἄ. πρὸς
ἐλξη τῶν θηλέων.

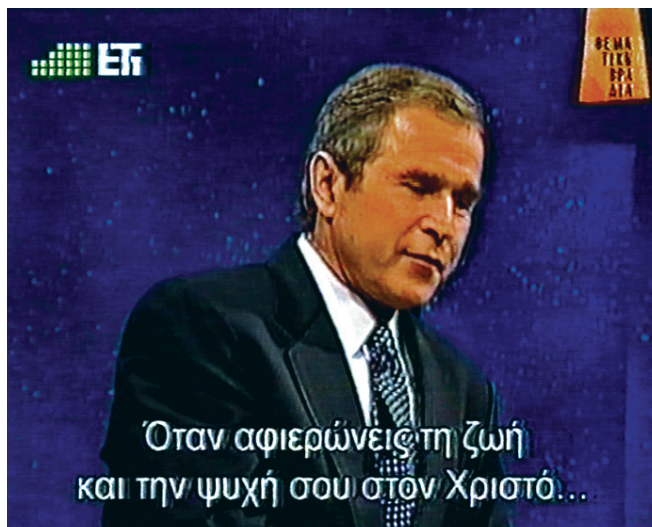
Οἱ κυριώτερες ἀπὸ τὶς πολυάριθ-
μες ἀποδείξεις τῆς ἐξέλιξης εἶναι:

Παλαιοολογολογικές: Οἱ διάφο-
ροι τύποι φυτῶν καὶ ζώων ἐμφα-
νίστηκαν διαδοχικὰ στὸ χρόνο μὲ
αὐστηρὴ τάξη, βαίνοντας ἀπὸ τὸ
ἀπλὸ στὸ συνθετώτερο. Ἡ ὀργανι-
κὴ πρόοδος εἶναι ἔκδηλος. Αὐστηρὴ
ἐναρμόνιση ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἐμφάνισης μιᾶς ὁμάδας καὶ τῆς θέσης, ποὺ τῆς
παρέχει ἡ ὀργάνωσή της. Γιὰ παράδειγμα οἱ ἰχθύες εἶναι ἀρχαιότεροι τῶν ἑρπε-
τῶν, ποὺ προηγούνται τῶν θηλαστικῶν καὶ τῶν πτηνῶν. Τὰ θηλαστικὰ τὰ μὴ
πλακουντοφόρα προηγούνται τῶν πλακουντοφόρων. Ὡρισμένα ἀνακαλυφθέντα
γεωλογικὰ στρώματα ἐγκλείουν συνεχεῖς σειρὲς ἀπολιθωμάτων, τὰ ὁποία δεικνύ-
ουν τὴν ἐξέλιξη στοὺς συγκεκριμένους χώρους.

Ἐμβρυολογικές: Ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρωπίνου ἐμβρύου ἀποτελεῖται ἀπὸ κεκαμ-
μένο σωλῆνα, ποὺ περιλαμβάνει ἕναν κόλπο, μιὰ κοιλία καὶ ἕναν βολβό, ποὺ
ἀντιστοιχοῦν ἀκριβῶς στὴν καρδιά ἐνὸς ἰχθύος. Τὰ ἔμβρυα τῶν ἀμνιωτῶν ἔχουν
στὸν ἐγκεφαλικὸν χώρο καταβολὲς βραγχίων ἀνάλογες πρὸς ἐκεῖνες τῶν ἰχθύων.
Ὅλα αὐτὰ ὀφείλονται στὴν κοινὴ καταγωγὴ τῶν ὀργανισμῶν, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸ
διάστημα τῆς ὀντογένεσής τους διέρχονται τὰ ἴδια στάδια ἐξέλιξης.

*Φοβούμενος τὴν ἐκκλησιαστικὴ καταδίωξη, ὁ
Δαρβίνος, ἀσχολεῖτο μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Θεω-
ρίας τῆς Ἐξέλιξης μυστικὰ γιὰ δεκαετίες. Οἱ προ-
σπάθειες τῶν θρησκευτικῶν κύκλων νὰ γελοι-
οποιήσουν τὸ Δαρβίνο ἦταν ἀάπολλες. Στὴν
ἀνωτέρω εἰκόνα φαίνεται δυσφημιστικὴ παρὰ-
στασή του.*

Σὲ πείσμα τῶν ἀτράντα-
χτων στοιχείων ποὺ τὴν
ἀποδεικνύουν, ἡ Θεωρία
τῆς Ἐξέλιξης τῶν εἰδῶν
περνάει νέες περιπέτει-
ες στὶς Η.Π.Α., ὅπου θεο-
κρατικοὶ κύκλοι ἐμφανί-
ζουν ἐναλλακτικὲς «θεω-
ρίες» συνεπικουρούμενοι
ἀπὸ τὸν Ἀμερικανὸ πρόε-
δρo, ποὺ δηλώνει: «Όταν
ἀφιερώνῃς τὴ ζωὴ καὶ τὴν
ψυχὴ σου στὸ Χριστό, τό-
τε τὸν δέχεσαι ὡς σωτῆρα
σου, τότε γαληνεύει ἡ ψυ-
χή, κι ἀλλάζει ἡ ζωὴ σου.
Αὐτὸ συνέβη σ' ἐμένα.»

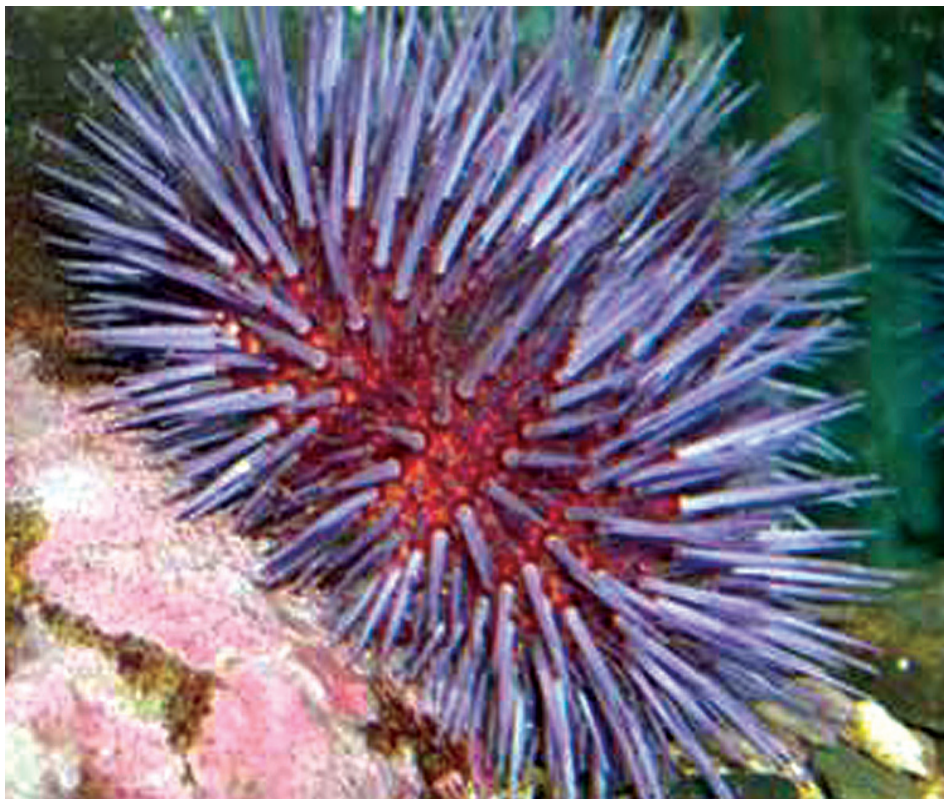
Ἀνατομικές: Ὅργανα διαφορετικὰ μορφολογικὰ καὶ φυσιολογικὰ ἐνὸς ἀνε-
πτυγμένου ὁργανισμοῦ δύνανται νὰ ἔχουν κοινὴ καταγωγὴ. Τὰ ὅργανα αὐτὰ
λέγονται ὁμόλογα. Ἡ νηκτικὴ κύστη καὶ ὁ πνεύμονας εἶναι ὅργανα ὁμόλογα,
προερχόμενα ἀπὸ μία πτύχωση τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου.

Ἔντονες καὶ διαχρονικὲς οἱ χριστιανικὲς ἀντιδράσεις

Ἡ θεωρία τοῦ Δαρβίνου δημιούργησαν ἀμέσως ἔντονες συζητήσεις
μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων καὶ τῶν θεολόγων. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ πα-
ράγοντες ὅλων τῶν δογμάτων δὲν δέχονται, ὅτι τὰ ἀποσπάσματα
τῆς «Γένεσης» ἔρχονται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν Ἐπιστήμη, κι ὅτι ὑπάρχει
«φυσικὴ» καὶ ὄχι «θεία» ἐπιλογή. Ἡ δαρβινικὴ διδασκαλία χαρα-
κτηρίστηκε ὡς ἀθεϊστικὴ, ὕλιστικὴ καὶ ἐξόχως ἐπικίνδυνη γιὰ τοὺς κρατοῦντες
κοινωνικοὺς καὶ βασισμένους στὴ χριστιανικὴ ἠθικὴ θεσμούς. Ὁ Δαρβίνος τιλο-
φορήθηκε ὡς ἄθεος καὶ χλευάστηκε ἀπὸ ἐκκλησιαστικοὺς κυρίως κύκλους μὲ δη-
μοσιεύματα ὡς ἀπόγονος πιθήκων. Συχνὰ ἐπαναλαμβάνονταν αὐτὲς οἱ ἀπόψεις
σὲ εὐτελεῖ ἔντυπα, ποὺ ἀπευθύνονταν σὲ ἀμόρφωτους ἀνθρώπους.

Παρὰ τὴν ἀποκραυπογράφηση τοῦ DNA καὶ τῶν πλείστων ἐπιστημονικῶν
ἀποδείξεων γιὰ τὴν ὀρθότητα τῆς Θεωρίας τῆς Ἐξέλιξης, ὁ διωγμὸς τοῦ δαρβι-
νισμοῦ, κατὰ τὴν φιλοσοφικὴ του ἰδίως πλευρὰ, συνεχίζεται ἀμείωτος ἕως τὶς
μέρες μας. Ἡ Ἐκκλησία ὅμως ἔχει κατανοήσει, ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ἐμφανίζεται
συνεχῶς ὡς ἐχθρὸς τῆς Ἐπιστήμης. Γιὰ νὰ ἀντικρούσῃ τὴν «ὕλιστικὴ» Θεωρία
τῆς Ἐξέλιξης λοιπόν, σκέφθηκε νὰ συγκροτήσῃ καὶ νὰ προβάλλῃ μία ἄλλη «μὴ

Ο Λαοβίνος δὲν δίδασκε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος προέρχεται ἀπὸ τὸν πίθηκο, ὅπως ὑποστηρίζεται, ἀλλὰ ὅτι ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ πίθηκος ἔχουν κοινὸ πρόγονο, τὸ ὁποῖο εἶναι ἀπολύτως ἀληθές. Ἀκόμα κι ἂν ὑποστήριζε ὅμως, ὅτι ὁ ἄνθρωπος κι ὁ κροκόδειλος π.χ. ἔχουν κοινὸ πρόγονο, θὰ ἦταν ἐπίσης ἀληθές. Ἀκόμα κι ὁ ἄνθρωπος κι ὁ ἄχινός! Διεθνῆς ἐρευνητικὴ κοινοπραξία δημοσίευσε τὴν πλήρη γενετικὴ ἀλληλουχία τοῦ ἄχινου, ἡ ὁποία παρουσιάζει ἀναπάντεχες ὁμοιότητες μὲ τὸ ἀνθρώπινο DNA, ὅπως γονίδια τῆς ὄρασης, τῆς ὁσφρησης καὶ τοῦ ἀνοσοποιητικοῦ συστήματος. Ἡ ἀνάλυση τοῦ γονιδιώματος τοῦ ἄχινου προσφέρει ἐργαλεῖα γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση ἀνθρώπινων ἀσθενειῶν ἀλλὰ καὶ νέα στοιχεῖα γιὰ τὴν ἐξελικτικὴ σχέση τῶν ἀσπόνδυλων ὀργανισμῶν μὲ τὰ σπονδυλῶζα, σύμφωνα μὲ ἀναφορὰς ἐπιστημόνων στὸ περιοδικὸ Σάιενς. Τὸ πρακτορεῖο Ρόντερς μετέδωσε, ὅτι ὁ μὀβ ἄχινός τῆς Καλιφόρνιας, Στρογγυλοκέντροτους Πουρπουράτους, διαθέτει ὅσα περίπου γονίδια διαθέτει καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὁρισμένα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀπαντῶνται καὶ στὸν ἄνθρωπο καὶ σχετίζονται μὲ ἀσθένειες, ὅπως ἡ νόσος τοῦ Χάντινγκτον καὶ ἡ μυκτικὴ δυστροφία. Ἀποδεικνύεται ἔτσι, πὼς ὁ ἄνθρωπος συγγενεύει πολὺ στενὰ μὲ τὸν ἄχινό, τοῦ ὁποίου τὸ ἀνοσοποιητικὸ σύστημα προκάλεσε μεγάλη ἐντύπωση στοὺς βιολόγους. Τὰ σπονδυλῶζα διαθέτουν ἓνα ἐγγενὲς ἀμυντικὸ σύστημα, ποὺ ἐπιτίθεται στοὺς εἰσβολεῖς ἀδιακρίτως, καθὼς καὶ ἓνα προσαρμοστικὸ ἀνοσοποιητικὸ σύστημα, ποὺ μαθαίνει νὰ ἀναγνωρίζῃ νέους στόχους. Ἄν καὶ τὰ ἀσπόνδυλα γενικὰ δὲν διαθέτουν προσαρμοστικὸ ἀμυντικὸ σύστημα, τὸ ἀνοσοποιητικὸ σύστημα τοῦ ἄχινου φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ πρόγονος τῆς ἀνθρώπινης προσαρμοστικῆς ἄμυνας. (Πηγή: <http://www.in.gr>)

ύλιστική» θεωρία. Αυτό συνέβη στην Άμερική, όπου οί δαρβινικές θεωρίες θεωρούνται ἄκρως ἐπικίνδυνες γιὰ τὴν κυρίαρχη ἰδεολογία τῆς ὑπερδύναμης, ἡ ὁποία μετὰ τὴν ἐπανεκλογία τοῦ Τζ. Μποὺς τείνει ὀλοένα καὶ ταχύτερα πρὸς τὴν θεοκρατία. Φανατικοὶ θρησκευτικοὶ κύκλοι ἐπιχείρησαν νὰ τεκμηριώσουν ἐπιστημονικὰ τὶς διατυπώσεις τῆς Βίβλου γιὰ τὴ δημιουργία-γένεση τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου δημιουργώντας τὴν ψευδο-επιστημονικὴ θεωρία τοῦ «Εὐφυοῦς Σχεδιασμοῦ», σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία τὸ Σύμπαν εἶναι τόσο περίπλοκο, ὥστε εἶναι ἀδύνατο νὰ προέκυψε ἀπὸ φυσικὲς διεργασίες, ἄρα πρέπει νὰ δημιουργήθηκε ἀπὸ κάποια ἀνώτερη νοημοσύνη (βλ. «Δ», τ. 295).

Ο Ἀμερικανὸς πρόεδρος Τζῶρτζ Μποὺς ὑποστήριξε, ὅτι ὁ «Εὐφυὲς Σχεδιασμός» πρέπει νὰ διδάσκεται παράλληλα μὲ τὴν «Ἐξέλιξη». Ὑστερα ἀπὸ αὐτὸ ἄρκετὲς Πολιτείες, μετὰξὺ τῶν ὁποίων προπύργια τῶν φανατικῶν χριστιανῶν, ὅπως ἡ Ἀλαμπάμα, ἡ Ὀκλαχόμα, ἡ Γεωργία καὶ τὸ Τέξας, μὲ εἰδικὰ νομοθετήματα ἐπέβαλαν εἴτε τὸν περιορισμὸ τῆς διδασκαλίας τῆς «Ἐξέλιξης» εἴτε τὴν ὑποχρεωτικὴ συνδιδασκαλία τοῦ «Εὐφυοῦς Σχεδιασμοῦ». Παράλληλα, πλούσια «λόμπυ» ξοδεύουν ἑκατομμύρια δολλάρια χορηγιῶν γιὰ τὴ χρηματοδότηση τῶν φιλο-δημιουργιστῶν.

Τὸ Ἐκπαιδευτικὸ Συμβούλιο τῆς Πολιτείας τοῦ Κάνσας ἀποφάσισε νὰ καταργήσῃ ἐντελῶς τὴ διδασκαλία τῆς Θεωρίας τῆς Ἐξέλιξης τοῦ Δαρβίνου μὲ τὸ σκεπτικὸ, ὅτι πρόκειται γιὰ μία θεωρία ποὺ δὲν ἔχει ἀποδειχθῇ καὶ παραμένει ἀμφιλεγόμενη. Στὰ σχολικὰ βιβλία τῆς Βιολογίας στὴν Πολιτεία τῆς Γεωργίας κολλήθηκαν εἰδικὰ αὐτοκόλλητα, ποὺ ἔγραφαν, ὅτι «ἡ Ἐξέλιξη δὲν εἶναι παρὰ μία ἀμφιλεγόμενη θεωρία, ἡ ὁποία ἀδυνατεῖ νὰ ἐξηγήσῃ ἐπαρκῶς τὴν προέλευση τῆς ζωῆς». Βιολόγος καθηγήτρια δήλωσε, ὅτι ἄρκετοὶ μαθητὲς τῆς ἐπιτίθενται φραστικά, προτοῦ κὰν ξεκινήσῃ τὸ ἐπίμαχο μάθημα, δασκαλεμένοι ἀπὸ θρησκευόμενους γονεῖς, ἱερεῖς καὶ τηλε-εὐαγγελιστές.

* * *

ἡμερα, περισσότερο ἀπὸ ἓναν αἰῶνα μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Δαρβίνου ἡ ἐπιστημονικὴ κοινότητα ἔχει ἀποδεχτῇ μὲ διάφορες βελτιώσεις καὶ προσαρμογὲς τὶς θέσεις του, οἱ ὁποῖες ἐπιβεβαιώθηκαν ἐν τῷ μετὰξὺ ἀπὸ πλῆθος παρατηρήσεων καὶ νεώτερων ἀνακαλύψεων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ σύγχρονες ἀναλύσεις καὶ μελέτες τοῦ DNA τῶν ζῶων καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ δαρβινικὴ διδασκαλία γιὰ τὴν ἐξέλιξη, παρὰ τὶς ὀπισθέλκουσες θεοκρατικὲς ἀντιδράσεις, ἀποτελεῖ τὴν βάση τῶν βιολογικῶν ἐπιστημῶν.

Γιάννης Λάζαρης

MELBOURNE = ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ

Οί δεδηλωμένες ελληνικές της ρίζες

λοι μας ως Μελβουρνιώτες αγαπούμε την πόλη μας. Έξάλ-
λου έμεις την διαλέξαμε, να ζήσουμε εδώ. Ίσως λίγο μάς
τράβηξε και η ελληνικότητα του ονόματός της. Την προφέ-
ρουμε εξελληνισμένη, και ταυτόχρονα μάς δώσανε και τον
τίτλο «τῆς τρίτης ἐλληνικῆς πόλης στὸν κόσμο» μετὰ τὴν
Ἀθήνα καὶ τὴ Θεσσαλονίκη. Καὶ αὐτὸ μάς ἀρέσει μιᾶς καὶ μιᾶς συνδέει
μὲ τὴ γενέτειρα καὶ εἴμαστε ἡ προέκτασή της.

Σήμερα στήν ἐτυμολογική μου περιδιάβαση θὰ ἤθελα νὰ κάνω μία διαγλώσ-
σια καὶ ἐγκάρσια τομὴ στὸ ὄνομά της μὲ τὴ δέουσα ἀρωγὴ κάθε ἐπιστημονικοῦ
λεξικοῦ ποὺ ἔχει ἐκδοθῇ στὴν Ἑλληνικὴ καὶ Ἀγγλικὴ Γλῶσσα, καὶ μπόρεσα
νὰ ἐντοπίσω στὴν ἔρευνά μου. Λένε λοιπὸν τὰ λεξικά γιὰ τὴν ἐτυμολογία της:
Melbourne = *Mill Stream* = from *Mill* + *burna* (=stream). Ἦτοι: *Μελβούρνη* =
Μύλος + *ποταμὸς* (=ρεῦμα/ρέμα).

Γιὰ τὸ *Mill* = *μύλος* δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι μόνο τὸ Ἑλληνικὸ Ἀλφάβη-
το τὸ ἀπαθανάτισε ὡς *μύλος*, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ *μύλη*, τὴ *μυλόπετρα*. Ἡ
ἀνορθογραφία σὲ *Mel* εἶναι κλασικὸ φαινόμενο στὴν παλαιὰ Ἀγγλικὴ Γλῶσσα
(Old English, 5ος-11ος αἰ.). Αὐτὸ ἀναφέρουν τὰ ἐτυμολογικὰ λεξικά.

Ἡ *Μελβούρνη* εἶναι μία σύνθετη λέξη. Ἔχει πολὺ ἐνδιαφέρον τὸ δεῦτερο
συνθετικὸ τῆς *Μελβούρνης*: *bourne* = stream/ ποτάμι-ρέμα. Φυσικὰ δὲν μπορεῖ
νὰ ὑπάρχει *μύλος*, ἐὰν δὲν ὑπάρχει ἓνας ποταμὸς, ἓνα ρεῦμα μὲ νερό, νὰ κινήσει
τὶς *μυλόπετρες*. Στὰ Γερμανικὰ τὸ ποτάμι/ρέμα εἶναι *brunno* καὶ *brunnen*. Στὰ
Ἀγγλοσαξωνικὰ ἔγινε *burna* καὶ στὰ Μέσα Ἀγγλικά (Middle English, 13ος-15ος
αἰῶνας) ἔγινε *bourne*.

Τὰ ἀγγλικά ἐτυμολογικὰ λεξικά ἔψαξαν πιὸ βαθιὰ στό... *ρέμα* καὶ βρῆκαν
τὸ *μίτο* τῆς Ἀριάδνης, ποὺ ὠδήγησε στὴν ἐπίλυση τῆς ἐτυμολογίας τοῦ *bourne*
καὶ τὸ μυστήριό ἐξιχνιάστηκε. Λένε, ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸ *φρέαρ*
= νερό, ποτάμι ποὺ ἀναβλύζει, ἀλλὰ καὶ τὸ *πηγάδι*. Ἄρα τὸ *φρέαρ* γέννησε
τὸ *bourne*.

Μετὰ ἀπὸ ὅλη αὐτὴ τὴ διαγλώσσια ἔρευνα φτάνουμε ἀβίαστα στὸ ἐτυμολογι-
κὸ λογικὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ *Μελβούρνη* σημαίνει *Μυλόπετρα* ἢ *Μυλοπόταμος*.
Αὕτη εἶναι ἡ ἐτυμολογικὴ ἀποκρυπτογράφηση τῆς *Μελβούρνης* μας, ποὺ καὶ τὰ

δύο συνθετικά της –τὸ ὁμολογοῦν καὶ οἱ Ἄγγλοι ἐπιστήμονες δεόντως– παράγονται ἀπὸ ἑλληνικὰς ρίζες. Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχη καὶ ἄλλη ἐκδοχή, καὶ εἶναι ὑπερήφανοι γιὰ αὐτό.

Πράγματι ἡ πρώτη Μελβούρνη εἶναι μία μικρὴ πόλη στὴν περιοχὴ τοῦ Derbyshire στὴν βορειοκεντρικὴ Ἀγγλία, βορείως τοῦ Μάντσεστερ καὶ φαίνεται ὅτι εἶχε τὸ μικρὸ της μύλο, στὸ μικρὸ τους ρέμα, μὴ καὶ ὁ μύλος χρειαζόταν γιὰ κάθε χωριὸ καὶ πόλη, ὅπως καὶ στὴν Ἑλλάδα. Αὐτὴ ἡ πρώτη μικρὴ Μελβούρνη ἔγινε γνωστὴ, γιὰτὶ ἀπὸ ἐδῶ καταγόταν ὁ λόρδος Melbourne (1779-1848), ὁ ὁποῖος ἔγινε καὶ πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας. Τὸ 1837 ὁ κυβερνήτης τοῦ NSW Richard Bourke ἐνέκρινε τὴν τοποθεσίαν τῆς σημερινῆς μας καὶ δικῆς μας Μελβούρνης, ποὺ διάλεξε τὸ 1835 ὁ John Batman, νὰ χτιστῇ «ἓνα χωριό».

Γιὰ νὰ τιμηθῇ ὁ Ἄγγλος πρωθυπουργὸς λόρδος Melbourne –ποὺ ἔφερε τὴν ὀνομασίαν τοῦ τόπου ποὺ γεννήθηκε– ἀπὸ τὴν Μελβούρνη τῆς Ἀγγλίας, ἡ νέα πόλη στὴν Αὐστραλία πῆρε τὸ ὄνομά του Melbourne καὶ ἐμεῖς τὴν πλάσαμε ἑλληνικὰ σὲ Μελβούρνη. Ἀπὸ τὸ 1837, μέσα σὲ λιγώτερο ἀπὸ δύο δεκαετίες, τὸ «κυνήγι τοῦ χρυσοῦ» τὴν ἔκανε μία πόλη τοῦ μισοῦ ἑκατομμυρίου ἀνθρώπων, ἓνας πραγματικὸς ἄθλος στὴν ἀνοικοδόμησίν της καὶ στὸ ὀρμητικὸ ξεκίνημά της.

Σήμερα ὁ πληθυσμὸς τῆς Μελβούρνης κοντενεῖ τὰ τέσσερα ἑκατομμύρια, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα ἓνα σεβαστὸ ποσοστὸ εἴμαστε οἱ Ἕλληνες τῆς διασποράς καὶ τὴ Μέλμπουρν τὴν προτιμοῦμε ἐξελληνισμένη σὲ Μελβούρνη. Ἐξάλλου αὐτὸ ἀκριβῶς ἀποδείχθηκε παραπάνω. Στὴν ἀτελείωτη αὐτὴ Ὀδύσειά μας ἔρχεται ὡς πνευματικὸς μας ἀρωγὸς καὶ ὁ ποιητὴς μας Καβάφης, ὁ ὁποῖος στὴν «Ἐπάνοδο ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα» του σημειώνει:

*Ἄς τὴν παραδεχθοῦμε τὴν ἀλήθεια πιά
εἴμεθα Ἕλληνες κ' ἐμεῖς –τί ἄλλο εἴμεθα;–
ἀλλὰ μὲ ἀγάπες καὶ μὲ συγκινήσεις τῆς Ἀσίας,
ἀλλὰ μὲ ἀγάπες καὶ μὲ συγκινήσεις
ποὺν κάποτε ξενίζουν τὸν ἐλληνισμό.*

Θωμᾶς Γ. Ἡλιοπούλος
Φιλόλογος, Μελβούρνη

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Οι τεχνικές εκπλήξεις
από την έρευνα
του Υπολογιστή
των Αντικυθέρων

Η ΙΠΠΟΠΕΔΗ ΤΟΥ ΕΥΔΟΞΟΥ ΚΑΙ Η ΟΥΡΑΝΙΑ ΜΗΧΑΝΙΚΗ

**Τὰ θεωρητικὰ πρότυπα τοῦ Εὐδόξου
ὕλοποιοῦνται στὸν Ὑπολογιστὴ τῶν Ἀντικυθέρων**

πὸ τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ Μεσαίωνα μέχρι τὸ τέλος περίπου τοῦ 19ου αἰῶνα ὁ Εὐδόξος ἦταν σχεδὸν ἄγνωστος στὴ διεθνή Ἐπιστήμη. Πολὺν πρόσφατα ἡ κριτικὴ κατῴρθωσε νὰ τοποθετήσῃ τὸν Εὐδόξο στὴν ἀρμόζουσα σὲ αὐτὸν θέση, ἰδίως κατόπιν ἐργασίας τοῦ Ἰταλοῦ ἀστρονόμου Σκιαπαρέλλι καὶ τῆς σπουδῆς χωρίων τοῦ Ἀρχιμήδη, τοῦ Πρόκλου καὶ ἄλλων συγγραφέων.

Ὁ Εὐδόξος ὁ Κνίδιος (408-355 π.Χ.) ὑπῆρξε διευθυντὴς τοῦ Τμήματος Θετικῶν Ἐπιστημῶν τῆς Πλατωνικῆς Ἀκαδημίας, ὅπου ἐπιδόθηκε στὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ ἀνακάλυψε πολλὰ νέα θεωρήματα τῆς Γεωμετρίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ θεωρήματα, ποὺ εἶχαν σχέση μὲ τὴ Χρυσὴ Τομή, τὴν ὁποία πρῶτα σπουδάσαν οἱ Πυθαγόρειοι. Σπουδαιότατη μαθηματικὴ ἀνακάλυψη τοῦ Εὐδόξου θεωρεῖται ὁ ὀρισμός, τὸν ὁποῖο ἔδωσε γιὰ τὰ ἀσύμμετρα μεγέθη ἢ, ὅπως λέμε σήμερα, γιὰ τοὺς ἀσύμμετρους ἀριθμούς.

Ὁ Ἀρχιμήδης μᾶς πληροφορεῖ γιὰ τὶς θαυμαστὰς γεωμετρικὰς ἀνακαλύψεις τοῦ Εὐδόξου. Στὴν ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν μαθηματικὸ Δοσίθεο, λέει ὁ Ἀρχιμήδης, ὅτι ἀπέδειξε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ θεώρημα, ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῆς σφαίρας ἰσοῦται μὲ τέσσερις μεγίστους κύκλους τῆς σφαίρας, καὶ ὅτι οἱ ἀποδείξεις τῶν θεωρημάτων του δὲν εἶναι κατώτερες τῶν ἀποδείξεων τοῦ Εὐδόξου, οἱ ὁποῖες θεωροῦνται σπουδαῖες. Ὁ Εὐδόξος ἀπέδειξε, ὅτι κάθε πυραμίδα εἶναι τὸ τρίτο μέρος πρίσματος, ποὺ ἔχει τὴν ἴδια βάση καὶ τὸ ἴδιο ὕψος μὲ τὴν πυραμίδα, καὶ ὅτι κάθε κῶνος εἶναι τὸ τρίτο μέρος τοῦ κυλίνδρου, ποὺ ἔχει τὴν ἴδια βάση καὶ τὸ ἴδιο ὕψος μὲ τὸν κῶνο. Ἐνῶ οἱ ιδιότητες αὐτὲς προϋπήρχαν φυσικὰ στὰ σχήματα αὐτά, κανένας ἀπὸ τοὺς πρὶν τὸν Εὐδόξο ἄξιους λόγου γεωμέτρεις δὲν τὶς εἶχε ἀντιληφθῇ.

*Εὐδόξος ὁ Κνίδιος.
Διάσημος μαθημα-
τικός, ἀστρονόμος,
μετεωρολόγος, γε-
ωγράφος, γιατρός,
ρήτορας, νομοθέ-
της καὶ φιλόσοφος
τῆς Ἀρχαιότητος.*

Ἡ εἰσαγωγή τοῦ διαφορικοῦ καὶ τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ λογισμοῦ

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ἐδῶ, ὅτι ἡ νέα ἀποδεικτική μέθοδος, τὴν ὁποία εἰσήγαγε ὁ Εὐδόξος καὶ τὴν ἐπεξέτεινε ὁ Ἀρχιμήδης, εἶναι ἡ μέθοδος τοῦ διαφορικοῦ καὶ τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ λογισμοῦ, τὴν ὁποία ὠνόμασαν ἐξαντλητική μέθοδο. Ὁ Εὐδόξος κι ὁ Ἀρχιμήδης δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ἐπιχειρήσουν ἀποδείξεις θεωρημάτων θεωροῦντες τὸ ἄπειρο ὡς κάτι τὸ συγκεκριμένο. Τὰ τελικὰ ἀποτελέσματα τῶν συναφῶν ἀποδείξεων τὰ λάμβαναν διὰ τῆς εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῆς. Τὶς ἔννοιες αὐτὲς εἶχαν συλλάβει πρῶτα ὁ Ἀναξαγόρας καὶ κατόπιν ὁ Ἱπποκράτης ὁ Χῖος κατὰ τὴν προσπάθειά τους γιὰ τὸν τετραγωνισμὸ τοῦ κύκλου. Σπουδαῖα ἀναθεμελίωσαν τὶς ἔννοιες αὐτὲς πολὺ ἀργότερα οἱ Νεύτων καὶ Λάιμπνιτς.

Ὁ Εὐδόξος ἔχει γράψει πολλὰ ἔργα, ἐκ τῶν ὁποίων τίποτε δὲν διασώθηκε. Ἀνώνυμος καὶ πολὺ μεταγενέστερος σχολιαστὴς λέει, ὅτι τὸ πέμπτο βιβλίο τῶν «Στοιχείων» τοῦ Εὐκλείδη ἀνήκει ὁλόκληρο στὸν Εὐδόξο, καθὼς ἐπίσης καὶ θεωρήματα, ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὶς τομὲς καὶ τὴ Στερεομετρία στὰ «Στοιχεῖα» τοῦ Εὐκλείδη. Ὁ Πρόκλος, σχολιαστὴς τοῦ πρώτου βιβλίου τῶν «Στοιχείων», γράφει

Εὐδόξου τέχνη

Αἱ τοῦ ἡλίου ἐγλείψεις γίνονται νομηνίαι, ὅταν ἡ σελήνη τῷ ἡλίῳ ἐπισκοπήσῃ ἀντὶ τῆς ὀψεως ἡμῶν. Διά τι δὲ νομηνίαι ἐγλείπει ὁ ἥλιος; Ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ συνανατέλλει καὶ συγκαταδύνει τῇ σελήνῃ ὁ ἥλιος. Οὐ πάσῃ νομηνίαι ἐγλείπει ὁ ἥλιος, ἀλλ' ὅταν ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας καὶ ἐν τῷ αὐτῷ συνδέσμῳ γεννηθῇ τῆς σελήνης ὁ ἥλιος, τότε μεγίστη ἡλίου ἐγλειψις. Ὅταν δὲ ἀποτέρω καὶ ἀποτέρω, ἐλάττους καὶ ἐλάττους αἱ ἐγλείψεις τοῦ ἡλίου φαίνονται. Οὐ πάσῃ ἄρα νομηνίαι ἐγλείπει ὁ ἥλιος, ἐγλείπει δὲ νομηνίαι.

Εὐδόξου τέχνη

Αἱ τῆς σελήνης ἐγλείψεις γίνονται διχομηνίαι, ὅταν ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας καὶ ἐν τῷ αὐτῷ συνδέσμῳ γεννηθῇ τῆς σελήνης ὁ ἥλιος. Διά τι δὲ διχομηνία ἐγλείπει ἡ σελήνη; Ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ συνανατέλλει καὶ συγκαταδύνει τῇ σελήνῃ ὁ ἥλιος, ἡμικυκλίου διάστημα ἔχων.

Αἱ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἐγλείψεις αἱ μὲν ἐλάσσους μνηοειδεῖς, αἱ δὲ μείζους ἀψιδοειδεῖς, αἱ δὲ ἔπι μείζους ὠοειδεῖς. Ὁ ἥλιος οὐδέποτε ὅλος ἐγλείπει, ἡ σελήνη δὲ ἐγλείπει. Διά τι δὲ ἡ σελήνη ἐγλείπει; Τὸ διάστημα τοῦ κώνου ὅτι ἀπὸ τῆς ὀψείας ἡμῶν γινομένου οὐ περιλαμβάνοντος τὸν ἥλιο. Μείζων γὰρ ἐσθ' ὁ ἥλιος τῆς σελήνης, ἡ σελήνη δὲ τῆς γῆς.

Τὰ εἰκονιζόμενα κείμενα εἶναι γραμμένα σὲ πάπυρο, ποὺ βρέθηκε στὴν Αἴγυπτο τὸ 1778. Ἔχουν γραφῇ σχεδὸν δύο αἰῶνες μετὰ τὸν Εὐδόξο καὶ στηρίζονται στὰ ἔργα του. Ἀναφέρονται στὶς σημαντικώτατες παρατηρήσεις του γιὰ τὶς «ἐγλείψεις» (=ἐκλείψεις) τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς Σελήνης.

τὰ ἐξῆς γιὰ τὸν Εὐδόξο: «Ὁ Εὐδόξος δὲ ὁ Κνίδιος, ὀλίγον μὲν νεώτερος τοῦ Λέοντος, ἐταῖρος δὲ τῶν περὶ τὸν Πλάτωνα γενόμενος, πρῶτος ἠὔξησε τὸ πλῆθος τῶν γενικῶν θεωρημάτων καὶ εἰς τὰς τρεῖς ὑπαρχούσας ἀναλογίας προσέθηκεν ἄλλας τρεῖς καὶ τὰ θεωρήματα τῆς τομῆς τὰ λαβόντα τὴν ἀρχὴν παρὰ τοῦ Πλάτωνος τὰ ἠὔξησε χρησιμοποιοῦσας διὰ τὰς ἀποδείξεις των καὶ τὴν μέθοδον τῆς ἀναλύσεως.» (Πρόκλου, «Εἰς Εὐκλείδου α'», ἔκδ. Friedlein, σελ. 67.)

Ὁ Εὐδόξος ἔλυσε καὶ τὸ Δῆλιο Πρόβλημα (διπλασιασμοῦ τοῦ κύβου) χρησιμοποιοῦντας καμπύλες γραμμές, ὅπως πληροφοροῦμαστε ἀπὸ τὸν Ἑρατοσθένη, ὁ ὁποῖος τὸν ἀποκαλεῖ «θεοειδῆ» καὶ ἀπὸ τὸ σχολιαστὴ ἔργων τοῦ Ἀρχιμήδη Εὐτόκιο.

Τὸ ἀστρονομικὸ ἔργο τοῦ Εὐδόξου

ερίφημες θεωρούνται οἱ ἐργασίες τοῦ Εὐδόξου στὴν Ἀστρονομία. Στὴν Ἀκαδημία τοῦ Πλάτωνα συζητεῖτο τὸ πρόβλημα τῶν ἀνωμαλιῶν, οἱ ὁποῖες φαίνονται στὶς κινήσεις τῶν πλανητῶν Ἀφροδίτης καὶ Ἑρμῆ. Ὁ Πλάτων ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τῶν δοξασιῶν τοῦ Πυθαγόρα πρέσβευε, ὅτι κάθε τι στὸν κόσμον εἶναι ἁρμονία. Οἱ κινήσεις τῶν πλανητῶν καὶ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου (τῶν ἀπλανῶν) ἦταν κινήσεις κυκλικὲς ἰσοταχεῖς. Οἱ ἀποστάσεις δὲ τῶν πλανητῶν ἀπὸ τὴ Γῆ ἦταν σύμφωνες μὲ τοὺς κανόνες τῆς Μουσικῆς.

Σὲ αὐτὲς τὶς θεωρίες ἀντιστρατεύονταν οἱ φαινόμενες ἀνωμαλίες στὶς κινήσεις τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἑρμῆ. Ὁ Εὐδόξος, εἴτε ἀπὸ δική του πρωτοβουλία εἴτε ὕστερα ἀπὸ παρότρυνση τοῦ Πλάτωνα, ἀνέλαβε νὰ ἐρμηνεύσῃ μαθηματικὰ τὶς κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ πρὸ παντὸς νὰ ἐρμηνεύσῃ τὶς παρατηρούμενες ἀνωμαλίες, ἐξηγῶντας αὐτὲς ὡς ἀποτέλεσμα ἁρμονικῶν νόμων, ἀνέλαβε δηλαδὴ νὰ διασώσῃ τὰ φαινόμενα μαθηματικῶς. Ἀπὸ τότε ἔμεινε ἡ περίφημη φράση: «τοῦ σῶσαι τὰ φαινόμενα».

Μὲ τὴν Εὐκλείδειο Γεωμετρία ἐρμήνευσε οὐράνια φαινόμενα

Εὐδόξος ἐξήγησε τὸ φαινόμενο μὲ τὴ Θεωρία τῶν Ὁμόκεντρων Σφαιρῶν καὶ τῆς σχηματιζόμενης κατὰ τὶς κινήσεις τῶν δύο πλανητῶν καμπύλης γραμμῆς, τῆς ἀποκλιθείσας Ἰπποπέδης, τὴν ὁποία εἶχε διατυπώσει στὸ ἔργο του μὲ τίτλο «Περὶ ταχῶν». Ὁ τρόπος τῆς λειτουργίας τῶν ὁμόκεντρων σφαιρῶν δὲν σῶθηκε, ἀνακατασκευάστηκε ὅμως μὲ ἐπιτυχία ἀπὸ τὸν Ἰταλὸ ἀστρονόμο Σκιαπαρέλλι (1835-1910). Γιὰ τὸ ἀστρονομικὸ αὐτὸ ἐπίτευγμα ὁ Εὐδόξος θεωρεῖται ὡς ὁ θεμελιωτὴς τῆς Θεωρητικῆς Ἀστρονομίας καὶ τῆς Οὐράνιας Μηχανικῆς. Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ στὴν Ἱστορία τῆς Ἀστρονομίας, κατὰ τὴν ὁποία χρησιμοποιεῖται ἡ Εὐκλείδειος Γεωμετρία γιὰ τὴν ἐρμηνεία τῶν οὐρανίων φαινομένων. Στὸ ἔργο τοῦ Εὐδόξου στηρίχθηκε ὁ περίφημος Σάμιος ἀστρονόμος Ἀρίσταρχος.

“Ἀπλανεῖς δὲ λέγονται ἀστέρας εἶναι, ὅτι συντηροῦσι τὰς τάξεις· τρίγωνον δὲ καὶ τετράγωνον καὶ κύκλους καὶ εὐθείας γραμμὰς τὰ ἄστρο συντηροῦσιν ἐν τῇ περιφορᾷ τῆς σφαίρας.”
Σημαντικώτατη παρατήρηση τοῦ Εὐδόξου γιὰ τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρες, βάσει τῆς ὁποίας ὁ Ἰππάρχος πραγματοποίησε τὴν ἀπεικόνιση τῆς οὐράνιας σφαίρας μὲ τὴν στερεογραφικὴ προβολή.

Περὶ τὸ 1650 μ.Χ. ὁ Ἰταλὸς ἀστρονόμος Κασσίνι διατύπωσε τὶς διαφορεσμορφές τῆς Ἰπποπέδης τοῦ Εὐδόξου γιὰ τὴν ἐρμηνεία τῆς τροχιάς τῶν πλανητῶν ὡς ἐφεύρεσή του. Σὲ κάποια παλαιότερα ξένα βιβλία Διαφορικῆς Γεωμετρίας

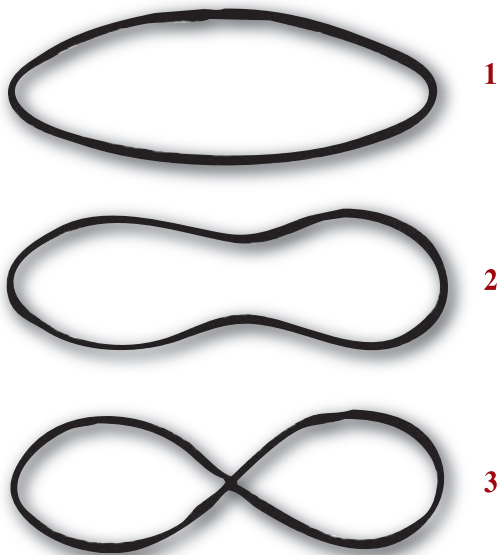
μνημονεύεται ἡ Ἴπποπέδη ὡς Καμπύλη τοῦ Κασσίνι! Στὰ δὲ σύγχρονα βιβλία Ἀναλυτικῆς καὶ Διαφορικῆς Γεωμετρίας, ξένα καὶ ἐλληνικά, σπουδάζεται ὡς ἐπίπεδος καμπύλη μὲ τὸ ὄνομα «λημνίσκος».

Ἡ ὑλοποίηση τῶν θεωρητικῶν προτύπων τοῦ Εὐδόξου στὸν Ὑπολογιστὴ τῶν Ἀντικυθήρων

Ἰ πλανῆτες κατὰ τὴ φαινομένη κίνησή τους στὸν οὐρανὸ κινοῦνται ὀρθόδρομα (ἀπὸ δυτικὰ πρὸς ἀνατολικά), στέκονται (φαινομενικά, ὄχι στὴν πραγματικότητα) κι ἀκολουθῶς κινοῦνται ἀνάδρομα (ἀπὸ ἀνατολικά πρὸς τὰ δυτικά). Τὰ σημεῖα φαινομένης στάσης τῶν πλανητῶν ὀνομάζονται **στηριγμοί**. Ἡ λέξη στηριγμός, ὅπως καὶ οἱ λέξεις Ἑρμῆς καὶ Ἀφροδίτη, βρίσκονται ἀναγραμμένες στὸν Ὑπολογιστὴ τῶν Ἀντικυθήρων.

Σύμφωνα μὲ τὴν κ. Μ. Παπαθανασίου, καθηγήτρια τῆς Ἱστορίας τῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ποὺ συμμετεῖχε στὴν ὁμάδα τῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων ἐπιστημόνων, ποὺ μελέτησαν τὸν ὑπολογιστὴ, ὁ μηχανισμὸς του – ἐκτὸς τῶν ἄλλων – ἀναπαριστᾷ τὶς κινήσεις τῶν πλανητῶν Ἑρμῆ καὶ Ἀφροδίτης, μὲ ὅλες τὶς ἰδιαιτερότητες τῶν κινήσεών τους καὶ ὑλοποιεῖ ἀπολύτως τὰ πρῶτα θεωρητικὰ πρότυπα, ποὺ εἶχε ἀναπτύξει ὁ Εὐδόξος διακόσια τοῦλάχιστον χρόνια πρὶν.

Οἱ τρεῖς μορφές τῆς Ἴπποπέδης τοῦ Εὐδόξου: Ἡ μορφή 3, τὸ ἀνεστραμμένο ὀκτώ, εἶναι ἐκείνη, μὲ τὴν ὁποία ἐρμηνευόταν ἡ φαινομένη τροχιά τῶν πλανητῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Εὐάγγελου Σταμάτη, «Προσωκρατικοὶ Φιλόσοφοι», Ἀθήνα 1966.
- Εὐάγγελου Σταμάτη, «Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιστήμη», Ἀθήνα 1968.
- Εὐάγγελου Σταμάτη, «Ἱστορία τῶν Ἑλληνικῶν Μαθηματικῶν», Ἀθήνα 1976.

(Οἱ τρεῖς αὐτὲς πρωτοποριακὲς ἐργασίες τοῦ Ε. Σταμάτη θὰ κυκλοφορήσουν προσεχῶς ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Δαυλός».)

Ἰων Δημόφιλος

Ἡλεκτρολόγος – Ἡλεκτρονικὸς
Μηχανικὸς Ε.Μ.Π.

«Ο Ύπολογιστής τῶν Ἀντικυθήρων εἶναι τόσο σημαντικὸς γιὰ τὴν Τεχνολογία, ὅσο ὁ Παρθενῶνας γιὰ τὴν Ἀρχιτεκτονική» (Ι. Σειραδάκης, καθηγητὴς Ἀστρονομίας Α.Π.Θ.). Πέρασαν 1.500 τοῦλάχιστον χρόνια ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ύπολογιστῆ τῶν Ἀντικυθήρων, προκειμένου νὰ καταφέρῃ νὰ παρουσιάσῃ κάτι παρόμοιο ἢ ἀνθρωπότητα κι ἀσφαλῶς ὄχι τόσο πολὺπλοκο. Οἱ εἰκόνες, στὶς ὁποῖες φαίνονται ἀπὸ δύο πλευρὲς μερικὰ ἀπὸ τὰ περισσότερα ἀπὸ 32 γρανάζια, ποὺ ἔχουν βρῇ οἱ ἐπιστήμονες μέχρι σήμερα, εἶναι ἀπὸ τὴν ἱστοσελίδα τοῦ Πανεπιστημίου Μακεδονίας (<http://www.etl.uom.gr/mr/index.php?mypage=antikythera>)· τὰ γρανάζια ἔχουν ἐπιχρωματισθῇ ἠλεκτρονικὰ γιὰ καλὺτερη ἐποπτεία.

ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΟΙ ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ

Συνεχίζει να εκπλήσσει ο Μηχανισμός των Άντικυθήρων, κάνοντας τους επιστήμονες να μιλούν με βεβαιότητα για μία κατασκευή, που αποκαλύπτει τεχνολογία πιδ προηγμένη από εκείνη που είχαν αρχικά φανταστή. Η παρουσίαση των τελικών αποτελεσμάτων της «ἀποκρυπτογράφησης» τών μυστικών του Μηχανισμού των Άντικυθήρων πραγματοποιήθηκε τὸν Νοέμβριο στὸ Ἀμφιθέατρο τοῦ κτηρίου «Καρατζᾶ» τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας, προκαλώντας ἐκπληξη καὶ ἐνθουσιασμό στοὺς παρευρισκομένους. Ὁ μηχανισμός, σύμφωνα με τὶς ἀνακοινώσεις, ἐπιτελοῦσε σειρὰ λειτουργιῶν: Μποροῦσε νὰ ὑπολογίῃ τὶς θέσεις τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἡλίου στὸν οὐρανὸ με ἀξιόσημείωτη ἀκρίβεια, τὶς φάσεις τῆς Σελήνης καὶ νὰ προβλέπη ἡλιακὲς καὶ σεληνιακὲς ἐκλείψεις.

Τὰ περισσότερα ἀπὸ 84 κομμάτια τοῦ μηχανισμοῦ, ποὺ περιέχουν τὰ 32 τοῦλάχιστον γρανάζια. Τὸ μεγαλύτερο κομμάτι περιέχει 27 γρανάζια (www.antikythera-mechanism.gr).

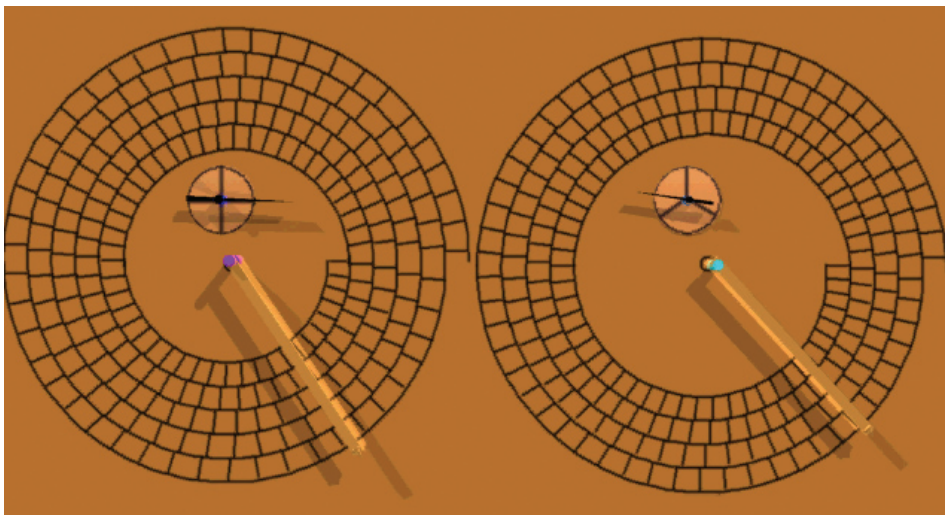

ΜΟΝΤΕΛΛΟ ΤΟΥ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ ΣΕ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ Ν. ΥΟΡΚΗΣ

«Θεοί, Μύθοι και Θνητοί: Ανακάλυψε την Αρχαία Ελλάδα» είναι το θέμα της διεθνούς έκθεσης και παράλληλα επιμορφωτικού προγράμματος, που διοργανώνει το Παιδικό Μουσείο του Μανχάτταν, που ανοίγει τις πύλες της τον Μάιο του 2007. «Εξερευνήστε τους μύθους, τις τιμές των αρχαίων Ελλήνων και παρατηρήστε χειροποίητα αντικείμενα παλαιότερα των 2000 ετών. Όσα περισσότερα μαθαίνετε για την Αρχαία Ελλάδα, τόσο περισσότερα τα συναντάτε γύρω σας», αναφέρουν χαρακτηριστικά οι διοργανωτές, θεωρώντας ότι ο Παγκόσμιος Πολιτισμός έχει τις ρίζες του και εμπνέεται καθημερινά από την Αρχαία Ελλάδα.

Η έκθεση και το επιμορφωτικό πρόγραμμα του Παιδικού Μουσείου του Μαν-

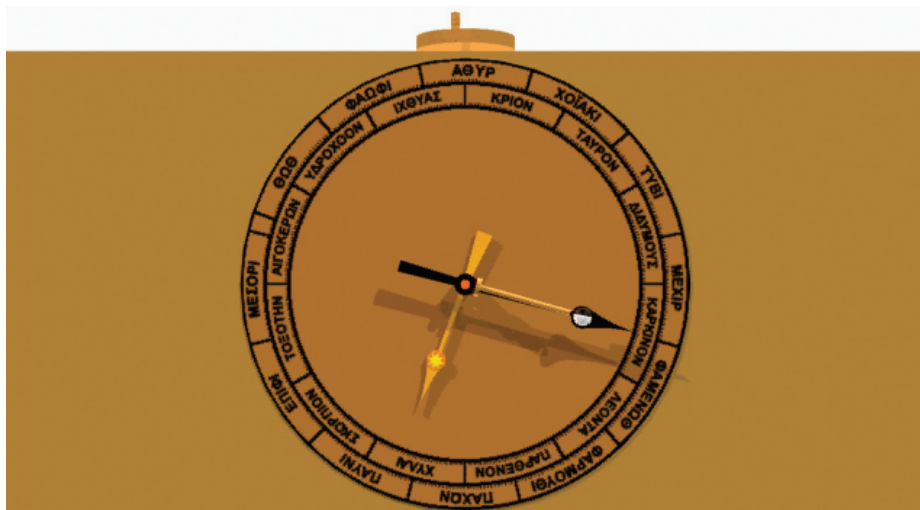

Τὸ σύστημα τῶν γραναζιῶν τοῦ μηχανισμοῦ, ποὺ ἀποκαλύπτει τὴν πολυπλοκότητα μὲ τὴν ὁποία εἶναι κατασκευασμένος, εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἔδειχνε τὴν κίνηση τῆς Σελήνης. Ὁ συνδυασμὸς τῶν γραναζιῶν στὸ κάτω μέρος τῆς συσκευῆς δείχνει τὴν μὴ ὁμαλὴ κίνηση τῆς Σελήνης στὸ ζωδιακὸ κύκλο, κάτι ποὺ ὀφείλεται στὴν ἑλλειπτικὴ τῆς τροχιά, μὲ ἀποτέλεσμα ἄλλοτε νὰ κινῆται πιδ γρήγορα καὶ ἄλλοτε πιδ ἄργα. Μὲ ἐντυπωσιακὸ τρόπο τὰ συγκεκριμένα γρανάζια δείχνουν αὐτὴ τὴν κίνηση τῆς Σελήνης, ὅπου μέσῳ ἑνὸς πείρου καὶ μιᾶς σχισμῆς στὸ ἓνα γρανάζι ἄλλοτε κινοῦνται ἄργα καὶ ἄλλοτε γρήγορα, ἀνάλογα μὲ τὸ σημεῖο τῆς περιτροφῆς, προσομοιώνοντας τὴ θεωρία τῆς μὴ ὁμαλῆς-ἑλλειπτικῆς κίνησης τῆς

χάτιαν διοργανώνεται σὲ συνεργασία μὲ τὰ μέλη τοῦ Ἑρευνητικοῦ Προγράμματος τοῦ Μηχανισμοῦ τῶν Ἀντικυθήρων, τὸ νέο μοντέλλο τοῦ ὁποίου, ἔτσι ὅπως ψηφιακὰ σχεδιάστηκε, βασιζόμενο στὰ τελευταῖα ἐπιστημονικὰ δεδομένα, θὰ παρουσιαστῇ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐκθέσεως. Στὸ πλαίσιο τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Παιδικοῦ Μουσείου τοῦ Μανχάτταν ἐντάσσεται καὶ ἡ δράση «Λάβε μέρος στὸν κύκλο τοῦ Ὀδυσσέα», προσκαλῶντας ὅλους ὅσους ἐνδιαφέρονται νὰ ὑποστηρίξουν τὴν προσπάθεια τοῦ Μουσείου, νὰ γιορτάσουν τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ καὶ Ἱστορία καὶ νὰ ἐπιμορφωθοῦν παιδιὰ μαζὶ μὲ τὶς οἰκογένειές τους σχετικὰ μὲ τὶς ρίζες τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ. Ὑποστηρικτὲς αὐτῶν τῶν σημαντικῶν πρωτοβουλιῶν τοῦ Παιδικοῦ Μουσείου τοῦ Μανχάτταν εἶναι τὸ Διεθνὲς Χρηματοδοτικὸ Ταμεῖο γιὰ τὴν Ἀνθρωπότητα, τὸ Ἴδρυμα Σταύρου Νιάρχου, τὸ Ἴδρυμα τῆς οἰκογενείας Ζάχαρη, ἡ πόλη τῆς Νέας Ὑόρκης, τὸ History Channel, ἡ Τράπεζα Marathon καὶ οἱ χορηγοὶ τῆς καμπάνιας «Ὁ κύκλος τοῦ Ὀδυσσέα».

Τ.Λ.

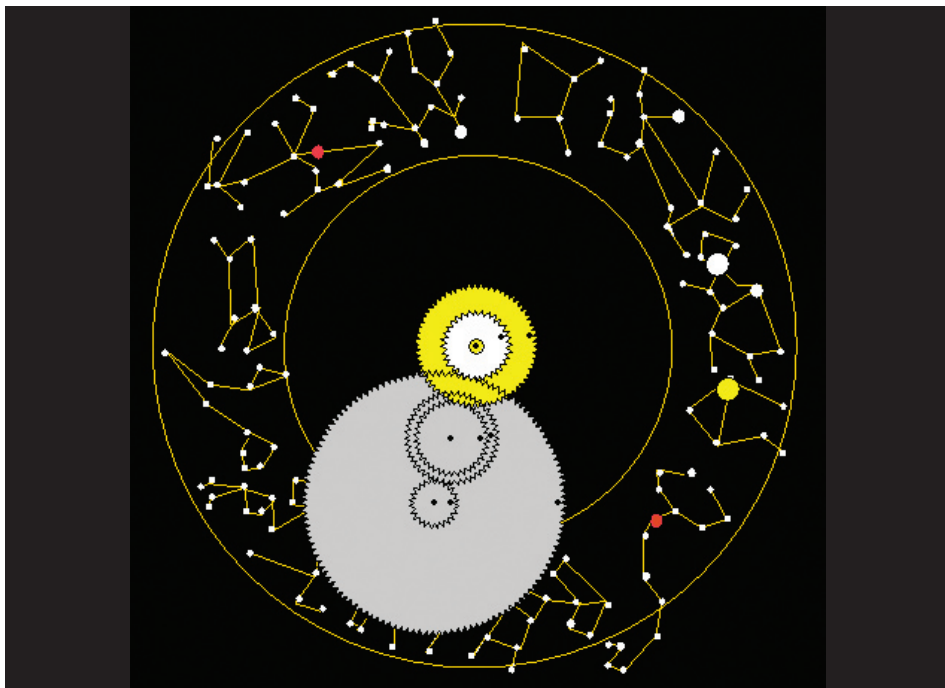
Αναπαράσταση των δεικτών του έμπρός και του πίσω μέρους του μηχανισμού. Η μικρή άσπρόμαυρη σφαίρα πάνω στὸν μεγάλο δείκτη περιστρεφόταν γύρω ἀπὸ τὸν ἐαυτὸ της κι ἔδειχνε μὲ πολὺ ρεαλιστικὸ τρόπο τὶς φάσεις τῆς Σελήνης μέσα στὴν περίοδο τῶν 76 ἐτῶν.

Σελήνης, πὺν ὑποστήριξε ὁ Ἴππαρχος. Αὐτὸ οὐσιαστικὰ ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ σχεδιαστὴς τοῦ μηχανισμοῦ, πὺν σαφῶς πρέπει νὰ γνώριζε πολὺ καλὰ Ἀστρονομία, εἶχε ὑπολογίσει τὶς ιδιομορφίες στὴν κίνηση τῆς Σελήνης καὶ τὶς συμπεριέλαβε στὴ λειτουργία τῆς συσκευῆς.

Ζωδιακὸς κύκλος, Ἔτος, Δίσεκτο ἔτος, Ἐκλείψεις κ.λπ.

να ἀπὸ τὰ θραύσματα τοῦ μηχανισμοῦ δείχνει, πῶς ἦταν τὰ μπροστινά του τμήματα, ἐνῶ σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ ἐσωτερικά του δαχτυλίδια ἀναπαριστᾶται ὁ ζωδιακὸς κύκλος μὲ ἑλληνικὰ γράμματα. Ἀντιστοίχως σὲ ἑξωτερικὸ δαχτυλίδι ὑπάρχει ἓνα ἡλιακὸ ἡμερολόγιο, πὺν ἀριθμεῖ 365 ἡμέρες, ὅπου καὶ ἀναγράφονται ἐπίσης μὲ ἑλληνικὰ γράμματα τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν. Ἐνα ἀκόμη δαχτυλίδι ἦταν κινητό, γιὰ νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ διορθῶνῃ τὰ δίσεκτα ἔτη, γυρνώντας πρὸς τὰ πίσω μία ἡμέρα ἀνὰ τέσσερα χρόνια. Τὸ πίσω μέρος τοῦ μηχανισμοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μεγάλους καὶ δύο μικρότερους δίσκους, ὅπως εἶναι γνωστὸ ἀπὸ χρόνια ἄλλωστε. Στὸν ἓναν ἀπὸ τοὺς δύο μικρότερους αὐτοὺς δίσκους βασίζεται ἡ προβλεψὴ τῶν ἐκλείψεων, ἡ ὁποία ἀκολουθεῖ μία περίοδο ἴση μὲ τρεῖς φορὲς τὴν περίοδο Σάρου, δηλαδὴ ἓναν κύκλο 54 ἐτῶν. Ἐνας σπειροειδὴς δίσκος μὲ γραφήματα εἶναι ὁ δίσκος τῶν ἐκλείψεων. Τὰ γραφήματα ἀναπαριστοῦν τοὺς μῆνες ἐκλείψεων. Ὅταν ὁ δείκτης τοῦ δίσκου ἔφθανε σὲ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ γραφήματα, ἤξεραν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ὅτι θὰ ἀκολουθήσῃ ἐκλείψη. Πρέπει δὲ νὰ τονιστῇ, ὅτι ἐνῶ ὁ Πράϊς, στὸ μοντέλλο πὺν εἶχε κατασκευάσει,

Τα γρανάζια τοῦ Ἥλιου (κίτρινο) καὶ τῆς Σελήνης (λευκό) τοῦ μηχανισμοῦ, ποὺ προσομοιώνουν τὶς κινήσεις τους στὸ ζωδιακὸ κύκλο. Ἐπισημαίνεται, ὅτι στὸν ὑπολογιστὴ ἀναπαράγεται ἀκριβῶς ἡ μεταβλητὴ -κι ὄχι σταθερὴ- γωνιακὴ ταχύτητα τῆς Σελήνης στὴν τροχιά της γύρω ἀπὸ τὴ Γῆ (ὅπως ἐπίσης καὶ τῶν πλανητῶν). Παρατηροῦμε δηλαδὴ στὸν ἀρχαῖο αὐτὸ μηχανισμὸ ὑλοποίηση ἐνὸς μέρους τῶν νόμων τοῦ Κέπλερ.

εἶχε ὑπολογίσει ἓνα διαφορικὸ γρανάξι, ἡ θεωρία του ἀνατρέπεται μὲ τὰ νέα δεδομένα, ποὺ τὸ ἀποκλείουν ἐντελῶς ἀπὸ τὸν μηχανισμό.

«Ἀνακαλύψαμε αὐτὸ ποὺ ὠνομάστηκε Κώδικας τῶν Ἀντικυθέρων»: ἀναφέρθηκε χαρακτηριστικὰ ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Φυσικῆς τοῦ Διαστήματος Ξενοφῶντα Μουσᾶ, μέλος τῆς ἐρευνητικῆς ομάδας. Καὶ συνεχίζει: «Βρήκαμε τοὺς δείκτες ποὺ ἀναζητοῦσε ἀπὸ χρόνια ὁ Πράις. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι ὁ δείκτης τῆς Σελήνης, ἐνῶ μία ἀσημένια σφαῖρα περιστρεφόταν γύρω ἀπὸ ἓναν ἄξονα, δείχνοντας τὴν ἀλλαγὴ τῆς φάσης τῆς Σελήνης μὲ πολὺν ρεαλιστικὸ τρόπο. Πρόκειται γιὰ μετεξέλιξη τοῦ πλανηταρίου, ποὺ εἶχε φτιάξει ὁ Ἀρχιμήδης, ἀλλὰ καὶ τῶν πολὺν πιὸ πρῶιμων μεγαλιθικῶν κτισμάτων, ὅπως τὸ Stonehenge.»

Καὶ ἐγχειρίδιο λειτουργίας

μεγαλύτερη ἐκπληξὴ ὅμως, ὅπως ἔδειξε ἡ ἔρευνα, εἶναι, ὅτι ὁ μηχανισμὸς συνωδεύεταν ἀπὸ ἐγχειρίδιο λειτουργίας ἀποτελούμενο ἀπὸ μπρούντζινα φύλλα. Ἡ ἀνάγνωση τοῦ ἐγχειριδίου, ποὺ περιεῖχαν οἱ πλακέτες τοῦ μηχανισμοῦ, ἦταν μία ιδιαίτερα δύσκολη καὶ ἐπίπονη ἐρ-

19
 20 Φ
 21 Ρ Ι Ι Σ
 22 Τ Α Α Δ
 23 Ν Ο Τ Ο Ν
 24 Κ Α Ι Α Ρ Η Σ
 25 Σ Η Φ Α Ρ Ο Σ
 26 Λ Ε Ν Τ Η Ν Κ
 27 Σ Α Φ Υ Λ Α Ξ Α Σ
 28 Ι Λ Α Μ Ε Λ Α Ν
 29 Χ 2 Π Κ Ζ Φ
 30 Α Π Ο Ν Ο Τ Ο Υ Π Ε Ρ Ι
 31 Ι Σ Π Α Ν Ι Α Σ Δ Ε Κ Α
 32 Δ Υ Σ Α Ν
 33
 34

Στὸν ὑπολογιστὴ εἶναι ἀναγραφμένες διάφορες γεωγραφικὲς τοποθεσίες, ὅπως ΦΑΡΟΣ (τῆς Ἀλεξάνδρειας, ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα σημεῖα τῆς Μεσογείου, ποὺ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος, ὁ Στράβων κ.τ.λ.), ἄνεμοι, σημεῖα τοῦ ὁρίζοντα καὶ ἄλλες χρήσιμες πληροφορίες. Ἐντύπωση προκαλεῖ ἡ ἀναφορὰ στὴν Ἰσπανία, ἡ ὁποία εἶναι σχεδὸν 50-70 χρόνια προγενέστερη ἀπὸ τὴν μέχρι σήμερα παλαιότερη γνωστὴ ἀναφορὰ, ἡ ὁποία ἦταν σὲ νόμισμα τοῦ 81 π.Χ.. Ἡ Ἰσπανία καὶ μάλιστα τὸ Ἱερὸ Ἀκρωτήριο (Γιβραλτάρ) ἀποτελοῦν σημαντικώτατα σημεῖα τῆς Μεσογείου. Σὲ χάρτες τοῦ Ποσειδωνίου, τοῦ Διονυσίου καὶ τοῦ Ἰπάρχου ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς διέρχεται ἀπὸ τὰ Κανάρια Νησιά, τὰ ὁποῖα τότε ὠνόμαζαν Μακάρων Νήσους, ἐνῶ σήμερα οἱ Ἰσπανοὶ τὰ ὀνομάζουν Μακαρονησία.

γασία, ἀφοῦ εἶχε τσαλακωθῇ καὶ μετατραπῇ σὲ ἀπολίθωμα. Μέσα στὸ ἐγχειρίδιο ἀποκαλύφθηκαν περίπου 2.000 χαρακτῆρες, ποὺ σχηματίζουν φράσεις. Ἀποκωδικοποιήθηκε ἡ λέξις «στηριγμός», ποὺ εἶναι τὸ σημεῖο στάσεως τῶν πλανητῶν. Ἐγινε ἐπίσης κατορθωτὸ νὰ ἀναγνωστοῦν οἱ λέξεις «Ἰσπανία» καὶ «Φάρος», ποὺ προφανῶς ἐπρόκειτο γιὰ γεωγραφικὰ ὀνόματα. Ἡ ἀναφορὰ τῆς λέξης «Ἰσπανία» εἶναι μάλιστα ἡ πρώτη παγκοσμίως, γεγονὸς ποὺ καθιστᾷ τὴ λέξη 50-70 χρόνια παλαιότερη ἀπὸ ὅ,τι νόμιζαν μέχρι σήμερα. Ἐχουμε λοιπὸν ἓνα μηχανήμα –ὅπως ἀναφέρουν οἱ εἰδικοί– ποὺ καθοδηγεῖ τὸν χρήστη του, γιὰ τὸ πῶς θὰ φθάσῃ στὰ «ἄκρα τοῦ κόσμου» ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μέχρι τὸν Φάρο τῆς Ἀλεξάνδρειας, ποὺ ἀποτελέσεν ἓνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα σημεῖα τῶν ναυτιλλομένων στὴ Μεσόγειο κατὰ τὸν Ὅμηρο καὶ τὸν Θουκυδίδη.

«Όπως τὸ κοιτᾷς, ἀνοίγεις τὸ στόμα καὶ σκέφτεσαι: «Διάολε, εἶναι ἔξυπνο. Εἶναι εὐφυνέστατη τεχνολογία!» Μάικ' Ἐντμοντς, καθηγητὴς Ἀστρονομίας Πανεπιστημίου Κάρντιφ.

Ἀκρίβεια 76 ἐτῶν

Η συσκευή περιέχει περισσότερα ἀπὸ 30 περίπου γρανάζια καὶ ἐπιγραφές σχετικές μὲ τὴν Ἀστρονομία καὶ τὴν Γεωγραφία. Ὅπως ἀναφέρει ὁ ἀστρονόμος Mike Edmunds, οἱ ἐπιγραφές περιέχουν ἀρκετοὺς ἀριθμούς, ὅπως τὸ 76, τὸ 19 καὶ τὸ 923, σημαντικοὺς ἀπὸ ἀστρονομικῆς πλευρᾶς. Ἐπίσης βρέθηκε γραμμένη στὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά ἡ ἐπιγραφή «*Ἡ σπείρα ἔχει 235 ὑποδιαίρεσεις*», γεγονός πὸν ἀποδεικνύει, ὅτι τὰ «καντράν» τοῦ μηχανισμοῦ δὲν ἔφεραν ὁμόκεντρος κύκλους ἀλλὰ σπείρες, καὶ ὅτι τὸ πάνω καντράν στὴν ὀπίσθια ὄψη τοῦ μηχανισμοῦ σχετιζόταν μὲ τὸν Μετωνικὸ Κύκλο, πὸν προκύπτει ἀπὸ τὴ στενὴ ἰσοτιμία 19 ἐτῶν μὲ 235 σεληνιακοὺς μῆνες. Ἀναφορὰ ἐπίσης ὑπάρχει στὴ χρονικὴ περίοδο, τὴν λεγόμενη τοῦ Καλλίππου ἢ τοῦ Μέτωνα (76 ἔτη). Αὐτὸ δείχνει, ὅτι ὁ μηχανισμὸς ἦταν κατασκευασμένος, γιὰ νὰ λειτουργῇ γιὰ μία χρονικὴ περίοδο τῆς τάξεως τῶν 76 ἐτῶν τοῦλάχιστον. Πράγματι αὐτὸ ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ τὶς κλίμακες τοῦ μηχανισμοῦ, ὅπου ἐντοπίζεται ξεκάθαρα ἡ ἀλληλουχία αὐτῶν τῶν ἐτῶν. Μάλιστα οἱ κλίμακες εἶναι χωρισμένες σὲ μῆνες καὶ πάνω σὲ κάθε μῆνα διακρίνονται συμπιλήματα, πὸν ἀναφέρουν ἔκλειψη Ἡλίου ἢ Σελήνης. Οἱ ἀνάγλυφες ἐπιγραφές σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἀνάλυση τῶν γραναζιῶν ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ συσκευή μποροῦσε νὰ παρακολουθῇ τὶς κινήσεις δύο πλανητῶν τοῦλάχιστον, τοῦ Ἑρμῆ καὶ τῆς Ἀφροδίτης καὶ πιθανώτατα τοῦ Ἄρη,

του Δία και του Κρόνου.

Γενικότερα οί επιγραφές έχουν διασωθῇ ἐξαιρετικὰ ἀποσπασματικά, καὶ ἡ ἀναγνώριση τῶν γραμμάτων ἦταν δυνατή, ὅπως εἶναι γνωστό, μόνο μέσω τῆς ἐφαρμογῆς μεθόδων ὑπερσύγχρονης τεχνολογίας. Τὸ σφζόμενο μέρος ἀποτελεῖται συνολικὰ ἀπὸ 35 στίχους. Σὲ κάθε τομὴ μπόρεσαν νὰ ἀναγνωριστοῦν ἓνα ἢ δύο γράμματα, ποὺ ἔπρεπε στὴ συνέχεια νὰ συνδυαστοῦν μὲ τὰ γράμματα τῆς ἐπόμενης τομῆς. Σήμερα πιά μπορούμε νὰ ἀριθμήσουμε μὲ σιγουριά περισσότερα ἀπὸ 2.000 γράμματα. Κατὰ τὸ ὕψος τῶν ἐπιγραφῶν σὲ κάθε ἑκατοστὸ ἀντιστοιχοῦν 4 στίχοι καὶ σὲ κάθε τετραγωνικὸ ἑκατοστὸ περιέχονται 21 γράμματα, κάτι ποὺ σημαίνει, ὅτι κάθε γράμμα ἔχει διαστάσεις μικρότερες τῶν 2 τετραγωνικῶν χιλιοστῶν καὶ πλάτος γραμμῆς μισὸ χιλιοστὸ. Ὅπως διαπιστώθηκε, ὁ γραφέας τῶν ἐπιγραφῶν δὲν χρησιμοποίησε κάποιο συγκεκριμένο χάραγμα ὡς ὁδηγό. Μία πρώτη ἐντύπωση εἶναι, ὅτι ὅλα τὰ γράμματα ἔχουν τὸ ἴδιο ὕψος καὶ γραφή, ὄχι ὅμως πάντα τὸ ἴδιο μέγεθος· καὶ φαίνεται πὼς δὲν ἔχουμε ἓνα συνεχιζόμενο κείμενο ἀλλὰ ἐντολές, ὑποδείξεις ἢ διαπιστώσεις. Καὶ αὐτό, γιατί ὁ κατασκευαστὴς τοῦ μηχανισμοῦ δὲν χάραξε τίς ἐπιγραφές, γιὰ νὰ γίνωνται κατανοητὲς μόνο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μελλοντικούς χρήστες.

Οἱ ἐρευνητές, βασιζόμενοι στὶς ἐπιγραφές, ἐκτιμοῦν ὅτι ὁ μηχανισμὸς εἶναι παλαιότερος ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ χρονολόγηση καὶ κατασκευάστηκε τὸ 150 -100 π.Χ. Σύμφωνα μὲ τίς ἐνδείξεις κατασκευαστὴς τοῦ ἦταν μᾶλλον ὁ ἀστρονόμος, μαθηματικός, γεωγράφος καὶ μετεωρολόγος Ἰππαρχος, ποὺ ἔζησε στὴ Ρόδο, ἀπὸ ὅπου πιστεύεται, ὅτι εἶχε ἀποπλεύσει τὸ πλοῖο ποὺ μετέφερε τὸν μηχανισμό.

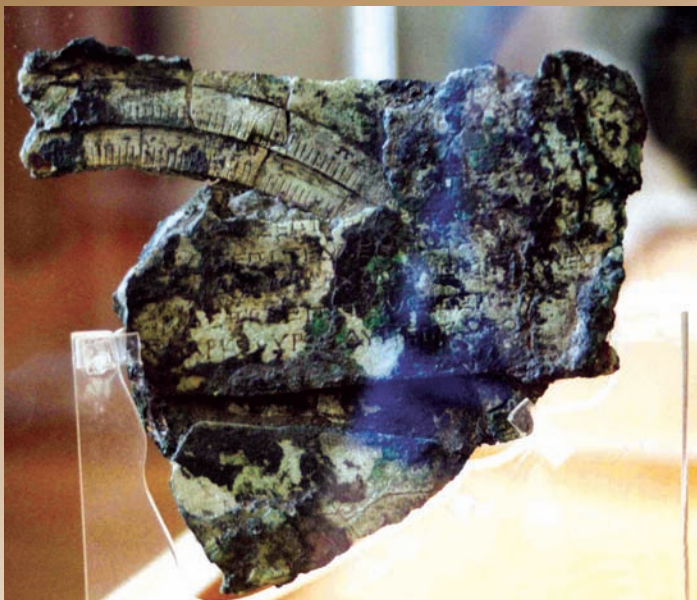
Ὅπως εἰπώθηκε χαρακτηριστικὰ ἀπὸ τὴν ἐρευνητικὴ ομάδα, εἶναι σαφές, ὅτι πρόκειται γιὰ ἓνα σημαντικὸ ἀστρονομικὸ ὄργανο, ποὺ μπορούσε νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ στὴν πλοήγηση. Ἐπίσης ἓνα τέτοιο μηχανήμα μπορούσε νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ ἀπὸ ἓναν γεωγράφο, γιὰ νὰ σχεδιάσῃ καλοὺς χάρτες.

* * *

Μηχανισμὸς τῶν Ἀντικυθήρων, ὅπως ἀκούστηκε καὶ στὴν παρουσίαση τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἔρευνας, ἀποτελεῖ τὴν ἀπάντηση τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων σὲ ὅλους ὅσοι ὑποστηρίζουν πὼς παρέμειναν στὴ θεωρητικὴ παρατήρηση τῶν ἐπιστημονικῶν φαινομένων καὶ πὼς δὲν προχώρησαν σὲ πειραματικὲς μεθόδους. Ἡ ἔρευνα καὶ ἡ ἀποκρυπτογράφηση θὰ συνεχιστοῦν, καὶ κάθε νέο ἀποτέλεσμα θὰ προστίθεται στὰ σημερινὰ ἀποκαλυπτικὰ δεδομένα, ὑποχρεώνοντας τὴν Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς (Παγκόσμιας) Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τεχνολογίας νὰ γραφτῇ ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Ταξιαρχούλα Λαδᾶ

Ὁ Μηχανισμὸς τῶν Ἀντικυθήρων ἔκανε πολλοὺς καὶ πολὺπλοκούς ὑπολογισμοὺς (προσθέσεις, ἀφαιρέσεις, διαιρέσεις, λόγους κλασμάτων, ἐκλείψεις Ἡλίου - Σελήνης, κινήσεις πλανητῶν κ.ἄ.), οἱ ὅποιοι μπορεῖ νὰ μὴν εἶχαν τὴ σημερινὴ ψηφιακὴ μορφή τῶν τελευταίων δεκαετιῶν, ἦταν ὅμως ὅ,τι πιδ ἐξελιγμένο ὑπῆρχε στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας. Ἐπρόκειτο κυριολεκτικὰ γιὰ ἕναν φορητὸ ὑπολογιστὴ, τὸν ἀρχαιότερο ἀναλογικὸ ὑπολογιστή.

Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΗΤΑΝ ΙΚΑΝΗ ΝΑ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ!

Ἀποκρυπτογραφώντας τὸ Μηχανισμό τῶν Ἀντικυθήρων

ρκετὰ εἶχαν γραφῇ καὶ εἰπωθῇ σχετικὰ μὲ τὸν περίφημο μηχανισμό, ἀπὸ τὴν τυχαία ἀνακάλυψη καὶ ἐπισήμανσή του στὶς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰῶνα ἀνάμεσα σὲ ἄλλα ἀρχαῖα εὐρήματα στὸ νανάγιο ρωμαϊκοῦ πλοίου στὴν θαλάσσια περιοχὴ τῶν Ἀντικυθήρων μέχρι πρὶν λίγες ἡμέρες (30 Νοεμβρίου καὶ 1 Δεκεμβρίου 2006), ὅταν διεξήχθη τὸ Συνέδριο ποὺ φέρει τὸν ὁμώνυμο τίτλο αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου. Στὸ κείμενο αὐτὸ ἐπιχειρῶ τὴν ἐπιλεκτικὴ σύνδεση τῶν οὐσιαστικώτερων ἀνακοινώσεων καὶ τὴν ἀπόδοσή τους μὲ ὅσο τὸ δυνατόν ἀπλούστερα ἐννοιολογικὰ σχήματα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ὑπολογιστὴς τῶν Ἀντικυθήρων δὲν δημιουργήθηκε ἐκ τοῦ μηδενός, ἀλλὰ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς μακροαίωνης θεωρητικῆς καὶ τεχνολογικῆς ἐλληνικῆς ἐπιστημονικῆς παράδοσης καὶ προόδου, ἡ ὁποία ἀρχικὰ κλονίστηκε μὲ τὴν κατάληψη τῆς Ἑλλάδας ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους καὶ μετὰ διακόπηκε βίαια, τιθέμενη ὑπὸ ἄγριο διωγμὸ ἀπὸ τὸ Χριστιανισμό.

Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῆς παράδοσης ἀνάγεται στὸ ἀπώτερο ἐλληνικὸ παρελθόν. Ὅμως ἱστορικὰ συνήθως τοποθετεῖται, στὸν σ' αἰ. π.Χ., ὅταν ὁ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος –ἄγνωστο πῶς– προέβλεψε μῆνες πρὶν τὴν ἔκλειψη τοῦ Ἡλίου, κατὰ τὴν 28ῃ Μαΐου 585 π.Χ.. Ἡ πρόβλεψη τῆς ἔκλειψης Ἡλίου προϋποθέτει ἄριστη

Τους τελευταίους μήνες ἐπὶ ἤλθε ἐντυπωσιακὴ πρόοδος στὴν ἐρευνητικὴ διαδικασία, ποὺ στοχεύει νὰ ἀπαντήσῃ σὲ θεμελιώδη ἐρωτήματα σχετικὰ μὲ τὴν πλήρη σύσταση καὶ χρῆση τοῦ μηχανισμοῦ ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν εὐρύτερη σύνδεσή του μὲ τὸ ἐπιστημονικὸ καὶ τεχνολογικὸ ἐπίπεδο τῆς ἐποχῆς, ποὺ θεωρεῖται ὅτι κατασκευάσθηκε. Οἱ πληροφορίες, ποὺ ἀποκτήθηκαν, διασταυρώθηκαν καὶ ἀποσαφηνίστηκαν τὴν σύντομη αὐτὴ περίοδο, εἶναι ἐντυπωσιακὰ πολλαπλάσιες αὐτῶν ποὺ ἀνέκυψαν τὰ 100 προηγούμενα ἔτη μαζί, ἐνῶ ἀντίστοιχη εἶναι ἡ ἔκταση καὶ ποιότητα τῶν συμπερασμάτων. Κρίσιμη παράμετρος στὴν ἐπιτυχία αὐτὴ ἦταν ἡ ἀνάπτυξη τῆς Ὑπολογιστικῆς Τομογραφίας (X-ray Computed Tomography) εἰδικὰ γιὰ τὸ συγκεκριμένο ἐρευνητικὸ ἔργο. Ἐγινε ἔτσι ἐφικτὸ νὰ ἀναγνωστοῦν κείμενα χαραγμένα σὲ ἐπιφάνειες «στερεοποιημένες» στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ὀξειδωμένου καὶ διαβρωμένου ὄγκου, ποὺ κάποτε ἀποτελοῦσε ἓνα ἑτεροκινούμενο μηχανικὸ σύνολο, λεπτεπίλεπτο, μὲ ἐντυπωσιακὴ κατασκευαστικὴ ἀριτιότητα, κομψότητα, οἰκονομία ὄγκου καὶ σχήματος καὶ ἐξαιρετικὴ λειτουργικότητα, μὲ ἀποθηκευμένη τεράστια πυκνότητα ἀστρονομικῶν πληροφοριῶν μεγίστης ἀκριβείας. Ἐπιπλέον ἀναγνωρίστηκαν εὐφυνέστατοι μικρῆς κλίμακας μηχανισμοὶ μετάδοσης κίνησης, ὥστε νὰ καταδείξουν λανθασμένες ὅλες τὶς μέχρι σήμερα προσπάθειες μοντελοποίησης τοῦ μηχανισμοῦ. Σὲ μία ἀκραία περίπτωση ἔγινε ἐφικτὴ ἡ σύνθεση ἐγγαγράκτου κειμένου μέσῳ ἀντικατοπτρικῆς ἀνάγνωσης, δηλαδή, ἐνῶ ἡ μεταλλικὴ πλάκα ποὺ ἀρχικὰ ἔφερε τὸ κείμενο δὲν ὑπάρχει, τὰ ἴχνη τῆς ὀξείδωσης τῶν χαρακτῆρων εἶχαν ἀποτυπωθῇ στὴν γειτονικὴ τῆς πλάκα.

γνώση τοῦ ἡλιοκεντρικοῦ συστήματος (λανθασμένα θεωρεῖται ὁ Ἀρίσταρχος ὡς ὁ θεμελιωτὴς τοῦ ἡλιοκεντρισμοῦ· ἦταν γνωστὸς αἰῶνες νωρίτερα), τῶν ἀποστάσεων Γῆς-Ἡλίου, Γῆς-Σελήνης, τῶν τροχιῶν τους, τῶν ταχυτήτων τους, τῶν διαστάσεών τους κ.λπ..

Στὴ Σχολὴ τῆς Μιλήτου, ἡ ὁποία μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ πρῶτο πανεπιστήμιο τοῦ κόσμου, ὡς μιὰ Φυσικομαθηματικὴ Σχολὴ μὲ τὴν εὐρεῖα ἔννοια τοῦ ὅρου, διδάσκονταν ὁ ἠλεκτρισμὸς κι ὁ μαγνητισμὸς, ἡ δημιουργία τῶν ἀνέμων, ἡ ψύξη τῆς Γῆς, ὁ σχηματισμὸς τῶν θαλασσῶν κ.λπ.. Ὁ Ἀναξίμανδρος, χρησιμοποιώντας γνώσεις προβολικῆς Γεωμετρίας, «πρῶτος ἐτόλμησε τὴν οἰκουμένην ἐν πίνακι (= χάρτι) γράψαι», ἐνῶ κατασκεύασε καὶ πλανητάριο, ὅπου δηλοῦνταν οἱ κινήσεις τοῦ Ἡλίου καὶ τῶν πλανητῶν (Διογ. Λαέρτιος II 1-2, Πλίνιος, *Historia Naturalis* II 31).

Στὴ Σχολὴ τοῦ Κρότωνος τέθηκαν ἀπὸ τὸν Πυθαγόρα οἱ βάσεις τοῦ μαθηματικοῦ οἰκοδομήματος τῆς ἀνθρωπότητας (Πυθαγόρειο Θεώρημα, Χρυσὴ Τομή, ἀσύμμετροι ἀριθμοί, ἀπροσδιόριστος ἀνάλυση ἢ διοφαντικὲς ἐξισώσεις, μαθηματικοὶ νόμοι γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς μουσικῆς κλίμακας κ.λπ.). Ἀκολουθεῖ ἡ

Παρ' όλα αυτά ακόμη και σήμερα η ποσότητα των αγνώστων στοιχείων είναι τόσο έκτενης (τμήματα του αρχικού μηχανισμού μάλλον έχουν χαθεί ή καταστραφεί), ώστε ίσως να μην γίνη έφικτη ή πλήρης ανακατασκευή ενός πιστού αντιγράφου και κατ' επέκταση να μην απαντηθούν έρωτήματα σχετικά με την χρησιμότητα και την πληρότητα των δεδομένων, που ο μηχανισμός παρείχε στο χρήστη.

Τὰ τμήματα τοῦ Μηχανισμοῦ τῶν Ἀντικυθέρων

πλησιέστερος όρισμός για τόν μηχανισμό είναι, ότι πρόκειται για ένα «Πλανητάριο», που παρέχει κάθε είδους αστρονομικές πληροφορίες. Με διαστάσεις όχι μεγαλύτερες από ένα σημερινό βιβλίο μπορεί να θεωρηθί σαν ένας μηχανικός ύπολογιστής τσέπης. Για τή διευκόλυνση τοῦ χρήστη ὑπῆρχαν στα μεταλλικά καλύμματα (τὰ «ἐξώφυλλα» τοῦ βιβλίου) κείμενα χαραγμένα με αναλυτικές οδηγίες. Μέρος αὐτῶν ἔχει ἀναγνωστή, χωρίς όμως να σχηματίζεται πλήρης εικόνα. Ὑπάρχουν ρήματα ὅπως: ΠΡΟΣΑΓΕΙΝ, ΠΡΟΣΙΕΙ, ΕΠΙΤΕΛΛΕΙ, ΥΠΟΛΕΙΠΕΤΑΙ, ΕΠΕΤΕΙΝΕΙΝ, καθώς και όρολογία ὅπως: ΣΤΗΡΙΓΜΟΣ, ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ (σ.σ: reset!!!) ΠΡΟΠΟΔΙΣΜΟΣ, ΑΝΑΠΟΔΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΑΙΩΣΙΣ, ΔΙΑΣΤΗΜΑ... Ἐπίσης ἀναφέρονται ἀριθμοί μεγάλης σημασίας στην Ἀστρονομία, ἐνῶ τὸ οὐράνιο σῶμα ἀναφορᾶς για τοὺς ὑπολογισμοὺς φαίνεται να είναι ὁ ἥλιος.

Τὸ «σῶμα» τοῦ μηχανισμοῦ βρισκόταν ἐντὸς ξύλινης θήκης, ἡ ὁποία ὅμως ἦταν τὸ δομικὸ στοιχείο που ἀποσυντέθηκε σχεδὸν ὁλοκληρωτικά, εύρισκόμενο σε θα-

Σχολή τῶν Ἀθηνῶν με σπουδαίους μαθηματικούς (Οἰνοπίδη τὸν Χίο, Ἴπποκράτη τὸν Χίο, Ἴππία, Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτη κ.λπ.).

«Μηδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰδίτω», ἔγραψε ὁ Πλάτων στην προμετωπίδα τῆς Ἀκαδημίας του. Ὁρθότατο, γιατί δὲν μπορεί να γίνη κατανοητὴ καὶ να ἐξηγηθῇ ἡ Φύση καὶ οἱ νόμοι της χωρίς ἄριστη γνώση Φυσικῆς, Μαθηματικῶν κ.τ.λ.. Ὁ Πλάτων, ἐκτὸς ἀπὸ μέγας φιλόσοφος, ἦταν καὶ μέγας μαθηματικός, ἀν καὶ αὐτὸ ἀγνοῖται ἀπὸ τοὺς περισσότερους.

Ὁ Λεύκιππος κι ὁ Δημόκριτος ἔθεσαν τὶς βάσεις τῆς Ἀτομικῆς Θεωρίας. Ὁ Ἀριστοτέλης, που ἔθεσε τὶς βάσεις τῆς Λογικῆς, ἔγραψε πολλὰ καὶ καταπληκτικὰ φυσικὰ συγγράμματα. Ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Περγαῖος ἐφηῦρε τοὺς ἄξονες συντεταγμένων (τὸ Καρτεσιανὸ Σύστημα, ὅπως εἶναι γνωστὸ σήμερα) καὶ τὴν Ἀναλυτικὴ Γεωμετρία. Ὁ Εὐκλείδης στὰ «Στοιχεῖα» του περιέλαβε τὶς ἔως τότε γεωμετρικὲς γνώσεις τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τότε ἡ ἀνθρωπότητα δὲν μπόρεσε να προσθέσῃ ὅτιδήποτε ἄλλο (βλ. «Δ», τ. 295).

Ὁ Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος δὲν ἦταν μόνο θεωρητικὸς μαθηματικός, ἀλλὰ συνδυάζοντας ἄριστα τὴ θεωρία με τὶς ἐφαρμογὲς ἦταν καὶ ἄριστος μηχανικός.

λασσινὸ νερὸ γιὰ 2.000 χρόνια. Ἡ θήκη αὐτὴ στέγαξε τὸ σύνολο τῶν γραναζωτῶν μεταδόσεων κίνησης. Ἐντοπίσθηκαν 32 γρανάζια (ὀδοντωτοὶ τροχοί) διαφόρων διαμέτρων καὶ ὀδοντώσεων, ἐνῶ ἐνδέχεται ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τους νὰ ξεπερνοῦσε τὰ 40.

Ἡ ἡμισφαιρικὴ φωλᾶ καὶ ὁ σπειροειδὴς κύκλος

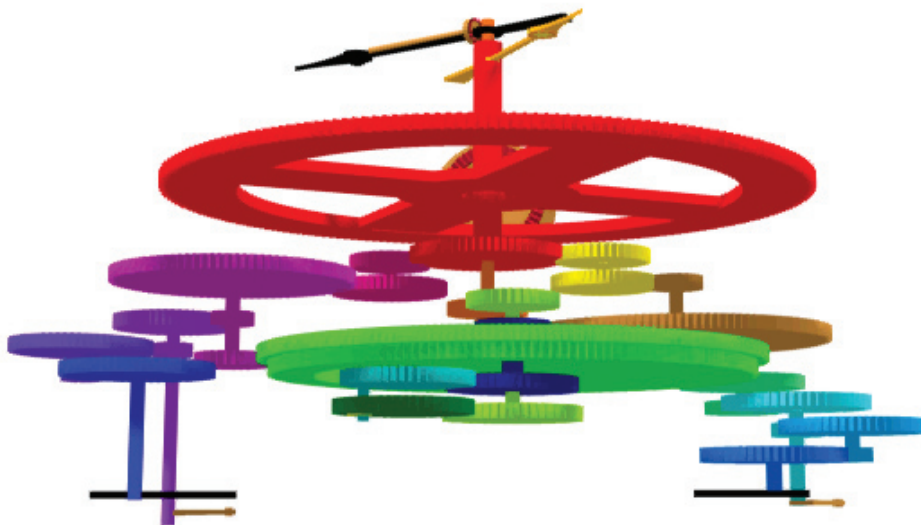
Ἀ δύο καλύμματα (ἐμπρὸς καὶ πίσω) ἦταν οἱ πίνακες τοῦ μηχανισμοῦ, στοὺς ὁποίους περιστρεφόμενοι δείκτες σταθεροῦ κέντρου περιστροφῆς κινοῦνταν σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιλογὴ τοῦ χρήστη μέσω ἐνὸς χειροκίνητου μοχλοῦ. Τὸ ἐμπρὸς κάλυμμα ἀπεικόνιζε τὸν ἐτήσιο κύκλο (ἢ περιφέρεια φέρει ὑποδιαίρεσεις σὲ μῆνες), ἐνῶ ὑπῆρχε ὁμόκεντρος ὁ ζωδιακὸς κύκλος (μὲ τὶς ὑποδιαίρεσεις του) ἐπὶ δακτυλίου, ὁ ὁποῖος μποροῦσε νὰ περιστρέφεται ὡς πρὸς τὸν ἐτήσιο.

Στὸν δείκτη, ποὺ περιστρεφόταν δείχνοντας τοὺς μῆνες στὴν περιφέρεια, ὑπῆρχε ἡμισφαιρικὴ «φωλᾶ», μέσα στὴν ὁποία περιστρεφόταν «ἀργυροῦν σφαιρίον» μὲ κατάλληλη μηχανικὴ μανδάλωση, ὥστε νὰ ἀπεικονίξῃ τὶς φάσεις τῆς Σελήνης, περιστρεφόμενο σύμφωνα μὲ τὴν κίνηση τοῦ δείκτη, μὲ βάση τὸ ἡμερολόγιο τοῦ Ἰππάρχου. Ἐπὶ τῆς περιφέρειας τοῦ ἐτήσιου κύκλου ὑπῆρχαν ἐγγράμματα μὲ ἀστρονομικὲς πληροφορίες σχετικὰ μὲ συμβάντα ποὺ παρατηροῦνται μίᾳ συγκεκριμένη ἡμέρᾳ τὸ ἔτος, π.χ. ΥΑΣ ΕΠΙΤΕΛΛΕΙ ΕΩΙΑ (Οἱ Ὑάδες ἀνατέλλουν τὴν αὐγὴ), ὥστε ὁ χρήστης, παρατηρῶντας ἓνα ἀπὸ τὰ φαινόμενα αὐτά, νὰ πληροφορηθῇ, ποιά ἡμέρᾳ τοῦ ἔτους διανύει.

Κατασκεύασε τὴν περίφημη περιστερά, ἓνα σῶμα ἱπτάμενο, ὃχι μὲ βάση τὴν ἀρχὴ τῆς ἄνωσης (τοῦ Ἀρχιμήδη), ἀλλὰ μὲ βάση τὴν ὠστικὴ δύναμη (ἀεριοωθούμενο). Ἐκσφενδόνιζε τὴν περιστερά στὸν ἀέρα μὲ τὴν βοήθεια ἐνὸς ἐλατηρίου, καὶ αὐτὴ μὲ τὴ δύναμη τῆς ἀεριοπροώθησης πετοῦσε ἀρκετὰ μέτρα καὶ ἀκολούθως ἔπεφτε.

Ὁ Εὐδόξος ὁ Κνίδιος μελέτησε τὶς ἀνωμαλίες στὶς τροχιὰς τοῦ Ἑρμῆ καὶ τῆς Ἀφροδίτης, τὰ δὲ πρότυπα τροχιῶν ποὺ κατασκεύασε βρέθηκαν ὑλοποιημένα στὸν Ὑπολογιστὴ τῶν Ἀντικυθήρων, τοῦ ὁποῖου ἡ τεχνολογία μὲ τὰ περισσότερα ἀπὸ 30 γρανάζια σὲ ἐμπλοκὴ δὲν ὑστερεῖ σὲ τίποτε ἀπὸ τὴν τεχνολογία τῆς σύγχρονης Μηχανολογίας. Ὁ Ἡρῶν ὁ Ἀλεξανδρεὺς καὶ ὁ Ἀρχιμήδης κατασκεύασαν πολλοὺς αὐτοματισμοὺς ἀνάλογους τοῦ Ὑπολογιστῆ τῶν Ἀντικυθήρων. Ὁ Ἀρχιμήδης κατασκεύασε ἐπίσης τὸ τηλεβόλο, στὸ ὁποῖο θερμαινόταν νερὸ σὲ ἓνα ἀεροστεγὲς δοχεῖο, καὶ ὅταν ἡ πίεση γινόταν ἀρκετὴ, ἄνοιγε μίᾳ βαλβίδα, καὶ διοχετευόταν ἀπὸτομα ὁ ὑπὸ πίεση αἰτμὸς στὴν βολίδα, ποὺ ἐκσφενδονιζόταν.

Τὴν ἐποχὴ τοῦ Ὑπολογιστῆ τῶν Ἀντικυθήρων λοιπὸν ἦταν ἤδη πρὸ αἰώνων θεμελιωμένες ὅλες οἱ ἐπιστῆμες σὲ γερεὲς βάσεις καὶ εἶχαν φθάσει σὲ ἐπίπεδα

«Εἶναι πράγματι ἓνα ἀπὸ τὰ θαύματα τοῦ κόσμου.» Τόνν Φρίθ, καθηγητὴς Μαθηματικῶν Πανεπιστημίου Κάρντιφ.

ἄφθαστης τελειότητας, ὑπῆρχε ἄριστη γνώση τοῦ ἡλιακοῦ μας συστήματος, ἐνῶ τεχνολογικὰ βρισκόνταν τοῦλάχιστον στὴν ἐποχὴ τοῦ ἀτμοῦ.

Ἡ Ἐπιστὴμη ἀνακάλυψε πάλι τὴ δύναμη τοῦ ἀτμοῦ μόλις τὸν 19^ο αἰ. μ.Χ., ἀλλὰ μέσα σὲ δύο μόλις αἰῶνες ἔστειλε τὸν ἄνθρωπο στὴ Σελήνη. Ἐὰν ἡ ἐλληνικὴ ἐπιστημονικὴ πρόοδος δὲν εἶχε διακοπῇ τότε, ἡ ἀνθρωπότητα, ποὺ διέθετε ὅλες τὶς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις –κατὰ λογικὴ ἀναγκαιότητα–, θὰ εἶχε κατακτήσει τὸ διάστημα τὸ ἀργότερο τοὺς πρώτους μ.Χ. αἰῶνες.

* * *

ναρωτιέται κανεῖς, ποῦ θὰ εἶχε φθάσει στὶς μέρες μας ἡ ἀνθρωπότητα, καὶ πῶς θὰ ἦταν ἡ ζωὴ μας σήμερα, ἐὰν δὲν εἶχε μεσολαβήσει ἡ τροχοπέδη τοῦ χριστιανικοῦ Μεσαίωνα, ποὺ ἐξαφάνισε γιὰ 1.000 τοῦλάχιστον χρόνια ὅλες τὶς ἕως τὴν κυριαρχία τῆς ἀσιατικῆς Θεοκρατίας ἐπιστημονικὲς κατακτήσεις τοῦ ἀνθρώπου.

Γιάννης Λάζαρης

Ἡλεκτρολόγος-μηχανολόγος Ε.Μ.Π.

Όνοματολογία ανέμων επίσης αναφέρεται (π.χ. ΑΠΗΛΙΩΤΗΣ), χωρίς ωστόσο να γίνεται κατανοητό, αν υπάρχει συσχέτιση με μετεωρολογικά φαινόμενα. Είναι επίσης σημαντικό, ότι αναφέρονται γεωγραφικές τοποθεσίες. Για πρώτη φορά στην Ίστορία αναφέρεται το όνομα «ΙΣΠΑΝΙΑ», που υποδεικνύει την ισχύ της ονομασίας ήδη από το 100 π.Χ., που κατά προσέγγιση θεωρείται ότι κατασκευάστηκε ο μηχανισμός.

Στο πίσω κάλυμμα υπάρχουν δύο «κύκλοι σεληνιακών μηνών». Πρόκειται για πολλαπλές σπειροειδείς περιφέρειες-αύλακες, οι οποίες σαρώνονται από περιστρεφόμενους δείκτες, οι οποίοι φέρουν δρομείς που ολισθαίνουν κατά μήκος αυτών. Ένθ οι δείκτες περιστρέφονται, οι δρομείς, οι οποίοι παρακολουθούν μέσω πείρων τις σπειροειδείς αύλακες, απομακρύνονται από το κέντρο περιστροφής σύμφωνα με τα γεωμετρικά στοιχεία ανάπτυξης της σπείρας. (Είναι δυνατό να πλησιάζουν αντί να απομακρύνονται, αν αντιστραφεί ή φορά περιστροφής των δεικτών.)

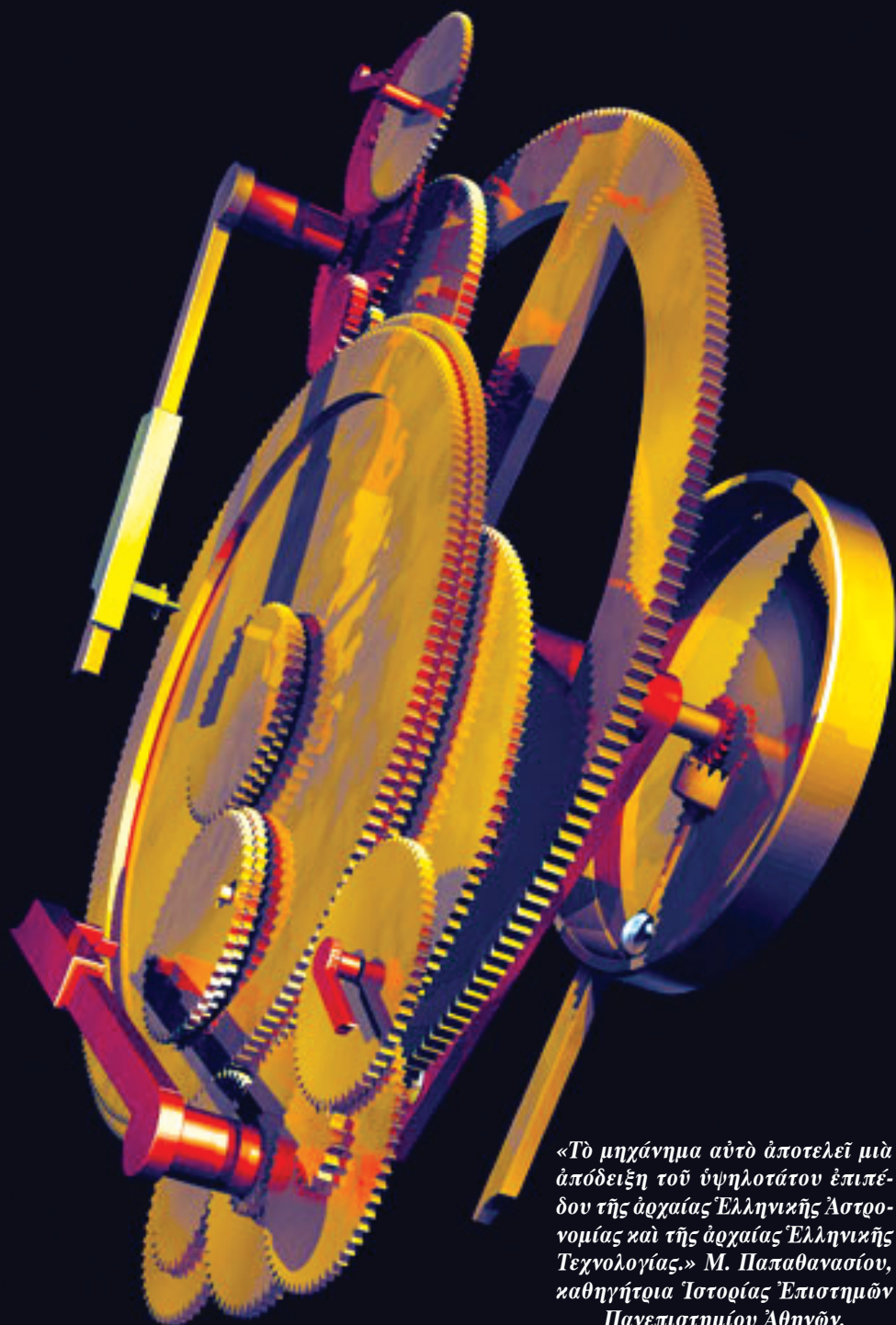
Ο ένας σπειροειδής κύκλος υποδιαιρείται σε 223 τόξα, το κάθε ένα αναπαριστά έναν σεληνιακό μήνα, σύμφωνα με τη θεωρία του Ίπάρχου για τη Σεληνιακή τροχιά. Στους μήνες που αναμένονται εκλείψεις υπάρχουν χαραγμένες οι πληροφορίες της έκλειψης, δηλαδή αν αφορά στον Ήλιο ή τη Σελήνη, την ημέρα και ώρα που θα συμβεί, καθώς και τη διάρκειά της. Οι πληροφορίες αυτές αφορούν διάστημα άνω των 18 ετών, όπου παρατηρείται περιοδικότητα κάποιων φαινομένων. Πιθανώς, για να απεικονιστούν φαινόμενα μεγαλύτερης περιοδικότητας (δηλαδή που συμβαίνουν πιο σπάνια), υπάρχουν άλλου πυκνότερες υποδιαιρέσεις. Συνολικά εμφανίζονται περίοδοι από 18+ έτη ως και 76 έτη. Αυτές οι πληροφορίες έχουν συμπυκνωθεί με τη χρήση σπειροειδούς απεικόνισης σε επιφάνεια μόλις 32 x 17 εκατοστών.

Ο μηχανισμός υπολογίζει την κίνηση και άλλων ουρανίων σωμάτων. Υπάρχοντα γρανάξια διαμορφώνουν σχέσεις μετάδοσης κίνησης, που αντιστοιχούν στους έσωτερικούς πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος, ενώ και στα κείμενα γίνεται λόγος για την Αφροδίτη και τον Ερμή. Οι ιδιαιτερότητες της (φαινόμενης) τροχιάς της Αφροδίτης (στάσεις και ανάδρομο τόξο) απεικονίζονται με ακρίβεια χάρη σε ιδιοφυείς διαφοροποιήσεις των μεταδόσεων κίνησης. Εικάζεται, ότι ο μηχανισμός μπορούσε να απεικονίζει τις φαινόμενες κινήσεις πλανητών (έκλειπτική επί του γεωγραφικού μήκους) και τις σχετικές αποστάσεις των ουρανίων σωμάτων, χρησιμοποιώντας έτσι (και) σαν όργανο ναυσιπλοΐας άνοιχτης θάλασσας.

Απέδιδε με ακρίβεια περίηθοκες τροχιές

πό μηχανολογικής πλευράς (κινηματική ανάλυση μηχανισμών) ο συγκεκριμένος μηχανισμός μάλλον θα χαρακτηριζόταν σαν «σύστημα ενός βαθμού ελευθερίας». Αυτό σημαίνει, ότι δέχεται σαν εισαγόμενη μία μόνο ανεξάρτητη μεταβλητή (Χρόνος) και ανταποκρίνεται υποδεικνύοντας μία σειρά

«Τὸ μὴχάνημα αὐτὸ ἀποτελεῖ μιὰ ἀπόδειξη τοῦ ὑψηλοτάτου ἐπιπέδου τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἀστρονομίας καὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Τεχνολογίας.» Μ. Παπαθανασίου, καθηγήτρια Ἱστορίας Ἐπιστημῶν Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

παραμέτρων (έξαρτημένες μεταβλητές), π.χ. τὶς θέσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων κατὰ τὴ χρονικὴ στιγμή πού ἐπιλέξαμε. Αὐτὸ δὲν εἶναι καθόλου ἀπλὸ νὰ ἐπιτευχθῇ, δεδομένου ὅτι τὰ οὐράνια σώματα δὲν ἐπιτελοῦν ἀπόλυτα κυκλικὲς τροχιὰς ἀλλὰ ἑλλειπτικές. Ὅταν λοιπὸν ἓνα σῶμα (π.χ. ἡ Σελήνη) πλησιάζει στὸ πιδ ἀπομακρυσμένο σημεῖο τῆς ἑλλειψης (ἀπόγειο), φαίνεται νὰ ἐπιβραδύνεται λόγω τῆς σχετικότητας τῆς κίνησης. Αὐτὸ τὸ χαρακτηριστικὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποδοθῇ πιστὰ μὲ μετάδοση κίνησης δύο ὁδοντωτῶν τροχῶν, πού συνεργάζονται περιφερειακά. Παρατηρήθηκε λοιπὸν ἓνα σύστημα μετάδοσης πείρου – αὐλακος, τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ἀποδώσῃ ἀκριβῶς αὐτὴ τὴν κίνηση. Δηλαδή ὁ πείρος, πού εἶναι μέρος τοῦ ἐνὸς γραναζιοῦ, κινεῖται στὴν αὐλακα τοῦ ἄλλου γραναζιοῦ παρασύροντάς τον. Ὅταν ὁ πείρος κινῆται μὲ συνιστώσα πρὸς τὸ κέντρο περιστροφῆς τοῦ κινούμενου γραναζιοῦ (ἐνῶ τὸ κινητήριο γρανάξι περιστρέφεται μὲ σταθερὴ ταχύτητα), τὸ κινούμενο γρανάξι ἐπιβραδύνεται, διότι ἡ ἀκτὶνα ροπῆς μετάδοσης ἐλαττώνεται.

Ἔτσι ἡ ἀκριβὴς ἀπόδοση τῆς οὐράνιας τροχιάς ἀνάγεται σὲ κατάλληλὴ ἐπιλογή τῶν γεωμετρικῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ συστήματος πείρου – αὐλακος – ἀκτίνας γραναζιοῦ. Ἄλλες κινηματικὲς ἰδιαιτερότητες μποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν κατὰ τὴ λεγόμενη ὑποκυκλοειδῇ μετάδοση, δηλαδή ὅταν ἓνα γρανάξι φέρῃ ὁδόντωση στὸ ἐσωτερικὸ τῆς περιφέρειάς του καὶ συνεργάζεται μὲ γρανάξι πού περιστρέφεται ἐσωτερικὰ τοῦ πρώτου. Φέρεται νὰ ὑπῆρχε τοῦλάχιστον ἓνα ξευγάρι ὑποκυκλοειδοῦς μετάδοσης, καθὼς καὶ ἀντίστοιχὴ ἐπικυκλοειδῆς διάταξη. Δυστυχῶς ἓνα κρίσιμο τμῆμα τοῦ πρόσθιου μηχανισμοῦ λείπει, ὥστε οἱ εἰκασίες νὰ μὴν ἔχουν ἀποδειχτῇ σὲ αὐτὸ τὸ στάδιο. Μιὰ ἄλλὴ εἰκασία εἶναι, ὅτι ὁ μηχανισμὸς ἀπεικόνιζε δύο (καὶ ὄχι μία) ὁμάδες ἀποτελεσμάτων, μὲ τὸν χρόνο (δείκτη πρόσθιου καλύμματος) σὰν μοναδικὴ μεταβλητὴ εἰσόδου. Αὐτὸ ἀναγκαστικὰ θὰ σήμαινε, ὅτι κάπου στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ μηχανισμοῦ θὰ ὑπῆρχε μετάδοση μέσῳ διαφορικοῦ, τὸ ὁποῖο σήμερα θεωρεῖται ἐφεύρεση μόλις τοῦ 16ου αἰῶνα. Οὔτε αὐτὸ ὥστόσο μπορεῖ νὰ ἀποδειχτῇ, λόγω τῆς προαναφερόμενης ἀπώλειας.

Αὐτὸ τὸ ἀρχαῖο ἀντικείμενο ἐνσωματώνει πολλὰ σημαντικὰ στοιχεῖα:

- πηγὴ ἐντυπωσιακῶν ἀστρονομικῶν γνώσεων,
- ἐφαρμοσμένα Μαθηματικά,
- σχεδιαστικὴ εὐφυΐα καὶ μεγάλῃ εὐχέρεια κατασκευῆς,
- ἐξελικτικὴ διαδικασία παραγωγῆς - ἐπιτηδειότητα,
- ἀνάπτυξη παράπλευρων τεχνολογιῶν (μηχανουργικὴ τεχνολογία, μεταλλουργία),
- κοινωνικο-ἐπιστημονικὸ προσανατολισμό.

Εἰδικὰ ἡ κατασκευαστικὴ τελειότητα τοῦ μηχανισμοῦ ὑποδηλώνει, ὅτι δὲν ἦταν τὸ πρῶτο πού κατασκευάσθηκε, ἀλλὰ εἶχαν κατασκευαστῇ προγενέστερα δοκίμια, ἀφοῦ ὁ κατασκευαστὴς του πουθενὰ δὲν ἔκανε δοκιμὲς ἢ πειραματισμούς, ἀλλὰ

Τὸ πλοῖο, ποὺ μετέφερε τὸν Ὑπολογιστὴ καὶ βούλιαξε ἔξω ἀπὸ τὰ Ἀντικυθήρα, ἦταν ἓνα ὑπερωκεάνειο μήκους 150 καὶ πλέον μέτρων καὶ πλάτους 50 καὶ πλέον μέτρων. Μετέφερε, ἐκτὸς τοῦ Ὑπολογιστῆ, πολλὰ ὠραιότατα ἀγάλματα. Ἀνάμεσά τους ξεχωρίζουν ὁ Ἐφηβος τῶν Ἀντικυθήρων καὶ ἡ Κεφαλὴ τοῦ Φιλοσόφου, τὰ ὁποῖα σήμερα ἐκτίθενται στὸ Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο. Παρατηρήστε, ὅτι τὰ ἀγάλματα εἶναι ἄθικτα, μὲ τὰ μάτια τους τίς μύτες τους κ.τ.λ., χωρὶς νὰ ἔχουν ὑποστῇ κανέναν βανδαλισμό. Ἐπὶ πλέον ὁ ἐφηβος ἔχει ἀκέραια τὰ ἄκρα καὶ τὰ γεννητικὰ του ὄργανα. Εὐτυχῶς τὰ ἐξαισία αὐτὰ ἀγάλματα εἶχαν τὴν τύχη νὰ βουλιάξουν ἐγκαιρὰ καὶ ἔχασαν ἔτσι τὴν «εὐκαιρία» νὰ γνωρίσουν τὴ «χριστιανικὴ ἀγάπη» τῶν κληρικῶν μὲ τὰ σφυριά, τὰ καλέμια καὶ τὰ καμίνια.

εργάστηκε γνωρίζοντας ἐκ τῶν προτέρων μὲ ἀκρίβεια τὸ ἀποτέλεσμα.

Ἑκτιμήσεις γιὰ τὶς ἐξελικτικὲς δυνατότητες τῆς ἐποχῆς

[Οἱ παρακάτω εἶναι ἐλεύθερες προσωπικὲς ἐπισημάνσεις, χωρὶς ὅλα τὰ στοιχεῖα ποὺ παραθέτω νὰ προέρχονται ἀπὸ τὸ συγκεκριμένο Συνέδριο.]

ἀ ἀκλόνητα συμπεράσματα, ποὺ ἀναφέρθηκαν, ἀποδεικνύουν, ὅτι τὸ τεχνολογικὸ ἐπίπεδο τῆς ἐποχῆς ἦταν πολὺ ἀνώτερο αὐτοῦ ποὺ ὡς σήμερα θεωρεῖτο. Πρὶν νὰ ἔχουμε τὰ παραπάνω ἐκπληκτικὰ στοιχεῖα τῆς ἐρευνας γιὰ τὸν μηχανισμό, ἦταν εὐρύτερα παραδεκτό, ὅτι ἤδη τὸν 1ο π.Χ. αἰῶνα ὑπῆρχαν ὅλες οἱ προϋποθέσεις, ποὺ θὰ ἔκαναν ἐφικτὴ τὴν πρώτη βιομηχανικὴ ἐπανάσταση στὴν Αἴγυπτο. Δηλαδή:

- ❶ εὐφυΐα καὶ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ γνωστικὴ ὑποδομὴ (τὸ Πολυτεχνεῖο τῆς Ἀλεξάνδρειας ἦταν τὸ ἀρτιότερο ἐκπαιδευτικὸ ἴδρυμα τῆς ἐποχῆς μὲ ἱκανὴ «παραγωγὴ ἐγκεφάλων»),
- ❷ κινητήριες μηχανὲς (ὁ ἀτμοστρόβιλος τοῦ Ἡρώου),
- ❸ ἐργατικὰ χέρια (δοῦλοι),
- ❹ καύσιμα (ξύλεια) καὶ ἀποτελεσματικοὶ τρόποι μεταφορᾶς τους.

Τὸ μόνο ποὺ ἔλειψε ἦταν ὁ χρόνος. Ἡ ἀθήδοδος τῶν Ρωμαίων ἔθεσε ὀριστικὸ τέλος στὴν ἐξέλιξη τοῦ Ἀρχαίου Κόσμου, ὥστε μόλις τὸν 16ο αἰῶνα νὰ ὑπάρξῃ βιομηχανικὴ ἐπανάσταση στὴν Ἀγγλία. Ἡ ἐμφάνιση τῶν Ρωμαίων ὑπῆρξε ἡ αἰτία γιὰ τὴν καθυστέρηση τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ 17 αἰῶνες.

* * *

Εχοντας τὴν ἱστορικὴ ἀλληλουχία τῶν γεγονότων, ποὺ ἀπὸ τὴ βιομηχανικὴ ἐπανάσταση ὠδήγησαν στὴν κατάκτηση τοῦ διαστήματος μέσα σὲ 3 ὡς 4 αἰῶνες, καὶ συνυπολογίζοντας τὶς πολὺ εὐνοϊκότερες παραμέτρους τῆς ἐποχῆς τοῦ μηχανισμοῦ (Ἀνθρωπισμός, Παν-γνωσία, Ἡθός) δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ ὑποστηρίξουμε, ὅτι ἡ κατάκτηση τοῦ Διαστήματος θὰ μπορούσε νὰ εἶχε συμβῇ τὸ 200 ὡς 300 μ.Χ. (ἐπειδὴ δὲν θὰ εἶχε ἐμφανιστῇ ὁ Χριστιανισμός, θὰ μπορούσαμε νὰ δώσουμε τὴ χρονολογία ὡς ἐξῆς: 300 ὡς 400 χρόνια ἀπὸ τὴν κατασκευὴ τοῦ μηχανισμοῦ). Μήπως τελικὰ ἕναν τέτοιο σκοπὸ μπορούσε νὰ ἐξυπηρετήσῃ ὁ «Μηχανισμὸς τῶν Ἀντικυθήρων»;

Νίκος Περδικολόγος
Μηχανολόγος Μηχανικὸς
Master Eng. (Mechanical)

ΤΑ ΜΕΤΡΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ

ἡ ἐργασία μου σχετικὰ μὲ τὰ ἑλληνικὰ ἡμερολόγια¹ καὶ ὥρολόγια² (ἐκπληκτικῆς ἀκριβείας μετρήσεις) εἶχαν στηριχθῇ ἡ μὲν στὸν λεξικογράφου Σκαρλάτου Βυζάντιον (19ος αἰ. μ.Χ.), ἡ δὲ στὸν ἀρχιτέκτονα Stuart (18ος αἰ.). Ἐχοντας τώρα πρόσβαση στὴν Ἑλληνικὴ Γραμματεία μπορῶ νὰ τεκμηριώσω τοὺς τότε ὑπολογισμούς μου. Ἐρχονται ὅμως καὶ τὰ – ἀρχικά– ἀποτελέσματα τῆς ἐρευνας τοῦ Ὑπολογιστῆ τῶν Ἀντικυθήρων (Y/A) [θα συνεχισθῇ ἐπὶ ἔτη] ἀπὸ ἑλληνικὴ ομάδα μὲ βοήθεια Ἀγγλων, νὰ μὲ ἐπιβεβαιώσουν (ὅρα «Δ», τ. 291). Ὄντως ἀπὸ εὐνοια τῆς τύχης σὲ θραῦσμα (ὁδηγίες χρήσεως;) διαβάζουμε εὐκρινέστατα στὸ κέντρο τοὺς ἀριθμούς 76 (ἔτη) καὶ 19 (**φωτ. 1**), ἥτοι OCL IOL.

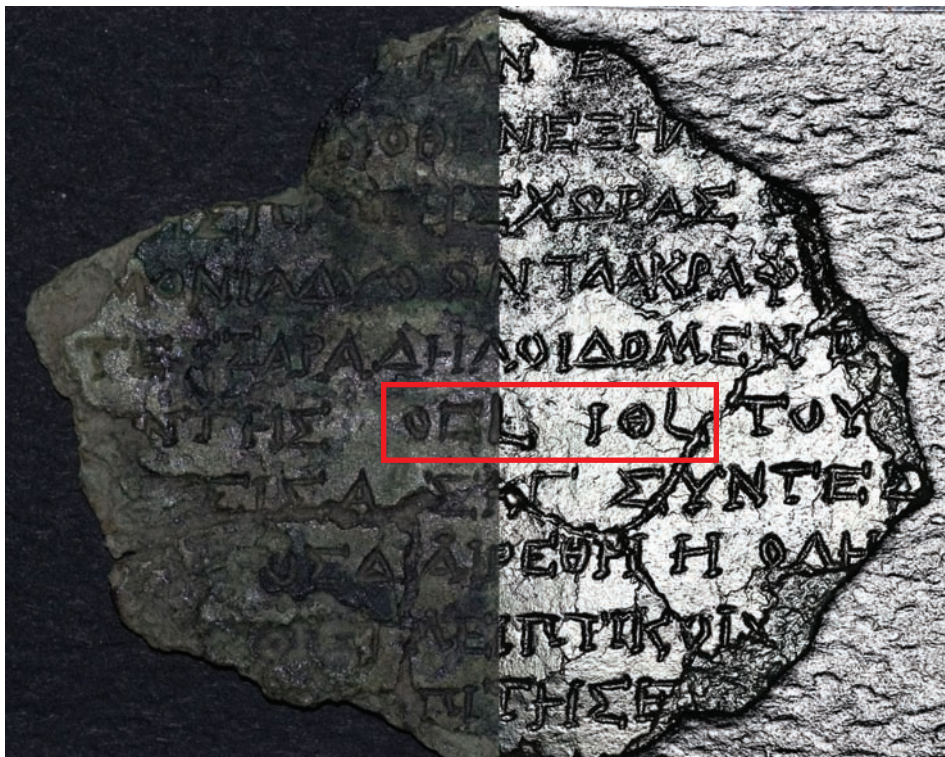
Ἡ ἀνάγνωση ἔγινε μὲ εἰδικὴ φωτογράφιση καὶ ἀπὸ τὶς «τομές» εἰδικοῦ ἀξονικοῦ τομογράφου ἀνὰ 1/20 τοῦ χιλιοστοῦ = 50 μικρὰ (100 μ = 1 λεπτὴ σελίδα).

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ. Τί σημαίνουν οἱ δύο αὐτοὶ ἀριθμοί; Οἱ Ἕλληνες ἀστρονόμοι ἀπὸ τὸν 7ο αἰ. π.Χ. (Θαλῆς) καὶ πρὶν (Λίνος, Ὁρφεύς) μέσῳ ἀρχαιοτάτων ὑπολογιστικῶν πινάκων ἀλλὰ καὶ μὲ ἀστρονομικὲς διόπτρες βρῆκαν κύκλους 8, 19 καὶ 76 ἐτῶν. «Πίνακας.. ἔθηκαν ἐπὶ τῶν τοῦ ἡλίου περιφορῶν» (Σχόλια Ἀράτου).

Αὐτὸ κατωρθώθη, ἀφοῦ γνώριζαν μὲ ἀπόλυτη ἀκρίβεια τὶς τιμὲς περιφορᾶς τῆς Γῆς περὶ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης περὶ τῆς Γῆς, ἥτοι 365 ἡμέρες, 5 ὥρες καὶ 49' «ἔγγιστα» (= περίπου). Διαφορὰ ἀπὸ σημερινὲς μετρήσεις 14 δευτ. (!). Ἐπίσης τῆς Σελήνης ἀντὶ τῶν 29 ½ ἡμερῶν τῶν Αἰγυπτίων, Ἀσσυρίων τὴν ἀκριβέστατη 29 ἡμ. 12 ὥρες 44' 3,2''. Διαφορὰ ἀπὸ σημερινές, 0,2'' (!!).

Η ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ. 1 Τιμὲς κύκλου Ἡλίου: Ὁ Γεμῖνος ὁ Ρόδιος, ἀστρονόμος τοῦ 2ου αἰ. π.Χ., ἀναφέρει: 8.58 «Ὁ γὰρ ἐνιαύσιος (=ἐτήσιος) χρόνος ἐκ πλειόνων ἐτῶν παρατετηρημένος συμπεφώνηκεν ὅτι ἐστὶν ἡμερῶν τξε δ' (=365 ¼), ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος (= 19 ἔτη) συναγόμενος (=ὑπολογιζόμενος) ἡμερῶν τξε' ἐννεακαιδεκάτων ε' (= 365 5/19) [ἢ ἐκκαιεβδομηκοστών ιη] (= 365 18/76 = 5 ὥ., 41').»

Ὁ δὲ Ὑέτιος (V), ἀστρονόμος Ἀντιοχεύς, 2ος αἰ. μ.Χ., «τὸν μὲν ἐνιαυτὸν ἄλλοι

Μέχρι στιγμής έχουν βρεθῇ 2.160 γράμματα στην ἐπιφάνεια καὶ στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ὑπολογιστῆ· ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς αὐξάνεται καθημερινά. Τὰ γράμματα εἶναι κτυπημένα μετὰ τυπογραφικὰ σφυράκια διαφορετικὰ κατασκευασμένα γιὰ τὶς εὐθεῖες καὶ διαφορετικὰ γιὰ τὶς καμπύλες γραμμές. Τὰ μικρότερα ἐξ αὐτῶν ἔχουν ὕψος 1,5 χιλ. καὶ ἀπαιτοῦν μεγεθυντικὸ φακὸ γιὰ τὴν ἀνάγνωσή τους. Πρόκειται γιὰ ἐξαιρετικὰ λεπτὴ ἐργασία, ἡ ὁποία ἐκτὸς ἀπὸ τὴν χρῆση φακῶν προϋποθέτει καὶ τὴν χρῆση πολὺν λεπτῶν ὀργάνων. Τὸ δεξιὸ μέρος τῆς φωτογραφίας ἔχει ὑποστῇ τεχνικὴ ἐπεξεργασία ἀπὸ τὰ λίαν προηγμένης τεχνολογίας μηχανήματα τῆς ἐρευνητικῆς ἐπιστημονικῆς ομάδας. Στὸ κέντρο διακρίνονται οἱ ἀριθμοὶ 76 καὶ 19 (OCL καὶ IOΛ).

ἄλλως διέλαβον Μέτων καὶ Εὐκλήμων καὶ Φίλιππος τξε ε' μθ' (= 365 ἡμ., 5 ὥ., 49') **Χαλδαῖοι** δὲ τξε δ' μδ' (= 365 ἡμ., 4 ὥ., 44' ;) καὶ **Βαβυλώνιοι** τξε δ' ζ' (= 4 ὥ., 5').»

② Τιμὲς Σελήνης: Ὁ Γεμῖνος λέγει: 8.3 «Μηνιαῖος χρόνος ἡμερῶν κθ' # < ο' λγ' (= 29 + ½ ἡμ., 33') πολιτικὸς δὲ (= ἡμερολογιακός) κθ < ο' (= 29 ½)... ὁ κατὰ σελήνην ἐνιαυτὸς ἡμερῶν τνδ' (= 354 = 29 ½ x 12)». Συνεχίζει μετὰ ἀσύλληπτη ἀκριβεία: 8.43 «ὁ γὰρ μηνιαῖος χρόνος οὐκ ἀκριβῶς εἴληπται (= ἐλήφθη)... ἀκριβῶς λαμβανόμενος ἡμερῶν **ΚΘ'** καὶ πρῶτον ἐξηκοστῶν λά' καὶ δευτέρων ν' καὶ τρίτων η' καὶ τετάρτων χ'''» (= ΚΘ' λά' ν' η' χ''' = 29 ἡμ. 31/60 ἡμ., 50/60', 8/60'', 20/60''' = 29,5305939 = 29 ἡμ. 12ου, 44' 3,2''), ἥτοι διαφορὰ 0,2'' ἀπὸ τὴν σημερινή.

Πῶς παρατηροῦσαν ἔστω καὶ μετὰ ἰσχυρὴ διόπτρα (= τηλεσκόπιο) τόση μικρὴ δι-

αφορὰ ιδίως στὴ Σελήνη; Τί ὥρολόγια ἀκριβείας εἶχαν, ποὺ μετροῦσαν χιλιοστὰ τοῦ δευτερολέπτου (τέταρτα λεπτὰ), ἀφοῦ τὸ 1''', δηλ. τὸ τέταρτο ἐξηκοστὸ τῆς ἡμέρας ἰσοῦται μὲ $1/60 \times \frac{1}{3}'' = 1/180'' = 0,005''$. Πῶς;

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ. Ὑπῆρχαν τρία γνωστὰ συστήματα ὑπολογισμοῦ τοῦ χρόνου στοὺς Ἕλληνες. Ἡ «ὀκταετηρίς» (περίοδος 8 ἐτῶν), ἡ «ἐννεακαιδεκαετηρίς» (19) καὶ ἡ «ἐκκαιεβδομηκονταετηρίς» ($76 = 4 \times 19$). Ἴσως καὶ $95 = 5 \times 19$.

Γιατὶ ὅμως δὲν χρησιμοποιοῦσαν οἱ Ἕλληνες, ὅπως **ὅλοι** οἱ ἄλλοι λαοί, τὸν «ἀπλοῦν» ἡλιακὸν κύκλον («ἐνιαυτός») τῶν $365 \frac{1}{4}$, ὅπως λ.χ. Αἰγύπτιοι καὶ Χαλδαῖοι (= Ἀσσύριοι) κ.ἄ.; Ὁ Γεμῖνος 8.15: «Αἰγύπτιοι... ἐνιαυτὸν ἡμερῶν τξε' (=365): ιβ' (=12) μῆνας ἄγουσι τριακονθήμερους καὶ ε' (=5) ἐπαγομένους ($42 \times 30 + 5 = 365$)... τοῖς δ' (=4) ἔτεσι μιᾷ ἡμέρᾳ ὑστεροῦσι (=κάθε τέσσερα χρόνια προσθέτουν 1 ἡμέρα δίσεκτο)». Ὅπως σήμερα. Ἔτσι ὅλοι οἱ λαοὶ –πλὴν τῶν Ἑλλήνων– χρησιμοποιοῦσαν τὸ δίσεκτο ἔτος, ὅπως μέχρι τὸ 1582 μ.Χ. ὅλη ἡ Εὐρώπη (τὸ Ἰουλιανὸ ἡμερολόγιο).

Τὸ σημερινὸ Γρηγοριανὸ ἀπλῶς διορθώνει τὸ Ἰουλιανό, ἀφαιρῶντας ≈ 8 ἡμέρες κάθε 1.000 ἔτη. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὅμως ἤθελαν –μόνοι– **ὀπωδῆποτε** νὰ ἔχουν μὲν ἔτη ἡλιακὰ (ἐποχές) ἀλλὰ μῆνες σεληνιακοὺς, δηλαδὴ ὁ μῆνας τους νὰ ἀρχίζει πάντα ἀπὸ νέα Σελήνη (νουμηνία). Τὸ πρόβλημα ἔγκειται στὴ διαφορὰ μεταξὺ ἡλιακοῦ ἔτους = $365,2422...$ ἡμ. $\approx 365 \frac{1}{4}$ καὶ τοῦ σεληνιακοῦ μηνὸς = $29,530588 \approx 29 \frac{1}{2}$ ἡμ. Χρησιμοποιῶντας 6 μῆνες 29 ἡμερῶν (κοίλους) καὶ 6 τῶν 30 εἶχαν τὸ σεληνιακὸ ἔτος ($6 \times 29 + 6 \times 30 = 354$ ἡμ.). Ἡ διαφορὰ μὲ τὸ ἡλιακὸ ἦταν $\approx 11 \frac{1}{4}$ ἡμ.

Ἔτσι ἐπινοήθηκαν συστήματα κάλυψης τῆς διαφορᾶς (κύκλοι), ὥστε νὰ ἐπανέρχονται τὰ δύο οὐράνια σώματα στὴν ἴδια θέση: Ἄν ἐπέλεγαν ὡς ἀρχὴ λ.χ. τὴν θερινὴ τροπὴ (22 Ἰουνίου) κάποιου ἔτους, ποὺ νὰ εἶναι καὶ νουμηνία, ἡ ἐπομένη σύμπτωση θὰ γινόταν μετὰ 8 ἔτη ἢ 19 ἢ 76 [οἱ ἀριθμοὶ τοῦ Y/A]. Καὶ τὸν ὀνομάζουν «συμβιβασμόν» (Εὐδόξος 132), ἢ «ἀνακυκλισμόν» (Διόδωρος 12.1), ἢ «ἀποκατάστασιν».

Πράγματι ὁ Μέτων ὁ Ἀθηναῖος «ἀκούσας» ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς –καὶ πανάρχαιους– ἀστρονόμους λ.χ. τὴν ὀκταετηρίδα τοῦ Κλεόστρου «ἐξέθηκεν (= παρούσιασε) τὴν ἐννεακαιδεκαετηρίδα, τὴν ἀρχὴν ποιησάμενος ἀπὸ μηνὸς Σκιροφοριῶνος τρισκαιδεκάτης» (=13 ἡμέρας τοῦ μηνός, δηλαδὴ τὴν θερινὴ τροπὴ 22 Ἰουνίου μὲ νουμηνία). Ποιὸ ἔτος ἀκριβῶς, δὲν γνωρίζομε, πάντως μεταξὺ 470 καὶ 440 π.Χ., ἐπὶ Περγλέους.

Γιατί οἱ Ἕλληνες ἐπέμειναν στὸ Σεληνιακὸ κύκλο, εἶναι ἄγνωστο. Ὁ Γεμῖνος προτείνει: «τὸ θύειν κατὰ τὰ πάτρια... προσηνὲς τοῖς θεοῖς.» Ἐπειδὴ δηλ. οἱ ἑορτὲς/πανηγύρεις **ἔπρεπε** (γιατί;) νὰ ἀρχίζουν σὲ νουμηνία ἢ διχομηνία (πανσέληνο). Μὴ πειστικό.

Λόγῳ ὅμως τῆς παρατηρηθείσης διαφορᾶς καὶ τῶν δύο κύκλων μὲ τὶς μετρούμενες ἡμέρες (**ὄρα Πίνακα**) τῆς 0,40 ἡμέρας (= $9 \frac{1}{2}$ ὥρας μόνο) χρησιμοποίησαν τὸν τετραπλάσιο κύκλο τοῦ Μέτωνος, ἥτοι 76 ἐτῶν, τὸν λεγόμενον «Καλλίππου ἐκκαι-

εβδομηκονταετηρίδα» (Γεμ. 8.59). Καὶ ὁ Οἰνοπίδης ἐξηγεῖ, ὅτι «οἱ μὲν ἐν τῇ ὀκταετηρίδι τίθενται ἑννεακαιδεκαετηρίδα, οἱ δὲ ἐν τετραπλασίοις ἔτεσιν» (= $4 \times 19 = 76$). Καὶ ὁ Εὐδοξος: 132 «ἐν ἑξ καὶ ἐβδομήκοντα ἔτεσιν, ἧς δόξης (= τῆς ἰδίας γνώμης) ἐστὶ καὶ Κάλιππος».

Τί ἀκριβεία εἶχαν οἱ κύκλοι; Ἄς θυμηθοῦμε τοὺς ὑπολογισμοὺς, που εἶχαμε προτείνει.

ΟΚΤΑΕΤΗΡΙΣ	
Ἡμερολογίου ἡμέρες	$8 \times 354 = 2.832 + 3 \text{ μῆνες ἐμβόλιμοι } 3 \times 30 = 2.922$
Πραγματικὲς Ἡλίου	$8 \times 365,242193 = 2.921.23$
Πραγματικὲς Σελήνης	$8 \times 12 \text{ μῆνες} + 3 \text{ μῆνες ἐμβόλιμοι} = 99 \times 29,530588 = 2.923,53$
ΔΕΚΑΕΝΝΕΑ ΕΤΗ	
Ἡμερολογίου ἡμέρες	$19 \times 354 = 6.726 + 7 \text{ μῆνες ἐμβ. } (= 3 \times 30 + 4 \times 31) = 6.940$
Πραγματικὲς Ἡλίου	$19 \times 365,242193 = 6.939,60$
Πραγματικὲς Σελήνης	$19 \times 12 \text{ μῆνες} + 7 \text{ μῆν. ἐμβ.} = 235 \text{ μῆν.} \times 29,530588 = 6.939,63$
ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ ΔΥΟ ΕΤΗ	
Ἡμερολογίου ἡμέρες	$4 \times 6.940 = 27.760 - 2 \text{ ἡμέρες} = 27.758$
Πραγματικὲς Ἡλίου	$4 \times 6.939,60 = 27.758,40 \text{ ἡμέρες Διαφορὰ} + 0,40/72$
Πραγματικὲς Σελήνης	$4 \times 6.939,63 = 27.758,52 \text{ ἡμέρες Διαφορὰ} + 0,52/72$
ΠΙΘΑΝΗ ΠΡΟΤΑΣΗ $5 \times 19 = 95 \text{ ἔτη}$	
Ἡμερολογίου ἡμέρες	$5 \times 6.940 - 2 = 34.698$
Πραγματικὲς Ἡλίου	$5 \times 6.939,60 = 34.698 \text{ Διαφορὰ } 0 \text{ ἡμέρες}$
Πραγματικὲς Σελήνης	$5 \times 6.939,63 = 34.698,15 \text{ Διαφορὰ } 0,15 \text{ ἡμ.}/95 = 3 \frac{1}{2} \text{ ὥρες}/95$

Η ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ. Δύο ἀπὸ τὰ ἰδεολογήματα τοῦ ἐξουσιασμοῦ εἶναι ἡ -δηθεν- ἀπότομη ἐμφάνιση τοῦ πολιτισμοῦ στὴν Ἑλλάδα περὶ τὸν 5ο αἰ. καὶ ἡ «κλοπὴ» ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες τοῦ ἀνωτέρου/ἀρχαιότερου πολιτισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς. Ὅμως ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς δὲν «φύτρωσε» ἀπότομα ἀπὸ κάποιες μεγαλοφυΐες. Ἔτσι καὶ ὁ Μ. Θεοδωράκης λ.χ. δὲν θὰ δημιουργοῦσε, ἂν δὲν προϋπῆρχε ἡ Λαϊκὴ Μουσικὴ καὶ οἱ βάρδοι τῆς. Ἔτσι καὶ οἱ «μεγάλοι ἐνιαυτοί» τοῦ Κλεοστράτου (8), τοῦ Μέτωνος (19), τοῦ Καλλίπου (76) στηρίχτηκαν σὲ προηγούμενες παρατηρήσεις, ἐπινοήσεις (συστήματα κ.ἄ.) καὶ μετρήσεις Ἑλλήνων ἀστρονόμων.

Ξεκινώντας ἀπὸ τὴν Προϊστορία (ἔτσι λέμε τὸ κρυφὸ νόημα τῆς Μυθολογίας μας) ἔχουμε τὸν «θεό» Οὐρανὸ ὡς πρῶτο ἀστρονόμο, μετὰ τὸν «Ὀλύμπιον» Δία³, τὸν γιὸ τοῦ Ἀπόλλωνα < ἀπολέω < ἀ.ΦελFῆς (= περιδινούμενος), τὴν μοῦσα Οὐρανία κ.ἄ. Ὁ Διόδωρος Σικελιώτης πληροφορεῖ 2.47.6: «Κατὰ τὸν θεὸν (Ἀπόλλωνα) δι' ἐτῶν ἑννέα καὶ δέκα καταντᾶν (= ἐπιστρέφει) εἰς τὴν νῆσον (Δῆλον = φανερὸν τέρμα), ἐν οἷς αἱ τῶν ἄστρον ἀποκασιαστάσεις ἐπὶ τέλους ἄγονται (= ὀλοκληρώνονται): καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἑννεακαιδεκαετῆ χρόνον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων (μόνον) μέγαν ἐνιαυτὸν ὀνομάζεσθαι.» Πλήρης βεβαίωση τῆς ἀρχαιοτάτης προκατακλυσμαίας Αἰγαίας γνώσης.

Μετά οί σχεδόν μυθικοί Ὀρφείας⁴ («Ύμνοι», «Ἀργοναυτικά») τὸν 15ο αἰ. τοῦλάχιστον⁵, ὁ Λίνος, ὁ Μουσαῖος. Τὸν 9ο π.Χ. –καὶ πρό– ἔχουμε τοὺς Ὅμηρο καὶ Ἡσίοδο. Ὅλοι αὐτοὶ καὶ ἄλλοι μέσῳ τῆς Ποιήσεως ἀνέφεραν γεγονότα πρὸ χιλιετιῶν, προσδιορίζοντάς τα χρονολογικῶς μὲ ἀστρονομικὰς μεθόδους. Ἦτοι ἀνατολὴ (ἐπιτολῇ) ζωδίου ἢ λαμπροῦ ἀστέρος πρὸ τῆς ἀνατολῆς Ἡλίου, σὲ ὠρισμένη ἡμερομηνία (λ.χ. στὴν ἐποχὴ μας ὁ Αἰγοκέρως τὴν 21 Δεκ.)

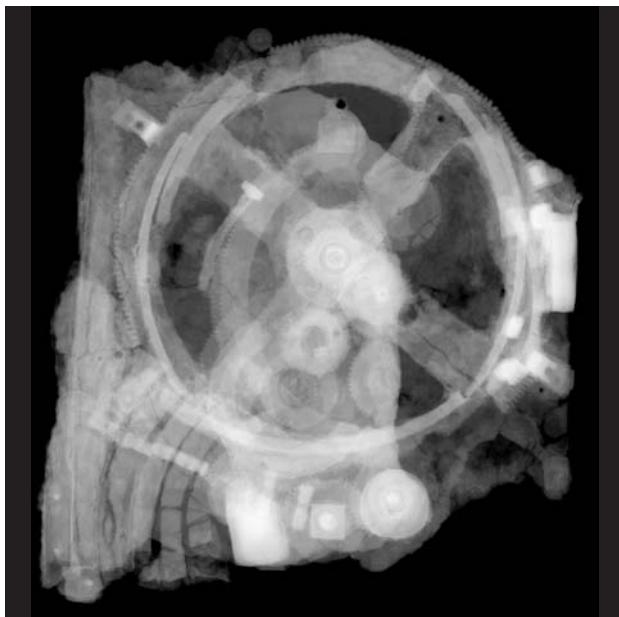
Ἐπίσης κέντρο «περιστροφῆς» τοῦ οὐρανοῦ διάφορο τοῦ Πολικοῦ ἀστέρα. (Ὅλα αὐτὰ συνεπεῖα τῆς **μετάπτωσης** τῆς Γῆς μὲ περίοδο 25.816,5 ἐτῶν, ἥτοι 1° 23' 40" ἀνάστροφα ἀνὰ 100 ἔτη.) [Σημ.: Τὸ δυσνόητο θὰ ἐξηγηθῇ σὲ προσεχὲς ἄρθρο.] Εὐστελ. 6.11.78: «τὸν ζωδικὸν κύκλον... φέρεσθαι (=περιφέρεται) ἀπὸ δυσμῶν ἐπὶ ἀνατολὰς δι' ἑκατὸν ἐτῶν μοῖραν (πλέον)... Ἰππαρχος καὶ Πτολεμαῖος»!

Συνεχίζουσιν τὸν 7ο αἰ. οἱ Ἀλκμάν, Θαλῆς (περίοδοι τῶν ἐκλείψεων, «Περὶ Οὐρανοῦ», «Ναυτικὴ Ἀστρονομία») καὶ Κλεόστρατος (ὀκταετηρίς) κ.ἄ. Ὁ Θεόφραστος 6.4: «ἀστρονόμοι ἔνιοι Ματρικέτας ἐν Μηθύμνῃ ἀπὸ Λεπετύμνου (ὄρος τῆς Λέσβου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε ἀστεροσκοπεῖο), Κλεόστρατος ἀπὸ τῆς Ἰδης (ἀστερ.), Φαινὸς Ἀθήνησιν ἀπὸ Λυκαβηττοῦ (ἀστερ.), παρ' οὗ ὁ Μέτων ἔγνω ἐννεακαιδεκαετηρίδα». Μετὰ ὁ Φῶκος, ὁ Ἡράκλειτος καὶ ἄλλοι.

Ποιά τὰ μέσα μετρήσεων/ὑπολογισμῶν; Οἱ πίνακες, οἱ διόπτρες καὶ τὰ ὠρολόγια. Σχόλια ἐς Ἄρατον: «πίνακας ἔθηκαν (=κατάρτισαν) περὶ τῶν τοῦ Ἡλίου περιφορῶν». Οἱ διόπτρες (=τηλεσκοπία) ἦσαν τοποθετημένες ἐπὶ λόφων (λ.χ. Λεπετύμνου, Λυκαβηττοῦ, Πνυκός, Νυμφῶν). Ἀπὸ τὸν Εὐκλείδη «θεωρηθήσεται (=θὰ παρατηρηθῇ) ἄρα διὰ τῆς διόπτρας Ὑδροχόος δύων» καὶ ὁ Σιμπλίκιος θὰ προσθήσῃ: «λαβόντες ἀπὸ διόπτρας τῶν ἀπλανῶν» καὶ ὁ Πρόκλος («Προοίμια» 4.71): «οἱ ἀρχαιότεροι... ἢ διὰ χρονολάβου... ἢ δι' ὕδρομετρίων ἢ δι' ὠροσκοπέων. Ἰππαρχος δὲ διὰ διόπτρας αὐτῷ κατασκευασθείσης, ἣν ποιεῖ κανόνα τετράπηχυν (=δύμιτρο) σωληνοειδῆ, πρισμάτια (!) ἔχοντα πρὸς ὀρθὰς δι' ὧν διοπτρεύει φωστήρας». Μία πλήρης περιγραφὴ τηλεσκοπίου.

ΧΑΛΔΑΙΟΙ, ΒΑΒΥΛΩΝΙΟΙ, ΑΙΓΥΠΤΙΟΙ. Τὸ ἰδεολόγημα «ἐξ ἀνατολῶν τὸ φῶς» στηρίζεται, εἰδικὰ γιὰ τὴν Ἀστρονομία, στοὺς Χαλδαίους (= Ἀσσύριοι: Σούδας), Βαβυλωνίους, Αἰγυπτίους. Οἱ Χαλδαῖοι, λαὸς σημιτικός, ἐμφανίζονται –περιέργως– πάλιν ἀπὸ 2.000 φορές στὴν Ἑλληνικὴ Γραμματεία ὡς πρῶτοι/ἐξαίρετοι ἀστρονόμοι. («Τυχαῖα» ὁ Ἀβραὰμ εἶχε γενέτειρα τὸ Οὐρ τῆς Χαλδαίας.) Θεωρῶ ὑποπτεῖς τίς ἀναγραφὰς αὐτὰς ἀπὸ ἐβραιοχριστιανοῦς ἀντιγραφεῖς-διορθωτές, ἀφοῦ οὔτε πίνακες ἀστρονομικοὶ ἔχουν κοινοποιηθῇ οὔτε ὀνόματα ἀστρονόμων. Ὑπάρχουν πάντως ἀναφορὰς γιὰ τὸ ψεῦδος αὐτό: Σούδα: «ἡ Χαλδαίων ἀστρονομία ἢ σφαλερὰ τε καὶ πολυώδυνος». Καὶ ὁ Κλεομήδης 222: «πολλῶν γὰρ ἐκλείψεων εὗρεν Θαλῆς..., οὐδεὶς ἱστορεῖται ἀναγεγραφώς οὐκ Χαλδαῖοι οὐκ Αἰγύπτιοι». Καὶ ὁ Ὑέτιος, ὡς προηγουμένως, «Χαλδαῖοι 365 ἡμ., 4 ὥρ., 44', ἥτοι διαφορὰ 1 ὥ., 5' (!). Οἱ Αἰγύπτιοι εἶχαν ἄλλη νοοτροπία ἀπὸ τοὺς Ἑλλήνες καὶ στὴν Ἀστρονομία. «Αἰγύπτιοι τὴν ἐναντίαν διάληψιν καὶ πρόθεσιν ἐσχήκασιν (=εἶχαν) τοῖς Ἑλλήσι» (Γεμ. 8.15).

Η έρευννητική ομάδα χρησιμοποίησε τελευταίας λέξης άξονική τομογραφία, την μη γραμμική τομογραφία, όπως λέγεται. Πρόκειται για ένα είδος τρισδιάστατης έπιφανειακής φωτογράφισης, με την βοήθεια της οποίας ξεδιαλύθηκαν πολλά σκοτεινά σημεία, κι οι έπιστήμονες κατάφεραν να διαβάσουν άπίστευτα πράγματα γραμμένα στο έσωτερικό του μηχανισμού, που άποτελοΰσαν το τεχνικό έγχειρίδιο λειτουργίας- χρήσης του. Ό όγκος τών άξονικών τομογραφιών που συγκεντρώθηκε, είναι τεράστιος, τουλάχιστον 600 GB.

Οί Έλληνες λοιπόν δεν έκλειψαν από Χαλδαίους/Βαβυλωνίους/Αίγυπτίους τις έπιστήμες και δὴ την Άστρονομία. Καί παρ' όλη την λυσσώδη προσπάθεια με άναφορές «περι μαθητείας» τών Θαλοΰ, Πυθαγόρα, Σόλωνος» κ.ά. στους Άσιάτες οΰδεις Έλλην σοφός έπήγε σέ αὐτούς ως μαθητής, αλλά -άν πήγε- ως διδάσκαλος. Οΰτε «μΐξεις πολιτισμών» έγινε μέσω του Άλεξάνδρου (τά σύγχρονα multicultural και globalization), άπλως έξελλήνισε και όχι έξανατολίστηκε.

ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ. Μέχρι τώρα άποδείξαμε, ότι οι Έλληνες, έχοντας την δυνατότητα για έκπληκτικής άκριβείας άστρονομικές μετρήσεις, δημιούργησαν και χρησιμοποίησαν ήμερολόγια και ώρολόγια πολύπλοκα και μοναδικά. Έτσι ό Υ/Α είναι πρώτιστα διαρκές ήμερολόγιο ήλιο-σεληνιακό. Τί άλλο όμως είναι;

Σίγουρα είναι ναυσιπλοϊκό όργανο. Η Ναυτιλία, αν δεν την θεωρούμε την ίδια έπιστήμη, σίγουρα είναι τέχνη (με την άρχαία σημασία), που ύποστηρίζεται από άλλες τέχνες και έπιστήμες⁶, όπως: Μαθηματικά, Φυσική, Γεωγραφία, Χαρτογραφία, Γεωδαισία, Μετεωρολογία, Άστρονομία αλλά και Ναυπηγική.

❶ Μαθηματικά: Η Ναυτιλία άπαιτεί μετρικά συστήματα, συμμιγείς άριθμούς λ.χ. 152 στάδια, 4 πόδας ή 35° 21' 40'' ή ώρες. Επίσης μεθόδους ύπολογισμών (πράξεων) ταχυτάτων/άκριβεστάτων. **❷ Φυσική:** Κατασκευή/χρήση όργάνων και συσκευών, όπως έξάντες, άστρολάβους, διόπτρες. **❸ Γεωγραφία:** Ένψ για την Άκτοπλοία άρκει ή όπτική έπαφή με χαρακτηριστικά σημεία (κορυφές, άκρωτήρια κ.ά.), στην Όκεανοπορία («έξωκεανισμός» Όδυσσέως, Ίάσωνα: Στράβων) άπαιτούνται άκρι-

βείς μετρήσεις κυρίως αστρονομικές. Ἐπίσης ἀπαιτεῖται σύστημα συντεταγμένων (πλάτος, μῆκος) γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ τῆς θέσεως τοῦ πλοίου καὶ παραθαλασσίων σημείων (λιμένες κ.ἄ.) **④ Χαρτογραφία:** Ἡ πλοήγηση γίνεται μὲ χάρτες, ποὺ εἴτε προϋπῆρχαν (προκατακλυσμαῖες ἀεροφωτογραφίες⁷⁾) εἴτε κατασκευάσθηκαν σιγά-σιγά μὲ ἀλλεπάλληλες μετρήσεις/διορθώσεις (πορτολᾶνοι). Αὐτὰ ἀπαιτοῦν ἐξαιρέτα ὀπτικά ὄργανα μετρήσεως ἢ θαλασσοπλοηγικά (δρομόμετρα). Κυρίως ὅμως ἀπαιτεῖται παραδοχὴ μεγίστων κύκλων ὡς ἀφετηρία μετρήσεως τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους (τοῦ Ἰσημερινοῦ) καὶ μήκους (αὐθαίρετου μεσηβρινοῦ, τώρα Greenwich). **⑤ Μετεωρολογία:** Ἐκτὸς τῆς γνώσεως καιροῦ, καταστάσης θαλάσσης γιὰ τὴν εὕρεση τοῦ γεωγραφικοῦ μήκους χρειάζονται ἀκριβέστατα ὥρολόγια ναυτικά (μὴ ἐκκρεμῇ). **⑥ Ναυπηγική:** Πλὴν τῶν τριήρων (πολεμικῶν ταχυτάτων πλοίων) ὑπῆρχαν τὰ φορητά, τεράστια πλοῖα, ὅπως ἡ «Συρακοσία» τοῦ Ἰέρωνος καὶ οἱ θαλαμηγοὶ λ.χ. τοῦ Πτολεμαίου (Ἀθήναιος, «Δειπνοσοφισταί» 5.36) μήκους 140 μ. καὶ πλ. 17 (!), ὅπως ἦταν καὶ τὸ ναυάγιο τῶν Ἀντικυθήρων.

Ὁ Υ/Α πρέπει νὰ ἐρευνηθῇ ἀπὸ μηχανολόγους, ὥστε νὰ πιστοποιηθῇ ὁ λόγος καὶ ἡ τελειότητα τῆς κατασκευῆς του, ἡ μικρομηχανικὴ λ.χ. γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν ὁδόντων τῶν 36 γραναζιῶν κ.ἄ. Οὕτως εἶναι ὅλοι ἴδιοι καὶ μὲ ἀκρίβεια δεκάτου χιλιοστοῦ, ἡ δὲ δυσκολία δημιουργίας γραναζιῶν μὲ «πρώτους» ἀριθμοὺς ὁδόντων (13, 19, 76...) εἶναι τεράστια καὶ ἀπαιτεῖται εἰδικὸς τὸρνος.

Ἔτσι ὁ Υ/Α: **Ⓐ** Δὲν εἶναι κατασκευὴ ἐπιδειξῆς πρὸς χάριν Ρωμαίου αὐτοκράτορα. **Ⓑ** Ὡς ὄργανο πλοήγησης (μὲ ἐνδείξεις μοιρῶν/πόλεων καὶ μὲ βιβλίον χρήσεως (manual) ἴσως ἦταν καὶ ὥρολόγιο ἢ/καὶ μαθηματικὸς ὑπολογιστὴς κ.ἄ. **Ⓒ** Ὡς πολυτιμο ὄργανο δὲν εἶναι μοναδικό. Εἶναι παράλογο νὰ ὑπῆρχε ἓνα μόνον ἐργαστήριον, ποὺ νὰ ἐφτείαζε μόνον ἓνα. **Ⓓ** Πρέπει νὰ χρονολογηθῇ ἐπακριβῶς τὸ ξύλο τοῦ Υ/Α μὲ πολλὰς μεθόδους. Ἔτσι θὰ ἀνατραπῇ ἡ ἀντίληψη περὶ τοῦ «τυχαίου» τῆς Ἑλληνικῆς Τεχνολογίας. Περιμένουμε.

Βιβλιογραφία

1. Κ. Καρμιράντζος, «Ἰδανικὸ ἡμερολόγιο», «Δ», τ. 211 + 216.
2. Κ. Καρμιράντζος, «Τὸ ὥρολόγιο τοῦ Ἀνδρόνικου», «Δ», τ. 210.
3. Ι. Λάζαρης, «Ἡ Τεχνολογία τῶν Θεῶν», ἐκδ. «Δαυλός».
4. Κ. Χασάπης - Ι. Πασσάς, «Τὰ Ὁρφικά», ἐκδ. «Ἡλῖος».
5. Ε. Σταμάτης, «Ἱστορία Ἑλλ. Μαθηματικῶν», ἐκδ. 1954.
6. Χ. Ντουνής - Α. Ἀδαμάκης, «Ναυτιλία», ἐκδ. Ὑπ. Ἐμπορ. Ναυτιλίας.
7. Κ. Καρμιράντζος, «Ἀεροφωτογραφίες», «Δ», τ. 252.
8. Τ. Λαδᾶ, «Θὰ ξαναγραφῇ ἡ Ἱστορία τῆς Τεχνολογίας», «Δ» τ. 291.

Κωστῆς Καρμιράντζος
Ἀρχιτέκτων Ε.Μ.Π.

ΤΕΛΟΣ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΟΣ

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΝΔΕΣ ΜΑΪΜΟΥΔΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΡΘΟΔΟΞΑ ΠΡΟΒΑΤΑ

αιρὸς εἶναι νὰ ξυπνήσωμε ἀπὸ τὸν λήθαργό μας –γιατὶ πολὺ ἔχουμε κοιμηθῇ! Τί βαθὺ νόημα βρίσκεται ἄραγε στὸ ἰνδικὸ ἀγαλματάκι τῶν τριῶν μαϊμούδων, ποὺ τὸ ἓνα τοὺς κρατάει κλειστὰ τὰ μάτια μὲ τὸ χέρι του, τὸ ἄλλο τὰ αὐτιά, τὸ τρίτο τὸ στόμα; Αὐτὲς οἱ μαϊμούδες στὴν Χριστιανικὴ θρησκεία μετατρέπονται σὲ πρόβατα, μιὰ ἀκόμα λιγώτερο ἀνεπτυγμένη ὁμάδα ζωῆς. Ἐπειδὴ ἔτσι μᾶς θέλει ἡ θρησκευτικὴ ἐξουσία, σὰν τὰ πρόβατα, κουκοῦτσι μυαλό, ταπεινά, βόσκοντας εἰρηνικά, μὲ χαμηλὰ τὸ κεφάλι. Νά, ποὺ δὲν εἴμαστε ὅμως ζῶα. Πότε-πότε καὶ τὸ μυαλό μας ζητᾷ φαί. Παρακαλοῦμε, μὴ μᾶς ταΐξετε μὲ θρησκευτικὰ παραμύθια, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν σὲ μίαν ἄλλη, περασμένη ἐποχή, ποὺ οἱ ἄνθρωποι πίστευαν σ' ἓναν θεό, ὁ ὁποῖος δημιούργησε τὰ ἀστέρια, ὅταν ἡ νύχτα βύθισε στὸ σκότος τὴ Γῆ.

Σήμερα ξέρουμε, ὅτι δὲν ὑπάρχει θεός, ὅπως μᾶς τὸν παριστάνουν, κανένας θεὸς δημιουργὸς τῶν ἀνθρώπων –τὸ ἀντίθετο, ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι δημιουργήσαμε θεούς, θεές, θεό, γιὰ νὰ μᾶς προστατεύῃ. Εἴχαμε καὶ ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ προστασία, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ ὅλων μας, ὅλων τῶν ὄντων, ἀπειλεῖται συνεχῶς ἀπὸ πολλὰ καὶ διάφορα πράγματα, καὶ ὁ φόβος ὅλους μᾶς κυριεύει. Στὴν προσπάθεια νὰ νικήσουμε τὸ φόβο μας πρέπει νὰ στηριχτοῦμε στὰ παραμύθια; Ὁχι πιά!

Τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ εἶναι θαυματικά. Ὁ ἄνθρωπος προωθεῖται στὸ Σύμπαν, πατάει σὲ ἄλλους πλανῆτες, συγκεντρώνει ὕλικά ἀπὸ τὸ Σύμπαν τὰ συγκρίνει καὶ διαπιστώνει, ὅτι ὑπάρχουν παντοῦ τὰ ἴδια στοιχεῖα τῆς ὕλης. Ξέρουμε μὲ μεγάλη σιγουριά, πότε γεννήθηκε ὁ πλανῆτης μας καὶ πότε θὰ πεθάνῃ. Οἱ ἐπιστήμονες κατάλαβαν πολὺ καλὰ καὶ συμφωνοῦν, ὅτι ὅλη ἡ ζωὴ προῆλθε ἀπὸ τὴν θάλασσα, ὅτι ὅλη ἡ ζωὴ, ὅπως καὶ ἡ ὕλη, ὑπόκειται σὲ μία ἀναπότρεπτη μόνιμη ἐξέλιξη, ποὺ δύσκολα ἀντιλαμβανόμαστε. Σπέρνουμε καὶ φυτεύουμε, ξέρουμε πῶς ὁ βλαστὸς χρειάζεται χρόνο, γιὰ νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ σπόρο, νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ νὰ ἐξελιχθῇ.

Κάπως ὑποφέρουμε μᾶλλον ἀπὸ μία διαταραχὴ τῆς συνείδησης. Ἡ μιὰ πλευρὰ τοῦ μυαλοῦ μας συνειδητοποιεῖ, γνωρίζει, ἐνῶ ἡ ἄλλη φαίνεται νὰ εἶναι παράλυτη. Παράλυσε στὴν πορεία τῶν αἰώνων κάτω ἀπὸ τὶς διάφορες ἐξουσίες – σὰν τὴν Ἱερὰ Ἐξέταση – ποὺ λίγοι τόλμησαν νὰ ἀμφισβητήσουν καὶ νὰ ἐναντιωθοῦν.

Ἐννέα μῆνες χρειάζεται τὸ ἔμβρυο στὴν κοιλία τῆς μητέρας, ὅπου κολυμπῶντας στὸ ἀμνιακὸ ὕγρo, περνάει διαδοχικὰς φάσεις καὶ παίρνει μορφές, ποὺ θυμίζουν διάφορα ζῶα, μέχρι νὰ ἐξελιχθῇ ὁ μικρὸς ἄνθρωπος. Στὴν πορεία τῆς ἐξέλιξής του, ὅταν φτάνῃ στὸ τέλος τῆς ζωῆς του, κανεὶς δὲν μπορεῖ πιά νὰ βρῇ κάποια ὁμοιότητα μὲ τὸ μωράκι, ποὺ ἦταν στὴν ἀρχή. Ὅλες τὶς βιολογικὰς ἀνάγκες τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς τὶς συναντᾶμε σὲ ὅλα τὰ θηλαστικά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἰς τὰ ἐλάχιστα κύτταρα μᾶς διαφοροποιοῦν.

Ἡ προέλευση τῶν τριῶν Ἰνδῶν μαϊμούδων εἶναι θρησκευτική κι ἀποτελεῖ ὀπτική ἀναπαράσταση τῆς ἀρχῆς: «ἂν δὲν ἀκοῦμε, δὲν βλέπουμε ἢ δὲν μιλάμε γιὰ τὸ κακό, τότε δὲν πρόκειται νὰ δοθοῦμε στὸ κακό». Στὴ θέση τῶν μαϊμούδων στὸ Χριστιανισμὸ ὑπάρχουν πρόβατα καὶ ἀντὶ γιὰ ἐλεύθερα σκεπτόμενα ἐνεργὰ ἄτομα παράγονται μαζοποιημένα ἄβουλα μέλη τοῦ ποιμνίου.

Γνωρίζουμε, ὅτι μετὰ τὴν γένεση τοῦ πλανήτη μας πρὶν ἀπὸ τεσσεράμισι δισεκατομμύρια χρόνια, χρειάστηκαν δυόμισι δισεκατομμύρια χρόνια, μέχρι τὸ πρῶτο θηλαστικὸ νὰ κάνῃ τὴν ἐμφάνισή του στὴν Γῆ. Ἀμέτρητες μορφές θηλαστικῶν ἐξελίχθηκαν. Ὁρισμένες ἐπέζησαν, ἄλλες ἐξαφανίστηκαν. Στὴν Βιολογία μαθαίνουμε γιὰ τοὺς ἀφέντες τῶν ζώων (Πρωτεύοντα), μιὰ τάξη τῶν θηλαστικῶν (Ἀνθρωποειδῆ), ἡ ὁποία περιλαμβάνει πιθήκους καὶ ἀνθρώπους. Αὐτὸ εἶναι τεκμηριωμένο σὲ ἀπολίθωμα ἡλικίας περὶπου 70.000 χρόνων.

Μαθαίνουμε γιὰ τὸν Homo Erectus, τὸν ὄρθιο Πρωτεύοντα καὶ τὸν Homo Sapiens, τὸν ταλαντοῦχο, μὲ λογικὴ προικισμένο, ποὺ ὠνομάστηκε ἀπὸ κεῖ καὶ μπρὸς «Ἀνθρώπος».

Μαθαίνουμε λοιπὸν γιὰ μιὰ ἐξέλιξη ἀπὸ τοὺς ἀφέντες τῶν ζώων ὡς τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο. Ἐδῶ μιλάνε οἱ γνώσεις καὶ ἡ Ἐπιστήμη. Ἐμπιστευόμαστε τὴν Ἐπιστήμη ἢ ὄχι; Ἄν ὄχι, τότε θεωροῦμε τὴν προσγείωση τοῦ ἀνθρώπου στὸ φεγγάρι παραμύθι. Παρ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπιχειρήματα, ἐνάντια σὲ κάθε γνώση οἱ ὑπουργοὶ σὲ τούτη τὴ χώρα ὀρκίζονται σ' ἓναν θεὸ ἀνύπαρκτο, ὑποκλίνονται μπροστὰ σὲ εἰκόνες, τὶς ὁποῖες φιλάνε! Ἀπίστευτὴ αὐτὴ ἡ ὑποκρισία! Ἥ μήπως πρόκειται γιὰ σκόπιμη ἀποβλάκωση τῶν λαῶν; Φοβερὸ καὶ θλιβερὸ καὶ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο. Καὶ ἀδιανόητο γιὰ αὐτὴν τὴν χώρα, πῶς ἡ ΑΝΤΙΓΝΩΣΗ μπόρεσε νὰ φτάσῃ ὡς ἐκεῖ.

Ὁρθοδοξία, στήν προσωποποίηση τοῦ σημερινοῦ κ. Χριστοδοῦλου κάνει τὴν ἐμφάνισή της μὲ ὅλη τὴν μεγαλοπρέπειά της: Ἐκεῖνος, μὲ στέμμια στὸ κεφάλι καὶ σκῆπτρο στὸ χέρι, μέσα στὴν Μητροπολὶ του, στολισμένη μὲ ἐπιχρυσωμένα ἀντικείμενα, τοιχογραφίες, πίνακες καὶ πολύτιμη ξυλογλυπτική. Γιὰ τὸν ὄγλο σὰν βασιλιάς στὸ παλάτι του. Μὴ ἐξουσία πὶδ δυνατὴ ἀπὸ πολιτικοῦ ἡγέτη.

Τίποτα ὅμως δὲν μένει ὅπως εἶναι. «Τὰ πάντα ρεῖ», εἶπε ὁ Ἑλληνας φιλόσοφος πρὶν ἀπὸ δυόμισι χιλιάδες χρόνια. Ἔτσι καὶ ἡ Ὁρθοδοξία (ὅπως καὶ ἄλλες θρησκείες) μὴ μέρη μοιραίως θὰ ὑποστῇ τὴν παρακμὴ καὶ θὰ δώσῃ τὴν θέσῃ της σὲ μίαν ἄλλη ἀντίληψη τῆς ζωῆς.

Γιὰ νὰ μὴν χυθῇ καὶ ἄλλο αἷμα, ποὺ πιθανὸν νὰ συμβῇ μελλοντικά, ἀναπόφευκτο σὲ τέτοιον εἶδους πολιτικὲς ἀνατροπὲς καὶ ριζικὲς ἀλλαγὲς στὴν δομὴ τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας, θὰ ἦταν σοφὸ νὰ γίνονιν τὰ πρῶτα βήματα σήμερα κιόλας: 1) ἡ Κυβέρνηση θὰ πρέπει νὰ δεῖξῃ τὸ θάρρος νὰ χωρίσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὸ Κράτος, 2) οἱ ἱερεῖς νὰ μὴν πληρώνωνται ἀπὸ τὸ Κράτος, 3) ὁ λαός, ὅλοι οἱ λαοὶ σιγά-σιγὰ νὰ συνηθίζονιν στὴν ιδέα τῆς ἐπιστημονικῆς ἀλήθειας.

Ὁ Κλῆρος ἀσφαλῶς θὰ μπορούσε νὰ βρῇ μίαν καινούργιαν ἀποστολή: νὰ κόψουν τὰ γένια τους, νὰ βγάλουν τὰ ράσα τους καὶ τὰ χρυσὰ περιδέραιά τους, νὰ τὰ ἀλλάξουν μὲ ροῦχα ἐργασίας καὶ νὰ δουλέψουν πνευματικὰ κοντὰ στὸν ἐργάτη στὰ ἐργοστάσια, στὰ χωράφια, στὰ νοσοκομεῖα – τότε, μάλιστα, θὰ μπορούσαμε νὰ φωνάξουμε «Ναί, εἶναι Ἕλληνες, ποὺ ἀγαπᾶνε τὴν πατρίδα τους!».

Σὰν τέταρτο βῆμα θὰ πρότεινα νὰ δοθῇ ὁ πλοῦτος τῆς Ἐκκλησίας στὴν Κυβέρνηση γιὰ τὴν ἐξυγίανση τοῦ ἐλλείμματος τοῦ προϋπολογισμοῦ. Νὰ χειροκροτήσουμε ὅλοι μίαν τέτοια πρωτοβουλία, ἓνα τέτοιον πατριωτισμό.

Ἡ συνεχὴς πρόοδος τῆς Ἐπιστήμης ἐπιβάλλει μίαν βασικὴ ἀλλαγὴ τόσο τῆς κουλτούρας ὅσο καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀντὶ γιὰ τὴν Βίβλο νὰ διαβάσουμε βιβλία τῶν ἐπιστημόνων τοῦ κόσμου, εὐκολονόητα γιὰ τὸν κάθε πολίτη. Σὲ κάθε σπίτι νὰ μποῦν βιβλία τῆς Λογοτεχνίας, γιὰ νὰ μὴν ξεχνιέται ἡ γλῶσσα μας καὶ ἡ παρὰδοσή μας στὸν αἰῶνα τοῦ ἑξαμερικανισμοῦ. Τὸ ἴδιο ἀσφαλῶς ἰσχύει γιὰ τὸ Κοράνιο, ὅπως γιὰ ὅλα τὰ γραπτά, τὰ ὁποῖα δὲν μεταδίδουν γνώση ἀλλὰ μόνον πίστη καὶ ὑποταγή.

Δισεκατομμύρια ζωὲς σβήσανε, ἔχουν γίνεῖ χῶμα. Ἀπ' αὐτὸ τὸ χῶμα βγαίνει νέα ζωή, ἄλλης μορφῆς. Κάθε μέρη μπορούμε νὰ τὸ παρατηροῦμε, ἐὰν ἀνοίγουμε τὰ μάτια μας. Αὐτὴ εἶναι ἡ Ἀνάσταση. Νὰ τὴν δεχτοῦμε!

Νὰ μᾶς δοθῇ ἐπιτέλους ἡ ἀλήθεια τῆς γνώσης, ἴσως τότε ὁλόκληρη ἡ ἀνθρωπότητα νὰ ζήσῃ σὲ μεγαλύτερη εἰρήνη, ἐπειδὴ ὁ πὶδ καίριος φανατισμὸς εἶναι ὁ θρησκευτικὸς. Ἔτσι κι ἀλλιῶς καμμία θρησκεία δὲν κατάφερε νὰ μὴν παρουσιάξῃ δολοφόνους –τὸ ἀντίθετο.

Μήπως μπόρεσα νὰ φυτέψω ἓνα σπόρο στὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο μυαλό; Θὰ ἦταν ἓνα θαῦμα νὰ τὸ βλέπω νὰ ἀνθίξῃ.

M.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ: Ο ΓΙΓΑΝΤΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΚΟΛΟΣΣΟΣ

ολλά άρθρα έχουν γραφτῇ καὶ πολλὰ περισσότερα ἔχουν ἀκουστῇ μέχρι σήμερα γιὰ τὴν ἀμύθητη καὶ ἀνυπολόγιστη σὲ ἀξία περιουσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Πῶς, πότε καὶ μὲ ποιούς τρόπους δημιουργήθηκε αὐτὴ ἡ κολοσσιαία περιουσία; Πόση νὰ εἶναι ἄραγε ἡ πραγματική της ἀξία; Ποιοὶ καὶ πῶς τὴν διαχειρίζονται σήμερα; Τὸ σίγουρο εἶναι ὅτι, γιὰ νὰ μπορούσαμε νὰ καταγράψουμε συνολικὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ περιουσία, θὰ χρειαζόμασταν ἑκατοντάδες ἴσως καὶ χιλιάδες τόμους.

Σύμφωνα μὲ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἦταν καὶ αὐτοαποκαλοῦνταν «ἁμαρτωλοὶ», ἀφοῦ τὰ μέλη τους γιὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μ.Χ. αἰῶνες ἦταν οἱ «ἀναρχικοὶ» τῆς ἐποχῆς. Ὁ Ρωμαῖος ἱστορικὸς Τάκιτος περὶ τὸ τέλος τοῦ 1ου μ.Χ. αἰῶνα γράφει γι' αὐτοὺς: «Τὸ ὄνομά τους τὸ πῆραν ἀπὸ κάποιον Χριστό, ποὺ σταυρώθηκε στὴν Ἰουδαία τὴν ἐποχὴ τοῦ Πόντιου Πιλάτου, ὅταν αὐτοκράτωρ ἦταν ὁ Τιβέριος. Ἡ αἵρεση αὐτῇ, ἂν καὶ εἶχε ἐξαφανιστῇ γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα, ὕστερα ἀπ' τὸν θάνατο τοῦ ἀρχηγοῦ της ἐμφανίστηκε μὲ ἐντονώτερη μορφή ὄχι μόνον στὴν Ἰουδαία, ὅπου γεννήθηκε, μὰ σ' ὁλόκληρη τὴν αὐτοκρατορία ἀκόμη καὶ μέσα στὴν ἴδια τὴν Ρώμη, ὅπου βρίσκει πάντοτε θερμοὺς ὑποστηρικτὲς ὅ,τι πιδὸ πρόστυχο καὶ ἄθλιο ὑπάρχει.» (Τάκιτος, «Χρονικά» 15.38-42.) Ὁ Σουετώνιος στὸ ἔργο του «Νέρων» τοὺς ἀποκαλεῖ ὡς «τὴν κατάρρα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους».

Πενήντα περίπου χρόνια ἀργότερα ὁ Ἕλλην φιλόσοφος Κέλσος ἀναφέρει: «Ἄς ἀκούσουμε, ποιούς καλοῦν κοντά τους οἱ χριστιανοί: Ὅπως λένε, ὅποιος εἶναι ἁμαρτωλός, ὅποιος εἶναι ἀνόητος, ὅποιος εἶναι νήπιος, ὅποιος εἶναι δαιμονισμένος, αὐτὸς θὰ κερδίσῃ τὴν “Βασιλεία τοῦ Θεοῦ”. Καὶ ἀκόμη καλύτερα ἴσως ἂν εἶναι καὶ ἄδικος καὶ κλέπτης καὶ διαρρήκτης καὶ δηλητηριαστής καὶ βλάσφημος καὶ τυμβωρύχος. Οὔτε προσκλητήριο γιὰ σύσταση συμμορίας νὰ ἦταν.» (Κέλσος, «Ἀληθὴς Λόγος», κεφ. «Ἡ ἐλληνικὴ ἀποψη γιὰ τὸ χριστιανικὸ δόγμα», σελ. 67.) Περὶ

τὰ τέλη τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνα ἡ παρακμὴ καὶ ἡ ἐξαθλίωσις τῆς νέας ἐξ Ἀνατολῶν θρησκείας παραμένει ἡ ἴδια. Ὁ ἐθνικὸς ρήτορας Λιβάνιος περιγράφει τοὺς ἱερεῖς τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς «μελανοχίτωνα ὑποκείμενα, ποὺ ζοῦν μέσ' στὴν πολυτέλεια, ποὺ τρῶνε ὡς ἐλέφαντες καὶ διατηροῦν μία ψεύτικη καὶ τεχνητὴ χλωμάδα στὸ πρόσωπό τους» («Υπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν Ναῶν», σελ. 21), ἐνῶ παρόμοια ἄποψη παραθέτει καὶ ὁ Ἰουλιανός, ὁ γνωστὸς καὶ ὡς «Παραβάτης».

ΑΠΟ ΤΟ ΝΑΟ ΤΟΥ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία ἄρχισε νὰ δημιουργηθῇ ἀπ' τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ζοῦσαν κοινοβιακά, κάτι ποὺ προφανῶς ἀντέγραψαν ἀπὸ τοὺς Ἑσσαίους. Τὰ νέα μέλη τους δώριζαν κάθε περιουσιακὸ τους στοιχεῖο στὴν κοινότητα. Ὅσα ἀγαθὰ δὲν δωρίζονταν, ὑφαρπάζονταν. Ἡ ποινὴ γιὰ τοὺς παραβάτες ἦταν θάνατος. Ὁ Ἀνανίας καὶ ἡ Σαπφείρα ἀποτελοῦν ἓνα ἀπ' τὰ πρῶτα γνωστὰ ζευγάρια πιστῶν, ποὺ «βρέθηκαν» δολοφονημένοι μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ Πέτρου καὶ τῶν ἄλλων ἀποστόλων (σύμφωνα μὲ τὴν Καινὴ Διαθήκη), λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν ἔδωσαν ὅλα τὰ χρήματα ποὺ εἶχαν κερδίσει ἀπὸ τὴν πώληση ἑνὸς κτήματος στὴν χριστιανικὴ κοινότητα («Πράξεις τῶν Ἀποστόλων», ε' 1-11). Οἱ δωρεές

*Ὁ ἐθνικὸς ρήτορας
Λιβάνιος περιγράφει
τοὺς ἱερεῖς τοῦ
Χριστιανισμοῦ ὡς
«μελανοχίτωνα ὑπο-
κείμενα, ποὺ ζοῦν
μέσ' στὴν πολυτέλεια,
ποὺ τρῶνε ὡς ἐλέφαν-
τες καὶ διατηροῦν μία
ψεύτικη καὶ τεχνητὴ
χλωμάδα στὸ πρόσω-
πό τους».*

καὶ οἱ διακονίες τῶν πιστῶν ἦταν ἄλλοι δύο σημαντικοὶ παράγοντες δημιουργίας τῆς.

Οἱ πρῶτοι ἱερεῖς τοῦ Χριστιανισμοῦ, Ἑβραῖοι στὴν καταγωγή, ἀκολούθησαν τὰ βήματα τῶν προπατόρων τους Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, μετατρέποντας τὸν πλοῦτο σὲ οὐσιαστικὸ θεό τους. Ἄλλωστε καὶ ὁ Γιαχβὲ εἶναι θεὸς φιλοχρήματος καὶ ἀπαιτητικός: «Ἐμοῦ εἶναι τὸ ἀργύριον καὶ ἐμοῦ τὸ χρυσίον», λέγει ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων (Παλαιὰ Διαθήκη, «Ἀγγαῖος» κεφ. β', παρ. 8). «Καὶ δὲν θέλουσι ἐμφανίξασθαι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου κενοὶ (μὲ ἄδεια χέρια)» («Δευτερονόμιον», κεφ. ιστ', παρ. 16). Τὸ «ἀργύριον» καὶ τὸ «χρυσίον» ἀποτελοῦσαν καὶ τὸ ἀπόρθητο μυστικὸ, ποὺ κρυβόταν στὸ θησαυροφυλάκιό τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομώντα, ὅπως ἀποκαλύφθηκε κατὰ τὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια.

Ὅπως οἱ ἱερεῖς τοῦ Γιαχβὲ ζοῦσαν πλουσιοπάροχα «εἰς ὑγείαν» τοῦ ἐξαθλιωμένου ἐβραϊκοῦ λαοῦ, ἔτσι καὶ οἱ καλοθρεμμένοι χριστιανοὶ ἱερεῖς ἀνήγαγαν τὴν φτώχεια καὶ τὴν πενία εἰς μέσο σωτηρίας τῶν ψυχῶν μόνο τῶν πιστῶν τους. Σύμφωνα μὲ τὴν χριστιανικὴ νομοθεσία ὅσοι πολῖτες ἀποφάσιζαν ν' ἀκολουθήσουν μοναχικὸ βίον, ἔπρεπε νὰ παραδώσουν ὅλη τὴν περιουσία τους στὴν Ἐκκλησία, χωρὶς οἱ συγγενεῖς τους νὰ μποροῦν νὰ διεκδικήσουν τίποτα, κάτι ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύει μέχρι καὶ σήμερον.

Ἡ περιουσία τῆς Ἐκκλησίας ἄρχισε νὰ παίρνῃ διαστάσεις ἀπ' τὰ μέσα τοῦ 3ου

μ.Χ. αιώνα με τὰ διατάγματα τοῦ Θεοδοσίου καὶ τῶν μετέπειτα Βυζαντινῶν χριστιανῶν αὐτοκρατόρων, με̐ δημεύσεις καὶ ἀπαλλοτριώσεις τῆς περιουσίας τῶν Ἑλλήνων, ποὺ διώκονταν με̐ τὴν ποινὴ τοῦ θανάτου: «Διότι τέτοιου εἶδους περιουσία (τῶν ἐθνικῶν) πρέπει νὰ ἀνήκη στὴν σεβαστὴ Ἐκκλησία, ἐπομένως ἡ χριστιανικὴ θρησκεία θὰ μπορῇ νὰ διεκδικήσῃ τὴν περιουσία αὐτὴ γιὰ λογαριασμό της.» (Αὐτοκράτορων Ὀνωρίου καὶ Θεοδοσίου, «Κῶδιξ» 16.10.20.) Κατὰ τὴν Ἰουστινιάνεια περίοδο ἡ κατάσταση χειροτέρευσε γιὰ τοὺς «ἄπιστους». Ὁ προσωπικὸς ἱστοριογράφος τοῦ Γιονπτράδα-Ἰουστινιανοῦ Προκόπιος ἀναφέρει: «Φαινόταν (ὁ Ἰουστινιανός) ὅτι εἶχε σταθερὴ πίστιν στὸν Χριστὸ πάντοτε με̐ σκοπὸ τὸν ἀφανισμό τῶν ὑπηκόων του. Διότι ἐπέτρεπε στοὺς ἱερεῖς νὰ παραβιάζουν ἄφοβα τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων καὶ τοὺς συνέχαιρε, ὅταν καταλήστευαν τοὺς ἀνθρώπους τῆς περιοχῆς τους, πιστεύοντας ὅτι ἔτσι δείχνει εὐσέβεια πρὸς τὰ θεῖα.» («Ἀνέκδοτα», κεφ. 13, παρ. 4-8.)

Ἡ φοροαπαλλαγή ἦταν ἐπίσης μία ἀπ' τὶς κύριες παρὰχωρήσεις τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων πρὸς τὴν Ἐκκλησία κατὰ τοὺς ἑξὶ πρώτους μ.Χ αἰῶνες. Ὁ ἄκρατος πλουτισμὸς ἀλλὰ καὶ ἡ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας χαλιναγωγήθηκαν ἀπ' τοὺς μεταρρυθμιστὲς αὐτοκράτορες Ἰσαύρους, με̐ κατασχέσεις τῆς ἀκίνητης καὶ τῆς κινήτης περιουσίας της κατὰ τὰ μέσα τοῦ 6ου μ.Χ αἰῶνος. Αὐτὸ διατηρήθηκε γιὰ 150 περίπου ἔτη ἀλλὰ χωρὶς μακροπρόθεσμο ἀποτέλεσμα, ἀφοῦ ὅλοι οἱ αὐτοκράτορες ποὺ τὸ ἐπιχείρησαν, με̐ τελευταῖο τὸν Θεόφιλο, δολοφονήθηκαν. Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, ποὺ ἐορτάζεται σήμερα με̐ περισσὴ λαμπρότητα, οὐσιαστικὰ ἀποτελεῖ τὴν ἐπαναφορὰ τῆς δυνάμεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐπανάκτηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς της περιουσίας. Ἐκτοτε με̐ τὰ μέτρα ποὺ ἐπέβαλαν οἱ ἱεράρχες στὴν αὐτοκρατορία ἐπέτυχαν ἡ περιουσία τῆς Ἐκκλησίας νὰ γίνῃ κολοσσιαία.

«Ἐμοῦ εἶναι τὸ ἀργύριον καὶ ἐμοῦ τὸ χρυσίον», λέγει ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων (Παλαιὰ Διαθήκη, «Ἀγγαῖος» κεφ. β', παρ. 8).

Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

κατὰ τὴν Ὀθωμανικὴ περίοδο ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία αὐξήθηκε κι ἄλλο. Οἱ ὑπόδουλοι στοὺς Τούρκους Ρωμιοὶ μεταβίβαζαν ἀναγκαστικὰ τὶς περιουσίες τους στὴν Ἐκκλησία, γιὰ νὰ τὶς σώσουν ἀπ' τοὺς Τούρκους, δεδομένου ὅτι ἀπαγορευόταν ἀπ' τὴν νομοθεσία τῶν Ὀθωμανῶν οἱ χριστιανοὶ-ραγιᾶδες νὰ ἔχουν ἀτομικὴ ἰδιοκτησία καὶ χρῆση γῆς. Βεβαίως οἱ περιουσιεῖς αὐτὲς οὐδέποτε ἐπεστράφησαν. Οἱ ρασοφόροι ἔγιναν οἱ φοροεισπράκτορες τῶν σουλτάνων με̐ ἀντάλλαγμα πολλὰ προνόμια καὶ τὸ νὰ διοικοῦν τὸν λαὸ γιὰ λογαριασμὸ τῶν Τούρκων. Κύριος ὄρος τῆς ἀμοιβαίας αὐτῆς συνεργασίας ἦταν, ὅτι δὲν θὰ πειραχθῇ τὸ παραμικρὸ ἀπ' τὴν περιουσία τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ ὅποιο ἐξετελέσθη στὸ ἀκέραιο κατὰ τὰ 400 χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Χιλιάδες χειρόγραφα, πάπυροι, ἀγάλματα, νομίσματα, ἀγγεῖα καὶ ἄλλα ἀρχαῖα ἀντικείμενα ἀμυθῆτου ἀξίας ξεπουλήθηκαν σὲ ξένους ἀρχαιοθηρὲς κι ἀρχαιοκάπηλους ἀπ' τοὺς

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ομάδα «Ἀλληλεγγύη» ἔχει ἀναδειχθῇ σὲ βασικὴ ἐπιδοτούμενη ἀπὸ τὸ κράτος ὁργάνωση, στὴν ὁποία εἰσρέουν πλῆθος κονδυλίων ἀπὸ Ὑπουργεῖα καὶ διάφορους ἄλλους κρατικούς φορεῖς. Στὴν φωτογραφία διαφήμιση τῆς ὁργάνωσης, ἡ ὁποία προβάλλετο στὶς ὁθόνες τοῦ «Ἀττικοῦ Μετρό» καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῶν ἐορτῶν Χριστουγέννων - Πρωτοχρονιάς.

ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς τοῦ Χριστιανισμοῦ σὲ ὅλη τὴν ἐπικράτεια τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ὁ ἐκκλησιαστικὸς κορβανάς ἀπέκτησε ὑπερμεγέθεις διαστάσεις. Ἡ Ἐκκλησία εἶχε γίνει πλέον κράτος.

Λίγο πρὶν τὴν δημιουργία τοῦ Νεοελληνικοῦ Κράτους τὸ 1805 ὁ «Ἀνώνυμος» τῆς «Ἑλληνικῆς Νομαρχίας» ἀναφέρει γιὰ τοὺς ἀρχιεπισκόπους τῆς ἐποχῆς του: «Πῶς ἄραγε ζῶσιν αὐτοὶ οἱ ἀρχιεπίσκοποι εἰς τὰς μητροπόλεις των καὶ ὅποια εἰσὶν αἱ ἀρεταὶ των; Τρώγουσι καὶ πίνουσι ὡς χοῖροι, κοιμοῦνται δεκατέσσερας ὥρας τὴν νύκτα καὶ δύο ὥρας μετὰ τὸ μεσημέρι, λειτουργοῦσι δύο φορές τὸν χρόνον καὶ ὅταν δὲν τρώγῳσι, δὲν πίνῳσι, δὲν κοιμῶνται, τότε κατεργάζονται τὰ πλέον ἀναίσχυντα καὶ οὐτιδανὰ ἔργα, ὅπου τινες ἡμπορεῖ νὰ στοχασθῇ. Καὶ οὕτως εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἀμαρτίας καὶ εἰς τὴν ἰδίαν ἀκρασίαν θησανρίζουσι χρήματα καὶ οἱ ἀναστεναγμοὶ τοῦ λαοῦ εἶναι πρὸς αὐτοὺς τόσοι ξέφυρες» (σελ. 132-133).

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

αὶ φτάνουμε στὴν δημιουργία τοῦ Νεοελληνικοῦ Κράτους τὸ 1828. Ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία ὑπῆρχε, ὅταν τὸ Νεοελληνικὸ Κράτος δὲν ὑπῆρχε ἀκόμη, ὅλες οἱ ἐδαφικὲς ἐκτάσεις τῆς χώρας ἀνήκαν στὴν Ἐκκλησία. Ἡ Ἀντιβασιλεία καὶ ὁ φιλέλλην βασιλιάς Ὁθων μὲ δύο κρατικὰ διατάγματα τοῦ 1833 καὶ τοῦ 1834 ἀπεφάσισαν τὴν διάλυση 416 μοναστηρίων καὶ τὴν διάθεση τῆς κινητῆς καὶ ἀκίνητης περιουσίας τους στὸν λαό, πιστεύοντας ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία ἀποτελοῦσε θησαυρὸ πὺν κλάπηκε παρανόμως ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ λαὸ καὶ ἔπρεπε σταδιακὰ νὰ ἐπιστραφῇ. Χιλιάδες στρέμματα γῆς κατασχέθηκαν ἀπὸ τὴν κυβέρνησις καὶ ποσοστὰ αὐτῶν δόθηκαν μὲ κληρὸ στὸν λαό, ἡ δὲ ὑπόλοιπη περιουσία τῆς Ἐκκλησίας φορολογήθηκε κανονικά, ἐνῶ πολλὰ σκευὴ καὶ κεμήλια πουλήθηκαν σὲ δημοπρασίες. Ὅμως ὕστερα ἀπὸ πολλὰς συνωμοσίες καὶ πραξικοπήματα οἱ συνασπισμένες δυνάμεις τῶν ντόπιων ραγιαδῶν μὲ τὴν Ἐκκλησία

ἔδωξαν τὸν Ὅθωνα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ Ἐκκλησία νὰ ξαναπάρῃ πολλὰ περιουσιακά της στοιχεῖα πίσω. Στὶς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰῶνα καὶ μετὰ τὴν Μικρασιατικὴ καταστροφὴ τὸ 1923 καὶ τὸ 1930 ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀπαλλοτριώσῃ πολλὰς μοναστηριακὰς ἐκτάσεις γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῶν 2 ἐκ. προσφύγων ποὺ ἦρθαν ἀπὸ τὴν Μικρὰ Ἀσία. Τὸ 1952 ὕστερα ἀπὸ ἀγοραπωλησίαν μὲ τὸ Κράτος ἡ Ἐκκλησία πούλησε ἀντὶ τεράστιου χρηματικοῦ ποσοῦ καὶ ἄλλων ἀνταλλαγμάτων 141.333 στρέμματα γῆς στὴν Πολιτεία.

Ἐκτοτε ἡ περιουσία τῆς Ἐκκλησίας αὐξάνεται συνεχῶς ἀπὸ τὶς δωρεὲς τῶν πιστῶν, τὶς ὑποχρεωτικὰς περιουσιακὰς παραχωρήσεις (ὅποιος θέλει ν' ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμο τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ γίνῃ μοναχὸς ἢ καλόγρια, πρέπει ὑποχρεωτικῶς νὰ μεταβιβάσῃ ὅλη τὴν περιουσίαν του στὴν Ἐκκλησίαν) καὶ τὶς δικαστικὰς διαμάχες πολιτῶν μὲ τὴν Ἐκκλησίαν γιὰ γῆ καὶ ἀκίνητα, διαμάχες ποὺ ὅλες περιέργως τὶς κερδίζουν ἀποκλειστικὰ οἱ ἱεράρχες. Ὑπολογίζεται, ὅτι κάθε ἡμέρα 300-400 ἄτομα κατὰ μέσο ὅρο δίνουν στὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ ἓνα μικρὸ χρηματικὸ ποσὸ μέχρι μεγάλες ἀκίνητες περιουσίες.

Τὸ 1987 ὁ ἀείμνηστος Ἀντώνης Τρίτσης μὲ τὸν νόμο 1700/87 προσπάθησε νὰ φορολογήσῃ καὶ νὰ δεσμεύσῃ τμῆμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Ὅμως τὸ ρωμαϊκὸ παρακράτος, μὲ τὶς πιέσεις ποὺ δέχθηκε ἀπ' τὴν Ἐκκλησίαν, μὲ φόβο θρησκευτικῆς ἐπανάστασις ἀπέπεμψε τὸν Τρίτση ἀπὸ τὴν κυβέρνησις. Λίγα χρόνια ἀργότερα ὁ Κεφαλλονίτης πολιτικὸς βρέθηκε νεκρὸς κάτω ἀπὸ ὑπόπτες συνθήκες. Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ τονίσουμε σὲ ὅσους ἀποφασίσουν νὰ τὰ βάλουν μὲ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν περιουσίαν της, ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἐνθυμοῦνται τὶς πάγιες ἀπειλὲς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Χριστόδουλου: «Ὅποιος τὰ βάζει μὲ τὴν Ἐκκλησίαν θὰ τοῦ ξεραθῇ τὸ χέρι.»

ΕΝΑ ΑΠΕΡΑΝΤΟ ΧΡΥΣΩΡΥΧΕΙΟ

να πυκνὸ πέπλο μυστηρίου, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα χαοτικὸ σύμπλεγμα 6.700 Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, κρύβει ἀποτελεσματικὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν. Κάθε ἄτομο ἀπ' αὐτὰ ἔχει ἀνεξάρτητη οἰκονομικὴ διαχείρισις, γεγονὸς ποὺ καθιστᾷ τὴν ὑπόθεσις καταμέτρησις τῆς περιουσίας ἀδύνατη. Τὰ μεγάλα μυστικά της εἶναι καὶ θὰ παραμείνουν γιὰ πολὺ καιρὸ ἀκόμη σφραγισμένα μέσα στοὺς νομικοὺς λαβυρίνθους τῆς ἐκκλησιαστικῆς γραφειοκρατίας.

Ἡ Ἐκκλησία βρίσκεται σὲ μόνιμη διαμάχην μὲ τὸ Κράτος τὰ τελευταῖα πενήντα χρόνια καὶ εἶναι ἀποφασισμένη καταθέτοντας δικαστικὰς ἀγωγὰς νὰ διεκδικήσῃ ἐκτάσεις καὶ τεράστια χρηματικὰ ποσά, τὰ ὁποῖα ἰσχυρίζεται, ὅτι τῆς ὀφείλει ἡ Πολιτεία. Τὴν τελευταία διετία παρατηροῦνται καταδικαστικὰς ἀποφάσεις δικαστηρίων καὶ ἐκβιασμοὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐναντίον πολλῶν πολιτῶν. Παράδειγμα ἀποτελεῖ ἡ περίπτωση τῆς Μονῆς Λαμίας, ἡ ὁποία διεκδικεῖ στὸ Ποικίλο Ὅρος τῆς Ἀττικῆς 7.500

Ἡ τιμωρία τοῦ Ἀνανία καὶ τῆς γυναῖκας τοῦ Σαπφείρας, οἱ ὅποιοι δὲν ἔδωσαν στὸν Πέτρο ὅλα τὰ χρήματα, ποὺ πῆραν ἀπὸ κάποιο κτήμα ποὺ πούλησαν, ἦταν παραδειγματική γιὰ τὸ ποίμνιο: Ἄμεσος θάνατος, ὅποτε «ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντα τοὺς ἀκούοντας ταῦτα». (Ὁ σχετικὸς πίνακας εἶναι τοῦ Ραφαήλ, 1515.)

στρέμματα γῆς, μὲ στόχο νὰ οἰκοπεδοποιήσῃ καὶ νὰ πουλήσῃ τὶς ἐκτάσεις αὐτές. Παράλληλα ἡ μονὴ ἔχει ἐπιβάλλει τὴν εἰσπραξὶ κεφαλικοῦ φόρου ἀπὸ 2.000-10.000 εὐρώ, προκειμένου νὰ ἐπιτρέψῃ σὲ μικροοικοπεδοῦχους μὲ μόνιμους τίτλους ἀγορᾶς νὰ χτίσουν, νὰ ἐπισκευάσουν ἢ νὰ διεκδικήσουν τὴν κυριότητα τοῦ σπιτιοῦ τους. Αὐτὸ συνέβη ὕστερα ἀπὸ μία περίεργη παραχώρησι τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομίας πρὸς τὴν Μονὴ Λαμίας, ἡ ὁποία ξαφνικὰ βρέθηκε συνιδιοκτήτης μὲ ἑκατοντάδες πολίτες! Πολλὲς τέτοιες περιπτώσεις διεκδικήσεων καὶ κατασχέσεων μέσω στημένων δικαστικῶν ὑποθέσεων ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν ἀποσιωπηθῇ μέχρι σήμερα. Ὁ γενικὸς διευθυντὴς τῶν οἰκονομικῶν καὶ τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ἐκκλησίας κ. Κ. Πυλαρινός, πρώην βουλευτὴς τῆς Ν. Δημοκρατίας, δηλώνει ρητῶς, ὅτι ἡ ἀξία τῆς «κλεμμένης» ἀπ' τὸ Κράτος ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας ἀνέρχεται σὲ 2,5 δις εὐρὼ καὶ πρέπει σὲ σύντομο χρονικὸ διάστημα νὰ ἐπιστραφῇ!

Ἡ ἀκίνητη περιουσία τῆς Ἐκκλησίας ἀποτιμᾶται χρηματικὰ σὲ 20 δις εὐρὼ σύμφωνα μὲ τὸν προϋπολογισμὸ τοῦ 2005 καὶ τὰ ὅσα οἱ κληρικὸι δηλώνουν. Αὐτά, χωρὶς νὰ μποροῦν νὰ ὑπολογιστοῦν οἱ τεράστιες περιουσίες ποὺ κατέχουν τὰ 2.500 μοναστήρια καὶ οἱ ναοὶ τῆς Ἐπικράτειας. Τὰ μοναστήρια τῆς χώρας ἔχουν τεράστια ἔσοδα ἀπὸ καλλιέργειες, ἐλαιῶνες, μελίσσια, ἀμπελῶνες, κτηνοτροφικὲς μονάδες, ὅπου ἔχουν δημιουργήσει συνεταιρισμοὺς γιὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν προϊόντων τους. Τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀποτελεῖ σήμερα ἓνα ξεχωριστὸ κράτος ἐν κράτει, ἀντίγραφο τοῦ Βατι-

κανού, όπου η κρατική νομοθεσία δεν έχει εκεί καμμία απολύτως δικαιοδοσία. Άγνώστου αξίας και μεγέθους είναι οι βυζαντινοί και οι αρχαιοελληνικοί θησαυροί που κατέχει το Άγιο Όρος. Μέσα στα σκονισμένα ράφια των μονών του εκατοντάδες ή και χιλιάδες αρχαία χειρόγραφα και πάπυροι, πραγματικοί πνευματικοί θησαυροί της αρχαίας Ελλάδος, βρίσκονται φυλακισμένοι και αναξιοποίητοι.

Μέχρι το 1988 οι αναγνωρισμένες εκτάσεις (υπάρχουν και χιλιάδες στρέμματα χαρακτηριζόμενα ως «διακατεχόμενα», δηλαδή ανήκουν στην Εκκλησία, χωρίς να υφίστανται έγγραφα κυριότητας) ξεπερνούν τα 1.300.000 στρέμματα. Από αυτά 410.000 περίπου πουλήθηκαν στο Κράτος και αξιοποιήθηκαν, ενώ τα υπόλοιπα παρέμειναν στην διατηρητέα περιουσία. Στην περιουσία της Εκκλησίας ανήκουν και ολόκληρα νησιά και βραχονησίδες σε νησιωτικά συμπλέγματα, όπως των Σποράδων και των Κυκλάδων. Η κινητή λοιπή περιουσία είναι ουσιαστικά άγνωστη (χρυσά και ασημένια κειμήλια, νομίσματα, σκεύη κ.ά.).

Η Εκκλησία είναι μέτοχος της Εθνικής Τράπεζας (κατέχει το 40%) και, όπως εκτιμάται, μόνο οι καταθέσεις της σ' αυτήν και σε διάφορες άλλες τράπεζες ξεπερνούν τα 40 δις ευρώ, ενώ άγνωστη παραμένει η αξία των αμοιβαίων κεφαλαίων, οι μετοχές και τα όμολογα που κατέχει. Πακτωλός μετρητών χρημάτων ρέει και από την υπόθεση «παγκάρι» σε όλη την χώρα, αφού τα ποσά τα όποια διακινούνται εκεί είναι αμύθητα.

Οι ιεράρχες είναι δημόσιοι υπάλληλοι με σχεδόν αφορολόγητους μισθούς και χωρίς καθόλου έλεγχοι. Η μισθοδοσία των 9.700 ιερέων της χώρας κοστίζει στο κράτος 200 εκ. ευρώ τον χρόνο, ενώ οι συντάξεις των κληρικών φθάνουν τα 60 εκ. ευρώ τον χρόνο. Γύρω στα 100 εκ. ευρώ κατασπαταλώνται κάθε χρόνο για τα ορθόδοξα πατριαρχεία εκτός Ελλάδος και σε ορθόδοξες ιεραποστολές, για να ασκούν έμβιαστικά προσηλυτισμό πτωχών ανθρώπων στην Αφρική, την Ασία και την Μέση Ανατολή. Πρόσφατα με λεφτά του ελληνικού λαού (ποσό άνω των 100.000 ευρώ) ανεγέρθη ορθόδοξος ναός στην Κούβα με κύριο σκοπό τον προσηλυτισμό των πτωχών Κουβανών και την δημιουργία νέου «ποιμνίου», με πρόσχημα την ικανοποίηση της ελάχιστης ορθόδοξης κοινότητας. Υπερμεγέθης ναός πολλών χιλιάδων ευρώ ανεγέρθη πρόσφατα και στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου για το εκεί «ποίμνιον».

*Το Άγιο Όρος
αποτελεί σήμερα ένα
ξεχωριστό κράτος
έν κράτει, αντίγραφο
του Βατικανού,
όπου η κρατική
νομοθεσία δεν έχει
εκεί καμμία απολύ-
τως δικαιοδοσία.*

Το 2004 από την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας καταργήθηκε η φορολόγηση των παγκαριών, ενώ μειώθηκε ο φόρος της ακίνητης περιουσίας, που ωφείλε να καταβάλει η Εκκλησία, από 10% σε 5% και μέχρι το 2007 σε 0%. Αφορολόγητες πάντοτε υπήρξαν και οι επιχορηγήσεις αλλά και οι περιουσίες όλων των εκτός Ελλάδος πατριαρχείων. Μία αναλογιστική μελέτη έδειξε, ότι η φοροαπαλλαγή της Εκκλησίας φθάνει σε αξία τα 800.000 ευρώ τον χρόνο, χρήματα που θα μπο-

ροῦσαν νὰ δοθοῦν γιὰ τὰ χρεοκοπημένα ἀσφαλιστικά ταμεία, γιὰ νὰ πληρωθοῦν στὸ μέλλον οἱ συντάξεις τῶν ἀσφαλισμένων.

Σὰν νὰ μὴν φθάνουν ὅλα αὐτά, τὸ «ποιμνιον» πρέπει νὰ πληρώνη τεράστια ποσὰ σὲ κεριά, πολυελαίους, ἐγκαίνια, ἐράνους, εὐχέλαια, γάμους, βαπτίσια, κηδεῖες, τηλεοπτικούς μαραθώνιους ἀγάπης κ.ἄ.

ΤΑ «ΜΠΟΝ ΦΙΛΕ» ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ.

Ἡ «φιλέτα» τῆς ἀκίνητης περιουσίας βρίσκονται στὴν Ἀττική. Ἡ Μονὴ Βατοπεδίου (ἡ πλουσιώτερη μονὴ τῆς Ἑλλάδος) συνδιοικεῖ τὸν ὄμιλο Βωβοῦ, ἀφοῦ ὅλα σχεδὸν τὰ μοντέρνα κτήρια τῆς λεωφόρου Κηφισίας μέχρι τὸ ὕψος τῆς Κηφισιάς ἀνήκουν στὴν ἐν λόγω μονή. Στὴν Μονὴ Πεντέλης ἀνήκουν 29.108 στρέμματα ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ καὶ ὅλη σχεδὸν ἡ περιοχὴ γύρω ἀπὸ τὴν λίμνη τῆς Βουλιαγμένης. Στὴν Μονὴ Πετράκη ἀνήκουν 21.249 στρέμματα, ἐνῶ στὴν Μονὴ Φανερωμένης 1.800 στρέμματα. Τὰ κτήρια ποὺ στεγάζονται τὰ Ὑπουργεῖα Ἑσωτερικῶν καὶ Παιδείας ἀνήκουν στὴν Ἐκκλησία, ἐνῶ διάφορες ἄλλες μονὲς λυμαίνονται πολλὰ κεντρικὰ σημεῖα, καταστήματα, πολυκατοικίες ἀκόμη καὶ τετράγωνα ὁλόκληρα, ὅπως τὰ 11 στρέμματα στὸ Κολωνάκι καὶ ἑκατοντάδες ἄλλα στὴν πλατεῖα Κυψέλης, στὸ Γουδί, στὰ

Ἄν καὶ ἡ Ἑλλάδα εἶναι πληθυσμιακὰ ἀπὸ τὶς μικρότερες χώρες μὲ ὀρθόδοξους κατὰ πλειοψηφία κατοίκους διαθέτει τὸν μεγαλύτερο ἀριθμὸ ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωματούχων ποὺ πληρώνονται ἀπὸ τὸ δημόσιο. Στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπικράτεια ὑπάρχουν 121 ἀρχιερεῖς, ἐνῶ στὴ Ρωσσία γιὰ παράδειγμα μὲ τοῦλάχιστον δεκαπλάσιους πιστοὺς ὑπάρχουν μόνο 82. Στὴν Οὐκρανία μὲ τριπλάσιους πιστοὺς ὑπάρχουν 40 μητροπολίτες. Μόνο τὸ λεκανοπέδιο τῆς Ἀττικῆς ξεπερνᾷ τὶς 35 Μητροπόλεις, τελευταῖα μάλιστα ὁ εἰκονιζόμενος μὲ τὴν πανάκριβη χρυσοκέντητη μεταξωτὴ στολὴ Πέρση σατράπη ἀρχιεπίσκοπος ἀποφάσισε τὴν διχοτόμηση τῆς μητρόπολης Ἀττικῆς, προσθέτοντας μία ἀκόμη μητρόπολη στὸ μακρὸν κατάλογο.

Πατήσια, στην Πανεπιστημίου, στο Σύνταγμα κ.ά. Ἡ Ἐκκλησία κατέχει ἐπίσης 800 περίπου κτήρια (μὲ γραφεῖα, ἐμπορικὰ καταστήματα, νυκτερινὰ κέντρα, ξενοδοχεῖα, βενζινάδικα κ.ά.), τὰ 155 ἀπ' αὐτὰ στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας. Πρὶν ἀπὸ τρία χρόνια ἡ Ἐκκλησία κατέθεσε αἴτηση στὸν Ε.Ο.Τ., γιὰ νὰ δημιουργηθοῦν τρία τεράστια ξενοδοχεῖα δυναμικότητας 1.400 κλινῶν. Τὸ ἓνα στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας σὲ οἰκόπεδο ἐπιφανείας 11.000 στρεμμάτων, ὅπου στεγάζεται ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή. Ἡ ἀξία μόνο τοῦ οἰκοπέδου φθάνει τὰ 70 ἐκ. εὐρώ. Τὰ ἄλλα δύο στὴν Βουλιαγμένη γύρω ἀπὸ τὴν λίμνη, ἐκτάσεως 17.000 στρεμμάτων καὶ 300 κλινῶν καὶ στὸ Καβούρι, ἐκτάσεως 44.500 στρεμμάτων καὶ 400 κλινῶν. Σύμφωνα μὲ παράγοντες τῆς κτηματαγορᾶς ἡ ἀξία τῶν τριῶν αὐτῶν ἀκινήτων μόνο ξεπερνᾷ σὲ ἀξία τὰ 250 ἐκ. εὐρώ!

ΕΚΚΛΗΣΙΑ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ

ἡμερα οἱ οἰκονομικὲς σχέσεις Κράτους-Ἐκκλησίας μὲ μυστικὲς συμφωνίες καὶ κρυφὲς χρηματοδοτήσεις καλύπτονται ἀπὸ πλέγμα θολούρας καὶ ἀδιαφάνειας σύμφωνα μὲ τὴν τελευταία σκανδαλώδη τροπολογία, ποὺ κατέθεσε τὸ κυβερνῶν κόμμα τῆς Ν.Δ. στὴν Βουλὴ. Τὰ γεύματα τοῦ πρωθυπουργοῦ μὲ τὸν ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο στὴν Ραφήνα, ἀλλὰ καὶ οἱ συναντήσεις κρυφοῦ περιεχομένου στὸ μεγάλο Μαξίμου, ποὺ προηγήθηκαν, ἔφεραν μεγάλα καὶ σκανδαλώδη οἰκονομικὰ ἀνοίγματα γιὰ τὴν Ἐκκλησία.

Σύμφωνα μὲ τὸ Ὑπουργεῖο Ἀγροτικῆς Ἀνάπτυξης 100.000 στρέμματα σὲ ὅλη τὴν χώρα ἐτοιμάζονται νὰ ἀξιοποιηθοῦν οἰκονομικὰ ἀπ' τὴν Ἐκκλησία. Στὸν Καρέα μέσα σὲ μία τεράστια ἔκταση καὶ μὲ κρατικὴ δωρεὰ ἀναμένεται νὰ δημιουργηθῇ τὸ νέο συνοδικὸ μέγαρο τῆς Ἐκκλησίας μὲ βιβλιοθήκες, γραφεῖα, κέντρα πληροφορικῆς, διοικητικὰ κτήρια, ἀξίας 20 ἐκ. εὐρώ μὲ πολλὲς οἰκολογικὲς ἐπιπτώσεις. Ὁ κ. Χριστόδουλος ὁραματίζεται ἓνα νέο Βατικανὸ δίπλα ἀπ' τὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας. Στὸν Χῶρο ποὺ ἀναμενόταν νὰ δημιουργηθῇ τὸ νέο πάρκο τῆς Ἀθήνας, στὸ Γουδί, σὲ ἔκταση 4.900 στρεμμάτων (ἀπ' αὐτὰ 600 στρέμματα ἀνήκουν μόνο στὴν Ἐκκλησία) ἀναμένεται νὰ κατασκευαστῇ ὁ νέος κολοσσιαῖος μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς Ἐκκλησίας, παρὰ τὶς ἔντονες διαμαρτυρίες τῶν οἰκολογικῶν ὁργανώσεων.

Μὲ μία χαριστικὴ διάταξη τοῦ Ὑπουργείου Τουρισμοῦ ἡ Μονὴ Τοπλοῦ στὴν Κρήτη πρόκειται ν' ἀξιοποιήσῃ 25.000 στρέμματα γῆς σὲ συνεργασία μὲ τὴν βρετανικὴ ἐταιρεία «Loyalward», δημιουργώντας τουριστικὲς καὶ διάφορες ἄλλες ἐγκαταστάσεις ἀξίας 1,2 δις εὐρώ. Στὴν περιοχὴ Νῆς τοῦ νομοῦ Μαγνησίας ὁ μητροπολίτης Δημητριάδος Ἰγνατίος ὑπέγραψε προσύμφωνο συνεργασίας μὲ τὴν ἐταιρεία «Golfing Development» γιὰ τὴν κατασκευὴ γηπέδων γκολφ σὲ ἔκταση 2.500 στρεμμάτων μὲ

*Ὁ κ. Χριστόδουλος
ὁραματίζεται ἓνα
νέο Βατικανὸ δίπλα
ἀπ' τὸ κέντρο τῆς
Ἀθήνας, στὸν Χῶρο
ποὺ ἀναμενόταν νὰ
δημιουργηθῇ τὸ νέο
πάρκο τῆς Ἀθήνας
στὸ Γουδί σὲ ἔκταση
4.900 στρεμμάτων.*

ξενοδοχειακή μονάδα 900 κλινών, 300 κατοικιών, ἐμπορικὸ κέντρο καὶ ἀθλητικὲς ἐγκαταστάσεις. Στὸ Αἶγιο μέσῳ τῆς ἐταιρείας τῆς Ἐκκλησίας «Μετόχι Α.Ε.» προχωροῦν ἐπενδύσεις καὶ σχέδια real estate μὲ συνεδριακὰ κέντρα, ξενοδοχεῖα πολλῶν ἀστέρων καὶ ἄλλα, ἀξίας 250 ἐκ. εὐρώ. Στὴν Θεσσαλονίκη τὰ σχέδια τῆς Ἐκκλησίας περιλαμβάνουν ἀνέγερση ὑπερπολυτελοῦς ξενοδοχείου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τσιμισκή. Οἱ «ἱερέες» αὐτὲς μπίζνες ἔχουν ἐξαπλωθῇ σὲ ὅλη τὴν ἐπικράτεια μέσῳ off-shore ἐταιρειῶν, Ε.Π.Ε. καὶ Α.Ε. τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος ἐξασφάλισε τὰ 250 ἐκ. εὐρώ ἀπ' τὸ Γ' Κοινοτικὸ Πλαίσιο Στήριξης (ἀπὸ «τοὺς εὐρωλιγούρηδες», ὅπως συνηθίζει ν' ἀποκαλῇ τοὺς Εὐρωπαίους) καὶ ἄλλα τόσα ἀπ' τὸ Δ', μὲ σκοπὸ νὰ χρηματοδοτηθοῦν 14 ἀναπτυξιακὰ ἔργα. Ἡ Ἐκκλησία πρόσφατα ἀγόρασε ἓνα τεράστιο κτήριο στὴν καρδιά τῶν Βρυξελλῶν ἀξίας πολλῶν ἐκ. εὐρώ, μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖο θὰ μπορῇ πλέον εὐκόλα νὰ προσεγγίξῃ τὶς εὐρωπαϊκὲς ἐπιχορηγήσεις. Ἡ σχέση τῶν ἱεραρχῶν μὲ τὴν Σοφοκλέους εἶναι πολὺ στενὴ τὰ τελευταῖα χρόνια, ἀφοῦ τεράστια «ἱερά» ποσὰ διακινοῦνται κρυφὰ στὸ Χρηματιστήριο. Σύντομα ξεκινᾷ ἡ συνεργασία τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν Δ.Ε.Η. γιὰ τὴν δημιουργία αἰολικῶν πάρκων μὲ ἄμεσα οἰκονομικὰ ὀφέλη. Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐπεκτείνεται καὶ στὶς ἐπικοινωνίες σὲ δορυφορικὰ προγράμματα, τηλεοπτικὰ κανάλια καὶ νέους ραδιοσταθμούς.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἔσα σ' ἓνα κλίμα ἀδιαφάνειας καὶ μυστηρίου, ἀπάτης, μαύρου χρήματος, κρυφῶν συμφωνιῶν καὶ συναλλαγῶν, συνωμοσίας καὶ ἀπειλῶν πρὸς τοὺς πάντες ἡ Ἐκκλησία βαδίζει πλέον ὡς ἓνας οἰκονομικὸς Τιτᾶνας, ἔτοιμος νὰ κατασπαράξῃ τοὺς πάντες στὸ πέρασμά της. Ἐδῶ ὅμως προκύπτουν καὶ τὰ ἐξῆς λογικὰ ἐρωτήματα: Τί προσφέρει ἡ Ἐκκλησία πρὸς τὸ ἑλληνικὸ Δημόσιο καὶ τὸν ἐξαθλιωμένο σήμερὰ Νεοέλληνα ἔναντι τῶν ἀπίστευτων παροχῶν καὶ προνομίων ποὺ ἀπολαμβάνει; Θὰ σταματήσουν οἱ ἱερεῖς νὰ πληρώνονται ἀπ' τὸν κρατικὸ κορβανᾶ; Πότε κάποιος ἔντιμος καὶ θαρραλέος πολιτικὸς ἢ κόμμα θ' ἀναλάβῃ τὸν χωρισμὸ Ἐκκλησίας-Κράτους; Θὰ φορολογηθῇ ἐπιτέλους ὁ οἰκονομικὸς αὐτὸς κολοσσός; Θ' ἀπαλλοτριωθῇ κάποτε ἡ παράνομα κατεχόμενη ἐκκλησιαστικὴ περιουσία; Μέχρι πότε τὸ ἐξαθλιωμένο οἰκονομικὰ καὶ πνευματικὰ «ποῖμνιον» θὰ σέρνεται στοὺς ναοὺς τῆς χώρας πλουτίζοντάς τὴν συνεχῶς; Ὡς ἀπάντηση ὑπάρχει μία καὶ μόνο λέξη, ποὺ ἀξίζει νὰ τὴν φωνάξουμε δυνατὰ: Ἄξιοι τοῦ μισθοῦ τους, ὅταν τὸ ποῖμνιον τῆς Ρωμοσύνης βρίσκεται σ' αὐτὴ τὴν ἔσχατη νοητικὴ ἀφασία.

*Ὁ ἀρχιεπίσκοπος
Χριστόδουλος
ἐξασφάλισε
τὰ 250 ἐκ. εὐρώ
ἀπ' τὸ Γ' Κοινοτικὸ
Πλαίσιο Στήριξης
(ἀπὸ «τοὺς εὐρωλιγού-
ρηδες», ὅπως συνηθί-
ζει ν' ἀποκαλῇ τοὺς
Εὐρωπαίους).*

Βασίλειος Μαυρομάτης

ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ

Τὴν εἰκόνα πρῶτα

Τὸ πέρασμα τοῦ καταστροφικοῦ Ντούριαν, τοῦ τέταρτου μεγάλου τυφῶνα, πὸν ἔπληξε τὶς Φιλιππίνες, ἄφησε μὲν πίσω του ἑκατοντάδες νεκρούς, σῶο ὅμως δὲ τὸ εἰκόνισμα τοῦ Ἰησοῦ τῆς φωτογραφίας (ἔφημι. «Καθημερινή», 2 Δεκ. 06). Τὸ εἰκόνισμα τυγχάνει τῆς περισσῆς φροντίδας τῶν ἐξαθλιωμένων χριστιανῶν κατοίκων τῶν Φιλιππίνων, οἱ ὅποιοι ἐπαφίενται στὴν ὑπερφυσικὴ προστασία, πὸν φαντασιώνονται, ὅτι θὰ τοὺς παράσχη ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸν ἐπόμενο τυφῶνα.

Γ.Λ.

Ὁ γρονθοκοπῶν ραββῖνος

Πρόκειται γιὰ κονκλάκι ραββῖνον, πὸν διαφημίζεται, πὼς «μάχεται γιὰ σοφία γιὰ 3.000 χρόνια». Πωλεῖται στὶς Η.Π.Α. ἔναντι \$ 9,50.

Ι.Λ.

@mcphee.com

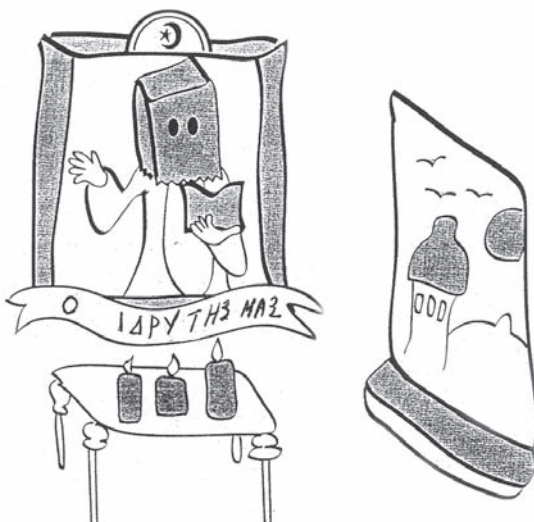

Ξυπνήστε με ύμνους του Χάρε Κρίσνα

Στή σχετική διαφήμιση του είκονιζόμενου ξυπνητηριού διαβάζουμε: «Όταν τὸ κουδούνισμα τοῦ ξυπνητηριοῦ σας διακόπτει τοὺς στοχασμοὺς σας στὸ χεῖλος τῆς κοσμικῆς μοναδικότητος, δὲν σᾶς ἐπιτρέπει νὰ ὀλοκληρώσετε τὸν καρμικὸ σας κύκλο καὶ σᾶς κάνει νὰ ξυπνᾶτε μὲ γκρίνιες, μὴν στενοχωριέστε. Τὸ διαφημιζόμενο πλαστικὸ ξυπνητήρι θὰ σᾶς ξυπνᾷ μὲ ὕμνους τοῦ Χάρε Κρίσνα. Δὲν συνοδεύεται ἀπὸ μπαταρίες, ἀλλὰ σίγουρα θὰ φορτίση τὶς ἡμέρες σας μὲ πλαστικὴ προ-ηχογραφημένη θρησκευτικὴ ἰσχύ.»

Κ.Ε.

Μουσουλμανικὴ εὐσέβεια. («Free Inquiry».)

Α.Γ.

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΑΝΕΞΙΘΡΗΣΚΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Καὶ τὸ ζήτημα ἀνέγερσης τζαμιού

Ὁ Σύνταγμα κατοχυρώνει τὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία ὑπὸ δύο ἐκφάνσεις της: α) τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης καὶ β) τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκευτικῆς λατρείας¹, στὰ ἐξῆς ἄρθρα:

Τὸ ἄρθρο 5, παρ. 2 τοῦ Συντάγματος περιέχει ἀπαγόρευση διακρίσεων λόγῳ θρησκείας: «Ὅλοι ὅσοι βρίσκονται στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπικράτεια ἀπολαμβάνουν τὴν ἀπόλυτη προστασίαν τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας τους χωρὶς διάκριση [...] θρησκευτικῶν [...] πεποιθήσεων.»

Τὸ ἄρθρο 13 τοῦ Συντάγματος καθορίζει τὸ πλαίσιο τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας στὴν Ἑλλάδα ὡς ἐξῆς:

«1. Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης εἶναι ἀπαραβίαστη. Ἡ ἀπόλαυση τῶν ἀτομικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν πεποιθήσιν καθενός.

2. Κάθε γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἐλεύθερη, καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν λατρείαν της τελοῦνται ἀνεμπόδιστα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων. Ἡ ἄσκηση τῆς λατρείας δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴ δημόσια τάξιν ἢ τὰ χρηστὰ ἔθη. Ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται.

3. Οἱ λειτουργοὶ ὅλων τῶν γνωστῶν θρησκειῶν ὑπόκεινται στὴν ἴδιαν ἐποπτεία τῆς Πολιτείας καὶ στὶς ἴδιες ὑποχρεώσεις ἀπέναντί της, ὅπως καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐπικρατοῦσας θρησκείας.

4. Κανένας δὲν μπορεῖ ἐξαιτίας τῶν θρησκευτικῶν του πεποιθήσεων νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρεώσεων πρὸς τὸ Κράτος ἢ νὰ ἀρνηθῇ νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τοὺς νόμους.

5. Κανένας ὄρκος δὲν ἐπιβάλλεται χωρὶς νόμο, ποὺ ὁρίζει καὶ τὸν τύπο του.»

1. Δαγτόγλου, σελ. 368.

Τέλος στο άρθρο 16, παρ. 2 του Συντάγματος αναφέρεται ότι: «*Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό [...] την ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης [...]*».

Αξιίζει να αναφερθῇ, ὅτι ἡ Συνθήκη γιὰ τὴν Θέσπιση Συντάγματος τῆς Εὐρώπης, ποὺ τελικὰ δὲν τέθηκε σὲ ἰσχύ, ἀλλὰ ἀντανακλᾷ τὶς κοινὲς δικαιοῦντες ἀντιλήψεις καὶ τὸν κοινὸ νομικὸ πολιτισμὸ τῶν κρατῶν τῆς Ε.Ε., ἀπαγόρευε κάθε διάκριση λόγῳ θρησκείας στὰ ἄρθρα II-81 καὶ III-124.

Καὶ οἱ διεθνεῖς συμβάσεις δεσμεύουν τὴν Ἑλλάδα

ποὺ τὶς διεθνεῖς συμβάσεις, τὶς σχετικὲς μὲ τὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία, ποὺ δεσμεύουν τὴν Ἑλλάδα, σημαντικώτερες εἶναι τὸ Διεθνὲς Σύμφωνο γιὰ τὰ Ἀτομικὰ καὶ Πολιτικὰ δικαιώματα (Δ.Σ.Α.Π.Δ.), ποὺ κυρώθηκε μὲ τὸ Ν. 2462/1997, καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Σύμβαση «γιὰ τὴν προάσπιση τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν» τοῦ 1950 (Ε.Σ.Δ.Α.), ποὺ κυρώθηκε ἀρχικὰ μὲ τὸ Ν. 2329/1953 καὶ στὴ συνέχεια μὲ τὸ Ν.Δ. 53/1974.

Στὸ ἄρθρο 18 τοῦ Δ.Σ.Α.Π.Δ. ὁρίζεται ὅτι:

«1. Κάθε πρόσωπο ἔχει δικαίωμα στὴν ἐλευθερία σκέψης, συνείδησης καὶ θρησκείας. Αὐτὸ τὸ δικαίωμα περιλαμβάνει τὴν ἐλευθερία νὰ ἔχη ἢ νὰ υἱοθετῇ κανεῖς τὴ θρησκεία ἢ τὴν πεποίθηση τῆς ἐπιλογῆς του, καθὼς καὶ τὴν ἐλευθερία νὰ ἐκδηλώνη τὴ θρησκεία ἢ τὴν πεποίθησή του ἀτομικὰ ἢ ἀπὸ κοινοῦ μὲ ἄλλους, μέσῳ τῆς λατρείας, πράξεων ἱεροτελεστίας, πρακτικῆς καὶ διδασκαλίας.

2. Κανεῖς δὲν ὑπόκειται σὲ καταναγκασμό, ποὺ θὰ μπορούσε νὰ παρεμποδίσει τὴν ἐλευθερία του νὰ ἔχη ἢ νὰ υἱοθετήσῃ τὴ θρησκεία ἢ τὶς πεποιθήσεις τῆς ἐπιλογῆς του.

3. Ἡ ἐλευθερία ἐκδήλωσης τῆς θρησκείας ἢ τῶν πεποιθήσεων δὲν μπορεῖ νὰ ὑπόκειται παρὰ μόνον σὲ ὅσους περιορισμοὺς ὁρίζει ὁ νόμος, καὶ εἶναι ἀπαραίτητοι γιὰ τὴν προστασία τῆς δημόσιας ἀσφάλειας, τάξης καὶ ὑγείας ἢ τῆς ἠθικῆς ἢ τῶν θεμελιωδῶν δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν τῶν ἄλλων.

4. Τὰ Συμβαλλόμενα Κράτη στὸ παρὸν Σύμφωνο ἀναλαμβάνουν τὴν ὑποχρέωση νὰ σέβωνται τὴν ἐλευθερία τῶν γονέων ἢ τῶν νόμιμων κηδεμόνων, νὰ φροντίζουν γιὰ τὴ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἀγωγή τῶν παιδιῶν τους σύμφωνα μὲ τὶς πεποιθήσεις τους.»

Στὸ ἄρθρο 9 τῆς Ε.Σ.Δ.Α. προστατεύεται ἡ ἐλευθερία σκέψης, συνείδησης καὶ θρησκείας. Συγκεκριμένα προβλέπεται ὅτι:

«1. Πᾶν πρόσωπον δικαιούται εἰς τὴν ἐλευθερίαν σκέψεως, συνειδήσεως καὶ θρησκείας, τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐπάγεται τὴν ἐλευθερίαν ἀλλαγῆς θρησκείας ἢ πεποιθήσεων, ὡς καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἐκδηλώσεως τῆς θρησκείας ἢ τῶν πεποιθήσεων μεμονωμένως ἢ συλλογικῶς, δημοσίᾳ ἢ κατ' ἰδίαν, διὰ τῆς λατρείας, τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀσκήσεως τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων καὶ τελετουργιῶν.

2. Ἡ ἐλευθερία ἐκδηλώσεως τῆς θρησκείας ἢ τῶν πεποιθήσεων δὲν ἐπιτρέπε-

ται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον ἐτέρων περιορισμῶν πέραν τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ ἀποτελούντων ἀναγκαῖα μέτρα ἐν δημοκρατικῇ κοινωνίᾳ διὰ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν, τὴν προάσπισιν τῆς δημοσίας τάξεως, ὑγείας καὶ ἠθικῆς ἢ τὴν προάσπισιν τῶν δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν τῶν ἄλλων.»

Ἐπιτρεπόμενοι περιορισμοὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς λατρείας

πὸ τὴν ἀνάγνωση τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν διεθνῶν συμβάσεων, ποὺ δεσμεύουν τὴν Ἑλλάδα, γίνεται κατανοητό, ὅτι κάθε ἄνθρωπος ποὺ βρίσκεται ἐντὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικράτειας ἔχει τὸ δικαίωμα ἀκόλυπτης ἄσκησης τῆς λατρείας, ἐνῶ ὑπάρχει ἀντίστοιχη ὑποχρέωση τῆς Πολιτείας, ὅχι μόνον νὰ μὴν τὴν ἐμποδίζῃ, ἀλλὰ ἀντίθετα νὰ παίρνῃ καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα γιὰ τὴν ἄρση κάθε διατάραξης ἀπὸ τρίτους².

Ἡ ἄσκηση τῆς λατρείας εἶναι δυνατὸ νὰ γίνεται ἰδιωτικὰ ἢ δημοσία. Ἡ ἰδιωτικὴ λατρεία δὲν ἀπαιτεῖ τὴν ὑπαρξὴ συγκεκριμένου τόπου (ναός, εὐκτήριος οἶκος κ.λπ.) σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν δημόσια λατρεία, ποὺ κατὰ κανόνα διεξάγεται σὲ εἰδικὸ τόπο ποὺ ὀρίζεται ἀπὸ κάθε θρησκεία.

Ἡ ἐξασφάλιση τῆς ἐλευθερίας γιὰ τὴν ἵδρυση καὶ τὴ λειτουργία αὐτῶν τῶν τόπων ἀποτελεῖ ὑποχρέωση τῆς Πολιτείας, γιὰτὶ χωρὶς αὐτὴ ἡ ἐλευθερία τῆς λατρείας καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία στὸ σύνολό της περιορίζονται οὐσιαστικά. Ἡ Πολιτεία ἔχει ἐπίσης συνταγματικὴ ὑποχρέωση νὰ παρέχῃ στοὺς πολίτες παιδεία ποὺ ἀναπτύσσει τὴν θρησκευτικὴ συνείδησή τους. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι κάθε πολίτης ἔχει δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ θρησκευτικὴ παιδεία, ἡ ὁποία πρέπει νὰ παρέχεται ἀπὸ τὰ δημόσια σχο-

2. Τρωιάνος, σελ. 84.

Εἰσία Ἑλλάδος **Κανονική:** 53 € ☐ Εἰσία Ἑλλάδος **Φοιτητική:** 43 € ☐ Εἰσία **Ἐξωτερικοῦ:** 80 € ☐

(ΟΝΟΜΑ)		(ΕΠΩΝΥΜΟ)		Πληρωμὴ μὲ Τραπεζ. Κατάθεση ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ 146/40417714 Ταχυδρομική Ἐπιταγὴ ΕΛΤΑ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΑΜΠΡΟΥ POST RESTANTE 175 01 Π. ΦΑΛΗΡΟ
(ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ)		(Τ.Κ.)	(ΠΟΛΗ)	
(ΧΩΡΑ)	(Τηλ.)	(E-mail)		
Πληρωμὴ μὲ Πιστωτικὴ Κάρτα		VISA ☐	MasterCard ☐	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΡΤΑΣ: _ _ _ _ _				
ΤΡΙΨΗΦΙΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ἀναγράφεται στὸ πίσω μέρος τῆς κάρτας): _ _ _				
ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ: _ _ / _ _		Υπογραφή: _____		

λεία, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἀποκλείει τὴν θρησκευτικὴ ἐκπαίδευση καὶ κατ'ἑξῆς τοὺς τοποὺς λατρείας. Ἡ ὑπαρξὴ ἐπομένως τοπῶν λατρείας ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιὰ τὴ διεξαγωγὴ τῆς θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσης.

Ἡ ἐλεύθερη ἄσκηση τῆς λατρείας τελεῖ σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 13, παρ. 2 τοῦ Συντάγματος κάτω ἀπὸ ὠρισμένες προϋποθέσεις, ποὺ ὁ κοινὸς ὅμως νομοθέτης δὲν μπορεῖ νὰ διευρύνῃ, προσθέτοντας καὶ ἄλλες μὴ προβλεπόμενες ἀπὸ τὸ Σύνταγμα³. Οἱ προϋποθέσεις αὐτὲς ἀναφέρονται μὲ τὸν ἴδιο σχεδὸν τρόπο καὶ στὸ Δ.Σ.Α.Π.Δ. καὶ τὴν Ε.Σ.Δ.Α..

Εἰδικώτερα ἀπαγορεύσεις καὶ περιορισμοὶ στὴν ἄσκηση τῆς λατρείας ὅποιασδήποτε γνωστῆς⁴ στὴν Ἑλλάδα θρησκείας μποροῦν νὰ ὑπάρξουν μόνο, ὅταν ἡ ἄσκηση τῆς λατρείας προσβάλλῃ τὴ δημόσια τάξη ἢ τὰ χρηστὰ ἤθη⁵ καὶ ἐπιπλέον, ὅταν κατὰ τὴν ἄσκηση τῆς λατρείας γίνεται προσηλυτισμός. Ἐπομένως ἡ ἀπαγόρευση ἀνέγερσης καὶ λειτουργίας ναοῦ στοὺς πιστοὺς ὅποιασδήποτε γνωστῆς θρησκείας, ὡς εἰδικώτερη ἔκφανση τῆς ἐλεύθερης λατρείας, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπόκειται σὲ περαιτέρω περιορισμούς.

Βεβαίως ἡ ἐλευθερία τῆς λατρείας δὲν ἀποκλείει τὸ δικαίωμα τῆς Πολιτείας νὰ ἐξακριβώσῃ προηγουμένως τὴν συνδρομὴ ὅλων τῶν ἀνωτέρω προϋποθέσεων γιὰ τὸ ἀκώλυτο τῆς λατρείας, δηλαδὴ νὰ εἶναι «γνωστὴ» θρησκεία, νὰ μὴν προσβάλλεται ἡ δημόσια τάξη καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη, νὰ μὴν ἀσκῆται προσηλυτισμὸς κ.λπ.

3. ΣτΕ 866/1974.

4. Γνωστὴ εἶναι κάθε θρησκεία μὲ φανερά δόγματα, λατρεία, ὁργάνωση καὶ σκοπούς. (Ὁλ. ΣτΕ 2105-2106/1975.)

5. Ὁλομέλεια ΣτΕ 2281/2001.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΕΤΗΣΙΩΝ ΤΟΜΩΝ & ΤΕΥΧΩΝ

ΔΑΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΙ ΔΑΥΛΟΥ 58 €

_____ (ΟΝΟΜΑ) _____ (ΕΠΩΝΥΜΟ)

_____ (ΑΝΑΓΡΑΨΤΕ ΕΤΟΣ)

_____ (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ)

ΤΕΥΧΗ ΔΑΥΛΟΥ 6 €

_____ (Τ.Κ.) _____ (ΠΟΛΗ)

_____ (ΑΝΑΓΡΑΨΤΕ ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ) _____ (ΧΩΡΑ) _____ (Τηλ.)

Οἱ τιμὲς ἐπιβαρύνονται μὲ κόστος ταχυδρόμησης μέσω ΕΛΤΑ, ποὺ γιὰ ἀποστολὲς ἐντὸς Ἑλλάδος εἶναι 2,80 €.

Πιστωτικὴ Κάρτα

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΡΤΑΣ: _____

VISA ☐

ΤΡΙΨΗΦΙΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ἀναγράφεται στὸ πίσω μέρος τῆς κάρτας): _____

MasterCard ☐

ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ: ____ / ____ ΥΠΟΓΡΑΦΗ: _____

ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΜΕ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ: Περιοδικὸ «ΔΑΥΛΟΣ», Κυδαθηναίων 29, 105 58, Ἀθήνα FAX: (+30) 210 3314997

Ἐπίσης ἡ ἀνέγερση καὶ λειτουργία τόπων λατρείας τελεῖ ὑπὸ περιορισμούς, ποὺ τίθενται ἀπὸ γενικοὺς νόμους, ὅπως λ.χ. ἡ πολεοδομικὴ νομοθεσία καὶ οἱ διατάξεις περὶ προστασίας τοῦ περιβάλλοντος. Ἀπαγορεύεται ὅμως νὰ τεθοῦν εἰδικές προϋποθέσεις σὲ συγκεκριμένους θρησκείες, ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἐλεύθερη λατρεία γενικά καὶ εἰδικώτερα τὴν ἀνέγερση καὶ λειτουργία ναῶν. Μάλιστα ἔχουν ἐπικριθῇ ἀπὸ τὴ θεωρία καὶ ἔχουν κριθῇ ἀντισυνταγματικοὶ ἀπὸ τὰ δικαστήρια παλαιοὶ νόμοι, σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους, γιὰ νὰ λειτουργήσῃ ἀλλόθρησκος ἢ ἑτερόδοξος ναὸς ἢ εὐκτήριος οἶκος, ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ οἰκείου μητροπολίτη.

Συγκεκριμένα στὸ ἄρθρο 41, παρ. 1 τοῦ Α.Ν. 1369/1938 ὀρίζεται, ὅτι «διὰ τὴν ἀνέγερσιν ναοῦ οἰουδήποτε δόγματος ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ ἀρμοδίου κατὰ περιφέρειαν μητροπολίτου [...]» καὶ στὸ ἄρθρο 1 τοῦ Α.Ν. 1363/1938, ὅπως ἀντικαταστάθηκε μὲ τὸ ἄρθρο 1 τοῦ Α.Ν. 1672/1939, ὀρίζεται, ὅτι «διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἢ λειτουργίαν ναοῦ ὁποιουδήποτε δόγματος προαπαιτεῖται ἄδεια τῆς οἰκείας ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς [...]».

Ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο οἱ παραπάνω διατάξεις κριθῆκαν ἀντισυνταγματικές εἶναι, διότι εἰσάγουν εἰδικούς περιορισμούς σὲ ὅλες τὶς θρησκείες πλὴν τῆς ἐπικρατοῦσης, προβαίνοντας σὲ ἀπαγορευμένες διακρίσεις μὲ βάση τὴ θρησκεία καὶ παραβιάζοντας τὴν ἀρχὴ τῆς ἰσότητος⁶. Μάλιστα μὲ ἀφορμὴ ὑπόθεση φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ἔχει νομολογηθῇ⁷, ὅτι στὰ μερικώτερα δικαιώματα ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως καὶ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ γενικὴ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος ἐντάσσεται τὸ δικαίωμα γιὰ ἰσότιμη μεταχείριση ὅλων τῶν προσώπων, φυσικῶν καὶ νομικῶν, ἀνεξαρτήτως θρησκευματος.

Ἐφόσον ἀπαγορεύονται οἱ διακρίσεις λόγῳ θρησκείας, θὰ πρέπει γιὰ ὅλες τὶς γνωστὲς θρησκείες νὰ ἰσχύουν οἱ ἴδιοι κανόνες ὡς πρὸς τὴν ἀνέγερση καὶ λειτουργία ναῶν καὶ εὐκτήριων οἰκῶν. Ἐπομένως, γιὰ νὰ τηρηθῇ ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος καὶ ἡ μὴ διάκριση βάσει τῆς θρησκείας, πρέπει ἢ νὰ καταργηθοῦν οἱ διατάξεις ποὺ προβλέπουν ὡς προϋπόθεση γιὰ τὴν ἀνέγερση καὶ λειτουργία ναοῦ ὁποιουδήποτε δόγματος τὴν παροχὴ ἄδειας ἀπὸ τὸν ἀρμόδιο μητροπολίτη ἢ σὲ κάθε περιφέρεια νὰ παρέχουν τὴ σχετικὴ ἄδεια ἀπὸ κοινοῦ οἱ ἀντίστοιχοι βαθμοὶ μὲ τὸν μητροπολίτη ἀρμόδιοι ἱερεῖς κάθε θρησκείας.

Οἱ λοιπὲς προϋποθέσεις, ἐκτὸς τῆς ἄδειας τοῦ ἀρμόδιου μητροπολίτη, ποὺ θέτουν οἱ νόμοι ποὺ προαναφέρθηκαν, γιὰ τὴν ἀνέγερση τόπων λατρείας ἄλλων θρησκειῶν καὶ δογμάτων πλὴν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, εἶναι σχετικὴ αἴτηση -50 τοῦλάχιστον γιὰ ναὸ καὶ χωρὶς ἐλάχιστο ὄριο γιὰ εὐκτήριο οἶκο⁸- οἰκογενειῶν

6. ΣτΕ 721/1969.

7. ΜονΔιοικΠρωτΘεσσαλ 1065/1998, Δ' Τμ.

8. Ἐχει κριθῇ ὅτι, γιὰ νὰ ἀναγνωριστῇ ἡ ὑπαρξὴ ἀνάγκης ἵδρυσης τόπου λατρείας ἀρκοῦν 5 ἄτομα (ΣτΕ 881/1962).

γειτονικών μεταξύ τους πρὸς τὸν ἀρμόδιο μητροπολίτη καὶ τὸν ὑπουργὸ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἡ μεγάλη ἀπόσταση τοῦ τόπου κατοικίας τους ἀπὸ ἄλλο ὁμόδοξο ναό, ὥστε νὰ ἀποδεικνύεται ἡ ἀνάγκη ἀνέγερσης τόπου λατρείας, ἡ βεβαίωση τοῦ γνησίου τῶν ὑπογραφῶν τους κ.λπ.

Τὸ δικαίωμα ἀνέγερσης μουσουλμανικοῦ τεμένους στὴν Ἀθήνα

ἂ ἀνωτέρω ἰσχύουν γενικὰ γιὰ κάθε γνωστὴ θρησκεία. Ἐπιστρέφοντας στὸ αἶτημα ἀνέγερσης μουσουλμανικοῦ τεμένους στὴν Ἀθήνα, ποὺ ἀποτελέσσει ἄλλωστε τὴν ἀφορμὴ τῆς σύνταξης τοῦ παρόντος ἄρθρου, καὶ ἐλέγχοντας τὴν τυχὸν ὑπαρξὴ λόγων νόμιμου περιορισμοῦ τῆς ἄσκησης τῆς ἐλεύθερης λατρείας τῶν μουσουλμάνων, παρατηροῦμε τὰ ἑξῆς:

- ❶ Τὸ Ἰσλάμ εἶναι ἀναμφίβολα γνωστὴ θρησκεία στὴν Ἑλλάδα, ἀφοῦ στὴ Θράκη ὑπάρχει ἀναγνωρισμένη μουσουλμανικὴ μειονότητα, λειτουργοῦν τζαμιά, καὶ ὁ Μουφτὴς διορίζεται ἀπὸ τὴν Πολιτεία.
- ❷ Στὴν Ἀθήνα, εἶναι γνωστὸ σὲ ὅλους, ὅτι λειτουργοῦν παράνομα, ἀφοῦ δὲν ἔχουν τὴν ἀπαραίτητη ἄδεια ἀπὸ τὸ ΥΠ.Ε.Π.Θ., πολλοὶ μουσουλμανικοὶ εὐκτήριοι οἴκοι.
- ❸ Ὑπάρχει πολὺν μεγάλος ἀριθμὸς μουσουλμάνων στὴν Ἀθήνα, πολὺν περισσότερες ἀπὸ 50 οἰκογένειες ποὺ ἀπαιτεῖ ὁ Νόμος, καὶ δὲν ὑπάρχει σὲ πολὺν μεγάλη ἀπόσταση ἀπὸ τὴν Ἀθήνα μουσουλμανικὸ τέμενος ἢ εὐκτήριος οἶκος. Ἐπομένως εἶναι ὑπαρκτὴ ἡ ἀνάγκη ἀνέγερσης μουσουλμανικοῦ τεμένους, ὥστε οἱ μουσουλμάνοι τῆς Ἀθήνας νὰ ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ ἀσκοῦν τὸ συνταγματικὸ δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς λατρείας.
- ❹ Δὲν συντρέχει λόγος δημόσιας τάξης, ποὺ νὰ δικαιολογῇ περιορισμοὺς στὴ λατρεία τῶν μουσουλμάνων τῆς Ἀθήνας. Οἱ ὑποψίες ποὺ ἐκφράζονται περὶ δημιουργίας κέντρων ὑπόθαλψης τρομοκρατῶν, φονταμενταλιστῶν κ.λπ. δὲν εἶναι πειστικῆς, ἀφοῦ κάτι τέτοιο μπορεῖ θεωρητικὰ νὰ συμβῇ σὲ κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ τζαμιά, ποὺ λειτουργοῦν παράνομα σὲ ὅλη τὴν Ἀττική. Γιὰ τὴν ἐπικλήση λόγων δημοσίας τάξης θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρονται συγκεκριμένα πραγματικὰ περιστατικά.
- ❺ Δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος γιὰ προσβολὴ τῶν χρηστῶν ἡθῶν μέσῳ τῆς ἄσκησης θρησκευτικῆς λατρείας ἀπὸ ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ ὁπαδῶν μιᾶς ἀπὸ τὶς πιὸ διαδεδομένες θρησκείες τοῦ πλανήτη, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν εἶναι χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι. Πολὺν περισσότερο, ὅταν οἱ Ἕλληνες πολῖτες ἔχουν ἀποδεχθῇ ἀδιαμαρτύρητα τὴν εἴσοδο στὴν Ἑλλάδα ἐκατομμυρίων οἰκονομικῶν προσφύγων, λαθρομεταναστῶν κ.λπ.
- ❻ Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν περίπτωση τοῦ προσηλυτισμοῦ. Κάποιοι προβάλλουν ὡς ἐπιχείρημα κατὰ τῆς ἀνέγερσης μουσουλμανικοῦ τεμένους στὴν Ἀθήνα τὸν κίνδυνο προσηλυτισμοῦ μέσῳ τῆς ἐκπομπῆς ἤχων –τῶν ψαλμῶν τοῦ Μουεζίνη– ἀπὸ τὶς μεγαφωνικὲς ἐγκαταστάσεις τοῦ τεμένους. Ἡ ἀπορία ποὺ γεννᾶται αὐτόματα

στὸν κάθε πολίτη εἶναι: δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο σὲ ὅλες τὶς ἐκκλησίες κάθε Κυριακὴ καὶ κατὰ τὶς ἐορτὲς τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας;

Συμπέρασμα

ἱ μουσουλμάνοι τῆς Ἀθήνας, ὅπως ὅλοι οἱ πιστοὶ τῶν γνωστῶν στὴν Ἑλλάδα θρησκειῶν, ἔχουν τὸ ἀναφαίρετο συνταγματικὸ δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς λατρείας, ποὺ περιλαμβάνει καὶ τὴν ἀνέγερση καὶ λειτουργία τεμένων. Τὸ δικαίωμα αὐτὸ ἀντλοῦν καὶ ἀπὸ διεθνεῖς συνθήκες ποὺ δεσμεύουν τὴν Ἑλλάδα (Ε.Σ.Δ.Α. κ.λπ.).

Ἡ Πολιτεία ἔχει τὴν ὑποχρέωση ὄχι μόνο νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀκώλυτη ἄσκηση τοῦ ἀνωτέρω δικαιώματος, ὑπὸ τὸν ὅρο ὅτι τηροῦνται οἱ σχετικοὶ νόμοι καὶ δὲν παρακωλύεται ἡ ἄσκηση τῶν δικαιωμάτων τῶν ὑπόλοιπων πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ προστατεύσῃ τοὺς φορεῖς τοῦ δικαιώματος ἀπὸ κάθε προσπάθεια παρακώλυσης τῆς ἄσκησής του ἀπὸ ὁπαδοὺς ἄλλων θρησκειῶν. Μόνο τότε θὰ μπορούμε νὰ ἰσχυριζώμαστε, ὅτι ζοῦμε σὲ εὐνομούμενη πολιτεία, ὅπου ὑπάρχει ἰσότητα τῶν θρησκειῶν.

Σὲ κάθε περίπτωση, παρὰ τὶς διαφωνίες ποὺ ὑπάρχουν, τὶς ὁποῖες ὁ καθένας ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκφράξῃ ἐλεύθερα, ἡ ἀνέγερση τεμένων εἶναι θέμα χρόνου καὶ ὄχι θέμα ὑπαρξῆς τοῦ σχετικοῦ δικαιώματος.

Βιβλιογραφία

- 1) Δαγτόγλου Π.Δ., «Συνταγματικὸ Δίκαιο - Ἀτομικὰ Δικαιώματα», τ. Α', ἐκδόσεις Ἀντ. Ν. Σάκκουλα, Ἀθήνα-Κομοτηνὴ 1991.
- 2) Ἰδρυμα Μαραγκοπούλου γιὰ τὰ Δικαιώματα τοῦ Ἀνθρώπου, Διεθνεῖς συμβάσεις δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου ποὺ δεσμεύουν τὴν Ἑλλάδα (ἐπιμ: Χριστιάνα Μπουρλογιάννη-Βράιλα, Ἑλένη Πετρουλά), Νομικὴ Βιβλιοθήκη, Ἀθήνα 2003.
- 3) Περράκης Στ., «Διαστάσεις τῆς Διεθνούς Προστασίας τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου», ἐκδόσεις Ἀντ. Ν. Σάκκουλα, Ἀθήνα-Κομοτηνὴ 1998.
- 4) Steiner Henry J., Alston Philip, «International human rights in context: law, politics, morals», 2nd ed., Oxford University Press, 2000.
- 5) «Συνθήκη γιὰ τὴ θέσπιση Συντάγματος τῆς Εὐρώπης», ἔκδοση τῆς Ὑπηρεσίας Ἐπίσημων Ἐκδόσεων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, Βέλγιο 2005.
- 6) Τρωιάνος Σπ., «Παραδόσεις Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου», β' ἔκδοση, ἐκδόσεις Ἀντ. Ν. Σάκκουλα, Ἀθήνα-Κομοτηνὴ 1984.
- 7) Τσιτσελίκης Κ., «Ἡ προσφυγὴ Σερίφ κατὰ Ἑλλάδας ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου», περιοδικὸ «Δικαιώματα τοῦ Ἀνθρώπου», Νο 8/2000, ἐκδόσεις Ἀντ. Ν. Σάκκουλα, σελ. 947-970.
- 8) Φιλίππου Διον., «Ἡ θρησκευτικὴ ἰσότητα καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς σύμφωνης μὲ τὸ Σύνταγμα ἐρμηνείας τῶν νόμων», περιοδικὸ «Δικαιώματα τοῦ Ἀνθρώπου», Νο 7/2000, ἐκδόσεις Ἀντ. Ν. Σάκκουλα, σελ. 689-696.

Χρῆστος Τσιαρχῆς

Δικηγόρος, Μ.Δ.Ε. Διεθνoῦς Δικαίου

«ΜΕΓΑΛΗ ΕΚΡΗΞΗ», Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΟΗΣΙΑ

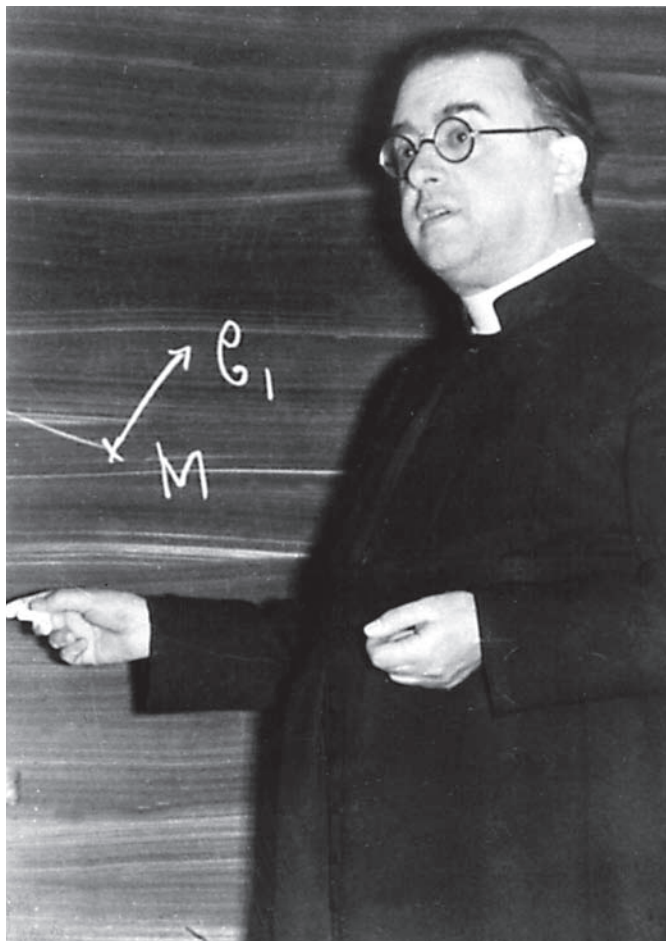

Θεωρία της Μεγάλης Έκρηξης δεν μπορεί να λύση τὸ πρόβλημα τῆς ὑπαρξης, τῆς προέλευσης καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἄπειρης Φύσης. Ἡ Φύση ἀπλῶς ὑπάρχει. Δὲν ἔχει σκοπούς. Σκοποὶ ὑπάρχουν μόνο στὸν ἄνθρωπο καὶ στὴν ἔμβια ὕλη, ποὺ μὲ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ὑπαρξη ἐξασφαλίζει στὰ εἶδη ὅσο τὸ δυνατόν διαρκέστερη καὶ καλύτερη ζωή. Ἡ ἀνόργανη Φύση ἔχει τοὺς νόμους της, ποὺ δροῦν χωρὶς σκοπούς.

Ἡ λογικὴ λέει, ὅτι ὁ κόσμος (ἡ ἄπειρη Φύση) εἶναι αἰώνιος, ἀγέννητος καὶ ἀνώλεθρος. Τὸ σωστὸ μυαλὸ τοῦ ἐλεύθερου ἀνθρώπου δὲ μπορεῖ νὰ φανταστῇ ἀρχὴ καὶ τέλος στὴν ἄπειρη Φύση. Δὲν ὑπάρχει πρὸ καὶ μετὰ στὸν ἄπειρο Χῶρο καὶ Χρόνο, ὁ ὁποῖος (Χρόνος) εἶναι τέκνο τῆς κίνησης, ποὺ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη εἶναι ἡ βασικὴ ιδιότητα τῆς ὕλης. Μόνο τὰ ἐπὶ μέρους πράγματα τῆς Φύσης ἔχουν ἀρχὴ καὶ τέλος στὸ Χῶρο καὶ στὸ Χρόνο.

Ἡ Μεγάλη Έκρηξη, τὸ Big Bang, ξεκίνησε κατὰ τοὺς «ἐφευρέτες» του ἀπὸ ἓνα ἀπειροελάχιστο ὑλικὸ σημεῖο τοῦ διαστήματος, ποὺ εἶχε ἄπειρη πυκνότητα καὶ ἄπειρη θερμοκρασία (παράλογα πράγματα) καὶ ὕστερα ἄρχισε νὰ διευρύνεται, νὰ διαστέλλεται, δημιουργώντας συνάμα τὸ Χῶρο καὶ τὸ Χρόνο. Ἡ θεωρία ὑποστηρίζεται ἀπὸ στρατευμένους ἐπιστήμονες, οἱ ὁποῖοι μὲ αὐτὸ

*Ὁ εἰκονιζόμενος Βέλγος
καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς
καὶ ἱερέας Ζώρζ Λεμέτρ
ἦταν ὁ πρῶτος, ποὺ πρό-
τεινε τὴν ὑπόθεση -ὅπως
τὴν ἀποκάλεσε- ὅτι τὸ
Σύμπαν ξεκίνησε ἀπὸ
μία ἔκρηξη ἐνὸς ἀρχεγό-
νου ἀτόμου.*

τὸν τρόπο στηρίζουν τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ δόγμα τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ἀπὸ τὸ Θεό.

Ἡ ἀντίθετη Θεωρία τῆς Σταθερῆς Κατάστασης τοῦ Χόιλ καὶ ἄλλων ἐπιστη-
μόνων καὶ φιλοσόφων εἶναι ἡ σωστή, σύμφωνα μὲ τὴ λογικὴ (νομίζω), γιὰ
τοὺς ἑξῆς λόγους: Ἡ Μεγάλῃ Ἐκρηξῇ μπορεῖ νὰ παρομοιαστῇ μὲ τὴν ἔκρηξη
μιας χειροβομβίδας στὸν ἀέρα ἢ μὲ τὸ σκάσιμο τῶν ἀτομικῶν βομβῶν στὴ
Χιροσίμα καὶ στὸ Ναγκασάκι, ποὺ ρυθμίστηκαν νὰ σκάσουν στὸν ἀέρα γιὰ
μεγαλύτερη καταστροφή. Τὰ κομμάτια τῆς χειροβομβίδας μὲ τὴν ἔκρηξη ἐκ-
σφενδονίζονται ἀκτινοειδῶς πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις. Τὸ ἴδιο θὰ συνέβη
(;) καὶ μὲ τὴν ὕλη τοῦ Big Bang (οἱ δημιουργοὶ του θὰ στριμώχτηκαν φοβερά,

μὴ μπορῶντας νὰ ὑποστηρίξουν μέχρι κεραίας τὴ θρησκευτικὴ-μυθικὴ δημιουργία, ἀφοῦ αὐτὴ ἔγινε ἐκ τοῦ μηδενός, *ex nihilo*, ἐνῶ ἡ δική τους ξεκινάει ἔστω καὶ ἀπὸ ἀπειροελάχιστη ὕλη μὲ ἄπειρη πυκνότητα κ.λπ.).

Ἡ Μεγάλῃ Ἐκρηξίῃ πρέπει νὰ ἔγινε σὲ ἓνα σημεῖο τοῦ Χώρου, ἄσχετα μὲ τὸ ὅτι ὑποστηρίζουν, ὅτι δημιούργησε τὸ Χῶρο καὶ τὸ Χρόνο. Χῶρος ἀναγκαστικὰ θὰ πρέπει νὰ ὑπῆρχε, ἀφοῦ ἔγινε κάπου. Μὲ τὴν ἔκρηξιν ἡ πρωταρχικὴ ὕλη θὰ ἐκσφενδονίσθηκε ἀκτινοειδῶς καὶ σφαιρικά, δηλ. τὸ σημεῖο τῆς ἔκρηξης θὰ ὑπῆρχε στὸ κέντρο μιᾶς συνεχῶς διαστελλόμενης σφαίρας. Ἡ θεωρία λοιπὸν αὐτὴ καταλήγει σὲ Σύμπαν πεπερασμένο, ἀφοῦ, ὅσο κι ἂν διασταλῇ ἡ σφαῖρα, ἔξω ἀπ' αὐτὴν θὰ παραμένῃ ἐλεύθερος χῶρος. Ἀκατανόητη θεωρία. Κέντρο τοῦ «Σύμπαντος» δὲν ὑπάρχει. Κάθε σημεῖο τοῦ ἀπείρου εἶναι καὶ κέντρο, ἄρα ἄπειρα κέντρα, ἄπειρος χῶρος.

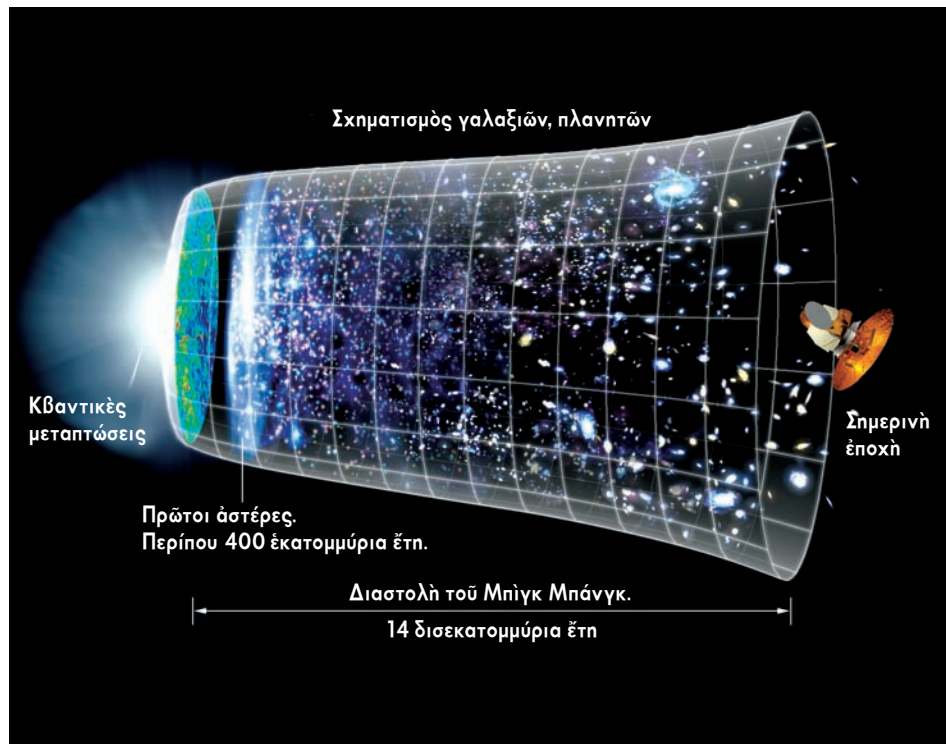
«Σύμπαν»: Τὸ ἄπιαστο θήραμα τῆς Ἐπιστήμης

Χετικὰ μὲ τὴν ἔννοια «Σύμπαν», νομίζω, ὅτι εἶναι ἀκατάλληλος ὅρος καὶ πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθῇ, γιατί σύμ-παν (*universum*, *universe*) σημαίνει σύν-ολο, ποὺ δηλώνει κάτι πεπερασμένο, ἀφοῦ κάθε λογικὸς ἐγκέφαλος δέχεται ὅτι ἡ Φύση εἶναι ἄπειρη. Ἀκόμα πιὸ πολὺ παραλογίζονται ὅσοι γράφουν ἢ λένε «τὸ σύνολο τοῦ Σύμπαντος», δηλ. τὸ σύνολο τοῦ συνόλου.

Ἡ ἄποψη τῆς διαστολῆς τοῦ Σύμπαντος ἀνατρέπεται πάλι ἀπὸ τὴ λογικὴ, γιατί ἡ Ἀστρονομία καὶ ἡ Ἀστροφυσικὴ, ὅσο κι ἂν στὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἀναπτύξουν τὰ ἐργαλεῖα τους, δὲν πρόκειται νὰ καθυποτάξουν τὸ ἄπειρο. Ἡ λογικὴ ὅμως τὸ συλλαμβάνει.

Ἄς φανταστοῦμε, ὅτι ἔχουμε μέσα σὲ ἓνα κυβικὸ χιλιόμετρο 16 κοπάδια πρόβατα, τέσσερα στὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς καὶ τὰ ὑπόλοιπα στὸν ὑπόλοιπο τρισδιάστατο χῶρο τοῦ κυβικοῦ χιλιομέτρου, στὸν ἀέρα, ὅπως εἶναι οἱ γαλαξίες στὸν ἀπέραντο τρισδιάστατο χῶρο. Τὸ κάθε κοπάδι περιφέρεται σὲ ὠρισμένο χῶρο σὰν σὲ ζωτικὸ χῶρο. Ἄν κινηθῇ πέρα ἀπὸ τὸ χῶρο του, θὰ συγκρουστῇ μὲ τὰ γειτονικά του· δὲν ὑπάρχει παραπάνω χῶρος γι' αὐτό. Τὸ ἴδιο πρέπει νὰ συμβαίνει μὲ τοὺς γαλαξίες καὶ τὰ ἄλλα ἀστρικὰ συστήματα. Σ' αὐτὰ συμβαίνει ἡ γέννηση καὶ ὁ θάνατος, ὅπως καὶ στὰ πρόβατα, ἡ ἀποσύνθεση καὶ ἡ ἀνασύνθεση καὶ ὅχι ἡ διαστολή. Διαστολὴ τοῦ Χώρου εἶναι παραλογισμός. Ὁ ἄπειρος Χῶρος διαστέλλεται ποῦ; Στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του; Ἐνας γαλαξίας μπορεῖ νὰ

Ἡ ὑπόθεση ὅτι τὸ Σύμπαν ξεκίνησε ἀπὸ τὴν ἔκρηξη ἐνὸς ἀπειροελαχίστου ὕλικου σημείου υἱοθετήθηκε τόσο ἀπὸ τοὺς μὲ ἰουδαιοχριστιανικὴ παιδεία ἐπιστήμονες ὅσο κι ἀπὸ τὶς ἰουδαϊκὲς καὶ χριστιανικὲς ἐκκλησίες κι ἀποτελεῖ τὴν ἐπικρατοῦσα σήμερα θεωρία γιὰ τὴν προέλευση τοῦ Σύμπαντος.

διασταλῇ, νὰ μεγαλώσῃ δηλαδὴ μὲ καινούργια ἄστρα δημιουργούμενα ἀπὸ τὴ συμπύκνωση τῆς μεσοαστρικῆς ὕλης.

Ἡ ἄποψη κατὰ τῆς Μεγάλης Ἑκρηξης, τῆς διαστολῆς καὶ τῆς ἡλικίας τοῦ «Σύμπαντος» (14-15 δισεκατομμύρια χρόνια) ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ τὴ δύναμη τῆς σκέψης τῶν Προσωκρατικῶν, ποὺ πρῶτοι αὐτοὶ μᾶς δίδαξαν ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ἄπειρος, αἰώνιος καὶ ἀνώλεθρος. Ἡράκλειτος: «Κόσμον τόνδε, τὸν αὐτὸν ἀπάντων, οὔτε τις θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἐποίησεν, ἀλλ' ἦν αἰὲ καὶ ἔστιν καὶ ἔσται πῦρ αἰείζωνον ἀπτόμενον μέτρα καὶ ἀποσβεννύμενον μέτρα.»

Γεώργιος Ταμβάκης
Φιλόλογος

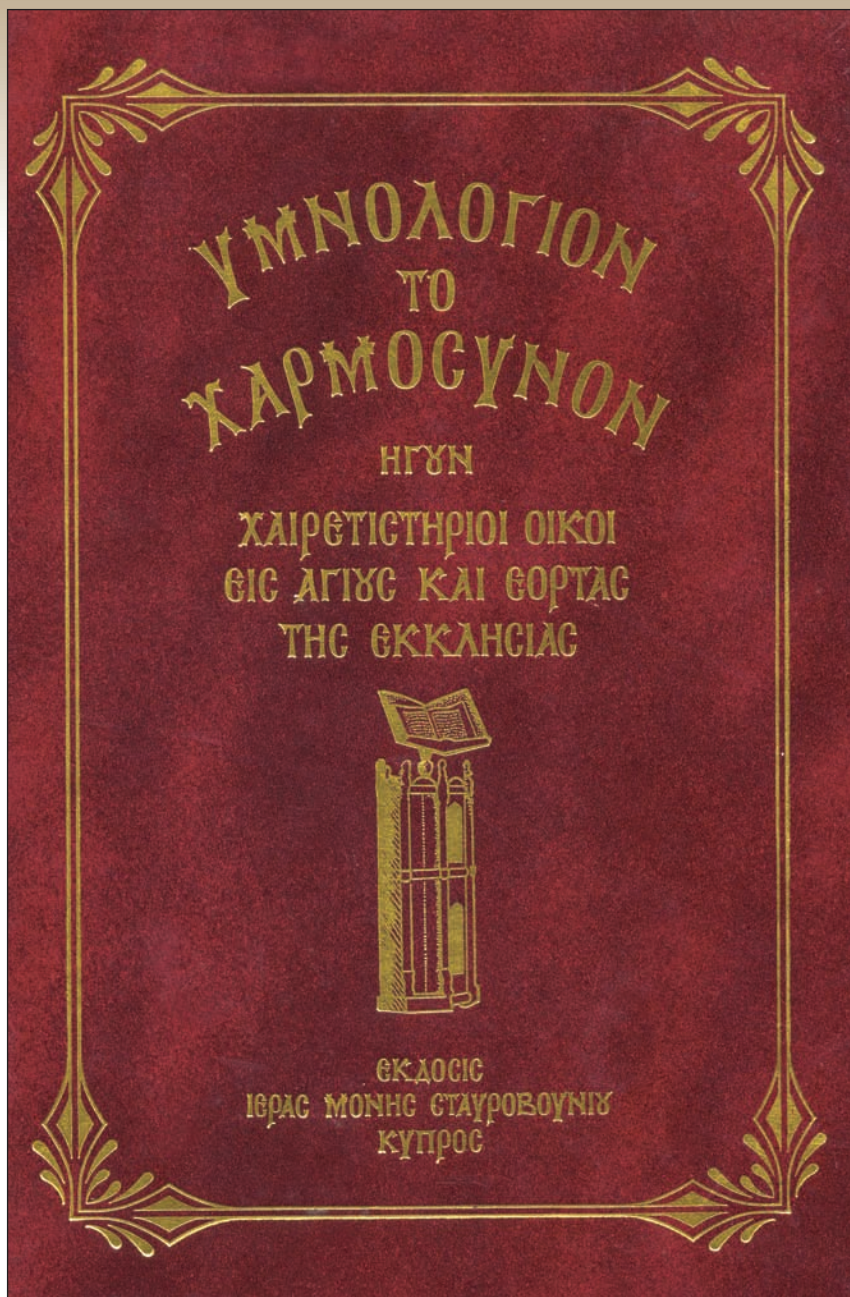
«ΧΑΙΡΕ, ΕΛΛΗΝΩΝ Ο ΚΑΘΑΙΡΕΤΗΣ»

**Οἱ ἀνθελληνικοὶ «Χαιρετισμοί» τῶν ἁγίων,
ποὺ ψάλλονται καθημερινὰ στὶς ἐκκλησίες**

Ἰ παρατιθέμενοι χαιρετισμοὶ τῶν ἁγίων λήφθηκαν ἀπὸ τὸ εἰκονιζόμενο «Ύμνολόγιον τὸ Χαρμόσουνον» τῆς Μονῆς Σταυροβουνίου Κύπρου. Δὲν συμπεριλήφθηκαν οἱ πάμπολλοι χαιρετισμοί, ποὺ ἐξυμνοῦν τὴ Σιών, τὸ Ἰσραὴλ καὶ τοὺς Ἑβραίους προπάτορες τῶν χριστιανῶν, οὔτε χαιρετισμοί, ποὺ καταφέρονται ἐναντίον τῶν ἐκτὸς τοῦ Ἰσραὴλ ἐθνῶν γενικά, χωρὶς νὰ διευκρινίζεται, ὅτι συμπεριλαμβάνονται κι οἱ Ἕλληνες. Παρατίθενται μόνο δειγματοληπτικὰ ἀποσπάσματα χαιρετισμῶν, ποὺ στοχεύουν κατὰ τῆς Ἑλλάδας, τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

- *Χαῖρε, τῆς εἰδώλων θρησκείας κατήγορε.* (Ἁγίου ἐνδόξου ἱερομάρτυρα Χαλαράμπους τοῦ θαυματουργοῦ, 10 Φεβρουαρίου.)
- *Χαῖρε, ὁ εἰδώλων ἐκτίλας τὴν ἄκανθαν.*
Ἦκουσας, ἀθλοφόρε, τῶν βεβήλων δογμάτων, ἃ ἔγραψαν οἱ εἰδωλολάτραι.
Χαῖρε Ἑλλήνων ὁ καθαιρέτης.
Χαῖρε, ὁ συντρίψας τὰ ἄψυχα εἴδωλα.
Χαῖρε, πολυθείας πλατυσμὸν ὁ συστείλας.
Χαῖρε, πρηστήρ βωμῶν φλογερώτατε. (Ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τροπαιοφόρου, 23 Ἀπριλίου.)
- *Χαῖρε φθορὰ εἰδώλων καὶ θρήνημα.* (Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, 21 Μαΐου.)
- *Χαῖρε, τῶν σοφῶν σοφίας ἢ κατάργησις.* (Πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, 29 Ἰουνίου.)
- *Χαῖρε, ὅτι σφόδρα ἤλγησαν τῶν εἰδώλων λατρευταί.* (Ἁγίας ἐνδόξου παρθενομάρτυρος Μαρίας, 17 Ἰουλίου.)

«Η σεμνή αὐτὴ ἔκδοσις τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μονῆς Σταυροβουνίου συμπληρῶνει ἓνα σοβαρὸν κενό, δεδομένου ὅτι οἱ περιλαμβανόμενοι σ' αὐτὴ χαιρετισμοὶ ἦσαν σκορπισμένοι “τῇδε κακεῖσε” σὲ παλαιότερες καὶ δυσσεύρετες ἐκδόσεις.» (Μητροπολίτης Κιτίου Χρυσόστομος.)

- *Χαῖρε, ὅτι κατηδάφισας τῶν εἰδώλων τοὺς βωμούς.* (Χαιρετισμὸς εἰς τὴν νοητὴν κλίμακα τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 14 Σεπτεμβρίου.)
- *Χαῖρε, πρηστήρ εἰδώλων καὶ χάνωμα.* (Ἀγίου Ἀρτεμίου, 20 Ὀκτωβρίου.)
- *Θεὸν ὄντα γινώσκων, τὴν Τριάδα παμμάκαρ, θεοὺς ἑλληνικοὺς ἐβδελύξω.*
Χαῖρε, ὅτι ἐφιμώθησαν οἱ εἰδώλων ζηλωταί. (Ἀγίου Δημητρίου, 26 Ὀκτωβρίου.)
- *Χαῖρε, ἀρχὴ τῆς ἀρχαίας ἡ λύσις.*
Χαῖρε, ἀρχὴ τῆς ἀρχαίας ἀναίρεσις. (Ἀγίας Σκέπης, 28 Ὀκτωβρίου.)
- *Τῶν εἰδώλων δεινοῦ σκοτασμοῦ.* (Ἀγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, τῶν Ἀσιατῶν, 14 Νοεμβρίου.)
- *Χαῖρε, τῶν εἰδώλων ἀνήλεον ράπισμα.*
Χαῖρε, ὁ τῶν Ἑλλήνων τοὺς θεοὺς μυκτηρίσας.
Χαῖρε, δι' οὗ Ὀλύμπιοι ἤττηνται. (Ἀγίου μεγαλομάρτυρα Μηνᾶ, 14 Νοεμβρίου.)
- *Χαῖρε, τῶν εἰδώλων τῆς πλάνης ὁ ἔλεγχος.*
Χαῖρε, σοφῶν ἀσόφων ἡ σοφισίς. (Ἀγίας καὶ πανσόφου μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης, 25 Νοεμβρίου.)
Χαῖρε, τῶν εἰδώλων σκοτίσας τὴν πλάνησιν.
Ρήτορας μυθολόγους ὡς ἀθυρματολόγους ἀπέδειξας.
Χαῖρε, ὅτι κατελύθησαν τῶν εἰδώλων οἱ βωμοί.
Χαῖρε, ὅτι κατηργήθησαν τῶν Ἑλλήνων ραψωδοί. (Ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέα τοῦ Πρωτόκλητου, 30 Νοεμβρίου.)
- *Χαῖρε, τῶν εἰδώλων τὸ ψεῦδος πατήσασα.* (Ἀγίας μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας, 4 Δεκεμβρίου.)
- *Χαῖρε, ὁ ἐκτεφρώσας τοὺς βωμοὺς τῶν εἰδώλων.* (Ἀγίου Νικολάου θαυματουργοῦ, 6 Δεκεμβρίου.)

Ἡ ἔκδοση τῶν χαιρετισμῶν ἔτυχε τῆς οἰκονομικῆς συνδρομῆς τῶν πολιτιστικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς Κύπρου. Τὸ «Ὑμνολόγιον τὸ Χαρμόσυνον» κυκλοφορεῖ εὐρέως στὶς ἐκκλησίες τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἑλλάδας καὶ διαβάζεται μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα ἐπίσημα λειτουργικὰ βιβλία.

Κίμων Ἐλευθερίου

ΟΙ ΤΟΝΟΙ, ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Άγαπητέ μου κ. Λάμπρου,

Ο «Δαυλός» στα τελευταία 25 συμπληρωμένα έτη της έκδοσής του έχει να παρουσιάσει ένα σημαντικό έρευνητικό έργο με έθνικες προεκτάσεις για περαιτέρω βελτίωση και έχει συμβάλει ουσιαστικά στο να διαφωτίσει το μέσο Έλληνα και να τον βοηθήσει να αφυπνιστεί και να μάθει την αλήθεια για την ιστορία και το παρελθόν του. Από τις σελίδες του έχουν περάσει χιλιάδες έρευνητές και έχουν καταθέσει τις έμπειρίες τους –ό καθένας με το δικό του τρόπο–, όσον αφορά στο πώς ο σημερινός Έλληνισμός θα μπορούσε να συνδεθεί πολιτισμικά με τον παραγωγικό Έλληνισμό του παρελθόντος. Είναι εύτυχες το γεγονός, ότι όλες αυτές οι σελίδες προβληματισμού υπάρχουν κάλλιστα ταξινομημένες για κάθε ενδιαφερόμενο και αποτελούν πλέον την βάση της αφυπνιστικής περιόδου και τα 25 χρόνια του «Δαυλού» έκαναν τον Έλληνα –θέλω να πιστεύω– έξυπνο!

Είναι όμως καιρός ο «Δαυλός» να σκεφτεί τον ήγετικό μελλοντικό του ρόλο και να συγχρονιστεί με τα σημερινά ορθογραφικά δεδομένα. Γνωρίζω, ότι δυσχερестώ πολλούς, αλλά θα πρέπει να δούμε κατάματα την πραγματικότητα. Δεν μπορεί να συνεχιστεί η δικτατορική ορθογραφική μεταρρύθμιση του 1967-1974 με αλλαγμένες υποτακτικές, με υπογεγραμμένες, ψιλές, δασείες, βαρείες και περισπωμένες. Το βάρος τους είναι ασύμφορο και τελείως ανώφελο σήμερα, όλα αυτά είχαν ήμερομηνία λήξης, ή εποχή τους πέρασε στην ιστορία μας, και έτσι θα τα μαθαίνουμε μελλοντικά πλέον. Η εποχή τους έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί.

Ναί, μπορούμε να βάλουμε για συζήτηση μπροστά μας όλα τα δεδομένα για το πολυτονικό ή μονοτονικό σύστημά μας (καταχρηστικοί όροι και οι δύο) και να υποστηρίξουμε τη μία ή την άλλη πλευρά με άκρως τεκμηριωμένα στοιχεία και κάλλιστες βιβλιογραφικές παραπομπές σε έγκυρους λόγιους και αυθεντικά γεγονότα. Πλήν όμως δεν θα κατορθώσουμε τίποτα. Θα μιλάμε «περι όνου σκιάς» με ατέλειωτη πολυλογία.

Η γλώσσα μας μπήκε νικήτρια στον 21ο αιώνα, και όλοι την χρησιμοποιούμε, με τον τρόπο που ο καθένας μας μπόρεσε να την δαμάσει. Όλοι μας διαπιστώνουμε, ότι οι δυνάμεις της είναι αστείρευτες, και δεν υπάρχει κανένα πεδίο του σημερινού μας πολιτισμού, στο οποίο να μην μπορεί να αντεπεξέλθει με το σπαθί της. Χρειάζονται όμως έλληνογλωσσοί εργάτες του πνεύματος, και μόνο μ' αυτήν ως ασπίδα μπορούμε να πάμε μπροστά. Πρέπει με τα σημερινά δεδομένα να την διακονούμε και πάνω απ' όλα να την σεβώμαστε και να την προστατεύουμε από νέους σημερινούς κινδύνους φθοράς, που υπεισέρχονται σ' αυτήν μόνο από έλληνοαντίδους.

Ο «Δαυλός» στο Διαδίκτυο έχει μία δυναμική παρουσία τα τελευταία χρόνια και έτσι η έρευνα εξυπηρετείται ψηφιακά θαυμάσια. Έδώ ο «Δαυλός» «συμμορφώθηκε» με τη νέα πραγματικότητα και όλη η ύλη του, στις εισαγωγικές παραπομπές τουλάχιστον, παρουσιάζεται με τη νεώτερή μας ορθογραφία και το λεγόμενο

«μονοτονικό» σύστημα. Γιατί λοιπὸν δὲν μπορούμε νὰ ἀγκαλιάσουμε ὁλοκληρωτικὰ τὴ σημερινή μας πραγματικότητα;

Δὲν χρειάζονται τυμπανοκρουσίες ἀλλαγῆς πλεύσης ἢ νέας προσαρμογῆς. Προτείνω ἢ νέα 25ετία, ἀπὸ τὴν 1η Ἰανουαρίου 2007, νὰ ἀρχίσῃ ἀθόρυβα μὲ τὸ σύστημα ποὺ χρησιμοποιοῦμε πλέον ἢ μεγαλύτερη πλειονότητα τῶν Ἑλλήνων στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικό, καὶ νὰ κάνουμε τὸν γραπτὸ Ἑλληνικὸ Λόγο πρὸς τοὺς προοιτιὰς τὴν νέα γενεὰ τῶν Ἑλλήνων, γιὰτὶ ἀλλιῶς χάνουμε!

Ἐὰν θέλετε μία εἰκόνα ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό, θὰ σᾶς ἔλεγα, πὼς τὸ παλιὸ σύστημα μὲ καμμία δύναμη δὲν μπορεῖ νὰ ἐπανεέλθῃ. Ἡ ἐμπειρία ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴ Γλῶσσα εἶναι, ὅτι μία γλῶσσα μπορεῖ νὰ ἐπιβληθῇ καὶ παγκοσμίως μὲ ΚΑΝΕΝΑ τονικὸ σημάδι. Στὴν Ἀγγλικὴ ὑπάρχει μόνο ἡ ἀπόστροφος (boy's, it's), ἡ ὁποία πολὺ σύντομα θὰ καταργηθῇ, γιὰτὶ δυσκολεύονται στὴν χρῆση τῆς οἱ ἀγγλόφωνοι καὶ δημιουργεῖ περισσότερα προβλήματα παρὰ λύσεις.

Ἄς μὴν φανοῦμε δειλοί. Τὰ τονικὰ σημάδια μόνα τοὺς δὲν μποροῦν νὰ σώσουν τὸν Ἑλληνισμό. Δὲν εἶναι τὰ πνεύματα ἢ σωτηρία του, ἀλλὰ ἡ πνευματικότητα τῶν Ἑλλήνων. Κύριε Λάμπρου, εἶναι ὅλα στὰ χέρια σας!

Μὲ πολλὴ ἐκτίμηση καὶ εἰλικρινέστατο σεβασμὸ στὴν κρίση σας.

Θωμᾶς Γ. Ἡλιόπουλος

Φιλολόγος, Μεμβούρνη

Σημείωση:

Μὲ ἰδιαίτερη εὐχαρίστηση ἔλαβα τὴν παραπάνω περὶ τονισμοῦ καὶ ὀρθογραφίας ἐπιστολὴ τοῦ λαμπροῦ συνεργάτη τοῦ «Δ» στὴ Μεμβούρνη, διευθυντῇ τοῦ Κολλεγίου «Παιδεία» κ. Θ. Ἡλιόπουλου, μαζί μὲ νέες ἐξαιρέτες ὅπως πάντοτε συνεργασίες του γιὰ τὸν «Δ». Εἶδα μὲ κατανόηση τῆς ἀπόψεως του γιὰ τὸ δέον τῆς ὀρθῆς γραφῆς τῆς Γλῶσσας μας, ἀπόψεις τῆς ὁποῖας σέβομαι, διότι ἐμπνέονται ἀπὸ πρακτικὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ διέπονται ἀπὸ προφανῆ ἀγαθὴ πρόθεση, σ' ὅτι ἀφορᾷ στὸ συμφέρον τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς πολιτιστικῆς πορείας μας εἰδικώτερα ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ γενικώτερα.

Ὅμως ἡ Γλῶσσα εἶναι ἡ κωδικοποίηση διὰ τῆς ἀρθρωμένης φωνῆς καὶ τῆς γραφῆς τοῦ **συνόλου τῆς γνώσης**, ποὺ κατέκτησε ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τότε ποὺ μίλησε καὶ ἔγραψε καὶ ταυτόχρονα τὸ μοναδικὸ γνῶρισμα τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ τὸν διακρίνει ἀπὸ τὰ ζῶα. Καὶ κάθε ἀποδυνάμωση τοῦ γνωρίσματος αὐτοῦ εἶναι εὐθέως ἀνάλογη μὲ τὴν ἀμάθεια, τὸν ἀπανθρωπισμὸ καὶ τὴν ἀποκτίνωση. Τὸ μόνο λοιπὸν στοιχεῖο τοῦ καθαροῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἡ Γλῶσσα, δὲν μπορεῖ νὰ θυσιάζεται γιὰ κανένα πρακτικὸ «σκοπὸ» ἢ «συμφέρον», εἴτε «ἤσσανα προσπάθεια» τὸ ποῦμε αὐτὸ εἴτε «χρησιτικότητα» εἴτε «ἀπλούστευση» εἴτε ὅτιδήποτε ἄλλο. Ἐκτὸς αὐτοῦ ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα εἶναι τὸ μόνο ὑπερχρονικὸ, συνεχὲς καὶ ἀδιάλειπτο στοιχεῖο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἶναι ἡ μόνη ἱστορικὴ «σταθερά» του. Ὅλα τὰ ἄλλα (κράτος, θρησκεία, παραδόσεις, κοινωνία, ἀκρόμῃ καὶ φυλὴ) εἶναι «μεταβλητές»: ἄλλαξαν ἢ ἐξαφανίστηκαν ἢ ἀπουσίαζαν ἐντελῶς γιὰ μεγάλα διαστήματα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Κι ἔτσι λοιπὸν ἂν τὴ δοῦμε τὴ Γλῶσσα, δηλ. ὡς

τὴ μόνη σταθερὴ καὶ διαχρονικὰ δοκιμασμένη ἐγγύηση τῆς ἱστορικῆς μας ἐπιβίωσης, πάλι τὴν σταθερότητά της, τὴν ἀκεραιότητά της, τὸν πλοῦτο της καὶ τὴν καλοδιατηρημένη διαχρονία της πρέπει νὰ ἐπιδιώκουμε καὶ ὄχι τὴν ἀστάθεια-μεταβλητότητά της, τὸν ἀκρωτηριασμό της, τὴ συρρίκνωση-πτώχευση καὶ βίαιη (μὲ δικτατορικώτατη κρατικὴ ἐπέμβαση τὸ 1981) ἀλλοίωση τοῦ τυπικοῦ της καὶ τὸ ψαλίδισμα τῶν δυνατοτήτων τῆς γραπτῆς μορφῆς της.

Πιὸ ἀναλυτικά: Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ἀποτελεῖ κατὰ τὴ γνώμη μου πνευματικὴ ὀντότητα καὶ ἀξία αὐτοτελῆ, αὐτοδύναμη καὶ μὴ συναρτώμενη μὲ καμμιά σκοπιμότητα ἢ ὠφελιμισμὸ, τῶν ὁποίων δὲν ἔχει ἀνάγκη, γιὰ νὰ ὑπάρχῃ καὶ νὰ ἐπιδρᾷ θετικὰ καὶ δημιουργικὰ στὸν ἄνθρωπο· ἀλλὰ καὶ ὡσάκεις γίνεται ἀντικείμενο ἐξῶθεν ἐπεμβάσεων-βιασμῶν (κράτους, λογίων, νομικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν ρυθμίσεων καὶ μεταρρυθμίσεων), πληγώνεται, ἀκρωτηριάζεται, χάνει μέρος τῆς πνευματικῆς δυναμικῆς της –ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν κερδίζει τίποτε ὡς πνευματικὴ ἀξία καὶ πολιτιστικὸς θησαυρός. Συνεπῶς ἡ ἐπιμονή μου νὰ διατηρῶ στὸν «Δ» παλαιὰ στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Γραφῆς –ἐπιμονὴ ποὺ ἐκτὸς τῶν ἄλλων κοστίζει πολλαπλὰ κόσμη– δὲν ὀφείλεται σὲ γλωσσικὸ συντηρητισμὸ ἀλλὰ στὴν βεβαιότητά μου, ὅτι τὰ στοιχεῖα αὐτὰ διαχρονικὰ ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστα καὶ οὐσιώδη κομμάτια της, ποῦ, ἂν καταργηθοῦν, θὰ καθῆ ταυτόχρονα ἓνα σημαντικὸ μέρος τοῦ διαχρονικοῦ Ἑλληνικοῦ Λόγου –μὲ τὴν φιλοσοφικὴ καὶ διαφωτιστικὴ σημασία τοῦ ὅρου.

Πέραν αὐτοῦ εἶναι βέβαιον –καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ ἐπαληθεύσῃ βάζοντας ἓνα παιδί τοῦ Δημοτικοῦ νὰ διαβάσῃ τὸν «Δ», κάτι ποὺ μπορεῖ καὶ κάνει μὲ τὴν ἴδια ἄνεση ποὺ διαβάζει τὰ σχολικά του βιβλία– ὅτι κείμενα γραφόμενα μὲ τὴν ἱστορικὴ ὀρθογραφία καὶ στὸ «πολυτονικό» δὲν παρουσιάζουν καμμία ἀπολύτως χρηστικὴ δυσχέρεια ἀνάγνωσης καὶ κατανόησης στὸν μὴ διδασθέντα τὴν γραφὴ αὐτὴ νέο Ἕλληνα. Ἐπομένως τὸ στοιχεῖο τοῦ «νὰ κάνουμε τὸ γραπτὸ Ἑλληνικὸ Λόγο πιὸ προσιτὸ στὴ νέα γενιὰ τῶν Ἑλλήνων», ἐπὶ τοῦ ὁποίου προφανῶς θεμελιώνει λογικὰ τὴν πρότασή του περὶ ὀρθῆς γραφῆς ὁ κ. Θ. Ἡλιοπούλος, εἶναι φαντασιακὸ, ἀνυπόστατο καὶ ἀνύπαρκτο. Ὅπως καὶ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι, ἐφόσον στὴν ἱστοσελίδα μας στὸ Διαδίκτυο, χρησιμοποιοῦμε τὸ μονοτονικό, ἄρα δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴν τὸ ἐπεκτείνουμε καὶ στὶς σελίδες τοῦ «Δ», εἶναι ἄνευ πραγματικοῦ ἀντικειμένου, διότι τὸ πράξαμε, ἐπειδὴ ἡ ἱστοσελίδα μας θὰ ἦταν μὴ λειτουργικὴ γιὰ τεχνικοὺς ἀποκλειστικὰ λόγους γιὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἐπισκεπτῶν της. Αὐτὸς καὶ μόνον αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο... «συμμορφωθήκαμε», ὅπως ἀνεπιτυχῶς χαρακτηρίζει τὴν εἰσαγωγὴ τοῦ μονοτονικοῦ στὴν ἱστοσελίδα μας ὁ κ. Θ. Ἡ. Ἐπισυνάπτω φωτοτυπία 3 σελίδων παλαιότερου τεύχους τοῦ «Δ», ὅπου ὑπάρχει ἓνας διάλογος γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ μὲ ἐπιπλέον στοιχεῖα καὶ σκέψεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζω τὴν σταθερότητά τῶν γλωσσικῶν μου ἐπιλογῶν.

Ἀνεξαρτήτως τῶν ἀνωτέρω εὐχαριστῶ ἰδιαίτερα τὸν κ. Θ. Ἡλιοπούλο γιὰ τὸ ἀγνὸ ἐνδιαφέρον του καὶ τὴν ἐμπρακτὴ συμμετοχὴ του στὴν διαφωτιστικὴ προσπάθεια τοῦ «Δαυλοῦ».-**Δ.Ι.Λ.**

Ὁ «περιττός φόρτος» στήν γραφή, ἡ κατάργηση τόνων καὶ πνευμάτων καὶ ἡ ἀγλωσσία τῆς Ρωμοσύνης

ῥΕλαβα καὶ δημοσιεύω τὴν ἀκόλουθη ἐπιστολή:

ῥΑγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Γιὰ πρώτη φορὰ ἐπικοινωνῶ μαζί σου, ἔστω καὶ κάπως ἀργά, γιὰ νὰ ἐκφράσω τὴ χαρὰ μου καὶ τὰ συγχαρητήρια γι' αὐτὴ σας τὴν πρωτοβουλία: νὰ ἐκδώσετε ἓνα περιοδικό, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ τοποθετεῖ στὴ σωστὴ τους διάσταση τὶς ἔννοιες: «Ἑλλάδα», «Ἑλληνας», «Ἑλληνισμός», κι ὄχι ὅπως τὸν ἀκολουθοῦν πιστὰ καὶ τὸν ἐκφράζουν οἱ διάφοροι «τηθεννοφόροι», ποὺ κουβάλησαν αὐτὲς τὶς ἔννοιες σὰν κάποιο συνηθισμένο πρᾶγμα ἀπ' τὶς χώρες τῆς «Ἑσπερίας», μὰ καὶ σ' αὐτὸ τὸν τόπο στέρεισαν κι ἔχασαν τὸ νόημά τους καὶ μετατράπηκαν σὲ μιά ταπεινὴ καὶ συνηθισμένη πηγὴ, ποὺ μπορεῖ ἀποδοτικὰ νὰ ἐκτεθῇ στὴν ἀγορὰ γιὰ μιά τυπικὴ καὶ ταπεινὴ σχέση. Καὶ φτάσαμε στὸ σημεῖο, ὅσοι ζήσαμε γιὰ χρόνια στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ πολλὲς καὶ διάφορες αἰτίες, νὰ ἀκοῦμε καὶ νὰ βλέπουμε στοὺς ξένους τὸ θαυμασμό τους γιὰ τὸ «Ἑλληνικὸ Θαῦμα» καὶ στὴν πατρίδα μας νὰ βλέπουμε μιά ὑποτυπώδη καὶ τυπικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ ὅλου φαινομένου. Κι ὅσοι θητεύσαμε στὰ πανεπιστήμια τῆς πρώην Σοβιετικῆς Ἑνώσεως εἶδαμε καθηγητὲς, ποὺ προκαλοῦσαν τὸ θαυμασμὸ διδάσκοντας τὴν προσφορά τῆς Ἑλλάδας τὴν ἀνεπανάληπτη στὸν ἀνθρώπινο πολιτισμό, κι ὅταν ἤρθαμε στὴν πατρίδα μας (ἐπέστρεψα τὸ 1958), ἀντιμετωπίσαμε τὴν «μῆνιν» τῆς Ἑξουσίας, καὶ μόλις καὶ μετὰ δίαις μὲ διώρισαν στὰ σαράντα πέντε μου χρόνια. Ἔτσι θέρειψε ὁ καημὸς γιὰ τὴν κατάντια τῆς Ἑλληνικῆς μας Παιδείας καὶ τῇ θέσει, ποὺ τῆς δῶσαν ὅλοι οἱ ὑπεύθυνοι, αἰῶνες τώρα, μετατρέποντάς τιν σὲ ἓνα ἀντικείμενο τυπικῆς ἱστορικῆς ἀρχαιογνωσίας. Ἀκριδῶς ἐδῶ βρῖσκεται καὶ ἡ ἀξία τῆς δικῆς σας προσφορᾶς: Στὸ ὅτι προσπαθεῖτε σὲ ἀνεπανάληπτη μορφή ν' ἀναστήσετε αὐτὸν τὸν γίγαντα, τὸν Ἑλληνισμό, μὲ τὸν ἀπέρητο στοχασμὸ του καὶ τὴν ἀνθρωπιστικὴ του σκέψη, δγάζοντάς τον ἀπ' τὸ γύψο, ποὺ τὸν καταδίκασαν αἰῶνες τώρα ὅλοι οἱ φωτισθέντες καὶ σκοταδιστὲς, ὑπάγοντάς τον κάτω ἀπὸ ἄλλες, ὁλότελα διαφορετικὲς νοοτροπίες, ἔξω καὶ μακριὰ ἀπ' τὴν Ἑλληνικὴ Σκέψη. Καὶ στερημένοι ἀπ' τὰ γενεσιουργὰ νάματα τῆς Ἑλληνικῆς μας Παιδείας χάσαμε τὸν ἑαυτὸ μας, παραδείξαμε καὶ περιπέσαμε σὲ ἀνείπωτες περιπέτειες καὶ φτάσαμε κάποτε νὰ προβάλλουμε στὸ ἱστορικὸ προσκήνιο «ἓνα παράλλαμα, ἓνα βασίλειο, ἓνα ψέμα».

Εὐχομαι καὶ πιστεύω, πὼς ἡ ὥραία σας αὐτὴ πρωτοβουλία θὰ ἀπλωθῇ καὶ σιγὰ σιγὰ θ' ἀγκαλιαστῇ ἀπὸ ὅλους ἐκείνους ποὺ πραγματικὰ πονοῦν γιὰ τὸν ξεπεσμό καὶ τὸ ταπεινὸ ἐπίπεδο τῆς Παιδείας μας στὴ χώρα μας, στὴν πατρίδα ποὺ γεννήθηκε, γιὰ νὰ γίνῃ καὶ πάλι ἡ πατρίδα μας κέντρο τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψης, κέντρο τοῦ πανανθρώπινου πολιτισμοῦ. Καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἀμφιβάλλω. Γιατί εἶναι πικρὸ, πολὺ πικρὸ γιὰ κείνους, ποὺ ἔζησαν καὶ τὸ κατάλαβαν στὶς ξένες χώρες, ποὺ βρεθῆκαμε, ἀπλοὶ ἄνθρωποι νὰ λένε τόσα πολλὰ γιὰ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ καὶ οἱ Ἕλληνες νὰ σηκώνουν τοὺς ὤμους.

Χρειάζεται λοιπὸν μία συνεχὴς προσπάθεια, γιὰ νὰ προχωρήσῃ ἀποφασιστικὰ ἡ κίνηση γιὰ τὴ δημιουργικὴ ἀναγέννηση τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψης, ποὺ στάθηκε ἡ δάση

καί ἡ ἀφετηρία κάθε προόδου. Θὰ πρέπει ὁμως σιγὰ σιγὰ νὰ οργανωθῇ ἡ κίνηση ἔτσι, πού νὰ ἀποτελέσῃ ἓνα ἐνιαῖο ὀργανικό σύνολο, γιὰ νὰ καλύπτῃ ὅλες τίς πλευρές τοῦ κινήματος μέ βάση καί ἀφετηρία τήν Ἑλληνική Γλῶσσα στήν ὅλη μακροαίωνα πορεία της, στή δημιουργική της ὁμως ἐξέλιξη καί ἀνέλιξη. Γιατί ἡ γλῶσσα μας στή μακροχρόνια πορεία μας σάν ζωντανός ὀργανισμός ἀκολούθησε τήν ὀργανική φυσιολογική της πορεία καί ὑπέστη τίς φυσιολογικές ἀλλαγές ἔτσι, πού ἡ παλαιότερη γλῶσσα νὰ μὴν εἶναι καταληπτὴ ἀπ' τὸ σύνολο τῶν Νεοελλήνων, ἐκτός ἀπὸ ἐκείνους πού εἶχαν σπουδές πάνω στή γλῶσσα, τοὺς φιλολόγους, κι ὄχι ὅλους. Συνεπῶς, γιὰ νὰ γίνῃ προσιτὸς ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικός στοχασμός, χρειάζεται δύο πράγματα: ἡ νὰ μάθουν ὅλοι οἱ Νεοέλληνες τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά, πράγμα ἀκατόρθωτο, ἢ νὰ μεταφραστοῦν ὑπεύθυνα στή νεοελληνική, ὅποτε θὰ εἶναι προσιτὸς στὸν καθένα. Καὶ πέραν αὐτοῦ ἡ γλῶσσα μας στὸ διάβα τοῦ χρόνου ὑπέστη καί κάποιες φωνολογικές καί ἄλλες ἀλλαγές (ὁ τονισμός, πού ἀπὸ προσφωδιακὸς ἐγίνε δυναμικός), πού δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παρασιωπηθοῦν ἢ καί νὰ ἀγνοηθοῦν. Γι' αὐτὸ κατὰ καιροὺς προτάθηκαν ἀπὸ προοδευτικὸς πνευματικὸς ἀνθρώπους κάποιες ἀλλαγές, πού ν' ἀποδίνουν σωστὰ τὴ φράση καί νὰ μὴ δημιουργοῦν περιττὸ φόρτο στή γλωσσολογία. Καὶ εἶναι ἄξιο ἀπορίας, πῶς ἐσεῖς, μέ τὴν τόσο προοδευτική σκέψη, ἐπιμένετε στή χρῆση τόνων, πνευμάτων, αὐξήσεων, μὰ καί ἡ ὑπαρξὴ τους ἢ καί ἡ ἀντιγραφή τους δὲν προσθέτει τίποτα οὐσιαστικό, ἀντίθετα δυσκολεῖ ἀδικαιολόγητα τὴ μάθηση. Καὶ ξέρετε πολὺ καλά, ὅτι αὐτὰ τὰ σημάδια εἶναι τῶν Ἑλληνιστικῶν χρόνων, ὅταν εἶχε πάψει πλέον ἡ προσφωδιακὴ προφορά καί τοποθετήθηκαν ἀδικαιολόγητα δέβια σάν βοηθητικὰ σημάδια.

Ἀκόμα καί στὸ θέμα τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ὑπάρχουν ἐγγενεῖς δυσκολίες καί κίνδυνος, μήπως περιπέσουμε στήν τυποκρατία τῆς πρόσφατα καταργημένης νοστορίας, ὅπου οἱ κάθε λογῆς ἀνεύθυνες μεταφράσεις ἐξυπηρετοῦσαν μόνο τὰ βαλάντια τῶν «μαυραγοριτῶν» στή διδασκαλία τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μέ τίς ἀνεύθυνες μεταφράσεις. Ἀκόμη ἡ ἀνάγνωση τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κειμένου γιὰ τὴ δημιουργία ὑποδλητικῶν μορφῶν, ὅπως πρέσβευε καί ὁ Φτέρης, μᾶλλον δὲν ἀποδίνει, ὅπως δείχνει ἡ καθημερινὴ διδακτικὴ πείρα. Εἶναι ὁμως δυνατόν, ἀπὸ προσωπικὴ πείρα, ὅταν ὑπάρχει δυναμικὴ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, θέτοντας προκαταβολικά τὸ θέμα: ὅτι δὲν ὑπάρχει λέξη τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, πού νὰ μὴν ἀπαντᾷ καί στή γλῶσσα μας – κι αὐτὸ εἶναι σωστό, μόνο πού θέλει κάποια ξεχωριστὴ γνῶση –, δημιουργεῖται μὰ ξεχωριστὴ ψύχωση στὰ παιδιά καί διάθεση νὰ παρακολουθοῦν αὐτὴ τὴ διαδρομὴ.

Πάντως ἀνεξάρτητα ἀπ' τίς παρατηρήσεις θέλω νὰ ἐκφράσω τὴν ἀγάπη μου καί τὴν ὁλόψυχη συμπαραστάσή μου στήν ὡραία σας πρωτοβουλία, κι εἶμαι δέβιος πῶς κάποτε αὐτὸς ὁ καημός μας γιὰ τὴν κακὴ θεώρηση τῶν πολιτιστικῶν μας ἀξιών θὰ παραχωρήσῃ τὴ θέση της σὲ μία ρωμαλέα ἑλληνικὴ πορεία, ἔτσι πού ἡ ἔρημη ἢ πατρίδα μας γρήγορα νὰ δοῇ τὸν ἑαυτὸ της καί τὴν ἐπίζηλὴ θέση της μέσα στὸν παγκόσμιον πολιτισμό.

Μ' ἐκτίμησῃ

Μιχ. Κουρκούτας

Φιλόλογος, τέως Πρόεδρος τῆς ΟΛΜΕ

Σχόλιο: Οἱ Ἀλεξανδρινοὶ φιλόλογοι δὲν «**τοποθέτησαν ἀδικαιολόγητα**», ὅπως γράφει ὁ κ. Μ. Κουρκούτας, ἀλλὰ ἀναγκάστηκαν νὰ εἰσαγάγουν στὴ γραφὴ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας τοὺς τόνους καὶ τὰ πνεύματα, ὅταν ἡ προσωδία στὴν προφορὰ τῆς χάθηκε στὸν διαχυθέντα πρὸς Ἀνατολὰς Ἑλληνισμό ἀλλὰ καὶ στοὺς ἑλληνίζοντες βαρβάρους. Ἡ «ἐφεύρεσή» τοὺς αὐτὴ ἀποτελοῦσε **ἀπόλυτη ἀνάγκη γιὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λόγου** (ὅπως ἀκριβῶς καὶ σήμερα, πὺν δὲν ὑπάρχει προσωδία), καὶ τοῦτο θὰ τὸ ἀντιληφθῇ κανεῖς, ἂν δῇ τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ὄχι μόνον ὡς ἀπλὸ ὄργανο ἐπικοινωνίας ἢ συνεννόησης, ὅπως εἶναι ὅλες οἱ ἄλλες γλῶσσες, πὺν εἶναι «συμβατικές» (ἀναιτιώδης σχέση μεταξὺ σημαίνοντος καὶ σημαινομένου), ἀλλὰ ὅπως πράγματι αὐτὴ εἶναι, δηλαδὴ ἂν τὴ δῇ ὡς τὴ μόνη μὴ συμβατικὴ γλῶσσα τοῦ Κόσμου (αἰτιώδης σχέση μεταξὺ σημαίνοντος καὶ σημαινομένου). Τοῦτο σημαίνει, ὅτι κάθε σύμβολό τῆς καὶ στὴν προφορικὴ (φθόγγος - προσωδία) καὶ στὴν γραπτὴ (σύμβολο εἰκαστικό, γράμμα, τόνος ἢ πνεῦμα) μορφὴ τοῦ φέρει σταθερὴ κωδικὴ σημασία, τὴν ὁποία εἰσάγει ὡς μία ἐπὶ μέρους ἔννοια στὴν πλήρη ἔννοια πὺν ἀποδίδει κάθε λέξη (Πλάτων, «Κρατύλος»: βλ. Ἡλῖαν Τσατσόμοιρον, εἰς «Ἱστορίαν Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας. – Ἡ ἀποκωδικοποίησι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου», φιλολογικὴ ἐπιμέλεια Δημ. Ι. Λάμπρου, ἐκδ. «Δαυλός» 1991). Ἄν κατορθώσουμε νὰ ἀντιληφθοῦμε τὸ μοναδικὸ αὐτὸ γεγονός, τότε δὲν θὰ περιορισθοῦμε ἀπλῶς νὰ ἀντιτεθοῦμε στοὺς «**διάφορους “τηβεννοφόρους” πὺν κουνάλλησαν αὐτὲς τίς ἔννοιες σὰν κάποιο συνηθισμένον πρᾶγμα ἀπὸ τίς χώρες τῆς “Ἑσπερίας”, μιά καὶ σ’ αὐτὸ τὸν τόπο στέρεψαν καὶ ἔχασαν τὸ νόημά τους**», ὅπως ὀρθῶς γράφει ὁ ἐπιστολογράφος, ἀλλὰ θὰ τολμήσουμε νὰ ἀπαλλαγοῦμε καὶ ἀπὸ τὸν «**προοδευτισμό**», ὁ ὁποῖος ἐπίσης (ἐρχόμενος ἐξ Ἀνατολῶν ἢ Δυσμῶν, ἀδιάφορο) ὑπηρετεῖ τὴν ἀλογία ἀντὶ τοῦ λόγου ἐν ὀνόματι τῆς «**μὴ δημιουργίας περιττοῦ <δῆθεν> φόρτου στὴ γλωσσομάθεια**», ἐπειδὴ δῆθεν «**δὲν προσθέτει τίποτε τὸ οὐσιαστικό**». Τὴν ἀρχὴ αὐτὴ τῆς ἀπορρίψεως τοῦ «περιττοῦ φόρτου» δὲν τὴν ἀποδέχεται κανένα ἔθνος γιὰ τὴ γλῶσσα του καὶ τὴ γραφὴν του (π.χ. οἱ Γάλλοι ἐπιμένουν νὰ γράφουν μέ... πολὺν φόρτο, ἄς ποῦμε τὴ λέξη «eaux» - νερά, μὲ τέσσερα γράμματα, ἐνῷ προφέρεται ὡς ἓνας φθόγγος· οἱ καὶ θὰ μπορούσαν νὰ γράφῃ ἐπίσης μὲ ἓνα γράμμα: ο). Ὁ παγκόσμιος Ἑλληνικὸς Πολιτισμός, τὸν ὁποῖον ἐξυμνεῖ ὁ κ. Μ.Κ., οἰκοδομήθηκε μὲ ἐργαλεῖο τὴν μητέρα τῶν γλωσσῶν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ τὴ γραφὴν τῆς, ὅπως ἦταν καὶ ὄχι ὅπως τὴν κατάντησαν οἱ Ρωμιοί, ἡ γλῶσσα – γραφὴ – ρετάλι τῶν ὁποίων δὲν οἰκοδόμησε τίποτε (καὶ δὲν μπορεῖ, τέτοια πὺν εἶναι, νὰ οἰκοδομήσῃ τίποτε). Προδῆλως τὸ ἐπόμενο βῆμα τῆς «λογικῆς», βάσει τῆς ὁποίας καταργήθηκε ὡς «περιττὴ» π.χ. ἡ δασεῖα (ἡ ὁποία εἶναι σημαντικὸς φθόγγος ἀλλὰ καὶ γράμμα τῆς Ἑλληνικῆς, γι’ αὐτὸ οἱ ἀρχαῖοι τὴν ἔγραφαν ὡς Η, οἱ δὲ ξένοι τὴ διατηροῦν ὡς Η, h), ἢ ἡ ὑπογεγραμμένη (ἡ ὁποία ἐπίσης εἶναι γράμμα: Ι) κ.ο.κ., θὰ εἶναι ἡ κατάργησις π.χ. τῶν φθόγγων – γραμμάτων η, υ, ει, οι, υι κ.λπ. (τοῦτο ἤδη «προωθείται» ἀρμοδίως) μὲ τὸ ἴδιον αἰτιολογικὸ («περιττά»), ἀκολουθῶς ἢ κατάργησις ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου (καὶ τοῦτο ἤδη «προωθείται» ἀρμοδίως) καὶ τέλος ἢ κατάργησις τῆς ἰδίας τῆς γλώσσας τουλάχιστον ὡς λόγου, ἀλλὰ καὶ ὡς μέσου ἐπικοινωνίας, ἀφοῦ ὠρισμένες κραυγὲς θὰ ἀρκοῦσαν γιὰ τὴ «συνεννόησιν» μᾶς ζώοντος κοινωνίας, ὅπως τείνει νὰ καταντήσῃ ὁ σημερινὸς Ἑλληνισμός καὶ ὁλόκληρη ἡ ἀνθρωπότης (ἴσως καὶ τοῦτο «προωθείται» ἀρμοδίως, ὁ δὲ ἐπιστολογράφος φαίνεται, ἂν κρίνῃ κανεῖς ἀπὸ τίς ἀναφορὰς του στὴν πολιτιστικὴ κατάστασι τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων, ὅτι τὸ ὑποψιάζεται κάπως). («Δαυλός», τ. 231, Μάρτιος 2001, σσ. 14824-6)

Δ.Ι.Α.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΚΕΛΣΟΣ, Άληθής Λόγος, Στό φώς ὕστερα ἀπό 18 αἰῶνες

Εἶναι ἔργο τῆς Ὑστερης Ἀρχαιότητος, γράφηκε τὸ 178 μ.Χ., σῶθηκε ἀπὸ τὸν χριστιανὸ κατηχητὴ Ὁριγένη, ποὺ τὸν «Ἀληθὴ Λόγο» του παρέθεσε μέσα στὸ ἀπολογητικὸ ἔργο του «Κατὰ Κέλσου», ὅπου ἔμεινε καταχωνιασμένος 19 αἰῶνες. Πάλι καλὰ, ἂν σκεφτῇ κανεὶς, ὅτι τὰ πλεῖστα γραπτὰ τῶν Ἑλλήνων διανοούμενων καταστράφηκαν ὀλοσχερῶς. Ὅπως τὸ ἔργο τοῦ Πορφυρίου «Κατὰ χριστιανῶν», 15 τόμων, ποὺ καταστράφηκε μὲ εἰδικὸ διάταγμα τοῦ Θεοδοσίου Β' τὸ 448 π.Χ.: «πάντα, ὅσα Πορφύριος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ μανίας ἐλαυνόμενος κατὰ τῆς εὐσεβοῦς τῶν χριστιανῶν θρησκείας συνέγραψε, παρ' οἵφδ' ὅποτε εὐρισκόμενα πυρὶ παραδίδοσθαι» (Codex Justinianus 1 1,3).

Ὁ Κέλσος μὲ τὸν «Ἀληθὴ Λόγον», μὲ τὸ ἀδιάβλητο κῦρος τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ Λόγου, καταδεικνύει μὲ ἔμφαση τὸ χάσμα ἀνάμεσα στὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα καὶ τὸν Χριστιανισμό καὶ ἀντικροῦει τὴν οἰκιοποίηση τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας ἀπὸ τοὺς χριστιανούς. Πιστεύει ὅτι οἱ χριστιανοὶ εἶναι οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἐπιστήμης.

Γιὰ δὲ τὸν Ὁριγένη γράφει ὁ Πορφύριος: «Ἑλλην ἐν Ἑλληνι παιδευθεὶς λόγοις, πρὸς τὸ βάρβαρον ἐξώκειλε τόλμημα.»

Ἀπὸ τὸν «Ἀληθὴ Λόγον» σταχυολογοῦμε ἑλληνικὲς φιλοσοφικὲς ἠθικὲς θέσεις, ὅπως ὁ Κέλσος τὶς διευτύπωσε κατὰ τῆς «ἄλογης πίστεως».

Βιβλίον Α'

- Οἱ χριστιανοὶ συνάπτουν μυστικὰ συμφωνίες μεταξὺ τους σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς καθιερωμένους νόμους (1.1).
- Τὸ δόγμα τους εἶναι βαρβαρικὸ ἀπὸ τὶς καταβολές του (ἐννοῶντας τὸν Ἰουδαϊσμό, ἀπὸ τὸν ὁποῖο εἶναι ἐξαρτημένος καὶ ὁ Χριστιανισμός) (1.1).
- Οἱ Ἕλληνες εἶναι καλυτέροι στὸ νὰ κρίνουν, νὰ καθιερώσουν καὶ νὰ τελειοποιήσουν μὲ βάση τὴν ἀρετὴ (1.2).
- Ὁ Ἡράκλειτος ἀναφέρει: «Ὅσοι λατρεύουν τὰ ἄψυχα σὰν θεοὺς κάνουν τὰ ἴδια μὲ κάποιον ποὺ πιάνει κουβέρτα μὲ τὰ ντουβάρια» (1.5).

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ...

Στὴν ἐφημερίδα «Τὸ Βῆμα» τῆς 3ης Δεκεμβρίου δημοσιεύθηκε βιβλιοπαρουσίαση τοῦ κ. Τάσου Καφαντάρη γιὰ τὸ προσφάτως κυκλοφορήσαν στὸ ἐξωτερικὸ βιβλίο τοῦ Lucio Russo μὲ τίτλο «Ἡ Λησμονημένη Ἐπανάσταση - Πῶς ἡ Ἐπιστήμη γεννήθηκε τὸ 300 π.Χ. καὶ γιατί ἔπρεπε νὰ ξαναγεννηθῇ». Λόγω τοῦ μεγάλου ἐνδιαφέροντος τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἀναδημοσιεύουμε τὰ κύρια σημεῖα τῆς βιβλιοκριτικῆς τοῦ «Βήματος»:

«Ἐχὼν περάσει δέκα χρόνια ἀφότου ἐμφανίστηκε στὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς Ρώμης αὐτὸ τὸ μνημεῖο ὑπεράσπισης τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων. Τὸ διεθνὲς ἀναγνωστικὸ κοινὸ τὸ ἀνακάλυψε τὸ 2004, στὴν ἀγγλική του μετάφραση, μὲ τὴ χορηγία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης, καὶ ἀπὸ τότε δὲν ἔχει κατασιγᾶσει ὁ θόρυβος ποὺ ξεσήκωσε. Πρόκειται γιὰ μία ρηξικέλευθη ἱστορία τῆς Ἐπιστήμης, ποὺ δὲν θὰ μπορούσε νὰ γραφτῇ παρὰ μόνον ἀπὸ κάποιον μὲ διπλὴ ταυτότητα, μὲ διττὴ παιδεία. Ὁ Λούτσιο Ρούσο, καθηγητῆς Πλη-

- Οί χριστιανοί πιστεύουν, ὅτι ἀποκτοῦν δύναμη προφέροντας τὰ ὀνόματα καὶ τὶς μαγικὰς ἐπικλήσεις κάποιων δαιμόνων (=ἀγίων) (1.6).
- Ἀπόκρυφο τὸ χριστιανικὸ δόγμα (1.7).
- Πιστεύουν ἀλόγιστα στοὺς τσαρλατάνους καὶ στοὺς μάντεις (=προφῆτες) (1.9).
- Οί χριστιανοί λένε: κακὸ πρᾶγμα εἶναι ἡ σοφία στὴ ζωὴ καὶ καλὸ ἡ ἀνοησία (1.11).
- Ὁ κόσμος εἶναι ἀγέννητος καὶ ἀφθαρτος καὶ μόνο ὅσοι βρίσκονται πάνω στὴ γῆ ὑφίστανται κατακλυσμοὺς καὶ πυρκαγιὰς (1.19).
- Δὲν διαφέρει καθόλου νὰ ἀποκαλῇ κανεὶς τὸν θεὸ πὺν βρίσκεται πάνω ἀπ' ὅλα Δία σύμφωνα μὲ τὸ ὄνομα πὺν χρησιμοποιοῦν οἱ Ἑλληνες· μπορούμε νὰ τὸν ποῦμε ἢ μὲ τὴν τάδε ἢ μὲ τὴν δεῖνα ὀνομασία (1.24).

Βιβλίο Γ'

- Ἀπολύτως ἀνόητα ἐρίζουν μεταξὺ τους οἱ χριστιανοί καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ λέει ὅτι, ὁ μεταξὺ τους διάλογος δὲν διαφέρει καθόλου..., δὲν ὑπάρχει τίποτα τὸ σοβαρὸ στὴν διαμάχη τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν χριστιανῶν μεταξὺ τους (3.1).
- Γιατί λοιπὸν εἶναι κατὰ τὰ ἄλλα κακὸ τὸ νὰ μορφωθῇ κανεὶς καὶ νὰ μελετήσῃ τὰ καλύτερα ἔργα καὶ νὰ εἶναι καὶ νὰ φαίνεται σοφός; Γιατί αὐτὸ ἐμποδίζει τὴ γνώση τοῦ Θεοῦ; Γιατί αὐτὸ δὲν εἶναι πὺν χρήσιμο καὶ ἓνα μέσο μὲ τὸ ὁποῖο θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ φτάσῃ περισσότερο πρὸς τὴν ἀλήθεια; (3.49).
- Οἱ ἄνθρωποι δικαστές, πὺν ἐπιβλέπουν τὴ δικαιοσύνη σωστά, σταματοῦν τὰ κλαψιάρικα λόγια σὲ ὅσους θρηνοῦν γιὰ τὰ ἀδικήματά τους, ἔχοντας οἱ τελευταῖοι σὰν σκοπὸ νὰ δικαστοῦν περισσότερο μὲ βάση τὸν οἶκτο παρὰ μὲ βάση τὴν ἀλήθεια (3.63).

Βιβλίο Δ'

- Οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν δραπετεύσει ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, χωρὶς ποτὲ ὡς τότε νὰ ἔχουν πράξει τίποτα τὸ ἀξιόλογο (4.31).
- Κι ἔπειτα συνέθεσαν (οἱ Ἰουδαῖοι) ἓναν κατακλυσμὸ καὶ μία κιβωτὸ ἀλλόκοτη, ἡ ὁποία εἶχε μέσα τὴς τὰ πάντα, καὶ ἓνα περιστέρι καὶ μία κουρούνα ὡς ἀγγελιαφόρους, παραχαράσσοντας καὶ ὑποκλέπτοντας τὸν μύθο τοῦ Δευκαλίωνα (4.41).
- Κοινὴ καὶ μία εἶναι ἡ φύση ὅλων τῶν σωματίων πὺν ἔχουν προαναφερθῇ, ἡ ὁποία ὁδηγεῖται καὶ ἐπανερχεται σὲ μία ἐπαναληπτικὴ ἐναλλαγὴ (4.61).

ροφορικῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ρώμης, τὴν εἶχε: εἰδικὸς στὴ Θεωρία τῶν Πιθανοτήτων ἀπὸ τὴ μία, κλασικὸς φιλόλογος ἀπὸ τὴν ἄλλη. Μπόρεσε λοιπὸν νὰ ξαναδιαβάσῃ ὅλα τὰ κείμενα πὺν ἀναφέρονταν στὴν Ἑλληνιστικὴ Ἑποχὴ, μὲ μάτι πὺν μπορούσε νὰ ξεθάψῃ ἀπὸ τὶς φιλολογικὰς περιγραφὰς τὴν ἐπιστημονικὴ ἀναφορὰ. Αὐτὰ στὰ ὁποῖα κατέληξε κωδικοποιήθηκαν στὶς σελίδες ἐνὸς βιβλίου ὑπὸ τὸν τίτλο *La Rivoluzione Dimenticata: Il pensiero scientifico greco e la scienza moderna* (Ἐκδόσεις «Giangiacomo Feltrinelli Editore, SpA», 1996), πὺν στὰ Ἑλληνικὰ μεταφράζεται «Ἡ λησμονημένη Ἑπανάσταση» (Ἑλληνικὴ ἐπιστημονικὴ Σκέψη καὶ σύγχρονη Ἐπιστήμη).

Τὸ κύριο συμπέρασμα στὸ ὁποῖο ὠδηγήθηκε ὁ Ροῦσο ἀπὸ τὴν ἐρευνά του εἶναι, ὅτι οἱ σοφοὶ τῆς Ἑλληνιστικῆς Ἑποχῆς δὲν ἦταν ἀπλοὶ πρόδρομοι τῶν μετααναγεννησιακῶν ἐπιστημόνων ἀλλὰ πραγματικοὶ «ἐπαγγελματίες», μὲ μεθοδολογία καὶ κανόνες πὺν δὲν εἶχαν κατορθώσει νὰ ἐπιδείξουν οἱ Εὐρωπαῖοι οὔτε στὰ χρόνια τοῦ Νεύτωνα. Ἀλλὰ ἓνα ἀκόμη συμπέρασμά του εἶναι ἀκόμη πὺν σοκαριστικό: Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο πὺν ἡ Ἀναγέννηση βασίστηκε στὴν ἐπανανακάλυψη τοῦ Κλασικοῦ Πολιτισμοῦ, ἡ μετααναγεννησιακὴ ἐπιστημονικὴ ἐπανάσταση τοῦ 17ου αἰῶνα στηρίχθηκε στὴν ἐν-

- Ποιά είναι η γέννηση των κακῶν, δὲν εἶναι εὐκόλο σὲ αὐτὸν ποὺ δὲν ἔχει λάβει φιλοσοφικὴ παιδεία νὰ τὸ ἀναγνωρίσῃ ἀρκεῖ ὅμως γιὰ τὸ πλῆθος νὰ εἶναι διατυπωμένο, ὅτι ἀπὸ τὸν Θεὸ δὲν προέρχονται τὰ κακά, ἀλλὰ αὐτὰ εἶναι συνδεδεμένα μὲ τὴν ὕλη καὶ συνοδεύουν τὰ θνητά· ὅμοια ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος εἶναι ἡ περίοδος τῶν θνητῶν, καὶ εἶναι ἀνάγκη κατὰ τὶς καθωρισμένες ἀνακυκλώσεις τὰ ἴδια πράγματα νὰ ἔχουν ὑπάρξει, νὰ ὑπάρχουν καὶ νὰ πρόκειται νὰ ὑπάρξουν... οὔτε τὰ ὀρατὰ ἔχουν χαριστὴ στὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ καθένα γεννιέται καὶ φθείρεται γιὰ τὴ διατήρηση τοῦ συνόλου, μὲ βάση τὴν ἐναλλαγὴ τοῦ ἐνὸς στὸ ἄλλο. Οὔτε τὰ καλὰ καὶ τὰ κακά εἶναι δυνατὸν νὰ μειωθοῦν ἢ νὰ πληθύνουν στὰ θνητά... (4.65-4.68).
- Οἱ βροντές, οἱ ἀστραπὲς καὶ οἱ βροχὲς δὲν εἶναι ἔργα τοῦ Θεοῦ (4.75).
- Δὲν ἔχουν δημιουργηθῇ λοιπὸν τὰ πάντα γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ὅπως ἀκριβῶς οὔτε γιὰ τὸ λιοντάρι, τὸν ἀετὸ ἢ τὸ δελφίνι... Οὔτε ὀργίζεται (ὁ Θεός) ἐξαιτίας τῶν ἀνθρώπων, ὅπως οὔτε ἐξαιτίας τῶν πιθήκων οὔτε ἐξαιτίας τῶν ποντικῶν· οὔτε αὐτὰ τὰ ἀπειλεῖ, ἐκ τῶν ὁποίων καθένα ἔχει λάβει τὸ μερίδιό ποῦ τοῦ ἀναλογεῖ (4.99).

Βιβλίο Ε΄

- Ὁ Θεὸς βέβαια δὲν μπορεῖ νὰ κἀνῃ τὰ ἀπαίσια οὔτε θέλει τὰ ἀφύσικα... Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι πρωταίτιος τῆς ἄνομης ἐπιθυμίας οὔτε τῆς πλανημένης ἀταξίας, ἀλλὰ τῆς σωστῆς καὶ δίκαιης φύσης (5.20).
- Αὐτὸς εἶναι ἡ λογικὴ ὁλὼν τῶν ὄντων· δὲν εἶναι λοιπὸν δυνατὸν νὰ κἀνῃ τίποτα τὸ παράλογο οὔτε τίποτα ἀντίθετο μὲ τὸν ἑαυτὸ του (5.24).
- Δὲν εἶναι καθόλου ἄδικο καθέναν νὰ λατρεύῃ τοὺς δικούς του κανόνες (5.34, ὅπως ἐξιστορεῖ ὁ Ἡρόδοτος - 2.18).
- Ὅταν ἦταν βασιλιάς τῆς Περσίας (ὁ Δαρεῖος), συγκέντρωσε τοὺς Ἕλληνες, ποῦ ἔτυχε νὰ βρίσκωνται στὴν αὐλὴ του, καὶ τοὺς ρώτησε, μὲ ποῖο ἀντάλλαγμα θὰ δέχονταν νὰ φάνε τὸ νεκρὸ σῶμα τοῦ πατέρα τους· αὐτοὶ ἀπάντησαν, ὅτι δὲν θὰ τὸ ἔκαναν γιὰ τίποτα στὸν κόσμο... Σωστὰ μοῦ φαίνεται ὅτι ἔκανε καὶ ὁ Πίνδαρος, ὁ ὁποῖος εἶπε ὅτι βασιλιάς ὁλῶν εἶναι ὁ νόμος (5.40).
- Ἔχουν λοιπὸν τὸν ἴδιο θεὸ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ αὐτοὶ ἐδῶ (ἐννοῶντας φανερὰ τοὺς χριστιανούς) (5.59a).

συνείδητη ἀνάκτηση τῆς ἐλληνιστικῆς Ἐπιστήμης, ὅμως οἱ θεράποντες τὴν Ἐπιστὴμὴν ἀπέκρυψαν τὶς πηγὲς τῶν ἀνακαλύψεών τους! Ἡ ἐξήγηση εἶναι, ὅτι πέρα ἀπὸ τὴν ἀνάγκη προβολῆς τοῦ δικοῦ τους ἔργου οἱ πιονιέροι τῆς βορειοευρωπαϊκῆς Ἐπιστήμης ἐνιωθάν ἀνίκανοι νὰ ἐξηγήσουν τὸ πῶς αὐτοὶ οἱ καταραμένοι Ἕλληνες εἶχαν φθάσει τόσο μακριά, τόσο νωρίς.

Τὰ συμπεράσματα τοῦ Ροῦσο προξενοῦν ἀμηχανία καὶ δυσθυμία καὶ στοὺς τωρινούς κληρονόμους τῆς εὐρωπαϊκῆς Ἐπιστήμης. Ἀλλὰ, γιὰ νὰ κατανικήσῃ τὴ δυσπιστία τους, ὁ Ροῦσο ἀποδύεται σὲ μιὰ πρωτόγνωρη σὲ λεπτομέρεια καὶ βάθος καταγραφή καὶ ἀνάλυση ὁλῶν τῶν ἐπιτευγμάτων τῶν Ἑλλήνων μέσα ἀπὸ τὰ κεφάλαια τοῦ βιβλίου του. Καὶ δὲν ἀρκεῖται μόνο σὲ αὐτό. Ἔχει κρατήσει τὴν τελευταία ἐκπληξὴ γιὰ τὸν ἐπίλογο τοῦ βιβλίου του. Ἐκεῖ διατυπώνει τὴ θεώρησή του, ὅτι ἡ σύγχρονη Ἐπιστὴμη ἔχει ἤδη μπεῖ στὴ «ρωμαϊκὴ φάση της» καὶ θὰ καταρρεύσῃ! Πρεσβεύει ὅτι ἡ Ἐπιστὴμη διδάσκεται σήμερα μὲ ὅλο καὶ πῶς δογματικὸ τρόπο καὶ ὅχι μὲ τὴν ἐπαγωγικὴ καὶ πειραματικὴ καθαρότητα, ποῦ μᾶς δίδαξαν οἱ Ἕλληνες. Ἄν τὰ πράγματα συνεχίσουν νὰ ἀκολουθοῦν αὐτὸν τὸν ροῦ κατὰπτωσης - κατὰ τὸν Ροῦσο πάντοτε -, ἕνας νέος Με-

- Δεν έχουν (οί χριστιανοί) καμμία ἀρχή τῆς δοξασίας τους (5.65 b).

Βιβλίο ζ΄

- Αὐτὰ τὰ ἔχουν διατυπώσει καλύτερα οἱ Ἕλληνες καὶ χωρὶς ἀπειλὲς καὶ ὑποσχέσεις δὴθεν ἀπὸ τὸν Θεὸ ἢ τὸν υἱὸ τοῦ Θεοῦ (6.1).
- Ὁ Πλάτωνας οὔτε διατάζει νὰ πιστέψουμε ἀμέσως καὶ χωρὶς ἀντίρρηση, ὅτι ὁ τάδε εἶναι ὁ Θεὸς καὶ ἔχει τὸν τάδε γυιό, καὶ ὅτι αὐτὸς κατέβηκε καὶ συνομίλησε μαζί του (6.8).
- Ἰσχυρίζονται (οἱ χριστιανοί), πὼς ἡ σοφία ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἀνοησία γιὰ τὸν Θεὸ (6.12).
- Ποιὸς Θεὸς δίνει κάτι, γιὰ νὰ τὸ ζητήσῃ πίσω; Γιατὶ τὸ νὰ ζητᾶ κανεὶς κάτι πίσω εἶναι πράξη κάποιου ποὺ ἔχει ἐλλείψεις, ἐνῷ ὁ Θεὸς δὲν ἔχει τὴν ἐλλείψη κανενὸς πράγματος... (6.52 d).
- Δὲν ἐπιτρέπεται ὁ ἀνώτατος Θεὸς νὰ κουράζεται οὔτε νὰ κάνῃ χειρωνακτικὲς ἐργασίες οὔτε νὰ δίνει διαταγές, δὲν ἔχει οὔτε στόμα οὔτε φωνή (6.61 b, 6.62).
- Οὔτε τὸν ἀνθρώπο δημιούργησε ὡς εἰκόνα του· γιατί δὲν ἔχει τέτοια μορφή ὁ Θεὸς οὔτε εἶναι ὅμοιος μὲ κανένα ἄλλο εἶδος (6.63).

Βιβλίο Ζ΄

- Ἐπειτα, μετὰ ἀπὸ αὐτὰ μᾶς παραπέμπει στὸν Πλάτωνα ὡς τὸν πιὸ ξεκάθαρο δάσκαλο τῶν θεολογικῶν ζητημάτων, παραθέτοντας τὰ λόγια του ἀπὸ τὸν «Τίμαιο», τὰ ὁποῖα ἔχουν ὡς ἑξῆς: «Τὸν ποιητὴ λοιπὸν καὶ πατέρα αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ παντὸς εἶναι δύσκολο νὰ τὸν βρῇ κανεὶς κι ἀκόμα κι ἂν τὸν βρῇ, εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸν φανερώσῃ σὲ ὅλους. Κι ἔπειτα προσθέτει σὲ αὐτὰ τὰ ἑξῆς: Βλέπετε, πὼς ἀναζητεῖται ἀπὸ τοὺς θεόπνευστους καὶ τοὺς φιλοσόφους ἡ ὁδὸς τῆς ἀλήθειας, καὶ πὼς ἤξερε ὁ Πλάτωνας, ὅτι εἶναι ἀδύνατον σὲ ὅλους νὰ τὴν διαβοῦν.»
- Ὑπάρχει ἡ οὐσία, τὸ «γίγνεσθαι», τὸ νοητὸ καὶ τὸ ὁρατό ἢ ἀλήθεια βρίσκεται στὴν οὐσία καὶ ἢ πλάνη στὸ «γίγνεσθαι». Στὴν ἀλήθεια λοιπὸν ἀναφέρεται ἡ Ἐπιστήμη, στὴν πλάνη ἢ εἰκασία· ἡ νόηση ἀφορᾷ στὸ νοητὸ καὶ ἡ ὄραση στὸ ὁρατό (7.45).

Βιβλίο Η΄

- Ἀφοῦ χαρακτηρίσε ὡς μιὰ εὐχή τὸ ἂν εἶναι δυνατόν νὰ ὁμονήσουμε σὲ ἓνα σύστημα ὅσοι κατοικοῦν τὴν Ἀσία, τὴν Εὐρώπῃ καὶ τὴ Λιβύῃ, Ἕλληνες καὶ βάρβαροι μέχρι τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, θεώρησε ὅτι αὐτὸ εἶναι ἀδύνατο καὶ προσέθεσε, ὅτι αὐτὸς ποὺ τὸ πιστεύει, δὲν ξέρει, τί τοῦ γίνεται (8.72).

Πηγὴ: Κέλσος, «Ἀληθῆς Λόγος. Στὸ φῶς ὕστερα ἀπὸ 18 αἰῶνες.»

Σωτήριος Φλέκκας

σαίωνας περιμένει τὸν πολιτισμὸ μας καὶ τὰ ἐγγόνια μας θὰ πρέπει νὰ «ἀναστήσουν» τοὺς Ἕλληνες γιὰ ἄλλῃ μίᾳ φορὰ.

Τὸ βιβλίο τοῦ Ροῦσο ἐκδόθηκε στὴ γλῶσσα μας μόλις πρόσφατα, ἔπειτα ἀπὸ «τεράστια καὶ μακρόχρονη διαδικασία», κατὰ τὶς ἐκδόσεις «Διάυλος». Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι μεταφραστικὰ ἄρτιο καὶ ἡ ἀγορὰ τοῦ βιβλίου καταφανῶς προτείνεται σὲ κάθε Ἕλληνα «τῆς ἡμετέρας παιδείας μετέχοντα». Ὅσοτόσο μίᾳ ἔκδοσι, ποὺ κανονικὰ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ πολυτελέστερη στὴ χώρα μας, κατέληξε σὲ ταπεινότητα χαρτὶ καὶ ἐξώφυλλο, κεῖμένο μὲ κουραστικὰ στενοὺς χαρακτήρες, φτωχὲς καὶ γκριζωπὲς φωτογραφίες, τοιγκούνικα μικρὰ γραφήματα... Τῆς ἔπρεπε, σώνει καὶ καλά, νὰ μείνῃ «λησμονημένη» αὕτῃ ἢ ἐπανάστασι;»

Τάσος Καφαντάρης